ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ) ಪದವಿಗಾಗಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು
ಸುಮಾ ಎಸ್

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಪಿ ಮಹದೇವಯ್ಯ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ -೫೮೩೨೭೬
೨೦೧೯

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ) ಪದವಿಗಾಗಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಸುಮಾ ಎಸ್

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಪಿ ಮಹದೇವಯ್ಯ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ -೫೮೩೨೭೬

೨೦೧೯

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು **ಸುಮಾ ಎಸ್** ಇವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ: ೨೦.೯.೨೦೧೯

ಸ್ಥಳ: ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

(ಡಾ. ಪಿ ಮಹದೇವಯ್ಯ)

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ -೫೮೩೨೭೬

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ **ಡಾ. ಪಿ ಮಹದೇವಯ್ಯ** ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ: ೨೦.೦೯.೨೦೧೯

ಸ್ಥಳ: ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

(ಸುಮಾ ಎಸ್)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ –೫೮೩೨೭೬

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರಸಂ	ಅಧ್ಯಾಯಗಳು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೦೧	ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಇದರ ಸ್ವರೂಪ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ	೦೧-೨೦
೦೨	ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಂದು ಬಲ: ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ	೨೧-೩೧
೦೩	ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ	೩೨-೭೯
೦೪	ಇಂಡಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ: ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು	೮೦-೯೨
೦೫	ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜಾರಿ: ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ	೯೩-೧೧೨
೦೬	ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ	೧೧೩-೨೨೯
೦೭	ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ತಿಳಿವುಗಳ ಸಮಾಗಮ: ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕತೆ	೨೩೦-೨೫೯
೦೮	ಸಮಾರೋಪ: ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು	೨೬೦-೨೮೪
೦೯	ಅನುಬಂಧ	

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಇದರ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಇದರ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ನಮ್ಮ ತಿಳಿವು ನಮಗೆ ನಾವಾಡುವ ನುಡಿಯಿಂದಲೇ ದೊರಕಬೇಕು ಎಂದು ಹೊರಟಾಗ, ಈಗಿರುವ ತಿಳಿವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಕಾಗಿರುವ ಲೋಕದ ತಿಳಿವು ನಾವಾಡುವ ನುಡಿಯಿಂದ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆರೋಪ ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ, ಹೊಸ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ನಮ್ಮೆದುರು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವರ್ತಮಾನದ ನಮ್ಮ ಅರಿವು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಸಂದೇಹದ ನೆಲೆಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ನೆಲೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ ಯಾವುದು? ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಅರಿವಿನ ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ತಾಜಾತನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಮಾಚಿದೆ? **ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಜಾಡು ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ತಿಳಿವು** ಹೇಗೆ ಜನರನ್ನು ದೂರವಿಡುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜರೂರು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಜಾಡಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮಗಳ ತಿಳಿವಿನ ರಾಜಕಾರಣ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ?

ಪಶ್ಚಿಮವು ಪೂರ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ವಿವರಣೆಯು ಪೂರ್ವದ ವಿವರಣೆಯೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸ್ವವಿವರಣೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮವು ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರದ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ, ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಹಾಗೂ ನೋಟಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಿತು. ಪೂರ್ವದ ಬಗೆಗಿನ ಪಶ್ಚಿಮದ ಇಂತಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗುರಿಯವಾಗಿರದೆ ಅಧಿಕಾರದ (power) ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದವೇ? ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.[೧]

೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಶುರುವಾದ ಜ್ಞಾನಪರ್ವ, ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆ, ನಾಗರೀಕತೆಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿಯ ನಂಬಿಕೆ, 'reason' ನಲ್ಲಿ rationalityಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಆಧುನಿಕತೆಯೆಂಬ ಸಂಕಥನ. ಇವುಗಳು ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತಂತವು. ಈ ವೈಚಾರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ

---

[1] ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸಯಿದ್. ಓರಿಯಂಟಲಿಸಮ್. ವಿಂಟೇಜ್ ಬುಕ್ಸ್, ೧೯೭೯. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮವು ಪೂರ್ವವನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೆಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೊಂದಿರದ ತನ್ನ 'ಅನ್ಯ' (other) ವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು. ಅಂದರೆ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಅದು 'ಅನ್ಯ'ವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೇ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯಿಂದಾಗಿ[2] ಈ 'ಅನ್ಯ'ವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮೇತರ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂರ್ವದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು.

ಈ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಕಥನವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೇಶದೊಳಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿರುವುದು ಹಾಗೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ಧೀಮಂತ ವರ್ಗಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ, ಧರ್ಮ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ನಾಯಕರು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಿಖು ಪರೇಖ್ ಹೀಗೆಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ, –ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆರಂಭದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ರಾಜಾರಾಮ ಮೋಹನರಾಯ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜೊತೆ ಭಾರತದ ಸಂಬಂಧ ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕವೇನಲ್ಲ, ದೈವ ಪ್ರೇರಿತ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ನವರೋಜಿಯವರು, ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಈ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ದೈವೀ ಪ್ರೇರಣೆ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.[3] ಇದೇ ತೆರನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಎಸ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು '*ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ: ವಸಾಹತುಶಾಹಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ*' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದ ಮುತ್ತುಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಭಾರತಿಯರು ಒಂದೇ ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವರಾಗಿದ್ದು, ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸಹೋದರರು ಒಂದಾಗಿರುವುದು ದೈವ ನಿಯಾಮಕ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರು ದೈವವಾದಿ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಆಲ್ಬರ್ಟ ಮೆಮ್ಮಿ ಎಂಬ ಚಿಂತಕ ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಕಾರನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಯಹೂದಿಗಳ ದುರಂತ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ವಸಾಹತೀಕರಣದ ಸಂಕಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಫ್ರಂಚ್ ವಸಾಹತುಕಾರನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ರಾಜಮಾರ್ಗವೆಂದು ಯಹೂದಿಗಳು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಅನುಸರಿದರೆ ವಸಾಹತುಕಾರ ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಕೀಯರಂತೆ ಕಾಣದೆ ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆಂದು ಟ್ಯೂನಿಶಿಯದ ಯಹೂದಿಗಳು ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಭೂತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರು ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಕಾರ ಮಾತ್ರ ಅವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು

---

[2] ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, "ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು", *ಲೋಕಜ್ಞಾನ*, ಸಂಪುಟ 2, ಮೇ–ಆಗಸ್ಟ 2013, ಪುಟ 3.

[3] *ಬಿಖು ಪರೇಕ್, ಕೊಲೊನಿಯಲಿಸಂ, ಟ್ರೆಡಿಶನ್ ಎಂಡ್ ರಿಫೋರ್ಮ್, ಸೇಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ೧೯೮೯.*

ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೂ ಸಲ್ಲದ ಭೀಕರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಈ ಸಂಗತಿಯೇ ಮುಂದೆ ಹಿಟ್ಲರನ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಹೂದಿಗಳ ಭೀಕರ ಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.[೪] ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಶಿಕ್ಷಿತವರ್ಗವು ಬ್ರಿಟಿಷರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ 'ಬಂಗಾಳಿಬಾಬು' ಗಳೆಂದು ಗೇಲಿಗೊಳಗಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳೂ ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಕೆಳಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರಂಥ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮ *Religion and Society among the Coorges of South India* ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸೆಕ್ಯುಲರ್, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸ್ಟೇಟ್ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೋ ಒಪ್ಪಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ತಾನೂ ಆಧುನಿಕವಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ನಾವು ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು.

ಆಧುನೀಕತೆ ಎಂಬ ಪದ ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನ ಮಾಡರ್ನಸ್ (Modernus) ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈಗಿನ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೪-೫ನೇ ಶತಮಾನದ ರೋಮ್‌ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಇತರರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಪದವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ, ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚ್‌ನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಪಂಥವು Modern ಆಗಿಯೂ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿಯೂ ಬಿಂಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇದು ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಬಳಕೆಯಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ, ಸಮುದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನಾಗರಿಕರು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮೂಢರು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಆಧುನಿಕವೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಪದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಂದರೆ 'ಸ್ವ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪೌರ್ವಾತ್ಯವು 'ಅನ್ಯ'ವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ವಸಾಹತು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಜನಾಂಗೀಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ನಾಗರೀಕತೆ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸಲು ಈ ಆಧುನೀಕತೆ ನೆರವಾಯಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮನ್ನು ತರ-ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

---

[4] ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಮೆಮ್ಮಿ, ದ ಕೊಲೊನೈಸರ್ ಎಂಡ್ ಕೊಲೊನೈಸ್ಡ್. ಪ್ಲಂಕೆಟ್ ಲೇಕ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೬೫.

"...... ಆಧುನೀಕತೆಯೂ ಕೂಡ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದಾದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿದ್ದ ಸಂಕಥನವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ತಾನು ಆಧುನೀಕತೆಯ ಯುಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಸ್ವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮವು ಈ ಆಧುನೀಕತೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ತಾನು ನಾಗರೀಕತೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಕಡೆಗಿನ ಚಲನದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂದು ನಂಬಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಭಾರತದಂಥ ನಾಗರೀಕತೆಗಳಿಗೆ ಈ ಆಧುನೀಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದು ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪಾತ್ರ ಅಥವಾ ದೈವವೆಂದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಧುನೀಕತೆಯೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯ ಸಮರ್ಥನೆಯೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರ ವಸಾಹತುಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಯುರೋಪಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಆಧುನಿಕತೆಯಾಗಿರದೆ ಸೀಮಿತವಾದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಧುನಿಕತೆ (Colonial Modernity) ಯಾಗಿತ್ತು. ...... ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಅಗಾಧವಾದ ಕೊರಕಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಘಟನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು...."[೫]

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಧುನೀಕತೆಯೊಳಗೆ ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಪಟ್ಟಭದ್ರರ ರಾಜಕಾರಣವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಎನ್ನುವುದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಂದು ರೆವೆನ್ಯೂ ಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೇವಲ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಂದಾಯವನ್ನು ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಜನಗಣತಿಯ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಜನರನ್ನು ಅವರದ್ದೇ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವುದು ಯಾವುದು, ಅದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದವರು ಯಾರು ಎಂದಾಗ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರವಾಸಿಗರು, ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದು ಅವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಖಂಡವಾದ "ಭಾರತೀಯ' ಎನ್ನುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಉತ್ಪಾದಿತವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಅನುವಾದಕರು ದುಭಾಷಿಗಳು ಮುಂತಾದವರ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಜ್ಞಾನ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ 'ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ವಿದ್ವತ್ತು' ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರೆಂದು ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾನೂನನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಓರಿಯಂಟಲ್ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧಾರೆಯೊಂದು ವೈಭವೀಕರಿಸಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ವೇದಜ್ಞಾನ ಇತ್ತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಶಾಕ್ತ ಪರಂಪರೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಬಹುರೂಪಿಜ್ಞಾನದ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳೂ ಇದ್ದುವಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ

---

[5] ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ. "ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು" ಲೋಕಜ್ಞಾನ. ಸಂಪುಟ 2. ಮೇ–ಆಗಸ್ಟ್ 2013. ಪುಟ. 3

ಯುರೋಪಿನ ವಿದ್ವತ್ತು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪಿತ 'ಭಾರತೀಯ' ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟಿಯಿಳಿಸಿ ಅದರ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದವರು ಅನಾರ್ಯರು ಅಥವಾ ದ್ರಾವಿಡರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.[೬] ಹೀಗೆ ತಥಾಕಥಿತ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ವೇದಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಈ ವೇದಗಳು ಇಂಡೋ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ನಂಬಿಸಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಭಾರತೀಯ ಎನ್ನುವ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಠ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಲೋಕಜ್ಞಾನವು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರದೇ ಮೂಲೆಗುಂಪಾದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಜನತೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಹೇರುತ್ತಾ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. "ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಜಜೀವನದ ಭಾಷೆಯ ಇಡೀ ಲೋಕವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎರಡು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳಿಸುವುದು. ಜನತೆಯ ಕಲೆಗಳು, ನೃತ್ಯಗಳು, ಧರ್ಮಗಳು, ಚರಿತ್ರೆ, ಭೂಗೋಳ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜಾನಪದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹೀನಾಯಗೊಳಿಸುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವುದು. ವಸಾಹತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಜನರ ಮನೋಲೋಕವನ್ನು ಆಳಬೇಕಾದರೆ, ಜನಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾಷೆಗಳ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ತುಂಬಾ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ."[೭]

ವಸಾಹತು ಯುಗದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನವೇನೂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೇವಲ ಯುರೋಪಿನ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ದೀಪೇಶ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಚಿಂತಕರು ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಾವ/ ಯಾರ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತಂದಿತು ಹಾಗೂ ಅದು ತಂದೊಡ್ಡಿದ ಸವಾಲುಗಳೇನು, ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೆಲೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಇದ್ದುವೇ, ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಸ್ಯೀಕರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

---

[6] ಡಿ ಡೊಮಿನಿಕ್. ಧರ್ಮ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ. ಸಂಚಲನ. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೨.

[7] ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ(ಅನು) ವಸಾಹತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ವಿಮೋಚನೆ. ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕಿ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ. ಬೆಂಗಳೂರು. 1996

೨. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ಇವತ್ತಿನ ಕನ್ನಡದ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವು ಮತ್ತು ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಹೊರಟರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಪಠ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಯು ಮೊದಲುಗೊಂಡುದು ವಸಾಹತುವಿನ ಅಂಗವಾದ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂಪಿತವಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ಭಾಷಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಈ ಭಾಷಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪದ ಹಿಂದಿನ ತಿಳಿವುಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಪ್ರಭಾವ-ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅವುಗಳ ಗ್ರಹೀತ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು. ಇದರೊಡನೆ ಆವತ್ತಿನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನೀತಿಯು ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಂಥ ಗಣಿತ ಪಠ್ಯಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪಠ್ಯಗಳ ಹಿಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮುದಾಯಗಳ ತಿಳಿವನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಯಾವ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕನ್ನಡ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡದ ನಿಜ ತಿಳಿವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದು ಮಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ, ಮಂಕಾಗಿಸುವ, ಕೀಳರಿಮೆಗೆ ಬೀಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಿಗ್ಗಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿರುವ ವಿದೇಶಿಯರ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ತಿನ ರಾಜಕಾರಣ ಕೂಡ ಕಡಿಮೆಯದ್ದೇನಲ್ಲ;

ವಸಾಹತುಕಾರರ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅದು ರೂಪುಗೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

೧. ಮುದ್ರಣ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂಟು:

ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಿಶನ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ, ಬೈಬಲ್ ಹಾಗೂ ಮತತತ್ವದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವುದು; ಜೊತೆಗೆ ಆ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ, ಕೋಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು- ಇದು ಒಂದು ನಿಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸವಾದರೆ ಮಿಶನ್-ಶಾಲೆಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಮಿಶನ್ನಿನ ವತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮುದ್ರಣ-ವಿತರಣಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು; ಅನುಕೂಲವಾದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವುದು-ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯ ಮಿಶನರಿಗಳ ವಾಙ್ಮಯ ಕಾರ್ಯವು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅವರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆಯು 'ಸಹಾಯಕ ಬೈಬಲ್ ಸಂಘ' ಹಾಗೂ

'ಬುಕ್ ಎಂಡ್ ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಬುಕ್ ಸೊಸೈಟಿಗಳ' ಮುಖಾಂತರವೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದೀತು. ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿದ್ದ 'ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಎಂಡ್ ಫಾರಿನ್ ಬೈಬಲ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಹಾಗೂ 'ರಿಲಿಜಸ್ ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಸೊಸೈಟಿ'ಗಳು ವಿಶೇಷ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಿಶನರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಪೂರಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದವು. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ನೆರವಾದುವು.

ಮಿಶನರಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರೆ, ಸರಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಮದರಾಸು, ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ಮೈಸೂರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣವು ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಾಯಿತು. ವಿಲಿಯಮ್ ಕೇರಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜ್' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮುದ್ರಣ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮದ್ರಾಸಿನ ಪೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಚ್ಚುಕೂಟದಿಂದ, ಜಾನ್ ಮೆಕ್ಕೆರೆನ್‌ನ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವೂ ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದಿತು. ವಿಲಿಯಮ್ ರೀವ್ ವಿರಚಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶವು ಮದ್ರಾಸಿನ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಅಚ್ಚಾದ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕಾಲದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿನ ಕೋಶ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದ ೨-೩ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೋಶ ಮತ್ತು ಬೈಬಲಿನ ಅನುವಾದ-ಇವು ಮೂರರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಅದು ಕ್ರಿಶ. ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿತು. ಇದು ವಿಲಿಯಮ್ ಅರ್ಕ್‌ಹಾರ್ಟ್‌ನ ಖಾಸಗಿ ಪ್ರೆಸ್-ಕಮರ್ಶಿಯಲ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡು ಹೊರಬಂದಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೨೭ರಿಂದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೪ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೦ಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯಾವ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣಾಲಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವೆಸ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಯವರು ಮತಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೪೦ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ 'ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಶಾಲಾ ಪುಸ್ತಕ' ಎಂಬುದು. ಅಚ್ಚುಮೊಳೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ನರು ವಿಶೇಷ ಗಮನವಿತ್ತರು. ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಮದ್ರಾಸದಿಂದ ತಂದ ಮೊಳೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಏಳನೂರು ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸಲು ಥಾಮಸ್ ಹಾಡ್ಸನ್ ಪಣತೊಟ್ಟನು. ಹೊಸ ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಎರಕವನ್ನು ಹೊಯ್ಸಿದನು. ಹಾಡ್ಸನ್ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೩ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿತಂದನು. ವ್ಯಾಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗ್ಯಾರೆಟ್ ಜೊತೆಗೆ ಬಿ.ರಂಗಯ್ಯನೆಂಬ ದೇಶೀಯ-ಇವರು ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣರು. ಗ್ಯಾರೆಟ್‌ನ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಬಹುಬಾಷಾನ್ವಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಮುದ್ರಣ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೮೪೬-೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಡಿ.ಸ್ಯಾಂಡರ್‌ಸನ್ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟನು. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಬೈಬಲಿನ ಹಾಗೂ ರೀವನ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೋಶದ ಸುಧಾರಿತ ಆವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು

ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ತೋರಿತು. ವಿಶೇಷತಃ ರೀವನ ಶಬ್ದಕೋಶದ ಗಾತ್ರವನ್ನು ತಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ೧೦ ಪೋಯಿಂಟಿನ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೧೪೬೮ ಪುಟಗಳ ರೀವ್ ಶಬ್ದಕೋಶವು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಳಿದುದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು (ಕ್ರಿಶ ೧೮೫೮). ಇತ್ತ ಬೈಬಲ್‌ನ ಮುದ್ರಣ ಕ್ರಿಶ ೧೮೬೯ರಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೊರಬಂತು.

ಕ್ರಿಶ ೧೮೫೦-೧೮೭೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುದ್ರಣಾಲಯವೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಸರ್ಕಾರಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು-ಇವರೆಲ್ಲ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರ ಫಲವಾಗಿ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ಲಾಭಾಂಶ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ೧೮೭೨ರಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಈ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೮೯೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಹೆನ್ರಿಹೇಗ್ ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮುದ್ರಣವು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿತು. ಸ್ವಮತೀಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಅಚ್ಚುಕೂಟದಿಂದ ಹೊರಬಂದಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಿಶನರಿ ಪ್ರೆಸ್ ಕೆಥೋಲಿಕರಿಗೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟರಂತೆಯೇ ಮತ ಪ್ರಸಾರದ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿ, ೧೮೫೭ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಸಿ.ಬಾರ್ಬೋನಾ ಮತ್ತು ಎ.ಬೌತೆಲೋ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಹೆಸರು ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾನ್‌ವೈಗಲ್ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲೆಂದು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಆ ಯಂತ್ರವನ್ನೇ ದಾನವಾಗಿ ತಂದನು (ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೮೪೧)."ಜರ್ಮನ್ ಇವ್ಯಾಂಜೆಲಿಕಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿದ ಈ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೈಗಲ್ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ 'ತುಳು ಕೀರ್ತನೆಗಳು'. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣವೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಿಂದ ನಡೆಯುತಿತ್ತು. ಆಗ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಮತ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುದ್ರಣಗೊಂಡವು. ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ೧೮೪೪ರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಎಂಬ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಹೊರಬಂದುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಮುಂದೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತಗಳಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಬಹುಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಬಂದುವು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೧ರಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡುದು ಭಾಷೆಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ ಜೆ.ಪ್ಲೆಬ್‌ಸ್ತ ಎಂಬ ಜರ್ಮನ್ ದೊರೆ ೧೮೪೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮತಃ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೂವರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗುವಂತೆ ನೇಮಿಸಿ ಅವರ ಅನುಭವದ ಫಲವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೩ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆಗಳು ಬಾಸೆಲ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದವು. ಹೀಗೆ

ಬಾಸೆಲ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಮುದ್ರಾ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಪ್ಲೆಬ್‌ಸ್ತ ದೊರೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಈ ಅಚ್ಚುಕೂಟವು ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಮುದ್ರಣದ ಯಾವ ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರ ಕಾರ್ಯವು ಮಹೋನ್ನತವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದೇ ಪ್ರೆಸ್‌ಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳೀ, ದೇವನಾಗರಿ, ರೋಮನ್, ಜರ್ಮನ್-ಈ ಲಿಪಿಗಳ ಮುದ್ರಣವು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. 'The Basel Mission Press at Mangalroe whose canarese printing is unequalled for beauty by any other press in India'[8] Manual of the Administrationof the Madras Presidency (Vol.I.P.550)ಎಂಬ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಮದ್ರಾಸು ಸರಕಾರವು ಸಲ್ಲಿಸಿದುದು, ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಅಂತೆಯೇ ಮುಂಬಯಿ, ಮದ್ರಾಸು ಸರಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಂತೂ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ ಪ್ರೆಸ್ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದುವೆ ಏಕೈಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅನುಭವ ಪಡೆದಿದ್ದವರ ನೆರವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆದುವು.

ಇಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೆ ಕರಪತ್ರ, ಪಂಚಾಂಗ, ರೈಲ್ವೇ ವೇಳಾಪತ್ರಿಕೆ, ಕೋಷ್ಟಕ- ಇವುಗಳು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೊರಬಂದವುಗಳು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೭೫ರಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬೈಬಲ್‌ನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಕಿಟೆಲ್ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಲಾಯಿತು. ಈ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಸುಧಾರಣೆ. ಈ-ಈ, ಕೂ-ಕೂ, ಅಕ್ಕ-ಅಕ್‌ಕ, ಸೂರ್ಯ- ಸೂರ್‌ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬರೆಯದೇ ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಎದ್ದು ತೋರುವಂತಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೩ರಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ರಾಜೆಂದ್‌ರನಾಮೆ' ಯಲ್ಲಿ ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು, ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಅದನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ಸದ್ಯ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಚ್ಚು ಮೊಳೆಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಾಗ ಮೊಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉಳಿತಾಯವಾಗುವುದು. ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಾದರೆ ಕಾಗದದ ಉಳಿತಾಯವೂ ಆಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಇದರಿಂದ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ".

ಮಂಗಳೂರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮುದ್ರಣಾಲಯವೆಂದರೆ ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ ಪ್ರೆಸ್. ಇದು ರೋಮನ್ ಕೆಥೋಲಿಕ್‌ರಿಗೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರ ಭಾಷೆ (ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್

---

[8] Manual of the Administation of the Madras Presidency Vol.I.P.550

ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮಾತೃಭಾಷೆ ತುಳು) ಕನ್ನಡವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವರದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ. ಈ ಪಂಥದ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಜೀಸಸ್ ಸಂಘದವರು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರವಚನ ಪುಸ್ತಕ, ಪತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರದ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಿತು. ಸ್ಥಳೀಕವಾದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ದರಗಳು ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಕಂದುಬಂದುದಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕೆಥೊಲಿಕ್ ಮತೀಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಬಾಸೆಲ್‌ರವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಎಸ್.ಜೆ.ಸಂಘದವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೮೨ರಂದು ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಕೈಯಚ್ಚಿನ ಯಂತ್ರವನ್ನೂ, ರೋಮನ್ ಲಿಪಿಗಳನ್ನೂ ತರಿಸಿದರು. ಮರುವರ್ಷ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಮೊಳೆಗಳೂ ಬಂದುವು. ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಮುನ್ನಿನ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕೆಲಸಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿದ ದೊನೆದಾ ಮತ್ತು ಸೋರ್‍ಯ ಈ ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರದ ಕೆಲವು ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ, ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದ ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿಯ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳೂ ಈ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದದ್ದಿದೆ. ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಂದು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸತೊಡಗಿದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ರೂಢಿಸಿದವರು ಇವರೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಲಿಪಿ ಸೌಷ್ಠದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೊಳೆಗಳು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನಿಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲೆನಿಸಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಕೆ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಕ್ಷರ ಶಿಲ್ಪಿ ಎನಿಸಿದ ಅತ್ತಾವರ ಅನಂತಾಚಾರಿಯು ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲದೆ ಇತರರನ್ನೂ ಈ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿದನು. ಆ ಮುಂದೆ ಮಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ಸಾಗರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮೊಳೆಗಳನ್ನೂ ಗುಜರಾತ್ ಟೈಪ್ ಫೌಂಡ್ರಿಯವರಿಗೆ ದೇವನಾಗರೀ ಲಿಪಿಯ ಮೊಳೆಗಳನ್ನೂ ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. 'ಅನಂತ ಶೇಡೆಡ್'ಎಂಬುದಾಗಿ ಇವರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಹೊಂದುವಷ್ಟು ಆ ದೇವನಾಗರಿ ಮೊಳೆಗಳು ವೈಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಮುಂಬೈಯಿಂದ ಮರುಳುವಾಗ ಅನಂತಾಚಾರಿಯವರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಧದ ಅಚ್ಚಕ್ಷರಗಳ ಮಾತೃಕೆ ಚಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಬಳಿಕ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಅನಂತಾಚಾರಿಯವರು ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶ, ಶಾರದಾ, ಕೆನರಾ, ಪ್ರಭಾಕರ ಮೊದಲಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಪ್ರೆಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾತೃಕೆ ಚಾಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಅನಂತಾಚಾರಿ ಹಾಗೂ ಮಿಶನರಿ ಪ್ರೆಸ್ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಂಗಳೂರು ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು.

ಕೆಲವೊಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳು ಮುದ್ರಣವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ವಿವರಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೆನಪಿಸಬಹುದು. ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ ಎನ್ನುವ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಥಮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಚ್ಚುಕೂಟದ ವಿಷಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅಚ್ಚುಕೂಟದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಾಮೃತ, ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ, ಅಂಶಲೆಖ್ಖ, ಸಂಕಲಿತ,

ಸಕಲಿತ, ಗುಣಕ, ಭಾಗಾಹರಣ, ವಿದುರ ನೀತಿ, ಬಾಲ ಬೋಧೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹೊರಬಂದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಜಾನ್‌ಗ್ಯಾರೆಟ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್ ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ, ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೂ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಶಾಖೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೪೪ರಲ್ಲಿ ಸುಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾಶ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸವಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಸವಣೂರ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಬೋಧಕ ಪ್ರೆಸ್ ಎಂಬೆರಡು ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೦ ರಿಂದ ೧೮೯೭ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ, ಜ್ಞಾನಸಾಗರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವರ್ಧಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕೆಲವು ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳಿದ್ದವು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುದ್ರಣಾಲಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳು (ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳು) ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡಿದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವಾಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

೨. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಾಲೆ (ಮಠ)ಗಳು ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಧೂಳಾಕ್ಷರ, ಕಡತ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬಾಯಿಲೆಕ್ಕದ ಮೂಲಕ ಗಣಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಗರು ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು. ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ತಂದೆಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಈ ಬಗೆಯ ಮಿತವ್ಯಯದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿದ್ದಿತು. "ಇಲ್ಲಿಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದು, ಬರಹ, ಗಣಿತ–ಈ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲದೆ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ; ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಅಹುದು.[೯]

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರವು, 'ಸದರ್ನ ಮರಾಠಾ' ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರೆ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ; ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕು, ಎಂಬ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ

---

[9] G. L Pendargast, Survey of Indegenous Education in the the province of Bombay, 1820-1830, P.21

ಸರಕಾರೀ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ರಮೇಣ ಏರತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮುದ್ರಣದ ಮತ್ತು ಅನುವಾದದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳೂ, ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ಮಿತಿಯು ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ 'ಸಂಣ್ಣ ಹಿತೋಪದೇಶ' ವೆಂಬ ಕೃತಿಯು ಕಲ್ಲಚಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದಿತು.

ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ, ದೇಶಭಾಷಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯು ಹೀಗೆ ಕುಂಟುತ್ತ ಸಾಗಿರುವಾಗ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಾಳಶಾಸ್ತ್ರೀ ಜಾಂಭೇಕರನು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ದೇಶೀಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚವಾದ ಸರಕಾರೀ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನೂ, ಬಹುಭಾಷಾ ತಜ್ಞನೂ ಆದ ಬಾಳಶಾಸ್ತ್ರೀಯು ಆಧುನಿಕ ಮರಾಠೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುರಸ್ಕೃತನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಶಿಕ್ಷಣಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಜಾಂಭೇರಕನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದು ಆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃ.ಬಾ. ಗಾಡಗೀಳ (ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ) ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸುಬ್ಬಾಜಿ (ಕಿತ್ತೂರ) ಎಂಬುವನು ಸದಸ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು.

ಸಮಿತಿಯು 'ಲಘು ವ್ಯಾಕರಣ', 'ಶಾಲಾ ನಿಯಮಾವಳಿ' ಇವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಸರಕಾರದ ಕಲಚ್ಚಿನ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಿಂದ ಹೊರತಂದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ 'ಅಪೂರ್ಣಾಂಕ', 'ಬೀಜಗಣಿತ', 'ಏಶಿಯಾ ಖಂಡದ ಭೂಗೋಲ', 'ಭೂಗೋಲ ವಿದ್ಯೆ' (ಜ್ಯೋತಿಶ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಸಹಿತಿ) ಮತ್ತು 'ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಇತಿಹಾಸ' (ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನೇರವಾದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು), ಇವಿಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಬಾಳಶಾಸ್ತ್ರಿ ಜಾಂಭೇಕರನು ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರುಗಳೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕವಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿತರಣ ಮಾಡಿದುದು. ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಎಲಿಯಟ್ ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದರಂತೆ ಜಾಂಭೇಕರನೂ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ನರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕದ ೩೦೦ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಬಂದಾಗ, ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಕ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದ ಸಂಭ್ರಮ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಮುಂಬಯಿಯ 'ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್' ಇದರ ೧೮೪೩ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ (ಪು.೨೭) ಈ ಭಾಗದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಅದರ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಳಕೆಯು ಮುಖ್ಯವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇವಿಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ರಂಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ೧೮೩೫ರ ಸರಕಾರೀ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಆಡಳಿತವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ನಡೆಯಬೇಕಿದ್ದಿತು. ಆಗಿನ ಮರಾಠಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಪರಿಪತ್ರ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾಗ, ಹಾಗೆ ಕಲಿಯುವ ಅನುಕೂಲತೆ ಇದೆಯೆಲ್ಲಿ? ಎಂಬ ಆತಂಕದ ನುಡಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈ ಆತಂಕವನ್ನು ನೀಗಲು

ನವೀನ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ನೆರವಾದುವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮುಂಬಯಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮ್ಯಾಕಿ ಎಂಬವನ ವರದಿಯಿಂದ (೧೮೪೬) ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

"We are happy to say that this prejudice appears to be disappearing, for since it has become obvious that the majority of Government situation cannot be obtained without a knowledge of canarese... and more books have been prepared in this language, the objections seem tobe subsiding".[೧೦]

ದುರ್ದೈವಕ್ಕೆ ಜಾಂಭೇಕರನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೫ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯವು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ದಶಕಗಳವರೆಗೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದ ಮಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸವು ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾಥಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ, ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರವು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ವಾಙ್ಮಯ ಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳೇ ಪ್ರಥಮ ಸೋಪಾನವಾಗಿವೆ. ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳು ಕೈಕೊಂಡರು. ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಳಗಾಂವಿ, ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಇವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುದು ಸ್ವಂತ ಪ್ರಸಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ. ಆದರೆ ಜನತೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಕಾಸವನ್ನೆ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ೧೮೩೩ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿನ ದೇಶಿಯವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಿದು. ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವ ದೇಶೀಯ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರದ ಪ್ರಗತಿಪರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿದರು.

ಆ ಮುಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಶಾಲೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ತಲೆಯೆತ್ತಿದವು. ಕೊಡಗನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಷವೇ (೧೮೩೪) ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರದವರು ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉದಯವಾದ ಬೆಳಗಾಂವಿಯ ಸರ್ದಾರ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಹಲವು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬಾಳಿತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಧಾರವಾಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಸರಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆರಂಭವಾದುದು ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ.

೩. ಮಿಶನರಿ ಜನರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿ:

ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದವರು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಮದ್ರಾಸ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಎಂದರೆ ಆ ಸರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೇ ದೇಶೀಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನತೆಯ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ

[10] Report of the board of Education, Governament of Bombay, 1843

ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಸಡಿಲಿಸಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಸೋಪಾನವೆಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವೇ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ವಯಸ್ಕರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಬದಲಾಗಿ ಎಳೆಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೈಬಲಿನ ನಿತ್ಯ ಪಠಣ, ಕ್ರೈಸ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಾಚನಪಾಠ ಇವುಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಆದ್ಯ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿಯಾದ ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮರುವರ್ಷವೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಾಲಾಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪನ– ಇವು ಮಿಶನರಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯವರೆಗೂ ಅವರು ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಮಯದ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಏನಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮಿಶನರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸ್ವಯಂ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೈಕೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜಿಗುಟಿನಿಂದ ಮುಗಿಸುವವರೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯವು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಗಳ ಆದರವನ್ನು ಗಳಿಸಿತಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡುವಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಇತ್ತ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆಯ ಆರಂಭದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೋಡುವ ಹಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದವರು ವಿದೇಶೀಯರು; ಮೇಲಾಗಿ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದವರು. ಆದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಪ್ರಯೋಜನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳಿಸತೊಡಗಿದರು.[೧೧]

ಹೀಗೆ,

೧. ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವತ್ತು

೨. ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅದರ ಜರೂರು,

೧. ಅಂತಹ ಜರೂರಿನಿಂದಾಗಿರಚಿತವಾದ ಪಠ್ಯಗಳ ಅನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಳೀಯತೆ,

೨. ಸ್ಥಳೀಯ ಪಠ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಂತ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಚಪ್ಪಕಟ್ಟಿನ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು,

೩. ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಮಿಶನರಿ(ಯೂರೋಪು) ತಿಳಿವಿನ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು,

೪. ಇವು ಇವತ್ತಿಗೂಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳ ನಿರ್ಧಾರದ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ,

೫. ಇದನ್ನು ನಂಬಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಹೊಸಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳು,

೬. ಪರಂಪರೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಿಕೆಯ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು,

೭. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇವತ್ತುಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತಿತರ ತಿಳಿವುಗಳಿಗೆ

---

[೧೧] ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ. ಬೆಂಗಳೂರು. 1974

ಕನ್ನಡ ಬಳಸುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಂಕಟಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. **'ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ: ತಿಳಿವಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು'** ವಿಷಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಇದ್ದಂಥ ಶೋಷಿತ ನೆಲೆಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಧೋರಣೆಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳಿವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಲಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ೧೮೦೦ ರಿಂದ ೧೯೪೭ರವರೆಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತು ಸಹಕರಿಸಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಅಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೀಕರಿಸಿ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ,

ಮೇಲಿನ ವಿವರಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿವುಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪ್ರಸ್ತುತ **"ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ: ತಿಳಿವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು"** ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪೂರಕ-ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವೈಧಾನಿಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ;

ಒಂದು:

೧. ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು

೨. ೧೮೦೦ ರಿಂದ ೧೯೪೭ ರವರೆಗಿನ ಮಿಶನರಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು

೩. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಬಂಧಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

೪. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪಠ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಮೈಕ್ರೋ ಫಿಲಂನಲ್ಲಿರುವ ಪಠ್ಯಗಳು

ಎರಡು:

೧. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು

೨. ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು

೩. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು

೪. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು

ಈ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ:

ಒಂದು: ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾ ರೂಪಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಭಾಷಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು.

ಎರಡು: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ತಿಳಿವಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.

ಈ ಎರಡು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರು ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ ನಿಜ. ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೂಡ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಒಂದು ಸಂರಚನೆಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುವಂತಹುದೂ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾಷಿಕ ಪಠ್ಯಗಳ ಮೂಲಕವೇ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ ವಿಧಾನಗಳು ಯಾವುವು? ಆ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳು ಯಾವುವು? ಈ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಬಿಡದೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ ಎಂತಹುದು? ಹಾಗಾದರೆ, ಇವತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಅರಿವನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಂಘಟಿಸಬೇಕೇ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಎನ್ನುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ-ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುನಾರಚನೆಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಲಾದ ನಮ್ಮ ದೇಶಿ ಪರಂಪರೆಗಳು ಅಥವಾ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮರುಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ನಿಚ್ಚಳಗೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹೀತವೆಂದರೆ, ಹಲವು ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅದುಮಿಡುತ್ತಾ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ-ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮರುಸಂಘಟಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಬಲ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯದ ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಟ್ಟಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಥಹ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಮರಳದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಇವತ್ತಿನ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಪೋಶನಗೈಯ್ಯುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ದೈತ್ಯಾಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನಾಗಲೀ ಮೆಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ-ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಮರುವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜಾರಿಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಎಲ್ಲ ಪಠ್ಯಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮೂಲದ್ದು, ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ್ದು ಎನ್ನುವುದು. ಅಂದಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು-ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದುವು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಏಕಾಕಾರದ ಭಾಷಿಕ ವಲಯವೊಂದನ್ನು ವಸಾಹಾತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು

ಮಿಶನರಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನೆಲದ್ದೇ ಆದ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವೈಧಾನಿಕತೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಗಳೇ ಆಗಿದ್ದುದು, ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಳಿವಿನ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ;

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ನಡೆಯೆಂಬುದು;

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ: **ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಇದರ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು** ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹುದು.

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ–'**ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಂದು ಬಲ: ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ**' ಎಂದಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಓದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಂದಿರುವ ಹಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ರಾಚನಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು, ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಿರುವ ಗುರಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಐಡಿಯಾಲಜಿ–ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿವನ್ನು ಆಗುಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಯಾವ ಬಗೆಯದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ–'**ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ**'ದಲ್ಲಿ; ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪರಂಪರೆ ಇರುವುದನ್ನು, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಕೆಲವೇ ಜಾತಿ ಇಲ್ಲವೇ ವರ್ಗಗಳ ಸೊತ್ತಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಂಪರೆ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆಯಾ ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದುವರಿದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜೈನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತ, ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬೀ ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜ, ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಮಠ–ದೇವಾಲಯಗಳು, ಬಸದಿ–

ವಿಹಾರಗಳು, ಮದ್ರಸಾಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾದಾನದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ: **'ಇಂಡಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ: ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು'** ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ; ಬ್ರಿಟಿಷ್-ಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಆಲಂಕಾರಿಕವೂ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುವಂತಹುದು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭೂನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವೂ, ಸದೃಢವೂ ಆಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಆಳರಸರು ಬಲಿಷ್ಠ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪೋಲೀಸು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ಎಂದು ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಗಳೆಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಗುರ್ತಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದಿನ ಇವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗುವಂತೆ ಭಾರತದ ಸಮಾಜ ಹೇಗಿತ್ತು? ಎಂತಹ ಪಲ್ಲಟಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟವು, ಇದರ ಲಾಭವನ್ನು ಯಾವ ಜಾತಿ, ವರ್ಗಗಳವರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ-**'ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜಾರಿ: ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ'**ವಿದೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲೇ ತಳವೂರಿದ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ೧೮೧೩ರಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಟರ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಕ್ಟ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ತನ್ನ ಲಾಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಥ ಉಮೇದಿರದಿದ್ದರೂ ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದೂ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಒತ್ತಾಯ, ಕಂಪನಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಒತ್ತಾಯ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ಕೆಲವು ಉದಾರವಾದಿಗಳ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಅವರು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳ, ಮುಂಬೈ ಹಾಗೂ ಮದ್ರಾಸ್ ಭಾರತದ ಈ ಮೂರು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಿದುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ೧೮೩೩ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬ್ರಿಟನ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆಂದು ವಾರ್ಷಿಕ ೧೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ೧೯೪೭ರವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿಯಾದರೂ ಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಗುರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು–'**ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪ**' ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು, ಪೌರಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾಧಿಗಳ ನಡುವೆ ತೀವ್ರವಾದ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಭ್ಯಾಸದ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಕುರಿತಾಗಿ ವಾದ ವಿವಾದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಇಂಗ್ಲೀಷಾಗಿರಬೇಕೊ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯದ್ದೋ(ಸಂಸ್ಕೃತ) ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಈ ಸಂಘರ್ಷವಿದ್ದದ್ದು ಸಹ ಈಗಾಗಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಒಂದು: ದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಎರಡು: ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಮುಂದೆ ಇವರು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ (ಅಧೋಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತ) ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಸಂಘರ್ಷದ ಪರಿಣಾಮವು, ಮೆಕಾಲೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗ–ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುವಂತಾಗಿದ್ದು ಚರಿತ್ರೆ. ಮುಂದೆ ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ಪೌರಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಈ ಸಂಘರ್ಷ ಕೊನೆಯಾಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೧೨] ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ತಾವೇ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ತೊಡಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನೋಟದಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕಟ್ಟಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ನುಡಿಯ ಕಲಿಕೆ, ನುಡಿಯಾಚೆಗಿನ ವಿಷಯಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯತೆಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೇನು? ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವ ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಚರ್ಚೆಯು ಇದೆ. ಮಿಶನರಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳು ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿ ಮತ್ತು ಒಡ್ಡಿದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು, ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು, ಗಣಿತದ ಪಠ್ಯಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಗಳು ಎನ್ನುವ ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವರಸೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

[೧೨] ಚಲಪತಿ ಆರ್. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ. ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್. ಪುಟ. ೨೯.

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ: **'ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ತಿಳಿವುಗಳ ಸಮಾಗಮ: ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕತೆ'** ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿರುವ ಚರ್ಚೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮವು ಸೇರಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ತಿಳಿವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿವಿನ ಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಥನ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾನ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು 'ಅನ್ಯ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಾಗ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾಷೆ ವ್ಯಕ್ತಿನೆಲೆಯದಾಗಿದ್ದರೂ, 'ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿ'ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಧುನಿಕತೆ ಜಾರಿಯಾಗಲು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ: 'ಸಮಾರೋಪ'ದಲ್ಲಿ, 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಥ್ಯ'ವಾಗಿ ಕಲಿಕೆಯ ಪಥ್ಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬಳಸಿದ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್' ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟಿತವಾದ 'ವರ್ನಾಕ್ಯುಲರ್' ಅಥವಾ ದೇಶಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಶೀ ಪಂಡಿತರು ವಸಾಹತುವಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಮುಂದೆ ಪರ್ಯಾಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇವೆರಡರ ಮೂಲಕ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಧುನಿಕ-ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಎಂತವು? ಅವು ಇವತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾಕಿವೆ? ಅವುಗಳನ್ನು ಇಂದು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲುದೇ? ಉಳಿಸಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುವುದು ಯಾಕೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು, ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಲು ಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಂದು ಬಲ: ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಂದು ಬಲ: ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಷಯದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಗಳ ನಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳ ಓದನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ, ಗುರಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ತ್ವಿಕನೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ರಾಚನಿಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. **ಡಾ. ಗೀತಾ ಎಸ್. ನಂದಿಹಾಳ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ, ಕಿಟೆಲ್ ಕಲಾಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೨.:**

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ, ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣಗಳು, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದನೆ, ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ... ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದೆ. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಉಪಲಬ್ಧ ಕೃತಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಯಾವುದೇ ಸಂಶೋಧನೆಯು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇವಲ ಕಚ್ಚಾ ಅನುಭವಜನ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿ ಕೇವಲ ಉದಾರವಾದಿ ಧೋರಣೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೨. **ಬಿ.ಎಸ್. ತಲವಾಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಇತಿಹಾಸ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ೧೯೯೪:**

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಆಗಮನ, ವಾಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದಾಖಲೆಗಳು ಎಂಬ ಪತ್ರಗಳು, ಕರಪತ್ರಗಳು, ಹಾಲಿ ಇರುವ ಹಿರಿಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂಶೋಧಕರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿಭಾಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ:

೧. ಕತ್ತಲೆ ಯುಗ-ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತದ ಭ್ರೂಣಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೨. ಪೋಷಕ ಯುಗ: ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕರು ಬಂದ ಕಾಲದ ಸ್ಪಷ್ಟ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೩. ಕರಾಳ ಯುಗ: ಟಿಪ್ಪುವಿನಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗಾದ ಹಿಂಸೆಯ ವಿವರ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳು ವಂಚಕರು ಹಾಗೂ ಧನ ಲೋಭಿಗಳು. ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುವವರು, ದೇವಾಲಯ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕ್ರೈಸ್ತರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಹಿಂಸೆ ಕೊಲೆ ಮುಂತಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಿವರಣೆ.

೪. ಏಳಿಗೆ ಯುಗ: ನೂರಾರು ಕಷ್ಟ ಹಿಂಸೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಬೆಳೆದಿದ್ದು.

೫. ಸುವರ್ಣ ಯುಗ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಭೆಯ ವಿಸ್ತಾರ, ಮಠಗಳು, ಗುರು ಮಠಗಳು, ಕನ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಗಳ ವಸತಿಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ನೂರಾರು ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ.

೬. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರ್ಚುಗಳು, ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಸಂಬಂಧ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿವರಗಳು.

ಹೀಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರ, ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ನೆಲೆಗೆ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ನೆಲದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳು ಭಾರತೀಯತೆ (?)ಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಕೃತಿಕಾರರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩. ಡಾ. ಕೇಶವ ಭಟ್ ಉಚ್ಚಿಲ: ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ನೂರು ವರ್ಷದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.

ಮೊದಲು ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದವರು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಉಚ್ಚವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಮಿಶನರಿಗಳು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗಿಂತ ಕ್ರೈಸ್ತೇತರರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡತನದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡುವುದಕ್ಕೂ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲೇ ಈ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೀಜಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಮನಸ್ಸು ಮಿಶನರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಂಶೋಧಕರು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಿಶನರಿಗಳ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಅಭಿಮಾನವಿದೆ. ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿರುವವರು ಸಾರಸ್ವತ ಸಮಾಜದವರು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

೪. ವಾಗೀಶ ಎನ್.ಎಂ.– ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಭಾಷಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೯.:

ಸಂಪ್ರಬಂಧವು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಹಾಸ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಇತಿಹಾಸ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಧ್ವನಿ, ಪದ, ವಾಕ್ಯರಚನೆ, ಅರ್ಥ ಸಹಿತ ಪದಕೋಶ, ಪ್ರಚಲಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. "ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ" ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪಠ್ಯರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧವು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

೫. **ಬಿ. ಪ್ರಕಾಶ – ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ – ರಾಚನಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೯.**

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧಕರು ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ೧೮೩೮ ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೫೬ ರವರೆಗಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ, ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ– ಸಿದ್ಧತೆಯ ಹಂತ, ಸಾಧನೆಯ ಹಂತ, ಪ್ರಯೋಗದ ಹಂತ, ಏಕೀಕೃತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಠ್ಯಗಳು – ಪರಿಷ್ಕಾರದ ಹಂತ, ಇವೆಲ್ಲವುದರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿದೆ. ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರ ಪರಿಚಯ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಅಂಶಗಳು, ಮುದ್ರಣದ ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧಕರು ಕೇವಲ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಗೆ ನೂತನ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದೆ.

೧. ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮಾಣ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತಗಾರರ, ಮಿಶನರಿಗಳ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆ.

೨. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ತಮ್ಮ ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ನುಡಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ.

೩. ಪಠ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಆಧುನೀಕತೆಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿದ್ದು..." ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳೀಕೃತ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗುವ ಸಂಶೋಧಕರು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದ ವಸಾಹತುಶಾಹೀ ಧೋರಣೆಗಳು... ಹಾಗೂ ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿಲ್ಲ.

೬. **ಕೆ.ಎಸ್. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಿಶ್ವನಾಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೦:**

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ವಸಾಹತುಪೂರ್ವ, ವಸಾಹತು ಹಾಗೂ ವಸಾಹತ್ತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಖಾಸಗಿ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹುಟ್ಟು – ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಂಖಿಕ ಪೃಥಃಕರಣ, ನಿರ್ಣಯಗಳ ಪುನರಾವಲೋಕನ... ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮದ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ.

"ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ..." ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರನ ವರದಿ, ಮುಂಬಯಿ ವರದಿ, ಆಡಮ್ ವರದಿ, ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳ ಅನವತಿ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್, ಫ್ರೆಂಚರು, ಡೇನರು ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲರ ಕಾಲದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ಚಟುವಟಿಗಳು (೧೮೩೩-೧೮೫೨) ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮದ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳು, ನೌಕರ ಹಾಗೂ ನೌಕರರಲ್ಲದ ಆಂಗ್ಲರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆಂಗ್ಲ ಸರಕಾರದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿ, ಭಾರತೀಯ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮ... ಇವುಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಹತ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣೋದ್ಯಮದ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಶೋಧಕರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ, ಈ ಕೃತಿಯು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗುಳ್ಳ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಖಾಸಗೀಕರಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಾಗ ಸಂಶೋಧಕರು ಮಿಶನರಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧೀ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಒಂದೆಡೆ ವೈಭವೀಕರಿಸುವುದು ("... ೧೮೮೨ ರಿಂದಲೂ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭಾರತದ ಅನಾಗರಿಕರನ್ನು, ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಕೋಮಿನವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸ ತೊಡಗಿದರು..." ಪುಟ ೮೭) ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ/ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿನಾಶ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಮತಾಂಧರು ಎಂದು ಹೀಗಳೆಯುವುದು ("...ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸುಪ್ತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದು ನಿರ್ವಿರ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಬಗೆದು, ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ನೆಮ್ಮಿ ಆಂಗ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೋವಿಯಿಂದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹುಟ್ಟಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಗಾಂಪತನವಾಯಿತು....." ಪುಟ ೬೩) ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೂ ತನ್ನ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಈ ಸಂಶೋಧನ ಕೃತಿಯು ಮಿಶನರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೭. ಡಾ। ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ- ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೪:

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹಾಗೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಯಿದು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ("ಅರುಣೋದಯ") ಈ ಕೃತಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅರುಣೋದಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮ, ಶಿಕ್ಷಣರಂಗ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಕಾಸ, ಮಿಶನರಿ ಜನರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾಙ್ಮಯಕಾರರು, ಅರುಣೋದಯದ ಆರಂಭಕಾರರು, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆ..... ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕವು ಈ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರ

೨. ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ

೩. ಕ್ರಿಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರ

೪. ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಸರಣಿ.

"ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸೌಕರ್ಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮವೆಂಬಂತೆ ಜೀವನದ ನೀತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು. ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರ ಸರಣಿ- ಇವು ಒಡಮೂಡಿದವು. ಪುರಾತನ ಮಹತ್ತ್ವ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಭಾರತೀಯತೆಯ ಸಮಷ್ಟಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಪರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.... ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭದ ವಿಚಾರಗಳ ಅನುವಾದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಕಥನ – ಹೀಗೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿವು. ನವಭಾರತದ ವಾಙ್ಮಯ ಕಂದನನ್ನು ಮಿಶನರಿ ಜನರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು- ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆಯೇ ಇರಲಿ – ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿ, ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಲು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾಲವಿದು..... (ಪುಟ ೧೩) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದೇಶೀಯರನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವು ಇಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ನಾಡುನುಡಿಗಳ ಅಭ್ಯಸನ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದೇ ಅವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ..... (ಪುಟ ೧೬೩). ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಹಿಂದಿನ

ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸದೆ ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಬಗೆ ಇಲ್ಲಿನದು.

ವಿಪುಲವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಡುವ ಮುಂಚೆ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ನಿಂತುಹೋದ ನಂತರದ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

೮. ಬಿ.ಎ. ಮಹಿದಾಸ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ: ೨೦೧೦

ಪಿಹೆಚ್‌ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕೇವಲ ೨೬ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ೧೮೬೦ ರಿಂದ ೧೯೨೦ರ ಅವಧಿಯ ಒಳಗೆ ಸುಮಾರು ೫೦ ನಿಘಂಟುಗಳು, ೨೦ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಗಳಾದ ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿ, ಝುಗ್ಲರ್, ರೀವ್, ಸ್ಯಾಂಡರ್‌ಸನ್, ಶಾರ್ಬೊನೊ, ಬುಷರ್, ಕಿಟೆಲ್ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ರಚಿತವಾದವು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮಿಶನರಿ ಪೂರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೂ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಕೆರೆಲ್‌ನ ವ್ಯಾಕರಣದ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಿಶನರಿಪೂರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕೃತಿಗಳು, ನಿಘಂಟುಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣಗಳು, ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಕಲನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಕಾಲ, ದೇಶಗಳ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ವಸ್ತು, ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಿರುವುಗಳು ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿವೆ; ಹೊಸ ವಿಭಾಗಗಳಾದ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳು ಮಿಶನರಿ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಕೃತಿಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ- ಇವುಗಳನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಿಶನರಿ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು' ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯದೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅದು ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಯತ್ನ ಗೈರಾಗಿದೆ.

೯. ಕೆ.ಎಸ್. ಮಧುಸೂದನ: ಹಳತು ಹೊನ್ನು: ೨೦೧೩

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿಯ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಲೇಖನ ಮಾಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಈ ಹಳತು ಹೊನ್ನು- ಕೃತಿ. ಸುಮಾರು ೧೮೩೦ ರಿಂದ ೧೯೩೦ರ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ, ಈಗ ಹಳೆಯವೆನ್ನಿಸಿ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗಿ, ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮೃತಿಗೆ

ಒಳಗಾಗಿರುವ ಅಪರೂಪದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಧುಸೂದನ ಅವರು ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ಆದರದ್ದೇ ಉಪನುಡಿಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು, ಛಂದೋರೂಪಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ ಮುಂತಾದ ಭಾಷಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲದೇ, ಖಗೋಳ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ವನೌಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳು– ಹೀಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಬಂದಿರುವ ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಅಪರೂಪದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಮಾಡಿರುವ ಯತ್ನ ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯದ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿರುವ ಟೀಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

೧೦. ರೆವೆ. ಯೆನ್. ಸಭಾಪತಿ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಪ್ರಥಮ ಕೊಡುಗೆ, ೨೦೦೧.

ರೆವೆ. ಯೆನ್ ಸಭಾಪತಿ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಪ್ರಥಮ ಕೊಡುಗೆ, ೨೦೦೧

ವಹಾಸತು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಮಿಶನರಿಗಳೆಂದರೆ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು. ಈ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತಾದ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ವಿಸ್ತರಣೆ, ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟದ್ದು, ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್, ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್, ಜಾನ್ ರೀಡ್, ವಾರ್ಡಲಾ ಮುಂತಾದ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪರಿಚಯ, ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಮಿಶನ್ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಸುವಾರ್ತಾ ಪ್ರಯಾಣಗಳು, ಮಿಶನ್ ಕೇಂದ್ರದ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿಕೊಡುವ ಈ ಕೃತಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಪ್ರಥಮ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಿರಣಗಳು ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ೧೮೧೦ ರಿಂದ ೧೮೪೬ರವರೆಗಿನ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಅವಧಿಯು 'ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಣೋದಯ' ಘಟ್ಟವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ "ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅಚ್ಚುಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮುದ್ರಣಾಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂಥ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಬಹಳ ಋಣಬದ್ಧವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೧೧. ಡಾ. ಸೋಲಿ ಜಾರ್ಜ್, ಕ್ರೈಸ್ತ ಗೀತೆಗಳು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡತನ, ೨೦೧೨

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ। ಸೋಲಿ ಜಾರ್ಜ್‌ರವರು ಕಥೋಲಿಕ್, ಲಂಡನ್, ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಹಾಗೂ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ಗಳ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಿಶನರಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೮೪೧ ರಿಂದ ೧೯೧೩ರ ನಡುವಣ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಸುಮಾರು ೧೦೦೦ದಷ್ಟು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ, ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಯೋಗ, ಅಲಂಕಾರ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಬಳಕೆ, ರಾಗ ಗೀತೆಗಳ ಮೂಲ ಕರ್ತೃಗಳು, ಗೀತರಚನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಪದಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಹಾಗೂ ಕೆಥೋಲಿಕರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಅರಿವಿಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಿದೆ.

೧೨. ಪ್ರೊ. ಎ.ವಿ. ನಾವಡ, ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಾಂತವು, ೨೦೧೭.

ಪ್ರೊ. ನಾವಡ ಅವರು ೧೮ ಮತ್ತು ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ 'ಸೇವೆ' ಕುರಿತು ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಿಶನರಿಗಳ ಮೂಲ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಬಿಕ್, ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್, ವೈಗಲ್ ಮತ್ತು ಕಿಟೆಲ್, ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್, ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕಿ ಕಿಟೆಲ್: ಬಾಸೆಲ್ ಕಣಿವೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ ಶಿಖರದೆಡೆಗೆ, ಮಿಶನರಿಗಳು ತಂದ ಹೊಸ ಎಚ್ಚರ ನಿಘಂಟುಗಳು: ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಫಲ, ಮಿಶನರಿಗಳ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ, ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ಕರ್ಣಾಟಕ ಲಾಂಗ್ವೆಜ್', ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಹೆ. ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್, ಕಿಟೆಲರ ಕ್ರಿಸ್ತ ಕಥನ ಕಾವ್ಯ; ಕಥಾಮಾಲೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಲೇಖನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಲೇಖಕರು ಶೋಧಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಆಕರಗಳನ್ನು ಪುನಾರೂಪಿಸಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶ್ರಮ, ಇಕ್ಕಟ್ಟು-ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ಮತೀಯ ಹಾಗೂ ಉದಾರವಾದಿತನಗಳ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕಂಡರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

"ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಸಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮುಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರು. ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ತಿಳಿವಿನ ಪ್ರಸರಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ...... ನಮ್ಮ

ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು, ಛಂದಸ್ಸು, ಸಂಗೀತಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂದಾಯಿತು" ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೩. ಡಾ। ಪೀಟರ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್, ೨೦೧೮

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕುರಿತಾದದ್ದು, ಅವರು ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೂರನೆ ದಶಕದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಯೂರಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು, ಅವರು ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನೆಲೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಸೋಲು-ಗೆಲುವುಗಳು, ಅವರ ಮಿಶನರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸದೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ವಿಸ್ತೃತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎನ್ನವುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶನರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಜಾಡನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಭಾರತದ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೆಕಾಲೆಯಂಥವರ ವಾದದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿಯೂ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರೇಮಣಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಅವರು ಮುಂದಾದುದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಗಮನಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಕಸಿಗೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲೆಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಈ ಮೇಲೆ ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಈವರೆಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕುರಿತು ಬಂದಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಮಿಶನರಿಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಲಿತು ಮತಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಹಳೆಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಸ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಕಲಿಸಿದರು, ನಮ್ಮ ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಿದರು. ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿವಿನ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದರು. ಭಾಷೆ. ವ್ಯಾಕರಣ. ಛಂದಸ್ಸು. ನಿಘಂಟು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸ

ಮಾರ್ಗ ತೆರೆದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದರು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನೈಜವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ನಾವು ಪಡೆದಿದ್ದೆಷ್ಟು, ಎಡವಿದ್ದೆಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಲಿಕಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ,

ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೧. ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ನಿಜ ಅರಿವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುತ್ತಿವೆಯೇ?

೨. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸೆಯ ದಾರಿಯಿಂದ ನಾವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆಯೇ?

೩. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯು ತನ್ನದೇ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಆಗಿರುವ ಅನುಕೂಲಗಳೇನು? ಯಾರಿಗೆ ಈ ಅನುಕೂಲಗಳು ಒದಗಿವೆ? ಇದು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ವರ್ತಮಾನದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ?

೪. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವ ನವವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕ, ಸಂದೇಹ, ಸವಾಲುಗಳು ಯಾವುವು?

೧೪. ರೆವೆ. ಡಾ. ವಿಜಯ್ ಕುಮಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊತೆಸ್ತಾಂತ ಮಿಶನ್ನುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ, ೨೦೦೪

ಕರ್ನಾಟಕದ ಥಿಯೊಲಾಜಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ದೈವಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬೋಧಕರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರೊತೆಸ್ತಾಂತ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನ್ನುಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಿಶನರಿಗಳ ಆಗಮನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವದ ಉಗಮ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಭೆಯ ಮೊದಲ ನಿಯೋಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭೆಗಳು, ಲಂಡನ್, ವೆಸ್ಲಿಯನ್, ಬಾಸೆಲ್, ಕ್ಯಾನರೀಸ್, ಆಂಗ್ಲಿಕನ್ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದ ಮಿಷನ್ನುಗಳ ಸೇವೆ, ಸಭೆ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಅವು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿರುವುದು ತನ್ನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಕೃತಿಕಾರ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಕರವಾಗಿದೆ.

೧೫. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ದ್ವಿಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ೧೮೧೫-೨೦೧೫, 200 years of Basel Mission: Mission moves, ೨೦೧೫.

ಈ ಕೃತಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಸಂಘದ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾ ದ್ವಿಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬಾಸೆ ಮಿಶನ್ನಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಇತಿಹಾಸ, ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನ್ ವಹಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿ, ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ, ಸುವಾರ್ತಾ ಪ್ರಸರಣ, ಭಾಷಾ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿದ್ಯಾ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು ಬರೆದ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳು ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ಕುರಿತಾದ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

೧೬. ಡಾ. ಆರ್. ಚಲಪತಿ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ, ೨೦೧೦.

ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಆರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೇಗೆ ಚಾಲನೆಗೊಂಡವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಪದವಿ ಹಂತದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು' ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಲದಿಂದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ನಿರ್ಮಾಣ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪೂರಕ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಹೇರಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನುಡಿ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಕುರಿತಾದ ಅಪರೂಪದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕೃತಿ ಇದಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಬಹುಪಾಲು ಲೇಖಕರು ೬ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ: ೧. ವೇದಕಾಲ ೨. ಬೌದ್ಧಕಾಲ ೩. ಜೈನಕಾಲ ೪. ಇಸ್ಲಾಂ ಕಾಲ ೫. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲ ೬. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲ.

ಈ ಬಗೆಯ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಭಿನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ವರ್ಗೀಕರಣದ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಸರಳ ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತವೆ: ಒಂದು: ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟವೊಂದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರಿಯುವುದನ್ನು ಇವು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು: ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಕೇವಲ ಏಕರೂಪಿಯಾಗೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಹುರೂಪಿ ಮಾದರಿಗಳು, ದ್ವಂದ್ವಗಳು, ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಮೂರು: ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ ಇದರ ಮಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವರು ಕಂಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಾಯ್ದೆರೆಯಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಕ್ಷರಗಳ ಉದಯ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಲಿಖಿತ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಮಳಲು, ತಾಳೆಗರಿ, ಕಡತಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಸಾರ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದವು. ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಹಿಂದಿನವರು ಪರಿಗಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳು ವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖ್ಯಮಾಪನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಹಿಂದೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜಕೀಯ ಆಜ್ಞೆಗಾಗಲೀ, ಅಧೀನಕ್ಕಾಗಲೀ ಒಳಪಟ್ಟಿರದೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಕಲಿಕೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಗುರು' ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಂಪರೆ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಯಾ ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದುವರಿದುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಶಿಕ್ಷಣ

ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜೈನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬೀ ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜ, ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಮಠ–ದೇವಾಲಯಗಳು, ಬಸದಿ–ವಿಹಾರಗಳು, ಮದ್ರಸಾಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾದಾನದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ ಡಾ. ಎಫ್. ಡಬ್ಲಿಯು ಥಾಮಸ್ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: "ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆಮದಾಗಿ ಬಂದು ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ, ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯರು ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿರುವಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತಾವ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕವಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಇಂದಿನ ಬಂಗಾಳಿ ತತ್ವದಾರ್ಶನಿಕರವರೆಗೂ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಪಂಡಿತರ, ದಾರ್ಶನಿಕರ, ದ್ರಷ್ಟಾರರ ಪರಂಪರೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಅಗಾಧ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆಯ ಅಪಾರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಜೀವನದ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ."[೧೩] ಥಾಮಸ್‌ರವರ ಈ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯು, ಭಾರತವು ಜ್ಞಾನದ ಮಹಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ಹೆಸರಾಂತ ಮಹಾನ್ ಕವಿಗಳ ಪಂಡಿತ ಶಿರೋಮಣಿಗಳ ಅಗರವಾಗಿದ್ದು ಜನತೆಯನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಕ್ರಿ.ಶ. ಮೂರನೇ ಶತಕದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩ನೇ ಶತಕದವರೆಗೆ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಶಾತವಾಹನರ ಮೊದಲ ಅರಸರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದರು. ಗಂಗರು, ಬಾಣರು, ಪಲ್ಲವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ಒಂದನೆ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಶತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಬೇರೂರಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೆರೆನಾಡಿನ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಗಾರ್ಜುನಕೊಂಡವೆಂಬ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ ತಲೆಎತ್ತಿತು.[೧೪] ಗಂಗ ಅರಸು ಇಮ್ಮಡಿ ಮಾಧವನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೦–೭೫) ಬೌದ್ಧ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಭೂ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನು. ಐದನೆಯ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬೌದ್ಧರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕುಗ್ಗುವಂತಾದವು. ಆದರೆ ಕಾಂಚಿಯು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರಗಳೂ ಜೈನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೈವಶವಾಗದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಬೌದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಂಚಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತಿದ್ದ ಚೀನೀ

---

[13] F.W. Thomas. *The History and Prospects of British Education in India*. Deighton Bell and Co, 1891. P.1.

[14] M.P. Singh , A Student's History of Educational Though VOl. II (Amritsar: City Book Depot, 1967), P 7

ಮಹಾಯಾತ್ರಿಕ ಹ್ಯೂಯನ್‌ತ್ಸಾಂಗನು, ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕ ವಿಹಾರಗಳಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಿಕ್ಷುಗಳಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಉ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೈಗುಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬೌದ್ಧ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾಲಂಜಿ, ಬಿದರಳ್ಳಿ, ಬನವಾಸಿ, ಮುಂಡಗೋಡ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೆಡಸಗಾಂವ್, ಅಂಕೋಲಾರ ಬಬ್ರುವಾಡು, ಕುಮಟಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದೀವಗಿಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ವಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನಿತರ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಭೀಮಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸನ್ನತಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ೨ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ೪ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬೌದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಅಶೋಕನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ವಿಚಾರಗಳು ಜನರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ದೇಶದ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿದ. ಇವುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಈ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಆರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ, ಉತ್ತರದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಪ್ಪಳದ ಬಳಿ ಇರುವ ಗವಿಮಠ, ಪಾಲ್ಕಿ ಗುಂಡು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಜಟಿಂಗ ರಾಮೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಗಳಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಿದ ಲಘು ಶಿಲಾಲಿಪಿಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರವಾರ, ದ.ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರ, ಮುಳೂರು, ಎಲ್ಲಂಪಳ್ಳಿ, ಕದ್ರಿ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಂಬಳ, ಕೋಳಿವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ, ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೨-೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಚೀನೀ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ನಾಲಂದಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯ ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಆಫ್‌ಘಾನೀಸ್ತಾನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸರು, ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಹಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೫೦-೭೧೦ರಲ್ಲಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೈತ್ರಿಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸತ್ತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬೌದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡದೆ, ಕಾಂಪಿಲ್ಯದ ೫೦೦ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ದಂತಿದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಇಮ್ಮಡಿ ಧ್ರುವ ಅವರು ದಾನ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದರು. ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಪಂಚಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಚಾರ. ಬಾಪ್ಪುರ ನಾಗಿಯಕ್ಕನೆಂಬಾತ ಅಲ್ಲಿ ತಾರಾಭಗವತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನೂ, ರೂಪಭಟ್ಟಯ್ಯನು ಜಯಂತೀ ಪ್ರಭಾ ವಿಹಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು

ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಾಡಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ಬಾಳಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಇವು ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ.

ಧರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಿಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಮೊದಲು ಗುಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದವು. ಇಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಅವರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೇ ದತ್ತಿಯಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಾಯಿಕವಾಗಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಇಂಥ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಚಾರೀ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಠಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ತಾವು ಕಲಿಯುವ ಇಲ್ಲವೇ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಭಿಕ್ಷುಗಳು 'ಪವರ್ಣ' ಎಂಬ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುವೂ "ತಾನೇನಾದರೂ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿರುವೆನೋ?" ಎಂದು ಉಳಿದ ಭಿಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತು ಕೇಳುವ ಪರಿಹಾರವಿತ್ತು.

ಬೌದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. (ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದ ತನಕ ಇದೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯ) ಬೌದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಬೌದ್ಧಿಕಾವಿದ್ಯೆ, ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ ವಿದ್ಯೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ನೇಯುವುದು, ನೂಲುವುದು, ಬಡಗಿತನ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಔಷಧ, ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೈನ್ಯಕಲೆಗಳು, ತಾರಾಗಣ, ಪಂಚಾಂಗ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವ್ಯವಸಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ. ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ತರಬೇತಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ "ಸಿದ್ಧಂನಮ:" ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಮಾತೃಕೆ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ (ಕಾಗುಣಿತಗಳ) ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. "ಸಿದ್ಧಂ ನಮಃ" ಎಂಬುದನ್ನು ವೈದಿಕರೂ, ಜೈನರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಿದ್ಧ ಮಾತೃಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಏ, ಐ ಗಳಿಲ್ಲದ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರದ ಕಾಗುಣಿತ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ "ಬಾರಾಖಡೀ" ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಬಾರಾಖಡೀಯನ್ನು ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ೧೨ ಅಧ್ಯಾಯ (Twelve Chapters) ದ ಕೋಷ್ಟಕವೆಂದು ಕರೆದ. ಬೌದ್ಧರು ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಬಾರಾಖಡಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಎರಡು ಸಹಸ್ರಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದ ರೀತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

ವೇಳೆಯ ಅಪವ್ಯಯ ಎಂಬುದು ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ಅರಿಯದ ಮಾತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (ಸಧ್ಧಿ ವಿಹಾರಕರು) ನೀರು, ಉರುವಲು ತರುವ, ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ, ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತೀ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾದರೂ ಧರ್ಮದ ಅಭ್ಯಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಡ್ಡಾಯವಿತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಊಟ, ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲವೂ ಉಚಿತ. ಸುಮಾರು ಒಂದು

ಅಂಗುಲ ಅಗಲ, ಒಂದು ಮೊಳ ಉದ್ದದ ಕರಿಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದಿರಿನ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಕರಿಮಸಿಯಿಂದ ಸುಂದರ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟೆಯಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಒರೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಭೂರ್ಜ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಕ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಓದುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸದ್ಧಿ ವಿಹಾರಕ ಇವರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ "ಎಲೈ ಭಿಕ್ಷುಗಳೇ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಸದ್ಧಿ ವಿಹಾರಕ (ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ) ನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಸದ್ಧಿ ವಿಹಾರಕನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಭಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವರು; ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದುವರು... ಮಾತಿನಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ತಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸದ್ಧಿ ವಿಹಾರಕನು ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲಿ... ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ, ಬಿಂಬಿಸಿ ಮತ್ತು ತಿಳಿಸಿ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು....." ದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಅನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಗುರುವಿನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಾಯನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬಳಿಕ ಅವನನ್ನು ಪೂರ್ಣಕಾಲಿಕ ಸನ್ಯಾಸಿ ಎಂದು ಕರೆದು "ಉಪಸಂತರ" ಎಂಬ ಸಮಾರಂಭದ ಮೂಲಕ ಭಿಕ್ಷುವಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೌದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಕನ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಸಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಲಂದಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಶಿಕ್ಷಕರಿದ್ದರು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲದೆ ಐಹಿಕ ಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಕಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಯತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಬಂದಿತು.

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಅರ್ಹತೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇದು ಬದಲಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಭಿಕ್ಷುಣಿಯಾಗಲು ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಅಶೋಕನ ತಂಗಿ ಸಂಗಮಿತ್ರೆ ಸಿಂಹಳ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದು.

ಜೈನರ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಗೌತಮಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರರು ಸಮಕಾಲೀನರಾದರೂ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಮೂರು ತಲೆಮಾರು ಮೊದಲೇ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಒಳಹೊರಗೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅಜ್ಜ, ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನು ಜೈನನಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಭದ್ರಬಾಹು ಸ್ವಾಮಿಯೊಡನೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಿ ಮರಣವನ್ನು ಪಡೆದುದು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಘಟನೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳವು ಜೈನವಿದ್ವಾಂಸರ, ಮುನಿಗಳ, ಶ್ರವಣರ

ಮಹಾಕೇಂದ್ರ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಹಾಸ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೨೯೩ ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು.

ಬೌದ್ಧರ ಹಾಗೆ ಜೈನರು ಕೂಡ ಸತ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನಜೀವನದ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಬೀರುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತಾಳಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜೈನವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ದಾರ್ಶನಿಕರನ್ನು, ವೈಯಾಕರಣರನ್ನು, ಲಾಕ್ಷಣಿಕರನ್ನು, ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳು, ಬಸದಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜೈನರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರು.

ಜೀವದಯೆ, ಜೈನಧರ್ಮದ ತಿರುಳು, ಅಧಿಕಾರ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಡೆತನಕ್ಕಿಂತ ತ್ಯಾಗ, ಪರೋಪಕಾರ, ಅಧ್ಯಯನ, ದಾನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸಗಳು ಅವರ ಜೀವನದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೈನಗುರುಗಳೆಲ್ಲ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಧರ್ಮ ಭೋಧನೆಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡಿಪಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನು ಧರ್ಮ ಭೋಧಕನೂ ಹೌದು, ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕನೂ ಹೌದು.

ಜಿನಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವವನು, ಭವಿಷ್ಯದ ಧರ್ಮ ಬೋಧಕನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಅತಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಠಿಣ ಜೀವನದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಪಾಠಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ನಂತರ ಸಾಧನಾ ನಿರತರಿಗೆ ಬಸದಿ, ಮಠಗಳನ್ನು ದಾನಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಿಂದ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಿಟ್ಟು, ಆನಂದ, ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಿಗಂಬರರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಟ್ಟ ಏರಿದಂತೆ ಬಳಸುವ ಬಟ್ಟೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಿನಾಲಯದ ಸಕಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪಂಚ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಸುತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. "ಅರ್ಹತ್" ಮತ್ತು "ಸಿದ್ಧ"ರು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಸಮಾನರು. ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದು ಬಸದಿಗಳ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು. 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯ'ರು ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಶ್ರಮಣ (ಸವಣ)ರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ 'ಸಾಧು'ಗಳು. ಜೈನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಊಟ, ವಸತಿ, ಆಶ್ರಯ ಬಿಟ್ಟು ಬೇಕಾದ ಪ್ರತಿಫಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗುರುಗಳು ಕಲಿಸಿದ್ದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಜೈನಾಗಮನಗಳ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದಾಗ ಪಂಡಿತರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿಚಾರ- ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ

ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇಶ ಪರ್ಯಟನವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು.

ಜೈನ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವರ್ತಕರು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಆಗಾಗ ಬಸದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ, ಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವರ್ತಕವರ್ಗ ಈ ಅವಕಾಶದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಂದು ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಇವರಿಗಿದು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಜೈನ ಬಸದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಇವರು ಅಪಾರ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜೈನರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾಗದಿ, ಪ್ರಾಕೃತ ಬಳಕೆಯಾದಂತೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರು. ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕೆಂದು, ದಿವಾಕರಣಾಂದಿ ಮುನಿಗಳು ತತ್ವಾರ್ಥ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಳಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಉಚ್ಚ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕ್ರಮ ಎಲ್ಲ ಪಂಥದವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಭಾಷಾಪಾಠ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಗಣಿತ, ಸಂಗೀತಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ, ನಿಘಂಟು, ಮತ್ಸ್ಯಯನ, ಜ್ಯೋತಿಷಿ, ಶಕುನ, ಛಂದಸ್ಸು, ಮಮ, ಅಲಂಕಾರ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿದ್ದವು.

ಬೌದ್ಧರಿಗಿಂತ ಜೈನರು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಧರ್ಮದಾನವೇ ತಮ್ಮ ಗುರಿ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರಾಗಲು ಹೊರಟ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆ ಗುಜರಾತಿನ ತಪೋಗಚ್ಛ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಬೋಧನೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಂತೆ ಕಂತಿ (ಸನ್ಯಾಸಿನಿ)ಯರೂ ಗುರುಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮಿಲೆ, ತ್ರಿವೇದಿ, ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ, ನಾರಾಯಣದತ್ತೆ, ರಾಣಿ ಶಾಂತಲೆ, ಬಾಚಲೆ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗೆ ಜೈನರು ಆಳರಸರಿಂದ ಅಪಾರ ನೆರವು, ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ತಲಕಾಡಿನ ಗಂಗರು, ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಹೊಯ್ಸಳರು ಬೇರೆ ಪಂಥಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿದರೂ ಜೈನಧರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನಾಲು, ಬಸದಿ, ಮಠಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುವುವೆಂದರೆ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ, ಉಡುಪಿ–ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಡಬಿದರೆ, ಕಾರ್ಕಳ,

ವೇಣೂರು, ಬಾರಕೂರು ಮುಲ್ಕಿ, ಉ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೇರುಸಪ್ಪಾ, ಹಾಡುವಳ್ಳಿ, ಬನವಾಸಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯ ಹುಂಚ, ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಧಾರವಾಡದ ಬಂಕಾಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕೋಗಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಮುಖೇನ ಆರಂಭದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ನಂತರ 'ಉಪಶಯನ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು 'ಅಂತೇವಾಸಿ'ಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಕಂಠಸ್ಥಗೊಳಿಸಿಯೇ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 'ವೈದಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ' ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧ ನಿಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅಪಾರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಜ್ಞಾನದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ, ಉನ್ನತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಜ್ಞಾನಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಅಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಮ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೌಖಿಕ ವಿಧಾನದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕಲಿಕೆಯ ಅಂಶಗಳು ಚರ್ಚಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೋಧನೆಯ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಸಹಸ್ರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಗಳಿಗೆ 'ಕುಲಪತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲ ಸಮಾನವಾದ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ (ಕುಡಿತಿನಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಗಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ) 'ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ತಪೋವನ'ವು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿತ್ತು. ಸತತವಾಗಿ ಎರಡೂವರೆ ಶತಕಗಳವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಈ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸೊಗಲ (ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ)ದ 'ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷಿ ತಪೋವನ'ವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದೆ. ಹರಿಮೂರನೆಯ ಶತಕದವರೆಗೂ ಈ ತಪೋವನಗಳು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಮಠಗಳ ಮತ್ತು ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಗ್ರಹಾರಗಳು:

ಅಗ್ರಹಾರವೆಂದರೆ ಅಗ್ರವರ್ಣದವರ ಆಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಾಜರು ರಾಜರಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಿ, ಸ್ವತಃ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಜನರು ವಾಸವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಊರು ಅಥವಾ ಭೂಭಾಗಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇ ಸೇರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅವರು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧ ಹೇರಳ ಶಾಸನಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ದತ್ತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅತಿ ಪುರಾತನ ಅಗ್ರಹಾರ ತಾಲಗುಂದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಕದಂಬ ವಂಶದ ಮಯೂರವರ್ಮನ ಪೂರ್ವಜ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಕದಂಬನು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಹಿಚ್ಛತ್ರ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಮಯೂರಶರ್ಮನ ೧೪೪ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನು. ವೇದ, ವೇದಾಂಗ, ಮೀಮಾಂಸಾ, ತರ್ಕ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾಣಗಳು ಛಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಾಳಗುಂದ ಅಗ್ರಹಾರನು ಶತಕಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಇಚ್ಛೆ, ಪೂರ್ವಜರ, ಹಿರಿಯರ ನೆನಪಿಗೆ ಅರಸನಿಗೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಪಾಪದಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪಡೆಯಲು ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ದಾನಿಗಳ ಮನೋಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅನಾದಿ-ಅಗ್ರಹಾರ, ಮಹಾಗ್ರಹಾರ, ಪಿರಿಯ ಅಗ್ರಹಾರ, ಪರಮೇಶ್ವರ ದತ್ತಿ ಅಗ್ರಹಾರಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಕ್ಕರಿಗ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನು, ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಕ್ಷೆ, ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ, ಕನ್ನಡಾಕ್ಷರ ಶಿಕ್ಷೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುವ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಭಟ್ಟನೇ ಕನ್ನಡದ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ, ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ, ಗಣಿತಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೆಡೆ ವೇದಗಳ ಭಾಗ (ಖಂಡ)ಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದೇ ಮೀಸಲಾದ ವೇದಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜೊತೆಗೆ ನಾಗರ, ತಿಗುಳ, ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಗ್ರಹಾರಗಳೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ, ಮಠ, ಸಾಲೆ ಮತ್ತು ಘಟಿಕೆಗಳೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಮೂಲ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ:

ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು 'ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸರು, ದಂಡನಾಯಕರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಧರ್ಮಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ, ಅಗ್ರಹಾರಗಳಂತಹವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ದಾನ-ದತ್ತಿ ನೀಡಲಿಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಊರೊಡೆತನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೇವಲ ಆ ನಗರದ ನಿವಾಸಿಗಳಂತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೊಲ, ಗದ್ದೆಗಳ ದತ್ತಿಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರು, ದಿಗ್ದಂತಿಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ರಾಜರುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಠಗಳು:

ದೇವಾಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಯತಿಗಳಿಗೆ, ಛಾತ್ರರಿಗೆ ನಿವಾಸದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಮಠಗಳು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೂ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಅವು ಊರ್ಜಿತವಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರ. ಕಾಳಾಮುಖರೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಪಾಶುಪತ ಶೈವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಠಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರು ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಗುಜರಾತ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ಆರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ೧೦ನೇ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಇವರ ಶೈವಮಠಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿಕೊಂಡವು. ಉದಾ: ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ, ಕುಪ್ಪತ್ತೂರು, ಮತ್ತಗೆ, ಸೂಡಿ, ಹೂಲಿ, ಇಟ್ಟಗೆ, ಶ್ರೀಶೈಲಗಳ ಮಠಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾಡಿನ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ಮಠಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶೈವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಕೇದಾಕೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದ ಕ್ರೋಡಿಯ ಮಠ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಸಮರ್ಥ ಯತಿಗಳು ಅದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದರು. ಇಮ್ಮಡಿ ವಾಮಶಕ್ತಿ ದೇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಏರಿತು.

ಕೋಡಿಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (೧) ಶೈವ ದೇವಾಲಯ (೨) ಅನುಷ್ಠಾನ ಭವನ (೩) ವೈದ್ಯಶಾಲೆ (೪) ಸತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ವೇದ-ವೇದಾಂಗಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ, ನ್ಯಾಯ, ವೈಶೇಷಿಕ, ಮೀಮಾಂಸಾ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಬೌದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು, ಪುರಾಣ, ಕಾವ್ಯ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ನಾಟಕಾದಿಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾಧ್ಯಯ, ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ- ಹೀಗೆ ಮೂರು ಬಗೆಯ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ದಂಡಾಧೀಶನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಇಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಮಠ ಕಟ್ಟಿಸಿದ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೧೨) ೫೦೦ ಮತ್ತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ. ಇದರ ಉತ್ಪನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕ ವರ್ಗದ ಸಂಬಳ, ಪಾತ್ರ ವರ್ಗದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಗಡಿಯಾರ (ಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟಲು) ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಣಿಗಳ ಅಶನಾಥಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೇದಾಂತ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರು, ಶುದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರರಾದ ೮೦೦ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಸಕಲ ಶಾಬ್ದಿಕರು, ಕವಿಗಳು, ತಾರ್ಕಿಕರು, ಆಗಮಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಮಠ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ವೀರಶೈವ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಾಮುಖ ಶೈವಮಠಗಳು ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದವು. ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದವು.

ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದವು. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ವೆಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಸಾರಿದ್ದರಿಂದ ವೃತ್ತಿಯೂ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಕೂಲಿ ಮಠ, ಸಾಲಿಮಠ, ಓದಿಸುವ ಮಠ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ಮಠ, ಟೀಕಿನ ಮಠ, ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಠ,

ಸಂಪಾದಣೆಯ ಮಠಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಜಮಖಂಡಿ, ಅಬ್ಬಿಗೇರಿ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಠಗಳ ಆಡಳಿತ ಒಂದು ಕೋಮಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇತರ ಜಾತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

'ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ'ಯು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಸುವ ಕಾಯಕ (ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿ) ವಚನ ಕಾಯಕ (ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ವಚನಗಳನ್ನು ವಾದಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸಂದೇಶ ಬೀರುವುದು) ಮತ್ತು ಓಲೆಯ ಕಾಯಕ ತಾಳೆಯೋಲೆಗಳನ್ನು ಬರಹಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು. ಇಂದಿನ ಕಾಗದದಂತೆ ಓಲೆಗರಿಗಳ ಬಳಕೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು.

ಹೀಗಾಗಿ ತಾಳೆಗರಿ ಹಾಗೂ ಕಂಟಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮಾರುವುದು ಓಲೆಯವರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಲಿಮಠ, ಓಲಿ, ಓಲಿಕಾರ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹಿಂದೆ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಠ ಮತ್ತು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಮನೆತನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆಯವು ಇದ್ದವು. ಓದಿಸುವ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಓದು ಬರಹ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಸಾಲಿಮಠಗಳಲ್ಲಿ ನೂಲುವುದು, ನೇಯುವುದು, ಓಲೆಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷೆ ಬಿಡಿಸುವುದು, ಕಡತಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ಅವುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಾ ಕವಚವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೈನಂದಿನ ಹಲವಾರು ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಲಿ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ, ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಧಾನ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಬಡಗಿತನ, ಚಿತ್ರಗೆಲಸ ಮುಂತಾದ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಉಳ್ಳವರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನೋ, ಸಪತಿಗಳನ್ನೋ, ವೈದ್ಯರನ್ನೋ, ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳನ್ನೋ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಯಾ ಕಸುಬನ್ನು ಬಲ್ಲವರೇ ಆ ಸಂಬಂಧದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದಿರುವರು.

ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದ 'ಐಗಳ ಮಠ' ದಲ್ಲಿ ಓದು, ಬರಹ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗಣಿತದ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. (ಸೌತ್ ಕೆನರಾ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಗೆಜೆಟಿಯರ್) ಹೀಗೆ ಕೂಲಿ ಮಠ, ಓದಿಸುವ ಮಠ, ಅಯ್ಯಗಳ ಮಠಗಳು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದವು. ಓದಿ ಪರಿಣತನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ "ಹಲಗೆ ಪೂಜೆ" ಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಪಾರಂಗತನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಿಂದ ಬರೆಹದ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಅವನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಪಲ್ಲಕಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಊರಲೆಲ್ಲಾ ಮೆರೆಸುವ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ "ಹಲಗೆ ಪೂಜೆ" ಎನ್ನುವ ಅಭಿದಾನವಿತ್ತು.

ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳು:

ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾದ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಘಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲ ಉಲ್ಲೇಖ ಕದಂಬ ಕಾಕುತ್ಥವರ್ಮನ ಕ್ರಿ.ಶ. ೫ನೇ ಶತಕದ ತಾಳಗುಂದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕದಂಬ ಕುಂದ ಮಯೂರಶರ್ಮನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನೊಂದಿಗೆ 'ನಿಖಿಲಂ ಪ್ರವಚನಂ' ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ಕಾಂಚಿಯ ಘಟಿಕೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರವಚನವೆಂದರೆ ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಕಲ ಸೂತ್ರಗಳೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮೋಲಿಗೆರೆ (೧೦೧೫) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ನಾಗಾಯಿ (೧೦೫೮) ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಳಸ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೨೯) ಪುಲಿಗೆರೆ (೧೧೨೯) ಬೆಳಗಾವಿಯ ರಾಯಭಾಗ, ತುಮಕೂರಿನ ಹೆಂಜೇರು (೧೧೬೨) ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿದ್ದುವೆಂದು ಶಾಸಕಗಳು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಆಳರಸರು, ಸಾಮಂತರು, ಮಾಂಡಲೀಕರು ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ದತ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಸೂತ್ರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ 'ಮಹಾಜನರ ಮಂಡಳಿ' ನೇಮಕಗೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇವಾಲಯಗಳ ಪ್ರಶಸ್ತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸರಸ್ವತಿ ಭಂಡಾರಿಗಳು 'ವಾಚನಾಲಯ'ಗಳ ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದವರು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೆಂದು ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಘಟಿಕಾ ಪ್ರಹಾರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಷ್ಟೇ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಮಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸಮಯವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲು 'ಜಲಯಂತ್ರ' (ಬಟ್ಟಲು)ಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಘಳಿಗೆ ಮಾಣಿ'ಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿವಿಧ ವಿನೋದಾವಳಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾಡಿನ ಘಟಿಯಾರದಿದ್ದರೆ, ಮದ್ದಳೆ ನುಡಿವವರು, ಹಾಡುಗಾರರು, ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗರು, ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಕಂಭದ ಸೂಳೆಯರು ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳು ವಸತಿ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ, ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದಾಗ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪರೀಕ್ಷಾ ಕ್ರಮವೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಕಲಿಸಿದ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಾಳೆಗರಿಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬರೆದು ಒಂದು ಘಟ (ಗಡಿಗೆ)ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದವನು ಆರಿಸಿದ ಗರಿಯ ಮೇಲೆ, ನಮೂದಿಸಿದ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವೇ ವೇದಭಾಗವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವಾರು ಘಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವ 'ಘಟಿಕಾ ಸಾಹಸಿ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂದಿಗೂ ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಘಟ್ಟಿಗ, ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಮಹಮ್ಮದೀಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಮುಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ ಅವರು ವಿದ್ಯಾ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪವಿತ್ರ ಖುರಾನಿನಲ್ಲಿ "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನಿಗೂ ವಿದ್ಯೆಯ ವ್ಯಾಪಕ ಜ್ಞಾನವೇ ಇಹಪರಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದದ್ದು. ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದು ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಂತೆ, ಹುತಾತ್ಮನ ರಕ್ತಕ್ಕಿಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮಸಿ ಹಿರಿದು" ಎಂದು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಾರಿದರು. ಮಹಮ್ಮದೀಯರು ತಾವು ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮತ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಖುರಾನ್‌ವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ಅಭಿನಂದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಖುರಾನ್ ಪಠಿಸುವುದು, ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುವುದು ಪರಿಪಾಠವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಖಲೀಫರ ಆದೇಶದಂತೆ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಖುರಾನ್ ಕಂಠಪಾಠವಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅರಬ್ಬೀ ಭಾಷೆ ಅವರು ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತಾರದ ಜೊತೆಗೆ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವೂ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಮಸೀದಿಗಳು ಏಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ, ಮಸೀದಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಮುಖ್ತಾಬ್ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಖುರಾನ್ ಪಠಣ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಅರಬ್ಬೀ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯ, ಅಂಕಗಣಿತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರುಬರುತ್ತ ಫಾರಸೀ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಳರಸರಿಂದಾಗಿ ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯೂ ಕೆಲ ಕಾಲ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು, ತುರ್ಕಿಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಉದರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ರಾಜಸೇವೆಗೆ ಸೇರುವ ಸ್ಥಾನೀಯರು ಅರಬ್ಬೀ ಮತ್ತು ಫಾರಸಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೪೭ ರಿಂದ ೧೫೩೮) ರಾಜ್ಯವಿಸ್ತಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಧರ್ಮಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಊರಿಗೊಂದು ಇದ್ದ ಮಸೀದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜನವಸತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಸೀದಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ಥಳವಾದರೆ ಹೊಂದಿಯೇ ಇದ್ದ ಮುಖ್ತಾಬ್‌ಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದವು. ಪ್ರತಿಮೊಹಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸವಲತ್ತನ್ನು ಕೊಡ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ಮದ್ರಸಾಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆಯಾಗಿ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು. ಅಂಕಗಣಿತ, ಭೂಮಿತಿ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಯುನಾನಿ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಖ್ತಾಬ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮದ್ರಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪಂಡಿತರಾದ ಮುಲ್ಲಾ, ಮೌಲ್ವಿಗಳು ಸ್ವತಃ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂಟಿಯಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ ಪಾಲಕರು, ಅವರನ್ನು ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದೊಯ್ದು (೯೧) ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಣದ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೇ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಗುರುಗಳು

(೯೨) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು (೯೩). ಇಂತಹ ವಸತಿ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಖುಷಿಯ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೆಲಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಚಟುವಟಿಕೆ, ಆಟ ಪಾಠಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಶುಚಿ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಕೆಲವೇ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪ್ರತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಓದಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು (೯೪). ಖುರಾನ್ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು (೯೫).

ಹಸನಗಂಗೂ ಬಹಮನಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೪೭-೫೮)ಯನ್ನು ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಮೊದಲನೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ತಾಬ್-ಮದ್ರಸಾಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗ ಮುಹಮ್ಮದ ಶಹನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೭೫-೭೮) ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆ, ಮದ್ರಸಾಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೊಟ್ಟೆ-ಬಟ್ಟೆಗೂ ಪೂರೈಸಿದ. ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ, ಕಂದಹಾರ, ಎಲಿಚಪುರ್, ದೌಲತಾಬಾದ, ದಾಭೋಳ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಮೇಲು ವರ್ಗದವರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದು ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಫಿರೋಜಶಾಹನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೯೮-೧೪೨೨) ಪ್ರತಿವರ್ಷ ತನ್ನ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಗೋವಾ ಬಂದರದಿಂದ ಪರ್ಶಿಯಾ, ತುರ್ಕಸ್ತಾನ, ಈಜಿಪ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿಸಿದ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ನಡೆಸಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ದಕ್ಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಪಟ್ಟವೇರಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ಓದು-ಬರಹಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಕೊಡದ ವಿರಳ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ವಾರಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂಮಿತಿ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮೀಸಲು ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನಿದ್ದು ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿದೇಶಿಯರೊಡನೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸುವ ಹಂಬಲ ಅವನದಾಗಿತ್ತು. ಅರಬ್ಬೀ, ತುರ್ಕಿ, ಫ್ರೆಂಚ್, ಬಂಗಾಲಿ, ಗುಜರಾಥಿ, ತೆಲಂಗಾಣ (ತೆಲುಗು), ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಶ್ರಮವಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿರಾಮ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಶಹಾನಾಮಾ ಓದುವುದು, ಚರಿತ್ರೆ ಓದಿಸಿ ಕೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಖುರಾನಿನ ಹದಿನಾರು ಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಖಗೋಲ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಗಿಲಾನಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯವೊಂದನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೦೭ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆದರೆ ಗಿಲಾನಿಯ ಅಕಾಲ ಮರಣದಿಂದ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಅದು ನಿಂತಿತು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಹಮ್ಮದನಗರದಲ್ಲಿ ಈರ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಚರಿತ್ರಕಾರ ಫೆರಿಶ್ತಾ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಹಮ್ಮದ ಶಹನೂ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದ ಎಂಬುದು ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಖ್ವಾಜಾ, ಸದ್ರುದ್ದೀನ ಮುಹಮ್ಮದ ಹುಸೇನಿ ಅಥವಾ ಬಂದಾನವಾಝ್, ಗೇಸುದರಾಝ್, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹಜರತ್ ಬಂದಾನವಾಝ್ ಎಂದು ಸುಪರಿಚಿತನಿರುವ ಸೂಫಿಸಂತ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೨೧–೧೪೨೨) ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈತ ದೌಲತಾಬಾದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದರಿಸಿದ ಗ್ವಾಲೇರ, ಗುಜರಾಥಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಗುಲಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಿಗಿಲಾದ ಪಂಡಿತನಿದ್ದು ಈತನ ಖುರಾನಿನ ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಹಾಡಿತ್ (ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು) ಗಳ ಟೀಕು ಕೃತಿಗಳು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಬಂದಾನವಾಝ್ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಆಗತಾನೆ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ 'ದಖ್ಖನಿ' ಭಾಷೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ ಬಂದಿತು. ಗುಜರಾಥಿ, ಮರಾಠಿ, ಫಾರಸಿ ಭಾಷೆಯ ಮಿಶ್ರಣದ ಈ ದಖ್ಖನಿ ಹಿಂದಿ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಿಂದಿ ಅಥವಾ ಹಿಂದಿಗಿಂತ ಕೊಂಚ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಫಾರಸಿ ಅಥವಾ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆ, ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಂದಾನವಾಝ್, ಬೋಧ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿ, ಗದ್ಯ ಪದ್ಯದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ದಖ್ಖನಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಆತನ 'ಮೇರಾಜುಲ್ ಆಷಿಕಿನ್' ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಬಂದಾನವಾಝ್‌ನಿಂದಾಗಿ ಸೂಫಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ದಖ್ಖನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿ ಬಹಮನಿ ರಾಜರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೈತಿಕ ಬಲ ಒದಗಿಸಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಅಳಸಿ ಹಾಕುವುದು, ಮಾನವ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದು ಮತ್ತು ದೀನ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿ ಸೂಫಿ ಸಂತರು, ಬಲುಬೇಗ ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ಆದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ದೌಲತಾಬಾದ, ಬುರ್ಹಾನ್‌ಪುರ, ಔರಂಗಾಬಾದ್‌ಗಳು ಈ ಪಂಥದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು.

ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪರ್ಷಿಯಾದ ಮಹಮ್ಮದ್ ಗವಾನನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೫೩ರಲ್ಲಿ ಬೀದರದಲ್ಲಿ ಇಳಿದ ನಂತರ ಬಹಮನಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೊಸ ಜೀವಕಳೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲನಾಗಿದ್ದ ಆತ ಗಣಿತ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪೂರ್ವದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ.

ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಗವಾನ್, ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಂದಿನ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಖೊರಾಸಾನ್, ರಬ್ಬತ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯಂಥವುಗಳ ಮಾದರಿಯ ಮದ್ರಸಾವನ್ನು ಬೀದರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೭೨ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿ ಇದು ಮೂರು ಅಂತಸ್ತಿನ ಎತ್ತರ ಪಡೆದಿದೆ. ನಾಲ್ಕೂ ಮೂಲೆಗೆ ನೂರು ಅಡಿಯೆತ್ತರದ ಮಿನಾರ್ (ಗೋಪುರ)ಗಳಿದ್ದವು. ಮೂವತ್ತಾರು ಕೊಠಡಿಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಆರು ಕೊಠಡಿಗಳು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರಗಳು ಈ ಮದ್ರಸಾದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಮದ್ರಸಾದ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಖುರಾನದೊಳಗಿನ ಬೋಧಪ್ರದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ದೂರದವರೆಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪರ್ಷಿಯದಿಂದ ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಗವಾನ್ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ನಂತರ ಇಬ್ರಾಹಿಂ.

ಸಹಸ್ರಾರು ಯುವಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾದಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದಸಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಕಾಜಿಯೂ ಆದ. ಈ ಮದ್ರಸಾದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಹಸ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಾಚನಾಲಯವಿತ್ತು. ಗವಾನನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಗ್ರಂಥಾಲಯವಿತ್ತು. ಗವಾನನ ಲೇಖನಗಳು ಪರ್ಷಿಯದ ಮತ್ತಿತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿರಾಮ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬೋಧನೆ, ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗವಾನ್ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. 'ದಿವಾನಿ-ಅಶ್ರ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಔರಂಗಜೇಬನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೭ರಲ್ಲಿ ಬೀದರ್‌ವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಾಗ ಈ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಮದ್ದು-ಗುಂಡುಗಳ ಗೋದಾಮು ಎಂದು ಬಳಸಿದ.

ಬಹಮನಿಗಳಂತೆ ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗಳ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೮೯-೧೬೮೬) ಮಸೀದಿಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಖ್ತಾಬ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯವಿದ್ದಂತೆ, ಸರದಾರರೂ, ಧನಿಕರೂ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದಲೋ, ವರ್ಚಸ್ಸು ಬೀರಲೆಂದೋ ಕೆಲ ಮಖ್ತಾಬ್‌ಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಖ್ತಾಬ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಾಭ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಗುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ, ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು, ನಾಲ್ಕು ದಿನ ತುಂಬಿದಾಗ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ 'ಬಿಸ್ಮಿಲ್ಲಾ' ವಿಧಿಯಿರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜರಿಟೋಪಿ, ಮುಖಮಲ್ಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ, ಅಪ್ತೇಷ್ಟರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ, ಊಟ ಹಾಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರ ಮುಲ್ಲಾನು ಖುರಾನ್ ಪಠಿಸಿ, ಮಗುವಿಗೆ 'ಬಿಸ್ಮಿಲ್ಲ' ಹೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಖುರಾನದ ಕೆಲ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಮಗು ಅತ್ತು ರಂಪ ಮಾಡಿದರೆ, ಬರೇ ಬಿಸ್ಮಿಲ್ಲ ಹೇಳಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರುದಿನದಿಂದ ಹತ್ತಿರದ ಮುಖ್ತಾಬಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಫಾರಸಿ ಪದ್ಯ, ನೀತಿ ಕಥೆಗಳಾದ ಗುಲಿಸ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಬುಸ್ತಾನ್‌ಗಳಿಂದ ಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಫತಹ' ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಫಾರಸಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಬರೆಯುವವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಾದಿರುತ್ತಿತ್ತು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೆ. ಅಂಕಗಣಿತ, ಪರಿವರ್ತನೆಯ ವಿಧಾನ, ಅರ್ಜಿ ಬರೆಯುವುದು, ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ, ಆಡಳಿತ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯ, ಫಾರಸಿ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅರಬ್ಬೀ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯವಾದಾಗಲೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮದರಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ಕಲೆ, ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಬಂದಿತು. ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವ ಫಾರಸೀ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ, ಸುಂದರ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದಂಥಾದ್ದು. ಹತ್ತಾರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಗಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾರುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಹಿಗ್ಗಿಸಬಹುದು. ಪರಿಣಿತನು ರೂಪಿಸಿದ ಅಕ್ಷರವಿನ್ಯಾಸ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಷ್ಟೇ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಿಷ್ಠರು ಖುರಾನದ ನೂರಾ ಹದಿನಾಲ್ಕು 'ಶರಬ'ಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಬರೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ರಸಿಕರು ಉಮರಾಖಯ್ಯಾ ಮನ ರುಬಾಯತ್‌ಗಳಂತೆ ಮತ್ತೇರಿಸುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸವಿರಬೇಕೆಂದು ಕನಸುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಏಳು ಶೈಲಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

ಖುರಾನ್ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು 'ಖುಫಿ' ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ, 'ನಸ್ಕ' ಮಾದರಿಯನ್ನು ಓಗ್ಗಿಸಿ ಬರೆಯುವ ಅನುಕೂಲದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. 'ತುಲುಪ್' ಶೈಲಿಯನ್ನು ವೀರರ, ಮೃತರ ಹಿರಿಮೆ ಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವದು ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬಿದಿರಿನ ದಪ್ಪ ಲೇಖನಿ ಮತ್ತು ಕರಿ ಇಲ್ಲವೇ ನಾಸಿಪುಡಿ ಮಸಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕರ್ಷಣೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರದ ಗಿಲೀಟನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೆ 'ಖಾಸನವೀಸ್' (ಖಾಸನೀಸ್) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಳ, ಎತ್ತರದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಮಿನಾರ್‌ಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಪಾತ್ರೆಪಡಗ, ನಾಣ್ಯಗಳು ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಂಠಪಾಠದ ಮಹತ್ವ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ಕಾಗದದ ಬಳಕೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕೈ ಬರಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಕವಿತೆ, ಚರಿತ್ರೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳ್ಳವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನಲಿಯತೊಡಗಿದವು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಉರು ಹಾಕಿದರೂ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮವಲ್ಲವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಆದಿಲ್‌ಶಹ ಅರಸರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ, ದಖ್ಖನಿ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತರು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದು ಠಾಣ್ಯ ಹಾಕಿದ ಸೈನಿಕರು ಅರಬ್ಬೀ, ಫಾರಸಿ, ತುರ್ಕಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ಇದಕ್ಕೆ ದೊರೆತು ಉರ್ದು (ಠಾಣ್ಯ) ಭಾಷೆ ರೂಪ ತಾಳಿತು. ಫಾರಸಿ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೂ ಉರ್ದು, ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಲಿಪಿ ಮಾತ್ರ ಫಾರಸಿ.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ದಖ್ಖನಿ, ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಮುಶಾಯರಾ ಅಥವಾ ಕವಿಮೇಳಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ರಸಿಕರಿಗೆ, ಧನಿಕರಿಗೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಸವನ್ನೂ ನೀಡಿ ಶೀಘ್ರವೇ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಮುಶಾಯರಾ ಬಲುಬೇಗ ತಲುಪಿ ದಖ್ಖನಿ ಭಾಷೆಯ ದೃಢತೆ, ಹಿತಮಿತ ಲಾಲಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ನಂಬಿದ ಔತ್ತರೇಯರು, ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳುವಂತಾಯಿತು.

ದಖ್ಖನಿ ಕವಿತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದ ಉರ್ದು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮೊಗಲರೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆ ತ್ಯಜಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಉರ್ದುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇಮ್ಮಡಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೮೦-೧೯೨೭) ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಕಲಾಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ತುಂಬ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಿತು. ಕಿತಾಬ್-ಎ-ನವರಸ್, ಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿ

ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ, "ಜಗದ್ಗುರು ಬಾದಶಹ"ನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತ್‌ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಕ್ಕಾಗಿ 'ಅಸಾರಿಮಹಲ್' ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. ಬಿಜಾಪುರವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅರಬ್ಬೀ ಮತ್ತು ಫಾರಸಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆರುಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಿ ತನ್ನ ಠಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದನೆಂದು ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಳಿದುಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಕದವರೆಗೆ ಈ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವು.

ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಉರ್ದು, ಫಾರಸಿಗಳು ಹೈದರ್‌ಅಲಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಅರಬ್ಬೀ, ಫಾರಸಿ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಲು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಸೀದೆ ಮುಖ್ತಾಬ್ ಕೊಡಿಸಿದ. ಅವರ ಖಾಸಗಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಹಸ್ರಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದವು. ಟಿಪ್ಪು, ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದ. ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಕನ್ನಡದ ಬದಲಿಗೆ ಫಾರಸಿಯನ್ನೇ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆ ಭಾಷಾ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ.

ಮುಖ್ತಾಬ್ ಮತ್ತು ಮದ್ರಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಿಗಷ್ಟೇ ಪ್ರವೇಶವಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಹಮ್ಮದೀಯರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿತ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಥವಾ ವಯಸ್ಸಾದ ದಾದಿಯರಿಂದ ಗೃಹಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹತ್ತಾರು ಧನಿಕರು ಸೇರಿ ಒಬ ಶಿಕ್ಷಕಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅರಸರು ಅಥವಾ ಸುಬೇದಾರರು ಮೌಲ್ವಿಗಳನ್ನು ಮಹಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವವನು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕನಾಗಿರುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅರಮನೆಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಫಾರಸಿ ಭಾಷೆ, ಗಣಿತ, ಸಂಗೀತ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಯುನಾನಿ–ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀರರಮಣಿ ಚಾಂದಬೀಬಿ, ಗಂಡು ಹುಡುಗರಂತೆಯೇ ಸೈನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಮೊಗಲ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವ ಪರಾಕ್ರಮ ತೋರಿದಳು. ಇದಲ್ಲದೇ ಅವಳು ಅರಬಿ, ಫಾರಸಿ, ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣೆ, ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಸಿತಾರ್ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಹೂಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಅವಳ ಇಷ್ಟದ ರಂಜನೆಯಾಗಿತ್ತು.

೧೩ನೇ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಹುಡುಗರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು, ಹದಿಮೂರು ಹುಡುಗಿಯರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಅರಬ್ ಪ್ರವಾಸಿ ಇಬ್ನ್ ಬತೂತನು ಇಂಥ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತಾನೆಲ್ಲೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹಿರೇಮಣಿ ಪದ್ಧತಿ

ಇಟಲಿಯ ಪ್ರವಾಸಿ ಪೀಟ್ರೋಡೆಲ್ಲಾವಾಲ್ಲೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೨೩ರಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕೇರಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದ. ದೇವಾಲಯದ ಆಚರಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ನೋಡಿದ ಹಳ್ಳಿಯ ಶಾಲೆಯ ಗಣಿತ ಪಾಠದ ಉಜಳಣಿಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡು. ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ವಿವರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

"ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಖ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರಿದ್ದರು. ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಈ ಮೊದಲು ಕಲಿತ ಪಾಠವನ್ನು ಮರೆಯದಂತೆ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಡಲು ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಒಂದೊಂದ್ಲೆ ಒಂದು" ಈ ರೀತಿ. ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ, ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ, ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪೆನ್ ಮತ್ತು ಕಾಗದವನ್ನು ಬಳಸದೇ ಎದುರಿಗೆ ಒಟ್ಟಿದ ಮಳಲರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಈತ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಇತರರೂ ಅದನ್ನೇ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಮೊದಲ ಬಾಲಕ ಮತ್ತೆ ಹಾಡಿ ಬರೆದ. ಇತರ ಹುಡುಗರು ಅನುಕರಿಸಿದರು. ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲ ಅಂಕಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದಾಗ, ಕೈಯಿಂದ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಅಳಿಸಿ, ಬೇಕಾದಾಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಳಲುಹಾಕಿ ಪಾಠವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಓದು-ಬರಹಗಳನ್ನು ಲೇಖನಿ ಮತ್ತು ಕಾಗದ ಬಳಸದೇ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಗುರುವು ಇಲ್ಲದಾಗ ಕೆಲ ಅಂಶ ಮರೆತರೆ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ನಾಲ್ವರಿಗೂ ಒಂದೇ ಭಾಗ, ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಮರೆಯುವ ಇಲ್ಲವೇ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದರು. ಒಬ್ಬನು ತಪ್ಪಿದರೆ, ಇತರರು ತಿದ್ದಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತೇವೆಂದರು. ಇದೊಂದು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸರಳ, ಸುಭದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ಗದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ರಮವೆನಿಸಿತು.

ಈ ಹಿರೇಮಣಿ ಅಥವಾ ಹಿರೇಮಾಣಿಯ ಪದ್ಧತಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾಲಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (ಭಿಕ್ಷುಗಳು) ಕಿರಿಯರನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಇತ್ಸಿಂಗ್ ಗಮನಿಸಿದ್ದ. ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ, ಈ ಪದ್ಧತಿ ತುಂಬ ನೆರವು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗುರುವಿಗೆ, ಕಲಿಯುವಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ಉಜಳಣಿ ಮಾಡಿಸಲು ನುರಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಹಾಯ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಡಾ। ಎಂಡ್ರ್ಯೂಬೆಲ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಯು ೧೮ನೇ ಶತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶೀ ವಿದ್ಯಾಕ್ರಮದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕರ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಂಡಿನ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ತಂದನು. ಅವನ ಪುಸ್ತಕ, "ಯಾವುದೊಂದು ಶಾಲೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಕುಟುಂಬವು ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕ ಅಥವಾ ಪಾಲಕನಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ"ವೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಮದ್ರಾಸಿನ ಅನಾಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡ 'ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಯೋಗ' ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. 'ಮದ್ರಾಸ್ ಸಿಸ್ಟಿಮ್' ಎಂದು ಈ ಹಿರೇಮಣಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೊಸ ಅಭಿದಾನ ಪಡೆದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ಗಿಟ್ಟಿಸಿತು. ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಾಯಕವೂ ಆಯಿತು. ಬೆಲ್ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಂಕ್ಯಾಸ್ಟರ್ ಎಂಬ ಅವನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ, ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದು ತಾವೇ ಎಂದು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಜಾನ್ ಬೋಲಂಡ್ ಎಂಬಾತನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೦೦ರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಭಾರತೀಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಳಿವಿನ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು, ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವವರು ಎಂದು ನಾವು ದೂಷಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಯುರೋಪಿನ ಜನ,

ಈ ಹೊಸ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶೋಧವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಎರಡು ಶತಕಗಳವರೆಗೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ಮಹನೀಯರು, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಥಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ತಾವು ಭಾಜನರು ಎಂದು ಸಹ ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಪದ್ಧತಿ, ಭಾರತದಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಿತವಾಗಿದೆ.

"ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಗಳು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಗೌರವವನ್ನು ಇನ್ನಾವ ಜನಾಂಗವೂ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅವರು ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನ-ನೋವುಗಳ ಹಲವಿಧ ನಿವಾರಣೆಗೆ ತಮ್ಮವೇ ಕೆಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಗಳ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಎಂದೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವ, ವಿರೋಧಿಸುವ ಸರಕಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವರು"

ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಕುಲದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿದ್ಯಾವತಿಯರಾಗಿ, ಸಾಧಕರಾಗಿ, ಪುರುಷರ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವೇದಗಳ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಋಗ್ವೇದ ಗಿ. ೨೮ನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು 'ವಿಶ್ವವಾರಾ' ಎಂಬುವರು, ಋಗ್ವೇರ ಗಿಖಖ. ೯೧ನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು 'ಅಪಾಲಾ' ಎಂಬಯವವಳೂ, ಋಗ್ವೇದ ಫಿ. ೩೯ನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು 'ಘೋಷಾಕಾಕ್ಷೀವತೀ' ಎಂಬುವವಳೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೃಹದಾರಣ್ಯ ಕೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ- ಗಾರ್ಗಿಯರ ಸಂಭಾಷನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಗಿಯು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರಿಗೆ ಗಹನವಾದ ಅಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೈತ್ರೇಯಿಯೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತೆಯಾದ ಮಗಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ವಿಧಿಕರ್ಮದ ಹೆಸರಿದೆ.

ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾವತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಲೋಪಮುದ್ರಾ, ಕದ್ರೂ, ವಿಶ್ವವಾರು, ಘೋಷಾ, ಜುಹೂ, ಪೌಲೋಮಿ, ಜರಿತಾ, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಕಾಮಾಯನೀ, ದೇವಾಜಮಿ ಮುಂತಾದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಸೂತ್ರಗಳು ರಚನೆಯಾಗುವ ಕಾಲದವರೆಗೂ ವೈದಿಕಯುಗದ ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಪತ್ನಿಯಾದವಳು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಬೇಕು ಎಂಬಂಶವನ್ನು 'ಗೋಭಿಲಗೃಹ್ಯ ಸೂತ್ರ'ವು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವೇದಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೌಸಲ್ಯೆ ತಾರೆಯರಿಗೆ 'ಮಂತ್ರವಿತ್' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದ ಆಧಾರದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಆದರೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ಯಾವ ಗುರುಕುಲದ ಹೆಸರೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಎಂಟು ಅಥವಾ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಗಿಯರು

ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ 'ಸ್ತ್ರೀಯು ಉತ್ತಮ ಗೃಹಿಣಿಯೂ, ಆದರ್ಶಮಾತೆಯೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಅವಳಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ಭರ್ತಾರನೊಡನೆ ವಾಸಿಸುವುದು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ಗೃಹಕಾರ್ಯಗಳೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ, ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಿ? ಉತ್ತಮ ವಧುವಿನ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಒಂದು ಎಂದು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. "ನಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮರ್ಹತಿ" ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧನ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಸಡಿಲಾಗಹತ್ತಿದವು. ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಿಯರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದ ಅನುಲೋಮ ವಿವಾಹ (ಕೆಳಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ವಿವಾಹ) ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿತರಾದರು. ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉಪನಯನದಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆಗಳು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಂತಹ ವಿಧಿಗಳು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ವ್ಯಾಸ, ಪರಾಶರರಂಥ ಸ್ಮೃತಿಕಾರರು ಹುಡುಗಿಯರ ವಿವಾಕ ಕಾಲವನ್ನು ಎಂಟು ವರುಷವೆಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಧಾರಣ ತರಗತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಡಿಗೆಮನೆಗೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾತ್ರ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಅವಕಾಶವುಳಿಯಿತು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದರೆ, ಕೀಳುಜಾತಿಯವರೆಂದು ಆಗಿನ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ನಿಶ್ಚಿತ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಳೆದಂತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಮೂರನೇ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೇ ಅನುಲೋಮ ವಿವಾಹಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಲೆದೋರಿದವು. ಗಂಡನೊಡನೆ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ 'ಸತಿಪದ್ಧತಿ' ತಲೆದೋರಿತು. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳು ರೂಢಿಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹಗಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಜರಗುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಅಪವಾದವೋ ಎಂಬಂತೆ ವಿದ್ಯಾವತಿಯರಾದ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಉಚ್ಚಜಾತಿಯ ಗೌರವಸ್ಥ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವತಿಯರಾದ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದ್ದರೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ರಾಜಮನೆತನದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ದಂಡನಾಯಕರ ಮನೆತನದವರೂ, ಗಣ್ಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಗಣಿಕೆಯರೂ ಬಹು

ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತು ವಾತ್ಸಾಯನನ 'ಕಾಮಸೂತ್ರ'ದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಜಿತೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೪೫), ಲೋಕಮಹಾದೇವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೭೪೦), ವಿಜಯಕ್ಕ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೬೦), ಉಭಯಭಾರತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೮೦೦), ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೯೩) ಇವರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಹಾವಿದ್ಯಾವತಿಯರೆಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಲೋಕಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಪಲ್ಲವರನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ನೆನಪಿಗೆ ಪಟ್ಟದ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಜಯಕ್ಕನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೬೦) ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡತಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನಿವಳು ಗಳಿಸಿದ್ದಳು.

ಉಭಯಭಾರತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೮೦೦)ಯು ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ, ನಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪಂಡಿತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಇವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಮಂಡನ ಮಿಶ್ರನು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ವಾದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೯೩) ವಿದ್ಯಾಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರನ್ನನನ್ನು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಆಸ್ಥಾನದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಅಜಿತನಾಥ ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನು. ಅವಳ ದಾನಗುಣ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ರನ್ನದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಡಿ ಮೂಡಿದೆ.

ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಸುಕುಲದ ಹಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ರಾಜ್ಯಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು. ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ವಿಜಯ ಭಟ್ಟಾರಿಕೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಸಾಮಂತವಾದಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೊಡ್ಡಮನೆತನಗಳ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕತ್ತಿವರಸೆ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ದಾನದತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣಯುಗವು ಈ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟು ಪಾಡುಗಳು, ಲಿಂಗಜಾತಿಯ ಮಿಥ್ಯಾಬಿಂಬಗಳು, ಬಲಹೀನವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಆಶಯಗಳು ಹೊಸಬದುಕಿನ ಸೂತ್ರಗಳಾದವು. ಶೋಷಿತರ ಉದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಶರಣರ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪೇಕ್ಷೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ದಲಿತ–ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು.

ಹಲವಾರು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ವಚನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು. ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯು ಪ್ರಭುತ್ವ

ಹಾಗೂ ಪುರುಷಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಲೋಕ ವಿರೋಧಿಯಾದ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆಯ್ಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು. ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ, ಬೊಂತಾದೇವಿ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ತಿಮ್ಮವ್ವ, ಕಾಳವ್ವ, ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ಗುಡ್ಡವ್ವ, ಸತ್ಯಕ್ಕ ಮುಂತಾದವರ ಅನುಭಾವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಸತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೇ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟವು. ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಪುರುಷಾಧಿಪತ್ಯವೇ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಬಂದು ಲಿಂಗ-ಜಾತಿ ಸಮಾನತೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರದೆ ಹೋದದ್ದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ.

ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣ ವಂಶಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದಂತಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಕುಲದ ಕಸಬು, ಕುಲವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಹಲವಾರು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರಕಾರ, ಗುರುಗಾರ, ಸುವರ್ಣಕಾರ, ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಿಗ, ನೇಕಾರ, ಸಿಂಪಿ, ವಾದ್ಯಗಾರ, ನಾಟಕಗಾರ, ಸಂಗೀತಗಾರ, ವೈದ್ಯ, ಪುರೋಹಿತ, ಮಾಂತ್ರಿಕ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ತೀರ ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ತರಬೇತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲದೇ ತಂದೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಕನು ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಇನ್ನಿತರ ಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಇನ್ನಿತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳು, ಕನ್ನಡಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಆಳವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ-ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಕಲ್ಪನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹಾಲಯಗಳು, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೋಮಟೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೋರದ ಕೈಲಾಸ ದೇವಾಲಯಗಳು ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಆಳವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಾನವ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು ಎಂದು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಗನಿಗೆ ಐದು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಶಿಲ್ಪಿಯಾದವನು ಪುರೋಹಿತನಿಂದ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ ಅರಿತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಆರಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮಗನಿಗೆ ಮಂಗಲಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಶುಚಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮಂಗಲವಾದ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಜಾಗಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಅಪ್ತೇಷ್ಟರ ಎದುರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹುಡುಗನ ಹಣೆಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ತಿಲಕ ಹಚ್ಚಿ ಅವನಿಂದ 'ಶ್ರೀ' ಅಥವಾ 'ಸಿದ್ಧಂನಮಃ' ಹೇಳಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿ ಸುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಓಂ' ಕಾರವನ್ನು ಕೊರೆಯಲು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ತಂದೆಯೇ ಗುರು. ಮಗನೇ ಶಿಷ್ಯ. ದೇವ ದೇವತೆಯರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ರೂಪವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನ ಕಿರಿದೇನಲ್ಲ. ಮೊದಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೂಬಳ್ಳಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಎರಡನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಉಬ್ಬುಚಿತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ತಂದೆ, ಪ್ರತಿದಿನದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ತಿದ್ದಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಲ ತಂದೆ, ಮಕ್ಕಳು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ

ಓಡಾಡಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಉಚ್ಚ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿಲ್ಪವನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲು ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿನ ಕೆಲಸ, ಮೆರುಗು ಕೊಡುವುದು ಕಲಿಸಿದರೆಂದರೆ, ತರಬೇತಿ ಮುಗಿದಂತೆ. ಅನಂತರ ತರುಣ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಓಜ ಅಥವಾ ಆಚಾರ್ಯನ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ದುಡಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಮೂರ್ತಿ ಕಟೆಯುವದಿರಲಿ, ಗುಡಿ ಕಟ್ಟುವದಿರಲಿ, ಮೊದಲು ಮುಖ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ, ವೀಳ್ಯ ಅಡಿಕೆ, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು, ಸುವರ್ಣಗಳನ್ನು 'ಸಂಚಕಾರ' (ಸನ್ಮಾನ)ವೆಂದು ಕೊಡುವದು ವಾಡಿಕೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂಡದವರು, ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖಿಯಾಗುವರು. ಶಿಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಭಾವೀಕೃತಿಯ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಹಲಗೆ, ತಾಳೆಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರೇಳು ಶತಕಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾಳೆಓಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ(೪೭) ಕಂಬಗಳ (೪೮) ನಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಉದ್ದಗಲತೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯಂತೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು.

ಜಕಣಾಚಾರಿಯ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವನ ಮಗನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಕೃತಿ, ದೋಷಪೂರ್ಣವೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಕಥೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ರಚಿತವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳೆಲ್ಲ ಅವನ ರಚನೆಗಳೇ ಎಂದು ನಂಬುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅಜಂತ, ಎಲ್ಲೋರಗಳಿಗೆ ಹೋದ ದಕ್ಷಿಣದ ಶಿಲ್ಪಿ, ಆಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಜಕಣಾಚಾರಿಗಳೆಂದು ಕರೆದಿರಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಅಥವಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರ್ಯರು ಯತ್ನಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಯೋಚಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಯಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಚಾವುಂಡರಾಯನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಎಂದು ಕಿರುಶಾಸನ ಸಾರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಕಟೆದ ಶಿಲ್ಪಿವರ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದ ಕೆಲ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನ್ನು ಅರಳಿಸಿದವರ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಅದರಂತೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಶಿಲಾಶಾಸನ, ತಾಮ್ರಪಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುವದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಚವೇ ಅರಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ರೂಪಾಕಾರಿಯೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ಮುಂದೆ 'ರೂವಾರಿ' ಆಯಿತು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಶಾಸನವೊಂದರಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿ ಮಹಾಕಾಳನು ಅಕ್ಷರಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಂಗ, ಆನೆ, ಗಿಳಿ ಮುಂತಾದ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತೆಯಿಂದ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲೂಕಿನ ತಾಮ್ರಪಟದಿಂದ ವೇರೂಳ (ಎಲ್ಲೋರ)ದ ಕೈಲಾಸ ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ, ಶಿಲ್ಪಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತವಾದ ಮುನಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬೇಲೂರಿನ ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಟೆದ ರೂವಾರಿ, ದಾಸೋಜ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಜಾವಣರು ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯಿಂದ ಬಂದವರು. ಮಲ್ಲಿಯಣ್ಣ, ನಾಗೋಜರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ

ಮದನಿಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನವರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಹಂಪ, ಮಲ್ಲೋಜರು ಕೊರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಮಾಬಣ, ಮಾಬ, ಬೋಚಣ, ಚೆವುಗ, ದೇವೋಜ, ಕಾಳಿದಾಸ ಮೊದಲಾದ ರೂವಾರಿಗಳು, ಹಳೇಬೀಡಿನ ಹಲವಾರು ಸುಂದರ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಹೊಯ್ಸಳ ದೇವಾಲಯಗಳ ಶಿಲ್ಪದಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೂವಾರಿಗಳ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯವನ್ನು, ತೆಂಕಣ ದಿಸೆಯ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಗುಂಡ ಕಟ್ಟಿದನು. ಅದರಂತೆ ರೇವಡಿ ಈವಜ್ಜನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯ ರಚಿಸಿದನು. ಪೊಯ್ಸಳಾಚಾರಿ ತನ್ನನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತನೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ತಾನು ಉಳಿ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿ ಹಿಡಿದವರ (ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಅಥವಾ ಮೇಸ್ತ್ರೀಗಳ) ಚಟ್ಟ (ಛಾತ್ರ) ನೆಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಬಾರದಿರಲಿ ಎಂದು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳ ವಕ್ರ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಹುರಮುಂಜಿ (ಕಾವಿ), ಇನ್ನಲು (ಮುಷಿ), ಖನಿಜ ಪದಾರ್ಥ, ಎಲೆ, ಹೂಗಳನ್ನು ನುಣ್ಣಗೆ ಅರೆದು, ಸೋಸಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಳತೆಯ ತೆಂಗಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ಈ ಬಣ್ಣಗಳಿಗೆ ಸರಿಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗೋಂದು (ಅಂಟು) ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇಣಚಿಯ ಕೇಶಗಳನ್ನು ರೇಶಿಮೆ ನೂಲಿನಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದರ ಗರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದರೆಂದರೆ ಕುಂಚಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕರಡು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕುರಿ, ಒಂಟೆ, ಹಂದಿಗಳ ರೋಮದ ಕುಂಚಗಲು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕಾಗದ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ, ಹಲಗೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸಿ, ಒಣಗಿದ ನಂತರ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಉಜ್ಜಿ ಉಜ್ಜಿ ನುಣುಪಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಗದದ ಬದಲಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಕಲಿತ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಇದ್ದಲಿಯಿಂದ ಬಾಹ್ಯರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ರೇಖೆಗಳನ್ನು 'ಕಡಮು' ಮಾಡುವದು, ಅಥವ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವಂತೆ ವರ್ಣ ವಿನ್ಯಾಸ ಬಳಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪಳಗಿದವರು ಮಾತ್ರ ಯತ್ನಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಗದ, ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ತಾಳೆಗರಿಗಳನ್ನೇ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಕಂಟದಿಂದ ಹಾವು, ನಾಯಿಗಳಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಲೆಗಳ ತರಬೇತಿಯ ಅವಧಿಯನ್ನು ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲಿಯುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಊಟ-ವಸತಿಗಳ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿಷ್ಯವೃಂದದ ನೆರವಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಉಮೇದುವಾರರಿಂದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು

ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರನ್ನು ಅರಸನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸಂಚಾರ ಕೈಕೊಂಡು ತಜ್ಞ ಕಲಾಕಾರರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಮಾರು ಐದು ಶತಕಗಳ ಹಿಂದೆ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಧರ್ಮಾಂತರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಕಾವಿ (ಹುರಮುಂಜಿ)ಯ ಕಲಾಕಾರರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ, ಇಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಏಕವರ್ಣೀಯ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಗೋವಾ, ಮೂಲವಣ, ರತ್ನಾಗಿರಿಗಳ ಗುರುಗಳಿಂದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಶಿವಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಗುರುವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವುದಾದರೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಿ, ಗುಂಡು ಸೂಜಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ಹಸಿ ಗೋಡೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಕಡಲ ಸಿಂಪುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತಹ ಸುಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುರಮುಂಜಿ ಸೇರಿಸಿ ಹದವಾದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ಲೇಪಿಸಿ, ಚೂಪಾದ ಕಂಟದಿಂದ ಗೀರುಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶುಭ್ರ ಬಿಳಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಚಿತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಧರ್ಮಿಷ್ಠರು, ಧನಿಕರು, ರಸಿಕರು, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವತೆ, ಪೂರ್ವಜರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಸರುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವದು ಚಿತ್ರಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಕಂಚು, ಪಂಚಲೋಹಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿದ ಕಂಚುಗಾರರು ಮತ್ತು 'ಸದ್ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಾದ ಪಂಚಾಳರು" ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ನಂತರ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಗಳೇ ಪುಟ್ಟ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಂತೆ, ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಂತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿವಿಧ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದು ಕರಗಿಸಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವುದು ಕಠಿಣ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಅವನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ, ತಿದ್ದಿ, ಹೊಳಪು ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಲೆ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸುಗಳ ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಊರೂರು ಕೇರಿ ಕೇರಿ ಅಲೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ, ವಿಶ್ವದ ಲಕ್ಷ್ಯವನು ಸೆಳೆದಿದೆ. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬವಣೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವೃತ್ತಿಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ಪೆಟಾರೆಗಳನ್ನು (ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು) ಹೊತ್ತು ಊರೂರು ಅಲೆಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟವಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರಂಗ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು (ಹೊಂಡ ತೋಡಿ ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳ ರಂಗ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮಾವಿನ ಎಲೆಗಳ ತೋರಣ ತೂಗಿ ಬಿಡುವುದು) ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಉತ್ಸಾಹ ಹಿಗ್ಗಿಸಲು ಕೋಡಂಗಿ (ಹನುಮನಾಯಕ)ಯಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವು ಉಮೇದುದಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟು ವೇಷ, ಹೆಣ್ಣು ವೇಷಗಳು ದಕ್ಕಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಭಾಗವತನು ಮೊದಲು ಬಮದು ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಹಾಡು ಹಾಡಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ಮುಖ್ಯ

ಭಾಗವತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆತು, ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೊಸ ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಜಗಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿದ್ದವುಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವತಃ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆ ಶತಕದ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಲೇ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಸಂಗೀತ ಸಾರ್ವಭೌಮನೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೇ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಂತಿವಾದ್ಯ, ಊದುವ ವಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯಗಳ ರಚನೆ, ಬಳಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ, ತಾಲ, ಲಯಗಳನ್ನು, ಹಾಡುವ ಋತು ಹಾಗೂ ಸಮಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿವೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದರೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೊಡುಗೆ ದೊಡ್ಡದು. ಸ್ವತಃ ಹಾಡುತ್ತ, ಕುಣಿಯುತ್ತ ಇತರರು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ, ಹಾಡಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತಹ ಅಸಂಖ್ಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವರು ಹೆಚ್ಚಾದರು. ಬಡವರು–ಸಿರಿವಂತರೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮಿಗಳಾದರೂ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗೀತದ ಆರಂಭದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅವರ ಸರಳ ವರಸೆ, ಜಂಟಿ ವರಸೆ, ಅಲಂಕಾರ ಗೀತೆಗಳು ಸಂಗೀತದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತ.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, 'ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣೀ'ಯಲ್ಲಿ ರಾಗ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂಗೀತದ ವಿವಿಧ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕೈಪಿಡಿಯ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದರು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿದ್ದು ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಪದಗಳಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಿಂದ ಆಂಧ್ರ ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲೆಗಳು ಏಕರೂಪತೆ ತಾಳಿದ್ದವು.

ಸಂಗೀತ ತರಬೇತಿಗೆ ಗುರುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ಶಿಷ್ಯಂದಿರು ಕಲಿಯುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾದರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಇಲ್ಲವೇ ಶಿಷ್ಯೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ವೃತ್ತಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸ ವಿಟ್ಟ ಕನ್ನಡಿಗರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರ ಇಲ್ಲವೇ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಡು–ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಒಂದರ ತೊಗಟೆ, ಇನ್ನೊಂದರ ಬೇರು, ಮಗದೊಂದರ ಹೂ, ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬಾರದ

ಒಂದೂ ಸಸ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮವರ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಕಲೆ ಹಾಕಿದವುಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ, ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಹೆಸರಿಸಿ ಕೆಡದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗದವುಗಳನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರ, ಕೇರಳದವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಹಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ಊರುಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಜಡ್ಡಾದರೂ, ಜನ ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಬೇಕಾದ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ತೇದು, ಬೆರಸಿ, ಸೇವಿಸುವ ಕ್ರಮ ಹೇಳಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸೇವೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವೈದ್ಯರಿಂದ ಉಪಕೃತರಾದವರು ಗೌರವದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯೆ ಧಾನ್ಯ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯಂತೆ, ಆಯುರ್ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗೆ ಮೀಸಲಿತ್ತು. ಬರುಬರುತ್ತ ರೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಲಾರಂಭಿದಾಗ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು (ಗಂದಿಗರು) ಅಂಗಡಿ ತೆಗೆದು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ವೈದ್ಯರು ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಶಾಸನ ಬರೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಪರಿಣತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಯುರ್ವೇದ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದ ಪರಹಿತನು ತನ್ನ ವೇದ, ಆಯುರ್ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿದನೆಂದು ಒಂದು ಶಾಸನ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಚರಡ, ಸುಶ್ರುತ, ಅಶ್ವಿನಿ ಮತತು ಬಾಹಟ ಮುಂತಾದ ನರವೈದ್ಯದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವವರು ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ಲಿಂಗ ಭೇದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಗಡಿಕಾರ ನಂಜಮ್ಮನೆಂಬಾಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದೆ, ಮೈಲಿ ಬೇನೆಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ವ್ಯಾಪಾರೀ ವೃತ್ತಿಯ ಭಾವೀ ವರ್ತಕರಿಗೆ, ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ, ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು, ಭೂಗೋಲ, ಪ್ರಯಾಣದ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಶಾಲೆ, ಗೊತ್ತಳಿ, ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ವೃತ್ತಿಯ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದೆಯಾದವನೇ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಂತರ ಕಿರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿ, ತನ್ನವೇ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಚಾಲುಕ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಳಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಿರುಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲ್ಯಾಣ, ಶೂರ್ಪರಕಗಳು (ಈಗಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ನಲಸೋಪಾರಾ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿವೆ) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಂದರುಗಳಾಗಿದ್ದು ಅರಬ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲದೇ ಗ್ರೀಸ್, ರೋಮ್, ಪಾರಸ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ. ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದವರು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿದ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳ, ನದಿ ಕಾಲುವೆ, ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೇ ಸುಮಾತ್ರಾ ಮತ್ತು ಚೀನದಿಂದಲೂ ಸಾಮಾನುಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದು. ಭಾರತದ ಹದಿನೆಂಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ನಿರ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕೊಡು-ಕೊಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನಾದರೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವೃತ್ತಿಕಾರರಿಗೆಲ್ಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆತು ಗ್ರಾಮ, ಊರು, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಣತಿಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬಹಮನಿ ಅರಸರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಫಾರಸಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಾರ್ಖಾನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗಿಂತ ಇವು ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವಾಗಿದ್ದು ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಎಷ್ಟೋ ಅಳರಸರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, ಕೆಲವನ್ನು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡವೂ ಇದ್ದವು. ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವುದು, ರತ್ನ ಗಂಬಳಿ, ಶಾಲು ತಯಾರಿಸುವುದು, ಜರಿಯ, ಕುಸುರಿನ ಕೆಲಸ, ಹಸ್ತಿದಂತಹ ಕೆಲಸ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರಗಳ ಆಭರಣ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ಧಾತಿವಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೂಬಳ್ಳಿ ರಚಿಸುವುದು, ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಹೊಸ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತುಗಾರರೆಂದು ಸೇರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಬಹಮನಿ ಮತ್ತು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಅರಸರು ಪರ್ಶಿಯದ ಶಿರಾಜ್ ಮತ್ತು ಇಸ್ಪಹಾನ್‌ಗಳಿಂದ, ಇರಾಕದ ದಮಸ್ಕಸನಿಂದ ಕುಶಲ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರಗು, ಕಲಂಕಾರಿ, ಪೇಪರ ಮಾಶಿ, ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಧಾತುವಿನ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ (ದಮಾಸಿನಿಂಗ್) ಅಥವಾ ಬಿದರಿ ಕಲೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದರು.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಂದು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದನು. ಸಕ್ಕರೆ, ಹಾಜು, ಅಗಲವಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಉತ್ತಮ ಕಾಗದ, ಗಡಿಯಾರಗಳು, ಕಟ್ಲರಿ ಸಾಮಾನುಗಳು ಸ್ವದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ತಯಾರಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಸಕ್ಕರೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಚೀನದಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿದರೆ, ರೇಶಿಮೆ ತಜ್ಞರನ್ನು ಬಂಗಾಲದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಲ್ಬೈರಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗಾಜಿನ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ ಫ್ರೆಂಚರಿಂದ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಿಸಿದ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ನೇಕಾರರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಜಿನುದಾಗ ಬಟ್ಟೆ, ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲೇ ತಯಾರಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಮೊದಲ ಕಾರ್ಖಾನಾ ಕ್ರಾಂತಿ' ಎಂದು ಕರೆದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ದೇಶಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ – ಯುರೋಪಿನ ನೋಟ

೧೮೨೮ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೊ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನು. ಮೌಂಟ್ ಸ್ಟೂಯರ್ಟನು ಮುಂಬಯ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೇ ತೆರನಾದ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಬಂಗಾಳದ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನು ೧೮೩೫–೩೮ರಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಆಡಮ್ ಎಂಬ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಈ ಮೂರು ತನಿಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೊ ಕೈಗೊಂಡನು. ಈ ತನಿಖೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೆಲವೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರಕಾರಗಳು ಬೋಧಕರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಧನ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ರೂಪವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಬರಹಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಟೇಲರುಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಯುತ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾವಕಾಶವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಅವರ ಸಂಕೋಚ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವರದಿಯು ಮುಂದುವರಿದು ನಮೂದಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨,೪೯೮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೧,೮೮,೬೫೦ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೨,೮೫೦,೯೪೧. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಅರವತ್ತೇಳು ಮಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.[೧೫]

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರನ ವರದಿ:

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂದಿನ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ೯೨೭,೬೫೨. ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೩೩ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು ೬,೬೪೧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೬,೩೯೮ ಹಿಂದೂ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ೨೪೩ ಮಹಮದೀಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದರು. ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ತಮಿಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮರಾಠಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ಮೂರು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ೨೩೫ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇಪ್ಪತ್ಮೂರು ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮಸಾರ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆನರ ಕಲೆಕ್ಟರನ ವರದಿ:

ಕೆನರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರನದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಶಿಕ್ಷಣವು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು, ಅದೆಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ತುಂಬ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯು, ಅಂದು ಗೃಹಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮದರಾಸ್ ನಗರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೬,೯೦೩ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಗೃಹಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕವೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಐದು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು.

---

15 H.Sharp. *Selection from Educational Records*. Part I Bureau of Education, Govt of India. 1920. P.46.

ಮುಂಬೈ ವರದಿ:

ಮುಂಬೈ ಕಲೆಕ್ಟರುಗಳ ವರದಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯವು ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಟಿ.ಬಿ. ಜೆರ್‌ವಿಸ್ ಎಂಬುವನು ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಂಕಣ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ: ಒಟ್ಟು ಎಂಭತ್ತಾರು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಗುಡಿಗಳಲ್ಲೂ, ಆರು ಶಿಕ್ಷಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನುಳಿದವುಗಳು ಖಾಸಗಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವೆ ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಗೃಹಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳು ಕ್ಷೌರಿಕರ, ಗಾಣಿಗರ ಅಥವಾ ಕುಂಬಾರರ ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಸರಾಸರಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಹದಿನೈದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ೨ ರಿಂದ ೧೫೮ರವರೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏಕೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮುಂಬಯ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ವರದಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗಳು ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ವರದಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ತೆರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನ ದೇಶೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೊಂದುವರೆಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದವು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಶಾಲೆಗಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ವರದಿಗಳು ಮತ್ತೆ ವಿವರಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಕೆಲವು ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳು ಮಹಮದೀಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದು, ಮಹಮದೀಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಮದೀಯರು ಹಿಂದೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಮದೀಯರ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸೂರತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದು ಬೊಹರೆ ಕಾಲೇಜೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಖಾಸಗಿ ನಿಧಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ೩೨೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು ವರ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಂಗಾಳದ ವರದಿ

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವರದಿಯು ಮುಂಬಯ್ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ವರದಿಗಳಿಗಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯು ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ಹೊಂದಿದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪಾದ್ರಿಯಾದ ವಿಲಿಯಂ ಆಡಮ್‌ನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ವರದಿಯು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಡಮ್‌ನು ೧೮೩೫–೩೮ವರೆಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಿ ಅನಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಆಡಮ್‌ನ ಮೊದಲ ವರದಿ

ಮೊದಲ ವರದಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿದ ನಂತರ ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಅಪಾರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯೊಂದು ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ಹೇಳಿದೆ: ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆಯ ವೆಚ್ಚ ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೂ, ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ೪೦,೦೦೦,೦೦೦. ಶಾಲಾ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೦೦,೦೦೦ವಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ೪೦೦ ಮಂದಿಗೆ ಒಂದು ಶಾಲೆ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಇದರಿಂದ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದ ಮತ್ತೊಂದಂಶವೆಂದರೆ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಸರಾಸರಿ ಅರವತ್ತೂರು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ವಯಸ್ಸಿನವರಿದ್ದರೆಂಬುದು.

ಈ ಆಡಮ್‌ನ ವರದಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳೆಂದೂ, ಪುರಾಣದ ಕತೆಯಂತೆ ಇದೆ ಎಂದೂ ಸರ್ ಫಿಲಿಪ್ ಹಾರ್ಟಗನು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದಿದ್ದಾನೆ.[೧೬] ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞ ಪೆರು ಲೇಖಕರು ಈ ವರದಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದುದೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ದಿವಂಗತ ಡಾ॥ ಪರಾಂಜಪೆಯವರು ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಶತಮಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ವಾರ್ತಾ ಪ್ರಸಾರಕರೂ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಇದ್ದುವೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರವು ಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದುದನ್ನು ಅಂದು ಹಳ್ಳಿಯವರು ಸ್ವತಃ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ಕೆಲವು ಧನಿಕರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಧಾನ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು, ಸರಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅಂದಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದು ಹೇಗೆ ನಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ೧೮೫೦–೬೦ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿಯವರು ಅದರಲ್ಲೂ ಆಡಮ್‌ನಂತಹ ಸಂಶೋಧಕರು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಭಾರತದ ಬಹುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದ್ದೀತು. ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದುವೆಂದು ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೊ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದುಬರಹಗಳನ್ನೂ ಗಣಿತವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಾರ್ಡ್ ಎಂಬುವನು ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಳವ ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಅನಾಯಕತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ನೂರು ಸಂಸಾರಗಳಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಿದ್ದಿತೆಂದು ಮಲ್‌ಕೊಮ್ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆಡಮ್‌ನ ಎರಡನೆಯ ವರದಿ

ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ. ಆಡಮ್‌ನು ರಾಜಸಹಾಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಥಾನ ಮತ್ತು ನೆಟ್ಟೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವೂ ವಿಸ್ತೃತವೂ ಆದ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದನು. ಥಾನ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೫೨೯೬. ಇವರಲ್ಲಿ ೧೨೯೬೪೦ ಮಂದಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ೬೫೬೫೬ ಮಂದಿ ಹಿಂದಿಗಳು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು

---

೧೬ Philip Hartog. *Some Aspects of Indian Education: Past and Present*. OUP, 1939, P.14.

೪೮೫ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಆಡಮ್‌ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ೨೬೨ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಬೆಂಗಾಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ೧೬೭ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವೀಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕು ಶಾಲೆಗಳು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹನ್ನೊಂದು ಅರೆಬಿಕ್ ಶಾಲೆಗಳು ನಲವತ್ತೆರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಎರಡು ಬೆಂಗಾಲಿ–ಪರ್ಶಿಯನ್ ಶಾಲೆಗಳು ಮೂವತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ೨೩೮ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ೧೫೮೮ ಸಂಸಾರಗಳು, ಒಟ್ಟು ೨೩೪೨ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೃಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಒಂಭತ್ತು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸರಾಸರಿ ವಯೋಮಿತಿ ಎಂಟುವರ್ಷ, ಶಾಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸರಾಸರಿ ವಯೋಮಿತಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು ೩೯೭ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದನು. ನೆಟ್ಟೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ವಯಸ್ಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೧೨೧, ಶೇಕಡ ೩.೧ ಭಾಗ ಜನರು ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆಡಮ್‌ನ ಮೂರನೆಯ ವರದಿ

ಮೂರನೆಯ ವರದಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್, ಬಿರ್‌ಭುವ್, ಬರ್ಧ್ವಾನ್, ದಕ್ಷಿಣ ಬಿಹಾರ್, ತಿರ್‌ಹಟ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಪಡೆದು ಅದೆಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು. ಆಡಮ್‌ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು, ಉಳಿದ ಥಾನಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವಾಗ ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಲಮೊಮ್ಮೆ ಜನಗಳು ಸಂಶೋಧಕರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.[೧೭] ಹಲವೊಮ್ಮೆ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಡಮ್‌ನಿಂದ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹಾಯಕ ಸಂಶೋಧಕರಿಂದ ಕಲೆಹಾಕಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ೧ ಮತ್ತು ೨ನೆಯ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಗೃಹಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಗೃಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಲಿಯಂ ಆಡಮ್‌ನು ಈ ಕೆಳಗಣ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ನಾನು ರಾಜಸಾಹಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಗೃಹ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವ ರೂಢಿ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆನು." ಮೂರನೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಗೆ ಆಡಮ್‌ನೇ ಖುದ್ದು ಆರು ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದುದರ ಫಲ. ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯು ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು

---

[೧೭] Bhagwan Dayal. *The Development of Modern Indian Education*. Orient Longman Ltd., 1955. P.17

ಬಿಹಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡದಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ.

ಸಂಖ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ೧

ಶಾಲಾ ಸಂಖ್ಯೆ

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಬೆಂಗಾಲಿ	ಹಿಂದಿ	ಸಂಸ್ಕೃತ	ಪರ್ಶಿಯನ್	ಔಪಚಾರಿಕ ಅರೇಬಿಕ್	ಅರೇಬಿಕ್	ಇಂಗ್ಲಿಷ್	ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ
ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್	೬೨	೫	೨೪	೧೭	–	೨	೨	೧	೧೧೩
ಬಿರ್‌ಭುಮ್	೪೦೭	೫	೫೬	೭೧	–	೨	೨	೧	೫೪೪
ಬರ್ಡ್ವಾನ್	೬೨೯+೧	–	೧೯೦	೯೩	೩	೮	೩	೪	೯೩೧
ದಕ್ಷಿಣ ಬಿಹಾರ್	–	೨೮೬	೨೩	೨೭೯	–	೧೨	೧	–	೬೦೫
ತಿರ್‌ಹಟ್	–	೮೦	೫೬	೨೩೪	–	೪	–	–	೩೭೪
ಒಟ್ಟು	೧೦೯೯	೩೮೬	೩೫೩	೬೯೪	೩	೨೮	೮	೬	೨೫೧೭

ಸಂಖ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ೨

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಬೆಂಗಾಲಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ	ಸಂಸ್ಕೃತ	ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್	ಇಂಗ್ಲಿಷ್	ಬಾಲಕಿಯರ	ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ
ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್	೧೦೮೦	೧೫೩	೧೦೯	೨೬	೨೮	೧೩೯೬
ಬಿರ್‌ಭುಮ್	೬೩೮೩	೩೯೩	೪೯೦	೭೩	೧೧	೭೩೫೦
ಬರ್ಡ್ವಾನ್	೧೩೧೯೦	೧೩೫೮	೯೭೧	೧೨೦	೧೭೫	೧೫೮೧೪
ದಕ್ಷಿಣ ಬಿಹಾರ್	೨೧೯೦	೪೩೭	೧೪೮೬	೨೩	–	೫೦೩೬
ಘರ್‌ಹಟ್	೫೦೭	೨೧೪	೫೯೮	–	–	೧೩೧೯
ಒಟ್ಟು	೨೪೨೫೦	೨೫೫೫	೨೬೫೪	೨೪೨	೨೧೪	೩೦೯೧೩

ಸಂಖ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ೩

ಶಾಲಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಸಂಖ್ಯೆ[೧೮]

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ
ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್	೧೨೪೮೦೪	೯೫೯	೩೦೦	೧೨೫೯
ದೌಲತ್ ಬಜಾರ್ ಥಾನ	೬೨೦೩೭	೩೦೫	೩೨೬	೬೩೧
ನಂಗ್ಲಿಯ ಥಾನ	೪೬೪೧೬	೪೩೯	೨೮೫	೭೨೪
ಕುಲ್ಲಥಾನ	೧೧೬೪೨೫	೨೨೪೩	೬೭೬	೨೯೧೯
ಜೆಹನಬಾದ್ ಥಾನ	೮೧೪೮೦	೩೬೬	೫೩೯	೯೦೫
ಭವಾರ ಥಾನ	೬೫೮೧೨	೬೦	೨೮೮	೩೪೮
ಒಟ್ಟು	**೪೯೬೭೨೪**	**೪೩೨೧**	**೨೪೧೪**	**೬೭೮೬**

ಆಡಮ್‌ನ ಮೂರನೆಯ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್ ಶಾಲೆಗಳು ಇದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಬರ್ಡ್ವಾನ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೯೦ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು ಇದ್ದುವೆಂದು, ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಬಿಹಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೯೧ ಪರ್ಶಿಯನ್-ಅರೇಬಿಕ್ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅರೇಬಿಕ್ ಶಾಲೆಗಳು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಂಜಾಬಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತನಿಖೆಗಳು

೧೮೪೯ರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶವಾದ ನಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿಯಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿಯವರು ತನಿಖೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ. ಡಬ್ಲಿಯು. ಲೈಟ್‌ನರ್ ಎಂಬ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬಿನ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಈತನು ಸ್ವತಃ ಪಂಜಾಬಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸ್ಥೆ ತಳೆದು ಸರಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತ ವರದಿಗಳನ್ನು ಓದಿನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಹಿಂದು, ಸಿಕ್ ಮತ್ತು ಮಹಮದೀಯ ಶಾಲೆಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಾಲೆಗಳು ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪಂಜಾಬಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ೧೮೫೪-೫೫ ರಿಂದ ೧೮೫೫-೫೬ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಸ್-ಸಟ್ಲೇಸ್, ಟ್ರಾನ್ಸ್ ಸಟ್ಲೆಸ್, ಲಾಹೋರ್, ಜೀಲಂ. ಲಿಯ. ಮುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಪೆಷಾವರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೯೧೧೦೩೪೧. ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳು ೩೩೭೨ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೧೫೯೨ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸರ್ ಫಿಲಿಪ್ ಹಾರ್‍ಟೂಗನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ೧೮೭೮-೭೯ರಲ್ಲಿ ೪೬೬೨

[18] Syed Nurulla and J.P. Naik. *History of Education in India*. 1951. PP 29-31.

ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೫೬೦೨೯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಪಂಜಾಬಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿದ್ದ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಕರ್ನಲ್ ಹೊಲ್ರೊಯಿಡ್ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳು ಅಳಿಸಿ ಹೋದರೂ ಈ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ೬೩೬೨ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯದ ಶಾಲೆಗಳು ಸುಮಾರು ೧೨೦೦೦೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಗೌರ್ನರ್ ಆದ ಸರ್ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಎಲ್‌ಬಿಸನ್ನರು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ೧೩೧೦೯ ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳು ೧೩೫೩೪೮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ೨೦೮೮ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ೧೦೯೫೫ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಅಂದಿನ ಪಂಜಾಬಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವೆ. ಅಂತೂ ಒಂದು ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟ-ಅದೆಂದರೆ ಪಂಜಾಬ್ ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಂತೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು ಎಂಬುದು.

ಎ.ಡಿ. ಕ್ಯಾಂಪಬೆಲ್, ಕಲೆಕ್ಟರ ಬಳ್ಳಾರಿ ಇವರ ವರದಿ (೧೮೨೨) ಕೆಲವು ಅವತರಣಿಕೆಗಳು

೧. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ- ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಿಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಫಾರ್ಸಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ, ಮರಾಠಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ಮೂರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಇನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತೈದು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ದೇವ-ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ತರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಾಯಿದೆಗಳೆಂಬ ಹಿಂದೂ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಹಿಂದೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಸುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ವಯಸ್ಸಾದವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಯುವಕರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು, ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದು-ಬರಹ-ಗಣಿತಗಳನ್ನು ಬಾಲಕರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳಿಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಫಾರ್ಸಿ ಭಾಷೆ ಕಲಿಸುವ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಎರಡನೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ರೂಪರೇಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ.

೩. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಐದು ವರ್ಷ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ, ಹಿಂದೂ ಬಾಲಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗನನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಆ ಹುಡುಗನ ಕುಟುಂಬದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಔತಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಗಣೇಶನ ವಿಗ್ರಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಕೂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಲಿಯಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿ ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಸಮೀಪ ಕುಳಿತು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕನು ಧೂಪ ಸುಟ್ಟು, ನೈವೇದ್ಯ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಗಣೇಶನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಬಾಲಕನಿಂದ ಹೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೇಲೆ, ಅವನು ಬಾಲಕನಿಂದ ಆ ದೇವತೆಯ ಸಂಕೇತನಾಮವನ್ನು ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ

ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬಾಲಕನ ಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ.

೪. ಕೆಲವು ಬಾಲಕರು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಐದು ವರ್ಷ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಡತನ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಹುಡುಗರ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರೇ ಕಲಿಕೆಯ ಸೋಂಕು ಮಾತ್ರ ತಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು-ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಪರೂಪವಾಗಿಲ್ಲ.

೫. ಇಂಥ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪ್ರತಿದಿನದ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೇ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಕಂಡುಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಶಾಲೆಗಳು ತೆರೆಯುವ ವೇಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಆರು ಗಂಟೆಗೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುವ ಪ್ರಥಮ ಬಾಲಕನನ್ನು ಗೌರವಿಸಲು, ಗುರುಗಳು ಅವನ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ "ಸರಸ್ವತಿ" (ಅಂದರೆ ವಿದ್ಯಾದೇವತೆ)ಯ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದು, ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರವೇಶಕನಿಗೆ, ಸೊನ್ನೆಯ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಅವನು ಹೊಗಳಿಕೆ-ತೆಗಳಿಕೆಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥನಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಸೂಚಿಸಿ, ಮೂರನೆಯವನಿಗೆ ಸೌಮ್ಯ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು, ನಾಲ್ಕನೆಯವನಿಗೆ ಎರಡು ಪೆಟ್ಟು, ತರುವಾಯ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ಅಧಿಕ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ದೇಶಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಡಿತಗಳ ಬಳಕೆ ಬಲು ಬಿರುಸು. ಸೋಮಾರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಥಳಿಸಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಸೂರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದ ಚಕ್ರ ರಾಟಿಗೆ ನೇತಾಡಿಸಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಮಂಡಿ ಊರಿ, ಎದ್ದೇಳುವ (ಉಟಾಬಸ್) ಶಾಸನ ವಿಧಿಸುವರು.

೬. ಎಲ್ಲರೂ ಕಲೆತ ನಂತರ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವರು. ಕೆಳಗಿನ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಹಿರೇಮಣಿಯ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಮೇಲಿನವುಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೂ, ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಇಡೀ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ- ಪ್ರಗತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಗದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಏರುವನು. ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ, ಬಾಲಕನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾದದೆಂದರೆ, ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು. ಇದನ್ನು ಅವನು ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಬರೆದು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ. ಯುರೋಪದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ವರ್ಣ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಕಲಿಯುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಅವನು ಹಸ್ತಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ, ತಾಳೆ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಪಾಟಿಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಲ್ಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಕಡತಗಳ ಮೇಲೆ, ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ಗಳಂತೆ ಇರುವ ಬಳಪದಿಂದ ಸಹ ಬರೆಯಬಹುದು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯೆರಡು ಪದ್ಧತಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದು ದೀರ್ಘಾಕಾರದ ಚತುರಸ್ರ ಹಲಗೆಯು, ಸುಮಾರು ಒಂದಡಿ ಅಗಲವಾಗಿ, ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಉಜ್ಜುಗೊಡರಿನಿಂದ

ಉಜ್ಜಿ, ನಯಗೊಳಿಸಿ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇದ್ದಲಿ ಪುಡಿಯನ್ನೂ ಹರಡಿದ ನಂತರ ಅದು ಬಳಕೆಗೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಅರಿವೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಗಂಜಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ, ಮರಗಟ್ಟಿಸಿ, ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಮಡಚಿ, ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ರೂಪಕಟ್ಟಿ, ಅಂಟಿನಿಂದ ಇದ್ದಲಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಲೇಪಿಸುವರು. ಒಣಗಿದ ನಂತರ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿದ್ದನ್ನು ತೊಯ್ದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅಳಿಸಬಹುದು. ಬರೆಯುವ ಪೆನ್ಸಿಲಿಗೆ "ಬುಟ್ಟಪ" (ಬಳಪ) ಅನ್ನುವರು. ಅದೊಂದು ಬಳೀ ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನ ತರದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರೇಯನ್ (ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿದ ಸೀಮೆ ಸುಣ್ಣದ ಕಡ್ಡಿ ಅಥವಾ ಬಳಪ)ವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬಿರುಸು.

೭. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ವರಾಂತ ವ್ಯಂಜನ (ಕಾಗುಣಿತ)ಗಳನ್ನು, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು, ಜಂಟಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು, ನಂತರ ಜನ-ಹಳ್ಳಿ-ಪಶು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯೆ-ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆ ಮೇಲೆ, ಮಗ್ಗಿಗಳ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿ, ಒಂದರಿಂದ ನೂರರ ತನಕ ಎಣಿಸಲು ಕಲಿತು, ಹಣದ ಸುಲಭ ಸಂಕಲನ- ವ್ಯವಕಲನಗಳನ್ನೂ ಗುಣಾಕಾರ- ಭಾಗಾಕಾರಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಈಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾಂಕಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಶ್ರಮ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯಂತೆ, ದಶಮಾಂಶ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಥಾಂಶಗಳಿಂದ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಇಳಿಸಲು ಕಲಿಸುವರು. ಈ ಅಪೂರ್ಣಾಂಕ, ಅಂಕ ಕೋಷ್ಟಕ, ಅಂಕಸಂಕಲನ ಮತ್ತು ಮೂರು ಪಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸ್ಥ ಪ್ರಮಾಣ, ಭಾರ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ, ದಿನಾಲು ಎರಡು ಬಾರಿ ಅವರನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಹಿರೇಮಣಿಯು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೮. ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೇರೆ ಪ್ರಭೇಧಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಕನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕೈಬರಹದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ವಿವಿಧ ತರದ ಹಸ್ತಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಓದಲು ಹಚ್ಚುವನು: ಸಾಮಾನ್ಯ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ, ಒಪ್ಪಂದ-ಕರಾರುಗಳ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ, ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನೀತಿಯ ಅಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ-ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ, ನಾನಾ ವಿಧದ ಕವಿತೆ-ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಚ್ಚಾರಸಹಿತ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ರಚನೆಯನ್ನಾದರೂ ತಪ್ಪದೇ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುವನು.

೯. ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ, ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ, ಸಾಮಾನ್ಯವೆನಿಸಿದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾಗವತವೆಂಬ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರ ಮಕ್ಕಳ ಸಲುವಾಗಿ, ಅವರವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ. ಇಂಥವು, ನಾಗಲಿಂಗಯ್ಯನ ಕೂಟ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಕಮಲೇಶ್ವರ ಕಾಳಿಕಾ ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂಬಿವೆ. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳು ಬಸವಪುರಾಣ, ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ,

ಗುರುಲಘು (?) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದೆಣಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಮತತತ್ವಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೧೦. ಮನೋರಂಜನೆಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಓದುವ ಲಘುತರ ಕಥೆಗಳು, ಪಂಚತಂತ್ರ, ವೇತಾಳ ಪಂಚವಿಂಶತಿ, ಸುಪೂಕ್ತಪಲ್ಲರ (?) ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅನೇಕ ಶಬ್ದ ಕೋಶಗಳೂ ವ್ಯಾಕರಣಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ನಿಘಂಟು, ಅಮರ, ಶಬ್ದಾಂಬರ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, ವ್ಯಾಕರಣ ಅಂತರ್ದಿಪ, ಆಂಧ್ರ ನಾಮ ಸಂಗ್ರಹ ಎಂಬವು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಹೋಲುವ ಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಭಾಷೆಯ ಸರಿಯಾದ ಇಲ್ಲವೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಬೆಲೆ ಅತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿರುವ ಬಡತನದಿಂದಲೂ ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ದೇಶಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ದುರ್ಲಭವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಸಿಗಬಹುದಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಕಾರರ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅಲಸ್ಯದಿಂದ, ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ ತಪ್ಪುಗಳು ತುಂಬಿ ಹೋಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಗಳಿಂದ ಅವು ಅಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.

೧೧. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿರಲಿ, ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಲಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಆಗಿರಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಸಂಭಾಷಣೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನುಡಿಗಿಂತ ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ (ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಿಕ) ಭಾಷೆಗಳ ವರ್ಣಮಾಲೆ ಒಂದೇ; ಯಾವನೊಬ್ಬ ಎರಡನ್ನೂ ಓದಬಹುದು; ಆದರೆ, ಒಂದನ್ನು ಅರಿತವನು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಅರಿಯಲಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಿಪಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಲು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳ ಭಾಷೆ, ಮಾತಾಡುವ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಓದಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಓದಿದರೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವರೋಚ್ಚಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವೇ ಶಿಕ್ಷಕರು ಗ್ರಂಥಗಳ ಅರ್ಥ ಹೇಳಬಲ್ಲರು; ಆದರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನೆನಪಿನಿಂದ ಬಾಯಿಪಾಠ ಒಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು. ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಪದಾನುಪದವಾಗಿ ಬಾಯಿಪಾಠ ಹೇಳಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ. ಕೆಲವೇ ಶಬ್ದಗಳನನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಕಲಿಸಿದ ಗಿಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ. ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು. ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಕಲಿತದ್ದು ನಿರರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿ. ಅವರು ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಓಮಬರಹ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಸಂಚಯಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ನೈತಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಅಚ್ಚೊತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಕಾಗುಣಿತಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಹಾಳುಗೆಡವಿದ್ದಾರೆ. ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ಜೀವನಯಾತ್ರೆ

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ನೂರಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಊಹಾಪೋಹ ಮಾಡಲಾರರು. ಒಂದು ನಾಮಪದದ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಧಾತುರೂಪವನ್ನೂ ನಡಿಸಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಜಾಮಿತಿ ಸೂತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅವರ ಧೀಃಶಕ್ತಿ ತಲುಪಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಅಪೂರ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವಾಗ, ಅಕ್ಷರ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವವು.

೧೨. ತಿಳಿಯದೆ ಉರುಹಾಕದ ಪದ್ಯಗಳ ಬದಲು, ಜನರಾಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸಾಧಾರಣ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀತಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಲಭ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು. ಆಗ ಓದು ಬಲ್ಲವ, ಓದಿದ್ದರ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣದ ತಿದ್ದಿದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರ ಪರಿಚಯ ನನಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕಿಂತ ದೂರವಿದ್ದ ನಾನು, ತೆಲುಗೂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಆನಂದದಿಂದ ಇಂಥ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬಲ್ಲೆ.

೧೩. ದೇಶಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾವೂ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಗಳಿಸುವಿಕೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಿತವ್ಯಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದಾದ್ದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆಯಿತು. ದೇಶಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ದೋಷಗಳೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಭಾವ, ಕಲಿಯುವಿಕೆಯ ಕೆಳಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ.

೧೪. ವರ್ತಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಪೂರ್ಣವಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ ಇದ್ದವರು ವಿರಳ. ತಕ್ಕುದಾದ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಯಥೇಷ್ಟ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಲಭ್ಯವಿರಲಿ, ಅವುಗಳ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವವರು ಕಡಿಮೆ. ಅದರಂತೆ, ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ, ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗದಿಂದ ಮೇಲಿನದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವ ದುಡಿಮೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಅಪರೂಪ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂಪಾಯಿಯ ಕಾಲುಭಾಗ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ನಂತರ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಗಣಿತ ಕಲಿಯುವಾಗ, ಅವನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವನು. ಆದರೆ ಮುನ್ನಡೆದು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಿಕ್ಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ, ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುವ ಶುಲ್ಕದ ಪ್ರಮಾಣ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಾಲಕರ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿದ್ದು. ಅದ್ದರಿಂದ. ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಕಲಿತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಬಿಡಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಈ ಬಾಲಕರು

ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಈಗ ದೊರೆಯುವ ದೋಷಮುಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಬಹಳ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

೧೫. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ದೇಶವು ಕ್ರಮೇಣ ದಾರಿದ್ರ್ಯದತ್ತ ಸಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬದಲು, ಯುರೋಪಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಅರಿವೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ (ನೇಕಾರರ) ಸಂಪಾದನೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ, ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಹಾಯಧನ ಪಡೆಯುವ ಮಿತ್ರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ದಂಡುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳುಕಡ್ಡಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ತಮ್ಮ ನೌಕರರ ಮೇಲೆ ಉದಾರ ಹಸ್ತದಿಂದ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲ ಈಗ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರು ಆ ಹಣವನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬಾರದೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಣದ ಹೊಣೆಯಿಂದ ಆದ ನಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಬದಲು, ಸರಕಾರವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ರಿಯಾಯತಿ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬಹುದಾದ ಹಣ (ಯುರೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ) ಶಿಕ್ಷಣದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ; ಮೇಲಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಹಣದ ಕೊರತೆ ನೀಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಹ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ದುಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿದೆ.

೧೬. ಹಿಂದೆ ಅಜಮಾಸ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜನ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಈಗ ಆ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೦೦೦ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣ ನಾನು ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದ ಬಹಳ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಶಾಲೆಗಳಿಲ್ಲ; ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಈಗ ಅತೀ ಶ್ರೀಮಂತರ ಕೆಲವೇ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಉಳಿದ ಬಾಲಕರು, ಬಡತನದ ಕಾರಣದಿಂದ, ಕೊಡತಕ್ಕ ಶುಲ್ಕ ಕೊಡಲಾರದೆ, ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

೧೭. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗೊಂಡಂತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ವೇತನ ಪಡೆಯುವ, ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದು–ಬರಹ–ಗಣಿತ ಕಲಿಸುವ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾಡು ಈ ತೆರನಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ತರದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಸುವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವಿತರಣೆಯನ್ನು ಹಣದ ಸಲುವಾಗಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗಲೂ ದೇವಧರ್ಮಗಳ ವಿದ್ಯೆ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ತರ್ಕ, ಕಾಯಿದೆ (ಸ್ಮೃತಿ)ಗಳನ್ನು ಕೆಲವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಡಿತರು ಮುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ವಿದ್ಯೆ ತನ್ನ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಮಾರಲು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದ ಉತ್ತೇಜನ ಒತ್ತಾಸೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಎಂದೂ ಊರ್ಜಿತಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ವಿದ್ಯಾಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ನೈತಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ, ಭಾರತದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದೆ.

೧೮. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕಿರುವ ೫೩೩ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹ ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯಧನ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಗವರ್ನರ ಜನರಲ್-ಇನ್-ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಸ್ವಾರಸ್ಯವುಳ್ಳ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊರಡಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ನನಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡಿದೆ; ಮತ್ತು ಯಥೋಚಿತವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಧನಸಹಾಯ ದಯಪಾಲಿಸುವ ಅವರ ಉದಾರ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿಂದ, ಭಾರತದ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗುವುದೆಂದೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಬರುವ ನಿಧಿಯು ಮೂಲಗುರಿಗೆ (ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ) ಮೀಸಲಾಗುವದೆಂದೂ ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

೧೯. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಜನರ ಸರಕಾರಗಳು ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ-ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಧನ-ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ದತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ, ನನ್ನ ತಿಜೋರಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಗಣನೀಯ ಧನಸಹಾಯ (ಯುಯೋಮಿಯಾ ತಸ್ತೀಕು?) ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅನುಭೋಗಿಸುವ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳ, ನಾಲ್ಕಾಂಶ, ಮೂರಾಂಶ, ಅರ್ಧಾಂಶ, ಎರಡು ಮೂರಾಂಶ ಮತ್ತು ಕೆಲವೆಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾರ್ಷಿಕ ತೀರ್ವೆಗಳನ್ನು ಮೂಲದ (ವಿದ್ಯಾದತ್ತಿಯ) ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾದೇವಿಗೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಾಡಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸರಕಾರವೇ ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅವಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಬೇರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ದೊರಕಬಹುದಾದ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಸರಕಾರವೇ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ಸರಕಾರಗಳು ಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಚಿತ ಯಾವ ಕರಾರೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವು ಒಬ್ಬ ಪವಿತ್ರ ಪುರುಷನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಉದ್ದಾಮ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಹಾಯವೆಂದೂ ಅಥವಾ ಅವನು ಶುಭ ಕೋರುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂದೂ ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತ ಇಲ್ಲವೆ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನು ಒಂದು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ನಿಶ್ಶುಲ್ಕ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಅನುದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸದಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರಿಂದ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುಕ್ಕಟೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರದಾನವಿತ್ತೆಂದು ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೦. ಸದ್ಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರವು ಇವನ್ನು ಉದಾರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಅದು ಈಗಲೂ, ಈ ದತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಆದರೆ ಸೂಚ್ಯವಾದ (ನಿಶ್ಶುಲ್ಕ ವಿದ್ಯಾದಾನದ) ಕರಾರನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲದತ್ತಿ ಪಡೆದವನಿಂದ, ಅವನ ವಂಶಜರಿಗೆ, (ವಿದ್ಯಾದಾನದ ಹೊಣೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೂ) ದತ್ತಿಯ ತೀರ್ವೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ, ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಮೂಲ ಪುರುಷನ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಅವನ ವಂಶಜರು ಪಡೆದಿಲ್ಲ.

ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೌಶಲ್ಯ ಈಗಿನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದತ್ತಿ-ಶೆಂಗೆಯು ಹಿಂದೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಗೌರವ ತಂದು, ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಪೋಷಣೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ, ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ವಂಶಜರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ವಿಜ್ಞಾನವು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಬಲ ಕೊಡಗೈ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಸರಕಾರದ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ, ಈಗ ದಾನಶೂರ ಪ್ರಭೃತಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಊಟ ದೊರಕಿಸುವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆಂದೂ ಅಗತ್ಯವಿರದ ತೀವ್ರ ಸರಕಾರವನ್ನು ಈಗ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಅಧೋಗತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವುದು.

ಮುಖ್ಯ ಕಲೆಕ್ಟರ ಕ್ಯಾನರಾ, ಹ್ಯಾರಿಸ್ ಇವನು ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವೆನ್ಯೂದವರಿಗೆ ತಾ: ೨೭-೮-೧೮೨೨ಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದೊಳಗಿನ ಅವತರಣಿಕೆಗಳು

೧) ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾದ ಶಾಲೆಗಳು ಇಲ್ಲ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಸರಕಾರಗಳು ಇಂಥ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲ.

೨) ಉಚ್ಚವರ್ಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನಿಂದ ಆ ಶಿಕ್ಷಕನು ಸಣ್ಣ ರಕಮನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಗೆಳೆಯರ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕೆಲವರ ಮಕ್ಕಳೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಬರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುಲ್ಲಾ ಹಲಕೆಲವು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯದು ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ; ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೆ, ಶಿಕ್ಷಕನೂ ಕೂಡ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರದಾನದಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವ ಇಲ್ಲವೆ ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ಯಾವ ಚಿನ್ನವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೩) ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣವು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅತಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಶೇಣ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತರ ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯವರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಅಲ್ಪ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಬೇಸಾಯಗಾರರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವು ಸದ್ಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಎಂದೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ.

೪) ನಾನು ಕ್ಯಾನರಾಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ಬೇಸಾಯಗಾರರಾದ ಬಂಟರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಿರೆಂದು ಮನವೊಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮತ್ತು ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಸುವ ಒಂದು ಕ್ರೈಸ್ತರ ಶಾಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

೫) ನಾನು ಇಷ್ಟು ವಿವರ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಹ, ಬೋರ್ಡ್ ತಮ್ಮ ಪತ್ರದ ಕೂಡ ಕಳಿಸಿದ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ನಾನು ಸರಕಾರದವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸುವೆ. ಆದರೆ, ನಾನು ಕೊಡುವ ನಿವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು ತುಂಬ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಅಂಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲೆಕ್ಟರರ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಧೀನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ನೌಕರರಲ್ಲಿ, ಫಾರ್ಸಿ ಭಾಷೆ ಬಲ್ಲವನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಕಲಿತ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಓಂದವಿ (ಓಂದಿಯ ಗಳೆ ಹೆಸರು) ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಪುರಾತನ ಶಿಲಾಲೇಖ ಓದಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಹಳೆಗನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೊಂದು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆಯೆಂದೂ ತಾವು ಕಲಿತದ್ದು ಮಾತ್ರ ಓದಬಲ್ಲೆವೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು – ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ

ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ವರದಿಗಳೂ ಸಹ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗೆಂದೇ ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವು ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ, ಪೋಷಕರಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಂತಿಗೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಂಕಣಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಎಂಭತ್ತಾರು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ, ಇನ್ನುಳಿದವುಗಳು ಖಾಸಗೀ ನಿವಾಸಗಳಲ್ಲೂ, ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆರು ಶಾಲೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಶಾಲೆಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳು ಕ್ಷೌರಿಕರ ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರರ ಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.[೧೯]

ಈ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಆಗಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳು ತಮ್ಮವೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಬೇಕೆಂದಾಗ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಡವಾದಾಗ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯು ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಭಾವನೆಯು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಜೀವನಯಾಸನೆಗೆ ಹೊರಡಬಹುದಿತ್ತು.

ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು ಸುಲಭವೂ ಸರಳವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಂದು. ಮಕ್ಕಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಉತ್ಪಾದಿತವಾದ ಸ್ಲೇಟು ಬಳಪಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಅವಧಿಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ

[19] A.V. Purulekar. *Survey of Indigenous Education in the Province of Bombay*. 1951. PP. xxi – xxii.

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಾಲೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹುತೇಕ ಶಾಲೆಗಳು ಏಕೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಶಾಲಾ ಸಂಖ್ಯಾಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ: ಗುಜರಾತ್-ಮೂವತ್ತೈದು ಕೊಂಕಣ-ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಾಂಡೇಷ್, ಡೆಕ್ಕನ್ ಕರ್ನಾಟಕ- ಹದಿನೈದು. ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪೂನಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ನಲವತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯೊಂದು ೧೦೨ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸರಾಸರಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅರವತ್ನಾಲ್ಕು. ಸೂರತ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸರಾಸರಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಐವತ್ಮೂರು, ಥಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ಮೂರು.

ಶಾಲೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕಾಲ ನಿರ್ಧರಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಾವಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಿತ್ತು. ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಶಾಲೆಯು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಶಾಲೆಯನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ವಯೋಮಿತಿ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರದಿಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರವೇಶದ ವಯೋಮಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ವಯೋಮಿತಿಯು ಪ್ರವೇಶ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿದೆ. ಪೂನಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ೬-೮ ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅಹಮದ್ ನಗರದ ವರದಿಯೊಂದು "ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮಕ್ಕಳು ೪ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು." ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಓ.ಇ. ಜೆರ್‌ವಿಸ್ಸನು ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಂಕಣ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವರದಿಯಲ್ಲಿ "ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮೀರಿದವರನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದ ನಿಯಮವಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೭-೧೪ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಬಡಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದಮೇಲೆ ಶಾಲಾಪ್ರವೇಶದ ವಯೋಮಿತಿಯು ಏಳರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡುವರೆಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕುಲಗೋತ್ರ

ಅಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೆಲವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತೇ ವಿನಾ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅದಾವ ಕುಲಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆಂಬ ಸುಮಾರು ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ವರದಿಯೊಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ ಮೂವತ್ತರಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಂಕಣ-ನಲವತ್ತು, ಅಹಮದಾಬಾದ್- ಹದಿನೈದು, ಖಾಂಡೇಸ್- ಮೂವತ್ಮೂರು, ಧಾರವಾಡ- ಇಪ್ಪತ್ತೈದು. ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಐದು ಭಾಗದಷ್ಟಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇತರ ಕುಲದವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಅಂದಿನ ಶಾಲೆಗಳ ಪೂರ್ಣಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದರೆಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗದಿರದು.

೧೮೨೨ರ ಜೂನ್ ೨೫ರಂದು ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೊ ವರದಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಮೂದಿಸಿದ್ದಾನೆ: "ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಬರಹಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿದ್ದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಟೇಲರ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣವು ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು.[೨೯] ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಇನ್ನಿತರ ಕುಲದವರೆಂದರೆ: ಬನಿಯರು ಅಥವಾ ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಪ್ರಭುಗಳು. ಈ ಕುಲಗಳು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಅಷ್ಟೇನೂ ಹಿಂದುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಒಟ್ಟು ೨೭೦೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದವರು ೪೦೦ ಮತ್ತು ಬನಿಯ ಕುಲದವರು ೧೧೦೦ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಸೂರತ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರನು, 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಬನಿಯರು ಅದೆಂತಹ ದುರ್ಭರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲೂ ಮುಂದಿರುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಕೂಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ಕುಲದವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಲದವರು, ಹೀನ ಕುಲದವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗ್ಯಹೀನ ಕುಲದವರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾವಕಾಶಗಳು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಅದೃಷ್ಟ ಹೀನರ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಉತ್ತಮಕುಲದವರ ನೀತಿಧೋರಣೆಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮುಂದುವರಿದ ಕುಲದವರು ಕುಲಹೀನರ ಬಗ್ಗೆ ತಳೆದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಮುಂದೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಲು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತಿತು.

ಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಒಂದೇ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುವುದೂ ಸಹ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕುಲದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಾಲೆಗಳು ಅಂದು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದು ಈ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆರ್.ವಿ. ಪೆರುಲೆಕರ್ ಇಂತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನ ಶಾಲೆಗಳು ಜಾತೀಯವಾದಿಗಳಾಗಿರದೆ ಅದಾರು ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೊ ಅಂಥವರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವಿತ್ತವು. ಆದರೆ ನಿಮ್ನ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಅಥವಾ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳು ಮಹಮದೀಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದವು. ಹಿಂದೂ ಶಾಲೆಗಳು ಮಹಮದೀಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣಾವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.[೩೦] ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಸತಾತ್ಮಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೆಲವು (ಹಿಂದು, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್) ಶಾಲೆಗಳು ನೌಕರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

---

೨೯ A.N.Basu.*Indian Education in Parliamentary Papers*. (Part I, 1932), 1952, P.177.

೩೦ Nurulla, *History of Education in India*. 1951. P.9.

ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೇ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇತರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಕೂಡ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಓ.ಬಿ.ಜೆರ್ ವಿಸ್ಸನು ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕೊಂಕಣ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಎಂಬತ್ತಾರು ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಅರುವತ್ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಉಳಿದವರು ಪ್ರಭೂ, ಮರಾಠ, ಭಂಡಾರೀಸ್, ಕುಂಬಿ, ವಾನಿ ಮತ್ತು ಸಿಂಪಿ ಕುಲಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಖಾಂಡೇಸ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೊಂಭತ್ತೈದು ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದವರಾಗಿದ್ದು ಮಿಕ್ಕವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅಹಮದ್‌ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೬೧ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಲ್ಲಿ ೧೨೮ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೯೧ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ೧೩೮ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರು.[೨೨]

ಅಹಮದಾಬಾದ್ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ವರದಿಯೊಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಶಕ್ತರಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗುರುಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದೀತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುತ್ರನು ಇತರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಿಷೇಧವಾಗಿತ್ತು. ಆರ್.ವಿ. ಪೆರುಲೆಕರ್ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಕವೃತ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ: ಅಂದಿನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಸಂಭಾವನೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಕನದು ಗೌರವಯುತವಾದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವರ ಆದರಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಈ ಗೌರವಪ್ರದವಾದ ವೃತ್ತಿಯು ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತೇ ವಿನಾ ಅದರ ಸಂಭಾವನೆಯಲ್ಲ.

ಪಠ್ಯ ವಿಷಯ

ಅಂದಿನ ದೇಶೀಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಸರಳ ಬೋಧನ ವಿಷಯವು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಕಲೆಕ್ಟರನು ಇಂತು ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಹದಿನೈದು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯನ್ನು ಓದುವುದನ್ನೂ, ಬರೆಯುವುದನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅಳತೆ ಮತ್ತು ತೂಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಜೀವನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

---

೨೨ Purulekar, P.xxiii.

ಪಂಜಾಬಿನ ೧೮೮೪-೮೫ರ ಆಡಳಿತ ವರದಿಯೊಂದು ದೇಶೀಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ: "ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳು, ಹಿಂದೂ, ಮಹಮದೀಯ ಮತ್ತು ಸಿಕ್. ಇವುಗಳು ಆಯಾ ಧರ್ಮೀಯರಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿಂದೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಬರಹ ಮತ್ತು ಗಣಿತಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಮದೀಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರೇಬಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಾನ್ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಪಠಿಸುವುದನ್ನೂ, ಉಪದೇಶಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಕ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಕ್ ಮತ್ತು ಗಯಗೋವಿಂದ ಸಿಂಹರ ವಚನಾಮೃತವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.[೨೩]

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದವಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶ ಮೌಲ್ವಿಗಳನ್ನೂ ಪಂಡಿತರನ್ನೂ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಶಾಲೆಗಳು ಅಂದು ಜನರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಅಸಂಬದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯತೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೋಧನ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ, ಶಕ್ತಿಹೀನವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವೂ ಆದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದವು.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಜಾಡನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಭಾರತದ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೆಕಾಲೆಯಂಥವರ ವಾದದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿಯೂ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಓರೆಮಣಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಅವರು ಮುಂದಾದುದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಗಮನಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಕಸಿಗೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ ವಿಧಾನಗಳು ಯಾವುವು? ಆ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳು ಯಾವುವು? ಈ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಬಿಡದೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ ಎಂತಹುದು? ಹಾಗಾದರೆ, ಇವತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಅರಿವನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಂಘಟಿಸಬೇಕೇ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಎನ್ನುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ–ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುನಾರಚನೆಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಲಾದ ನಮ್ಮ ದೇಶಿ ಪರಂಪರೆಗಳು ಅಥವಾ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮರುಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ನಿಚ್ಚಳಗೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

---

೨೩ Philip Hartog, p.14.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಇಂಡಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ: ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಇಂಡಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ: ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು

ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದದ್ದು ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ ಕಾಲದಿಂದ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿ ಪರಂಪರೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮಾಜದ ಪುರೋಹಿತ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ವರ್ಗದ ಆಚಾರ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಈ ವರ್ಗವು ಸಮಾಜದ ಮೇಲುಸ್ತರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಇಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕವೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಆಧುನಿಕದ ಮೊದಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲೇ ಆಧುನಿಕವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ೧೭೬೫ರ ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ರಾಜಕೀಯಸತ್ತೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ತಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುವಂತೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನೌಕರಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಆರ್ ಡಿ ಕರಜಗಿಯವರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ.[೨೪] ಈ ಕಾರಣವಾಗಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ೧೭೮೧ರಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಸಾವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿತು. ೧೭೮೪ರಲ್ಲಿ ಬನಾರಸಿನಲ್ಲಿ, ಬನಾರಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಳಗಡೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಎಸ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್‌ರವರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಭಾರತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರದ ಅತಿಮುಖ್ಯ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು.

'ಹೊಸ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಹೊಸದಾದ ಭೂ ಒಡೆಯರ ವರ್ಗವೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು: ಈ ವರ್ಗವು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ರೈತವಾರಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂ ಒಡೆಯರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಯಜಮಾನ, ರೈತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ'ನಾಗಿರುವಂತೆ ಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವೆಲ್ಲಾಲರು, ಗೌಂಡರು ಮತ್ತು ಚೆಟ್ಟಿಗಳು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜೊತೆಗೆ, ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಲಿಂಗಾಯತರು, ಹಾಗೆಯೇ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ನಾಯರುಗಳು, ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ರೆಡ್ಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾ ಜನಾಂಗದವರು ಈ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

---

[೨೪] ಆರ್ ಡಿ. ಕರಜಗಿ. *ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚರಿತ್ರೆ* ಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಮಾನ್ಯವಾದ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ವರ್ಗದವರು ಗೇಣಿದಾರರ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿ ಅವರನ್ನು ಮತ್ತು ಬಡ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಯಜಮಾನರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಒಡೆತನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ದಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹಿಸ್ಸೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್-ಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಆಲಂಕಾರಿಕವೂ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿದ್ದದ್ದು ಭೂಮಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವೂ, ಸದೃಢವೂ ಆಯಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಆಳರಸರು ಬಲಿಷ್ಠ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪೋಲೀಸು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಗಳೆಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಗುರ್ತಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖಂಡ ಹಾಗೂ ಪಟೇಲ ಅಥವಾ ಶಾನುಭೋಗನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಬುದ್ಧಿವಂತರ' ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ಈ ಮಂದಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದವರು ಅವರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ಪಟೇಲರು ಅಥವಾ ಶಾನುಭೋಗರು ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಜನರಿಂದ ಆದಷ್ಟೂ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದ ಹುದ್ದೆಗಳು ಇವಾಗಿದ್ದವು; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾನುಭೋಗನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಂದಿ ಪ್ರಬಲರಾದರೆ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ-ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳು-ಮತ್ತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳು ಶೋಷಣೆಗೆ ಸಜ್ಜಾದವು: ಶೇಕಡಾ ಎಂಭತ್ತು ಭಾಗದ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಹುದ್ದೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾಲಾಗಿದ್ದವು. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ವರದಿಯಿಂದ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದರೆ ಶಾನುಭೋಗ. ಪಟೇಲನಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಭತ್ಯೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಶಾನುಭೋಗನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಇನಾಮು, ಅಂದರೆ, ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ. ಜೊತೆಗೆ ಭತ್ಯೆ ದಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಫಸಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷಿಕರಿಂದ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಇವರು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಈ ಮುಖಂಡರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು. ಜೊತೆಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ

ಕಲೆಕ್ಟರ್ (ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮೀಷನರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು) ತನ್ನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಶಿರಸ್ತೇದಾರನ ಶಿಫಾರಸಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಜಾತಿವಾದಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾದ ಶಿರಸ್ತೇದಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿಯೆನ್ನುವಂತೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ದೇಶೀಯ ತಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ತಕ್ಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ದೇಶಿಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು; ಆ ಏರ್ಪಾಟು ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೆಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಒಂದು ನಿಗದಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಣವನ್ನು ಅವರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೆಚ್ಚು ಆ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವಂಥ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರ ಬಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನಿಜ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕೇಂದ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತವು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ರ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ದೇಶಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ರು ಅವರ ಉಪ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಬಲರು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಎಷ್ಟು ಸದೃಢವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕೂಟ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇಶೀಯ ಪ್ರಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಟ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮುಂದಾಯಿತು; ಕಂದಾಯ, ಪೋಲೀಸು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಏರ್ಪಾಟಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿತ್ತು.

ಭಾರತದ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಂತೆ ಹೊಸ ವರ್ಗಗಳ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ, ಹೊಸ ಭೂವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಳವಡಿಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ. ವಸಾಹತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಕುಮ್ಮಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬದಿಗೊತ್ತಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊಡೆತ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ, ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇನ್ನೂ ಆ ಆಘಾತದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಆಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಹಾಯಕ ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಲ ಸಹಭಾಗಿಗಳ ನೀತಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಅಂತರಾಳ

ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾದವರನ್ನು–ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೇಲು ತರಗತಿಯಂಥವರು–ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ–ವಿರೋಧಿ ಅವಧಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಂಥ ಬಲಗಳು ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಾವಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸವರ್ಗಗಳು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸಿದವು, ಹೋರಾಡಿದವು. ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ–ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಒಳಿಕ ಅವರು ಕ್ರಮೇಣ ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿದರೆ, ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಅಂಗಿ ತೊಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ರೂಢಿಯಾಯಿತು. ಈ ವಿರೋಧಾಭಾಸದಿಂದ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಯಿತು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವರು ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಮೇಲೆ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವಾಯಿತು. ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಚಲನೆಗಳು ವಸಾಹತು ಸರ್ಕಾರದ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವು. ಹಾಗಾಗಿ, ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕೇನೋ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಗಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡವು; ಇತರರು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರಬಹುದಾದರೂ ಈ ವರ್ಗಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವು. ದೇಶೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಘಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ವರ್ಗದ ಯಜಮಾನ್ಯ ಎಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ವರ್ಗದ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ, ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರೇ ಈ 'ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು' ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವರ್ಗಗಳು; ಹೊಸದಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾಗಿದ್ದಿತು.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ವಣಿಕವರ್ಗಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದಾಗ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡರು. ಅವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಂಥ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉದಾರವಾದ ಪಾತ್ರ ಇದರಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿತು. ಹೊಸ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ. ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮದರಾಸು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ನಗರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತಾದರೂ. ಕೇವಲ ಅದೊಂದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸ ವರ್ಗಗಳು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹರಿಕಾರರಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ವಣಿಕರು ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು: ಹಾಗೆಯೇ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಸುಮಾರು ೨೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಮದ್ರಾಸು ಗಳಿಸಿತ್ತು.[೨೫]

---

[೨೫] ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ನೋಡಿ: ಹೆಚ್ ಡಿ ಲವ್, ವೆಸ್ಟಿಜಿಸ್ ಆಫ್ ಓಲ್ಡ್ ಮದ್ರಾಸ್. 1642–1800 (ಲಂಡನ್ 1973)

ನಗರದ ಕೆಲವು ನಿಗದಿಯಾದ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಜನರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಪ–ಪಾರಂಪರಿಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಡಾವಳಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ–ಬೃಹತ್ ನಗರವಾಗಿ ಮದರಾಸು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಹೊಸ ವೃತ್ತಿಪರ ಜನ ಸಮುದಾಯ ಈ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬದುಕುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಾಣತೊಡಗಿದವು; ವೃತ್ತಿಪರರೆನ್ನುವಾಗ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು; ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ ಹೊಂದಿದ್ದವರು ಹಾಗೂ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಬಹಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ಜನರು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾದ ಅಂಶ, ಜೊತೆಗೆ, ಹೊಸ ಭೂಪಿತರಣಾ ನೀತಿಯಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮಾಂತರದ ಬಹುತೇಕ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಮಂದಿ ಕೃಷಿಸಂಬಂಧಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಣ್ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿ, ರೈಲ್ವೆ, ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಬಂದರಿನ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ದೇಹದಂಡಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರಲ್ಲದೆ, 'ಕಂಗಾಣಿ'ಗಳ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲನಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಪುಸಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಕೆಲವರು ಹಡಗು ಹತ್ತಿದರು. ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದವು. ಯುರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟಿನ ಏಜೆಂಟರಾಗಿ ಮೊದಮೊದಲು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಜನಾಂಗದವರು ಪಾದಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರಾದರೂ ತರುವಾಯ ತಾವೇ ಒಂದು ಸಮಾನಾಂತರವಾದ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರು. ಸರ್ಕಾರ ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸಿದ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸದೃಢತೆಯಿಂದ ಚೇತನಗೊಂಡು ದೇಶೀಯ ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಂದರು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು. ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ನಡುವೆ ದುಭಾಷಿಗಳಾಗಿ ಮೊದಲು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ ಈ ಸಮುದಾಯ ನಂತರ, ಕಡೆಯಪಕ್ಷ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕೊನೆಯಾಗುವ ತನಕ, ತಾವೇ ಪ್ರಬಲರಾದ ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು. ವ್ಯವಹಾರದ ಒಳಗುಟ್ಟು ಪಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಈಗ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಡನೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಾಧಿಸಲು ಅವರಲ್ಲನೇಕರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಲಿಯಲು ಮುಂದಾದರು. ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ). ಭೂಮಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕಬ್ಬು, ಹತ್ತಿ, ಕಾಫಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅವರ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿ, ಚರ್ಮಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್‌ನ ಮೇಲೆ ಹಣ ತೊಡಗಿಸಿದರು.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಿದೇಶೀ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಜೊತೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಿಳಿಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೇಶೀಯ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಈ ವರ್ಗಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊದಲಿನ ದುಭಾಷಿಗಳ ಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲು

ಬಯಸಿದರಲ್ಲದೆ ತಾವು ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು ಎಂದು ಅವರು ಬಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ವಾಣಿಜ್ಯದ ಹಿತವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದೇಶೀಯ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗ ೧೮೭೦ರ ಶತಕದವರೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು. ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಹೊಸ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಪ್ಲೀಡರುಗಳು, ವಕೀಲರು ಮತ್ತು ಲಾಯರುಗಳ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ-ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ-ಜಿಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮೂರನೇ ವರ್ಗದ ದೇಶೀಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಎರಡು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾಪನ. ಇವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತಿದ್ದುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರಲ್ಲದೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವಿದೇಶೀಯರೊಡನೆ ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು.
ಈ ವರ್ಗಗಳ ಕೂಟವೇ ಮುಂದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಘಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ತೊಡಗಿದುದು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ದೇಶೀಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅವರ ತಟಸ್ಥ ನೀತಿ ಎಷ್ಟು ಸದೃಢವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರು ನಿರ್ಬಂಧ ವಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಂಪನಿ ಆಡಳಿತ ಬಲಗೊಂಡ ನಂತರ ಹಾಗೂ ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಬೆಂಬಲಿಗರಿಂದ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಆಡಳಿತಗಾರರು ತಮ್ಮ ಬಿಗಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿದರು. ಬದಲಾದ ನೀತಿಯಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆದರೆ ದೇಶೀಯರಿಗೆ ಕ್ರೋಧವುಕ್ಕಿತು. ಮಿಶನರಿಗಳು ಎಂಥ ಒರಟು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ದೇಶೀಯರು ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನು ಗುರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎರಗುವಂತಾಯಿತು; ಮಿಶನರಿಗಳೊಡನೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೂ ಅವರು ಕಿಡಿಕಾರಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಮಿಶನರಿಗಳ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗೆಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಉನ್ನತ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮದರಾಸಿನ ಸೇನಾ ದಂಡನಾಯಕರಂಥವರು ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹುದ್ದೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು. ಹಿಂದೂ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೇವಕರಂತೆ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಗಳ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು.

೧೮೩೮ರಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ ಅವರ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಮದರಾಸು ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಿತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಾವು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳವರನ್ನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಾಗಿ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮತಾಂತರಗಳು

ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ, ಕರಾವಳಿ ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮದರಾಸು, ಬೆಂಗಳೂರು ಅಥವಾ ತಂಜಾವೂರು ಮುಂತಾದ ನಗರದ ಜನರು ಮತಾಂತರವಾಗುವುದು ಧರ್ಮವಿರೋಧಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಹೊಸ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ದೇಶೀಯರು ಮತಾಂತರದ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾದರು. ಅವರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಸಹ–ಅನುತಾಪವೂ ಇತ್ತು. ಮಿಶನರಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ೧೮೩೩ರಲ್ಲಿ 'ದ ಹಿಂದೂ ಲಿಟರರಿ ಸೊಸೈಟಿ' ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲು ಆ ಸೊಸೈಟಿಯು ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ೧೮೩೩ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲೇ ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು.

ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಹೈಸ್ಕೂಲನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ತಾವು ಚುನಾಯಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇರಬೇಕೆಂದು ದೇಶೀಯರು ಲಾಬಿ ಮಾಡಿದರು. ಹಲವರು ದೇಶೀಯರು ಹಾಗೂ ಮೆಕಾಲೆಯಂಥ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನವರು ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟಿದ್ದಂತೆ ಈ ಶಾಲೆಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ಸರ್ಕಾರಿ ನಡಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ದೇಶೀಯರ ಮನಸ್ಸು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಮೆಕಾಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ: 'ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೂಡ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ'. ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು; ಇದರಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಯಾರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮದರಾಸು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದೂರಗಾಮೀ ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದವರ ಜೊತೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆದಿದ್ದವರೆಂದರೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು. ಖಾಸಗಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದಿಂದಾಗಲೀ ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೋಮಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉಪಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ವೆಲ್ಲಾಲರು ಹಾಗೂ ನಾಯರುಗಳು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಲು ನಿಗದಿಯಾದ ಶುಲ್ಕವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಲುಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು ಸರ್ಕಾರದೊಡನೆ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಶೇಕಡಾ ಎಂಭತ್ತು ಭಾಗ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಾಗಿದ್ದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಜಾತಿಯವರು ಶೇಕಡಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ಭಾಗದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆಯಾ ಜಾತಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಈ ಶೇಕಡಾವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ೩.೧%, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ೨.೪% ಮತ್ತು ಉಳಿದವರು ೯೪.೫% ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳೂ ಕೂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರು, ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಸಮುದಾಯದವರು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಲಿಂಗಾಯತರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ವೈಶ್ಯರು, ರೆಡ್ಡಿಗಳು ಆ ನಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರಾದರೂ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆರಂಭದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೀತಿ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ೧೮೫೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ಐವತ್ತರಷ್ಟು ಶಾಲಾ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಡಿತವುಂಟಾದದ್ದು, ಹಾಗೆಯೇ ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡದ್ದು ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹಿಗಳಾದ ಮಿಶನರಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು, ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಶೇಕಡಾ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಿಶನರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ. ೧೮೫೭ ಮತ್ತು ೧೮೮೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಇತರೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ಥಗಿತತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರ ಒಟ್ಟು ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೦ ಭಾಗ ಇದ್ದದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ಐವತ್ತು ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಿಟಿಷರ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ವಾಣಿಜ್ಯ ವರ್ಗಗಳ ಯಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿ ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಘಟಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಕಾನೂನು, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಪಾಸಾದವರ ಪೈಕಿ ಶೇಕಡಾ ನಲವತ್ತು ಭಾಗದವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದವರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಆ ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಪ್ರೇರಕರಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಸಮುದಾಯವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ೧೮೯೦-೯೧ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೦

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗದವರು, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ೧೯; ಅದರಲ್ಲೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ ೯ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ ೯೩ ಭಾಗದ ಇತರೆ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಶೇಕಡಾ ೧೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆದರೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗದವರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೆನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಗಮನಿಸುವಾಗ ಪ್ರತಿ ೧೦೦೦ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರುಷರ ಪೈಕಿ ೮೯೫ ಮಂದಿ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೬೭೮ ಆಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತೀ ೧೦೦೦ ಮಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೩೨೨ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರುಷರು ಸಾಕ್ಷರರಾಗಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೧೦೫ ಆಗಿದ್ದಿತು.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೧೮೫೦-೭೫ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಮುದಾಯದ ಯಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶದಿಂದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪರಿಯನ್ನೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯು ಢಾಳಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಿ.ಎಂ. ಭಾಟಿಯಾ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಉದಾರೀ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವೊಂದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ವರ್ಗದ ಬಹುತೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಈ ವರ್ಗದ ಧೋರಣೆ, ಸ್ಪಂದನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಸಮಾಜವು ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದಂಥ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ವಸಾಹತು ಪ್ರಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಯಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಇದು ನಂತರದ ಅವಧಿಯ ಬಹುತೇಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಆ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದುದು ಏಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಪಾರೀ ಸಮುದಾಯ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಂಗವನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ನೀಡಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಳಗೆ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ಮುಂಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ನಾಯಕತ್ವವು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಟೀಕೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ, ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವವು ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಲಂಬಿಯಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವದ ವರ್ಗ ಲಕ್ಷಣವು ತನ್ನ ಹಿತಾಸಕ್ತಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದೆಂದು- ವಿರೋಧಿಸುವ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ- ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೮೬೦ರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ೧೯೦೦ನೇ ಇಸವಿಯ ತನಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಾಮ ಮತ್ತು ಬರಗಾಲದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗಾಲಾದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಬಡ ಗೇಣಿದಾರರು ಸರ್ಕಾರದ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ನಾಯಕತ್ವ ಎರಡರಿಂದಲೂ ದೂರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಆಗ ಉಗ್ರಾಣಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಗಡಿಗಳು ಲೂಟಿಯಾದವು, ಮೇಲಿಂದ ಮತ್ತು ಸಮೀಪದಿಂದ 'ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯನ್ನು ಹೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

'ನಾಗರೀಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ'ರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷರು ೧೮೫೭ರವರೆಗಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಂಥ ಕೆಲವು ದೇಶೀಯರು ಪಶ್ಚಿಮದ ಒಟ್ಟು ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅವೈಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎನ್ನಿಸಿ ಇವು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಟ್ಟು ಭಾರತದ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದರು. ತಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಡಿದ ಅನಿಷ್ಟರೂಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಗಳು.

ಅಂಥ ಆಲೋಚನೆ ಮೊದಲು ದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತಾದರೂ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಣಿಕವರ್ಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಜಮಾನ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನವರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅವರ ನಿಷ್ಠೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತ ದೈವನಿಯಾಮಕವೆಂದೂ ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದ ಮುತ್ತುಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರು ಒಂದೇ 'ಆರ್ಯಜನಾಂಗ'ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಗಿರುವುದು 'ದೈವ ನಿಯಾಮಕ'ವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ದೈವ ನಿಯಮವೆಂದು ದೇಶದ ಇತರ ಭಾಗದ ಜನರೂ ನಂಬಿದ್ದರಾದರೂ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರು ಒಂದೇ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸೋದರರೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮೂರು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಟಿ. ಮಾಧವರಾವ್ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದಾರೆ: "ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಹುದ್ದೆಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಯಾವನೇ ಭಾರತೀಯ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ... ಆದರೆ ಈಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವೇನು? ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪದವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ದೇಶೀಯ ಉಪ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ". ಹಾಗಾಗಿ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಕರು ಆಳರಸರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಗತಿ ಅಂದರೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಪಂಥಗಳ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ೧೮೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಪರರು, ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗದೆ ಮತ್ತು ಆಗಿನ ಕೆಲವು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಭ್ರಮನಿರಸನಗೊಂಡು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಆ ಹಿಂದಿನ ನಾಯಕತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರನ್ನು ತರುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಟೀಕಾಕಾರರು 'ಜನಸ್ತೋಮವನ್ನು ಆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸದೆ ಒಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು' ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾಯಕರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ಮಾರ್ಗಾನುಸರಣೆ ಅವರಿಗೆ ಸೈರಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚುಸಂಖ್ಯೆಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಹರಾದವರಿಗೆ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಇಷ್ಟೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದ ಭಾರತೀಯರೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರ. ಸಮಾನವಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇತನವನ್ನು ಕೇಳಿದರು– ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯರು ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರೆನ್ನುವ ತಾರತಮ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಹಿಡಸದಾಗಿತ್ತು. ಉಳಿದ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಟಿ. ಮುತ್ತುಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ಮದ್ರಾಸು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ನೇಮಕರಾದಾಗ ಉದ್ಭವವಾದ ವಿವಾದದ ಮೂಲಕ ಉಳಿದ ಜಾತಿಯವರ ಅರಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಅವರ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರ ನೇಮಕಾತಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಾಗ ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವರು

ವಿದ್ಯಾವಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ 'ಶೂದ್ರ' ಮತ್ತು 'ದ್ರಾವಿಡ' ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರಿಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಿದವು. ಹೊಸ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಬಲವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಹೊಂದಿರುವಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಬ್ಬರ ನೇಮಕಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಗೆ ಶುಭಸೂಚನೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು.[೨೬]

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಇದ್ದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. (ಮಿಶನರಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ) ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯರ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಮೇಲ್ಜಾತಿ/ವರ್ಗದವರನ್ನು ಓಲೈಸಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರೆ ಅದು ಕೆಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳದಾಗಿತ್ತು. ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಅವರಿಂದ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲಿಕರಾದ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಮಂದಿಯನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಒಳಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಕೆಲವೆಡೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸೋಲಾಗಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದರಾವ್ ಕೌಂಡಿನ್ಯನೆಂಬ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಅವನ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸ್ನಾನದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಮಿಶನರಿ ತರಬೇತಿಗೆ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತರಲ್ಲಿ ಆತನ ಜಾತಿಯ ವಧು ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಜರ್ಮನಿಯ ವಧುವಿನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡ 'ನವಕ್ರೈಸ್ತ'ರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳನ್ನು ಮಿಶನರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದೆಡೆ, ಈ ಹೊಸ ಸಮೂದಾಯವು ತಮ್ಮಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಎಂದು ಮಿಶನರಿಗಳು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಈ ಹೊಸ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹೊಸ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬಿಲ್ಲವ ಜಾತಿಯಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದವರು ಹಾಗಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಂತ್ವಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದವರೆಂದು ಬಲವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಿಶನರಿಗಳು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರುತ್ಸಾಹ ತೋರುವ ಈ ಜನರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರುವ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇವರನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನವಕ್ರೈಸ್ತರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಡಿದು ಹಾಕಲು ಕ್ಯಾಟಕಿಸಂ (ಅಚಿಣಜಛಿಘಟ) ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿರಿಯರವರೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತುಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ. ತುಳು ಕ್ರೈಸ್ತರ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ.

---

[೨೬] ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ ೨೦೦೦.

ಕಸಬುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬುದ್ಧಿಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಾನಗಳು ನವ ಕ್ರೈಸ್ತರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರಲು ವಿಫಲವಾದಾಗ ಶಿಸ್ತು ಕ್ರಮವನ್ನು ಜರುಗಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದು ಮಿಶನರಿಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಚರ್ಚುಗಳ ಪ್ರೆಸ್ಬಿಟರಿ (Presbytery Records) ದಾಖಲೆಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಚರ್ಚಾಕೂಟಗಳ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದವರ ಹಳೆ ಚಾಳಿಗಳನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಚರ್ಚಿನ ಹಿರಿಯರ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚರ್ಚೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಈ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕ್ರೈಸ್ತವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಅಕ್ರೈಸ್ತ ದೇವರುಗಳ ಪೂಜೆ, ಕುಡಿತ, ಅಶಿಸ್ತು, ಅವಿಧೇಯತೆ, ವ್ಯಭಿಚಾರದಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಶಿಸ್ತುಕ್ರಮಗಳಾದ ಅಡ್ಡಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸುವಿಕೆ, ರಾತ್ರಿಭೋಜನದ ನಿರಾಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ವಿವರಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ, ಅವಿಧೇಯತೆಗಾಗಿ ಇಡೀ ಚರ್ಚಿನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ದೇವಾಲಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಉದಾಹರಣೆ ೧೮೫೨ರಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಕಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮಿಶನರಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದವರಿಗಿಂತ ಕ್ರೈಸ್ತಸಭೆಗಳಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಾಗಲು ಬಯಸುವವರ ವಿವರ, ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಯಾರಿಗೆ 'ಸ್ನಾನ' ಕೊಡಬಹುದು ಹಾಗೂ ಯಾರಿಗೆ ಮುಂದೂಡಬೇಕೆಂಬ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.[೨೭]

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಷ್ಟು ಕೆಳಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂಬುದು ಮಿಶನರಿಗಳ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಡೆನಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್‌ರವರು ಚರ್ಚಿಸುವಂತೆ ಕೆಳ ಜಾತಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಕ್ರೈಸ್ತನಾಗಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಮಿಷನ್ನಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಎಂದೂ ಕ್ರೈಸ್ತರಾಗಲು ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಲಾರರು ಎಂಬ ಭಯವೂ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.[೨೮]

ಹೀಗೆ, ಯುರೋಪ್ ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಗಮನ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ಉದಯವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಇತರೇ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ವಸಾಹತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಈ ವರ್ಗವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿತು, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಕುಲೀನ ವರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿತ್ತು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಾಗ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹಾಗೂ ಮಿಶನರಿಗಳು ಈ ಇತ್ತಂಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

---

೨೭ ಡೆನ್ನಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂಡೀಸ್, "ಮಿಶನರಿ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡು", ಮಿಶನ್ ಮೂವ್ಸ್: ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ಕರ್ನಾಟಕ ದಕ್ಷಿಣ ಧರ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ೨೦೧೫

೨೮ ಅದೇ ಪುಟ ೮೧, ೮೨

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜಾರಿ: ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಮಿಶನರಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜಾರಿ: ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೋಟ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಉದ್ದೇಶಕಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತೇ ವಿನಃ ಅದರಾಚೆಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಅದು ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಏನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅರಸರು, ಪಾಳೇಗಾರರು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ವಣಿಕರು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೋ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮಿಶನರಿಗಳು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಸಾಹತು ಕೇರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆದವು. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ ತನ್ನ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿನ ಲೋಕಗಳ ಅಪರಿಚಿತತೆ ಹಾಗೂ ಗೊಂದಲಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮೀರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪರಿಚಿತವಾದುದನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸಾ ನೆಲೆಗಳು ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ತಾನು ಏನನ್ನು ಅಪರಿಚಿತ, ಗೊಂದಲಾತ್ಮಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೋ ಅದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಸ್ಥಳೀಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಲೋಕವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು, ಕಂಪೆನಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟರು, ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವೇ ಓರಿಯಂಟಲ್ ವಾದವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ನಾವು ವಸಾಹತುವಾದವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲೇ ತಳವೂರಿದ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ೧೮೧೩ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಬಳಿ ಉಳಿದ ಮಿಗತೆ ಲಾಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ.ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಥ ಉಮೇದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಒತ್ತಾಯ, ಕಂಪನಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಒತ್ತಾಯ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ಕೆಲವು ಉದಾರವಾದಿಗಳ ಆಗ್ರಹದಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳ, ಮುಂಬೈ ಹಾಗೂ ಮದ್ರಾಸ್ ಈ ಮೂರು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡಿತು. ೧೮೩೩ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬ್ರಿಟನ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ವಾರ್ಷಿಕ ೧೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ಅನುದಾನ ನೀಡಿತು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರದ ಬದಲಾದ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ನೀತಿಯಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಯುರೋಪಿನ ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ, ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಜರ್ಮನಿ, ಇಟಲಿ, ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇಶಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಬಂದಿರುವುದು ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರು ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳು ಹಾಗೂ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯೊಡನೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳಿದ್ದರೂ ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ ಸುರೇಂದ್ರ ರಾವ್, "ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು, ತುಯ್ತಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟನ್-ಜರ್ಮನಿಗಳ ಸಂಬಂಧ, ಅದು ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ತಿರುವುಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳು, ಅವುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಂಶಯ-ಭೀತಿಗಳು ಧರ್ಮ, ಆಚರಣೆಗಳು ಸೂಚಿಸಬಹುದಾದ ಐಕ್ಯಮತ್ಯವನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಡಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ"[೨೯]

೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಅವರು ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರ ಈ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಎಸ್. ವಿಲ್ಸನ್, ಎಚ್.ಟಿ. ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಮೊದಲಾದ ಘಟಾನುಘಟಿಗಳಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಮೆಕಾಲೆ ಮಹಾಶಯನ ಪರಿಪತ್ರಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಎಚ್.ಟಿ.ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳ ನೇತಾರ. ಅಂತೆಯೇ ವಿಲ್ಸನ್ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸ. ೧೮೧೩ರ ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಕಾರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಸಮಿತಿಯ ಹಲವು ಸದಸ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಅರೇಬಿಕ್, ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಸಮಿತಿಯು ಆಗ್ರಾ, ದೆಹಲಿ, ಕಲ್ಕತ್ತ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು, ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಕಲಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿತು. ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಆಂಗ್ಲ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಲು ಪೌರಸ್ತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅನತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಭಾರತೀಯರಿಂದ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ

---

೨೯ ಸುರೇಂದ್ರ ರಾವ್. "ಮುನ್ನುಡಿ". ಪೇಟರ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್. ಸುದಾನ-ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್. ಪುಟ ೨.

ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಪುನರುತ್ಥಾನವಾದಿ ನೇತಾರನೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರಾಜಾರಾಮ ಮೋಹನ ರಾಯ ಅವರು ೧೮೨೩ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೧ರಂದು ಗವರ್ನರ ಜನರಲ್ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ "ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕು. ಸರಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಉದಾರವಾದಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು.ಗಣಿತ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಂಗಾಂತರಂಗಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.ಈಗಾಗಲೇ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕು. ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಲಕರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಅದಾಗಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೋಹಕ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಾವ ಕಡೆ ಚಲಿಸಬಹುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ರಾಯ್ ಅವರ ಮನವಿ ಒಂದು ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಂತಿದೆ. ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ೧೮೨೪ರಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳಿಂದಲೇ ಟೀಕೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ಇದರಿಂದ ಸಮಿತಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಯಿತು. ಪಂಡಿತರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹಾಗೂ ಜನರ ನಾಡಿಮಿಡಿತ ಗಮನಿಸಿದ ಸಮಿತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿತು. ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಿಷಯಗಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ಇದ್ದವು. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಮೌಲ್ಯವಿದೆ. ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಬೋಧನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಿದ್ದೀತು. ಇಂಥ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸಮಿತಿ ಅಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಇದಾಗುವ ತನಕ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಸಮಿತಿ ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿತು.

ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ದಿನೇ ದಿನೇ ದಟ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವಾರು:

೧. ಮಿಶನರಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅದಾಗಲೆ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ್ದರು.
೨. ರಾಜಾ ರಾಮಮೋಹನ ರಾಯ್ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕರು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವವರ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ: ಅದರ ಮೂಲಕ ಯೂರೋಪಿನ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಳಕ್ಕಿಳಿಯಿರಿ ಎಂದು ಜನತೆಗೆ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
೩. ಆಳುವವರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ. ಸರಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನುಡಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಕಲಿತ

ಮಂದಿಯ ಬದುಕುಗಳು ಅರಳತೊಡಗಿದ್ದವು. ಕಂಕೋಟು ಧರಿಸಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆ ಒಂದು ರಾಜಮಾರ್ಗವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ದುರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು, ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ದಿವ್ಯೌಷಧ ಎಂದು ಆ ತಲೆಮಾರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರೇಮ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕೂರುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ೧೮೩೩ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ್ರಾ, ಕಲ್ಕತ್ತ ಹಾಗೂ ಮದ್ರಾಸ್‌ನ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ೧೮೨೩ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿ ಭಾರತೀಯರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ನೋವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ಹೊಂದಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಆಕ್ಷೇಪದ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಲವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ನೀತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮನಮಾಡದಿರುವುದು ಅತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಮಿತಿ ಎರಡು ಹೋಳಾಯಿತು. ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಐದು ಮಂದಿ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು.ಇವರನ್ನು ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಯ ಇನ್ನುಳಿದ ಐದು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇವರನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಾದಿಗಳು, ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಚ್.ಟಿ.ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ (೧೭೯೨-೧೮೭೮) ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿ ಗುಂಪಿನ ನೇತಾರ. ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಅಂಥ ಸಮರ್ಥ ನೇತಾರರು ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ತರುಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೂ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿಭಾಗಗಳ ಸದಸ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದ ಟಿ.ಬಿ.ಮೆಕಾಲೆಯ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಮಿತಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಎರಡು ಹೋಳಾದುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕುಂಠಿತಗೊಂಡವು. ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರತಿಸಭೆಯಲ್ಲೂ ವಾದ, ವಿವಾದಗಳು, ಚರ್ಚೆ-ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳು ನಡೆದು ನಡೆದು ಕೊನೆಗೆ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಬಿಡಸಲಾಗದ ಕಗ್ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸನವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿರ್ಧಾರ ಶೂನ್ಯತೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಹಾಜರಾತಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪಿನ ಬಲಿಷ್ಠತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಈ ಹಿಂದೆ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನೆನೆಗುದಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ? ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಾರ್ಕಿಕ ಅಂತ್ಯ ಒದಗಿ ಬರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಕೊನೆಗೂ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ವಾದಗಳನ್ನು, ಬೇಡಿಕೆ-ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳ ವಾದ ಹೀಗಿತ್ತು: "೧೮೧೩ ಸನ್ನದು ಕಾಯ್ದೆಯ ನಲ್ವತ್ತ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಂತೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ರಚಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಭಿಜಾತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ-ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹವಿದೆ.ಈ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರರು. ಅವರು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಯ ಮುಖೇನ ಹಾಗೂ ಅವರು ಗೌರವಿಸುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಪಸರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆ ಯುಕ್ತವಾದುದು".[೩೦] ತಮ್ಮ ವಾದ ೧೮೧೩ರ ಸನ್ನದು ಕಾಯ್ದೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ತಾವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಸನ್ನದು ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮ ನೀತಿಯನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳು ವಾದಿಸಿದರು.

ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಆಗ್ರಹ. ಕಂಪನಿಯ ಮುಂದೆ ಇದ್ದ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇದೇ. ತಮ್ಮ ವಾದ ದುರ್ಬಲವಾದುದೆಂದು ಅರಿತ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳು ಒಂದು ರಾಜಿಸೂತ್ರವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಒಂದು ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಸರಕಾರ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ಬಂದ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮುಚ್ಚಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಮನೋಭಾವವೆಂದು ಗುಂಪು ವಾದಿಸಿತು.

ಭಾರತೀಯರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಲಾರರು. ಅದು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆ. ಆ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಬಲು ಕಷ್ಟ. ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯರ ಮನಸ್ಸು ಮುದುಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಭಾರಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳ ವಾದಸರಣಿಯ ಮುಖವಾಣಿ ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಾರ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯನಾದ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಇತ್ತಂಡಗಳ ವಾದ ಸರಣಿಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ

೩೦ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ್ ರಾವ್, ಮೆಕಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೧೦, ಪುಟ ೧೪

ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಆತ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸ ಬಯಸುವ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪರಿಪತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ. 'ಮೆಕಾಲೆ ಪರಿಪತ್ರ' ಎಂದು ಖ್ಯಾತವಾದ ಈ ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ಆತ ಬರೆದು ೧೮೩೫ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨ರಂದು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ೧೮೩೫ರ ಮಾರ್ಚ್ ೭ ರಂದು ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಈ ಪರಿಪತ್ರವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ. ಇದು ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವೆನಿಸಿತು.

ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ಈ ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇವು

೧. ೧೮೧೩ರ ಸನ್ನದು ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿಭಾಗ ೪೩ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅದರಲ್ಲೂ 'ಸಾಹಿತ್ಯ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.
೨. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಚ್ಚುಗಡೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.
೩. ಜನರ ಅಪೇಕ್ಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ.
೪. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು.
೫. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಪ್ರಸಾರದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ.
೬. ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಂಗ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಾರ.

ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆಯ ವಾದ ಸರಣಿಯನ್ನು ಆತನ 'ಪರಿಪತ್ರ'ದ ಆಯ್ದ ಭಾಗಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ೧೮೧೩ರ ಸನ್ನದು ಕಾಯ್ದೆಯ ೪೩ನೇ ವಿಭಾಗದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿತವಾದ 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂದರೆ 'ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕು. 'ಭಾರತದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಪ್ರಜೆ' ಎಂದರೆ ಜಾನ್‌ಲಾಕ್‌ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಕವಿ ಜಾನ್ ಮಿಲ್ಟನನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡಿರುವವನು. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೋಧನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಯ್ದೆಯ ೪೩ನೇ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಯುವುದೇ ಪರಿಹಾರ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ.

ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳ ವಾದವನ್ನು ಆತ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದೇ ಲೇಸೆಂದು ವಾದಿಸಿದ.

"ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ವಾದ ಪ್ರಗತಿ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದೆ. ಜನ ಈಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇದುವರೆಗೆ ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣ ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅರ್ಥಹೀನವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಣವನ್ನು

ಅಂಥದ್ದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ" ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹಾಗೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಯಾವುದಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಆತ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ದಸ್ತಾವೇಜಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತದ ಆಡುನುಡಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವೂ ಅಂತಃಸತ್ವಹೀನವೂ ಆಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮುಖೇನ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಜನ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಳಸುವ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂಶವೂ ಇಲ್ಲ; ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ನುಡಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವಾಗಿವೆ. ಬೇರೊಂದು ಮೂಲದಿಂದ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ".[೩೧]

ಭಾರತೀಯ ಆಡುನುಡಿಗಳು ದುರ್ಬಲ ಎಂಬ ವಾದದ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೋಧನ ಮಾಧ್ಯಮದ ಆಯ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಅರೇಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೆಕಾಲೆ ಸ್ವತಃ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಆತನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳ ಗಂಧಗಾಳಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಆತ ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ತೀರ ಅವಸರದ, ತುಚ್ಛವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದ. "ಉತ್ತಮವಾದ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಯಾದ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದ ಒಂದು ಖಾನೆಗೆ ಸರಿಸಮನಾದುದು"[೩೨] ಎಂಬಂಥ ತಾತ್ಸಾರದ ಠೇಂಕಾರದ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ– ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಬಗ್ಗೆ ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ. "ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ವಾಙ್ಮಯದ ಕಡೆ ಮೊಗ ಮಾಡಿದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ".

"ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಭಾಷಾ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದು. ಗ್ರೀಕರು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸರಿದೊರೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ. ಈಗ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು..ಭಾರತದಲ್ಲಾದರೋ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆ, ಸರಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳವರು ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಇದುವೇ. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇದು ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲಿದೆ".[೩೩]

---

[೩೧] ಅದೇ, ಪುಟ ೨೦.

[೩೨] ಅದೇ, ಪುಟ ೨೧.

[೩೩] ಅದೇ, ಪುಟ ೨೧.

ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವ ಬದಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದರೆ ಜನ ಭರವಸೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಟೀಕೆಗೆ "ಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ದೇಶ ಅಜ್ಞಾನಿ ಯಾದ ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ– ಕಲಿಯುವವರು ಇಂಥವುಗಳನ್ನೇ ಕಲಿಸಿ ಎಂದು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ 'ಬೌದ್ಧಿಕ ರುಚಿ'ಯನ್ನು ತಣಿಸಲು ಹೊರಟರೆ ಅವರ 'ಬೌದ್ಧಿಕ ಆರೋಗ್ಯ' ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ಏನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅದನ್ನು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಾಕರಿಕೆ ಬರಿಸುವ ಕಲಿಕೆಯ ಅಣಕವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ".

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಲು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ವ್ಯಯ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರೆ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರವೇ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡುವ ಕ್ರಮ ಮೆಕಾಲೆಗೆ ಒಡಸಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಆತ ಹೀಗೆ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾನೆ: "ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರೂ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಜನ ಹಸಿವಾದಾಗ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಚ್ಚಗಿರಲು ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಹಣ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಲೆಕ್ಕ ಕಲಿಸುವ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕಲಿಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಕ್ ಕಲಿಯಲು ಜನರಿಗೆ ಏಕೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು? ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಮೂಲಕ ಒದಗುವ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೇ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು".[೩೪]

ತಾವು ೧೦–೧೨ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮುದಾಯದ ಮಂದಿ ಕೂಡ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕಾರಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಒದಗಿಸಿ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜೊಂದರ ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ವಾದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸರಕಾರಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಅಥವಾ ಗೌರವ ತಂದು ಕೊಡಲಾರದ ಈ ವಿದ್ಯೆ ನಿರರ್ಥಕ. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುವ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಸರಕಾರ 'ಹುಸಿ ಅಭಿರುಚಿ' ಹಾಗೂ 'ಹುಸಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನ'ವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂದು ಆತ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಕ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಣ ನಷ್ಟದಾಯಕ. ಇದರಿಂದ ಅಸಹಾಯಕರ ಹಾಗೂ ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕೂಗೆಬ್ಬಿಸುವವರ ಒಂದು ಗುಂಪು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂದುವರಿದಲ್ಲಿ ಈ ವಿರೋಧ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆತ ತರ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ.

---

೩೪ ಅದೇ, ಪುಟ ೨೨.

ಭಾರತೀಯರ ನಿಜವಾದ ಆಸೆ ಏನು? ಎಂಬುದನ್ನು ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ನಿಂಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ಹಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದೇಶೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ರೂ.೧ ಲಕ್ಷ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಮಿತಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ೬೦೦೦೦ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೂಡ ಆದಾಯ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಬುಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಏಳರಿಂದ ಎಂಟು ಸಾವಿರದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಶೇಕಡ ೨೦ರಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ".[illegible] ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ ಜನರ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ರಚಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರಕಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮೆಕಾಲೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಾಟಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಲಿದೆ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತಃಸತ್ವವುಳ್ಳ ಆದರೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ದೋಷಪೂರ್ಣ ಚಿಂತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ವಾದ ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲ; ಸಮಂಜಸವೂ ಅಲ್ಲ. ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಬರಡು. ಅದು ಹುಸಿ ಇತಿಹಾಸ, ಹುಸಿ ಖಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹುಸಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜ್ಞಾನ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಹುಸಿಯಾದ ಮತದೊಂದಿಗೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರನ್ನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ನಾವು ದೂರ ಇರುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆದಾಯದಿಂದ ಒದಗುವ ಹಣದ ಅಮಿಷ ಒಡ್ಡಿ- ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರಗೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಥವಾ ಆಡನ್ನು ಕೊಂದ ಮೇಲೆ ಶುದ್ಧಿಕರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ವೇದಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಬೇಕು? ಎಂದು ಕಲಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಹಣ ನೀಡಿ ಅಪವ್ಯಯ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ?"[illegible]

ಭಾರತೀಯರು ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯಲಾರರು. ಅವರು ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಡಬಡಿಸಬಹುದಷ್ಟೇ ಎಂದೆನ್ನುವ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡದೆ ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಮೆಕಾಲೆ ಖಂಡಿಸಿದ. "ನಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳು ಖಂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಂಗ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರಿಕೆ ಪುಸ್ತಕ ಶಿಕ್ಷಣ. ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲು ಮೇಲಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿ. ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಜನ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ

[illegible] ಅದೇ, ಪುಟ ೨೩.
[illegible] ಅದೇ, ಪುಟ ೨೩.

ನಿಖರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಈ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುವ ಅನೇಕ ಹಿಂದೂಗಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿದೇಶಿಯರಿಗೂ ಕೂಡಿದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಓರ್ವ ಹಿಂದೂವಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ ಕಠಿಣ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ."[೩೭]

ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳ ವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ, ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾ, ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರ ಸಹಿತ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುತ್ತಾ, ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಲವು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಪಾದನೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನಿಡುತ್ತಾ ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿ ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿದೆ. "೧೮೧೩ರ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ನಿಬಂಧನೆಯಿಂದಾಗಲಿ ನಮಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಿಧಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ಖುಷಿ ಕಂಡಂತೆ ಬಳಸಲು ನಾವು ಸ್ವತಂತ್ರರು. ದೇಶಿಯರು ನಿಜಕ್ಕೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕು.ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಅರೇಬಿಕ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮ.ದೇಶಿಯರು ಅರೇಬಿಕ್ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಯಲು ಆಸಕ್ತರಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಕು. ಓರ್ವ ಸದಸ್ಯನ ಒಟ್ಟಾರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನಾನು ವಿರೋಧಿಸಿದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ನನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಸಹಮತವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವೀಗ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಾವು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ ಜನರ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬಲ್ಲ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ನೆತ್ತರು ಹಾಗೂ ಮೈಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯನಾಗಿದ್ದು ಅಭಿರುಚಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾಣ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ನಾವು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ".[೩೮]

ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ದುರ್ಬಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಸತ್ವವಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮೆಕಾಲೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಒಂದೇ ಮೆರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಆತ ಎಲ್ಲೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಆತನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. "ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಾವು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಅದೇನೆಂದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಆಡುನುಡಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದು

---

[೩೭] ಅದೇ. ಪುಟ ೨೪೪.

[೩೮] ಅದೇ. ಪುಟ ೨೪೫.

ಅವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಸಮರ್ಥ ವಾಹಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಈ ಜನಭಾಷೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೂ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಈಗಿಂದೀಗಲೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕಲ್ಕತ್ತದ ಮದ್ರಸಾ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬನಾರಸ್‌ನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿಯ ಮಹಮ್ಮದನ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಧಾರಾಳ ಸಾಕು. ಈ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಇಲ್ಲಿ ಓದುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೇನೆ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಮಿತಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಗಪತ್ರ ನೀಡುತ್ತೇನೆ."[೨೮]

ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆಯ ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಆಗಿನ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತಿ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿದ. ಆದರೆ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳ ನೇತಾರ ಎಚ್.ಟಿ.ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಈ ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾದ ಕೆಲವು ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ವಾದಸರಣಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ತೀವ್ರ ಆಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಈ ಪರಿಪತ್ರಕ್ಕೆ ಗುಟ್ಟುಗುಟ್ಟಾಗಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ಸಹಿ ಪಡೆದಿರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆತ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ. ಮೆಕಾಲೆಯ ಕೆಲವು ವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ೧೮೩೫ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನೂ ಬರೆದ.

"ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಃಸತ್ತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ನಿರುಪಯುಕ್ತ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ಎಂದೆಲ್ಲ ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಭಾಷೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಿಗಿಲು ಎಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲ ಉಭಯ ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದರು ಯಾರೂ ಸಮ್ಮತಿಸಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದೇವಾ? ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಈಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ಕಸಿಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳು ಹಿಂದೂಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಭಾಷೆಗಳು.ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯ.ಬಹುಪಾಲು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಒಂದು ಅಪರಿಚಿತ ಭಾಷೆ. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲ."

ಅದೇ ರೀತಿ ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ವಾಕರಿಕೆ ತರಿಸುವಂಥದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಆತ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥ ಎಂಬ ಮೆಕಾಲೆಯ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ

---

೨೮ ಅದೇ. ಪುಟ ೨೫.

ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ರೂಪವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವರು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರು ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಮದ್ರಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿರುವವರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಿಷ್ಯವೇತನಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಯನವೂ ವಾಕರಿಕೆ ತರಿಸುವಂಥದ್ದು ಎಂದರ್ಥವೇ?

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯಲು ಭಾರತೀಯರು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಕತ್ತದ ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವವರು ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಬಯಸಿದವರು ಮಾತ್ರವೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದವರು ಹಾಗೂ ವಿರೋಧಿಸುವವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಬಲ್ಲರು ಎಂದು ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾದು ನೋಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳ ಕಲಿಕೆಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ ನಾವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಆರಂಭಿಸಬೇಡವೆ? ಓದಲು ಕಲಿಸಬೇಡವೆ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್.

ಮದ್ರಸಾಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಕಲ್ಕತ್ತದ ಮದ್ರಸಾ ತೀರ ಹಳೆಯ ಸಂಸ್ಥೆ. ವಾರ್ನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ. ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆ, ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವುಳ್ಳವರಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಭವಿಷ್ಯ ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಕಲಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮದ್ರಸಾಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಉಪಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಅಪಕಾರವೇ ಆದೀತು. ಈ ಕ್ರಮ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾದೀತು ಎಂದು ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮದ್ರಸಾ ನಿಷೇಧದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವರಿರಬಹುದು. ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವವರಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಠರಾವು ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ವಿವರವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವ ಅರೇಬಿಕ್ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಕಡು ವಿರೋಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಈವರೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸರಕಾರದ ಸದಸ್ಯರು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅಮಾನತಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆತನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು ಕೊಂಚ ತಡವಾಗಿ ಬೆಂಟಿಂಕನ ಕೈ ಸೇರಿದ್ದವು. ಮೆಕಾಲೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೆ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನಿಂದ ತನ್ನ ಪರಿಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಪ್ರಮೇಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಮೆಕಾಲೆಗಿದ್ದ ಹೆಸರು, ಕೀರ್ತಿ

ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷಯಾಧಾರಿತವೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವೂ ಆದ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್‌ನ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಮೆಕಾಲೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗುವ ತನಕ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿ ನೇತಾರ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್‌ನ ವಾದಸರಣಿಗೆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲವಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಮೆಕಾಲೆ ಹಾಗೂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ನಡುವಣ ಮಧುರ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಮೆಕಾಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡದೆ ಪರಿಪತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವಾಲಯದ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್‌ಗೆ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ. ಈ ಪರಿಪತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ವಿವರವಾದ ಮನವಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಸದಸ್ಯರು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅದು ಹೇಗೋ ಮದ್ರಸಾ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಸುದ್ದಿ ಸೋರಿಹೋಗಿ ಕಲ್ಕತ್ತದ ಮದ್ರಸಾ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ೩೦೦೦೦ ಮಂದಿ ಈ ಕ್ರಮದ ವಿರುದ್ಧ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಚರ್ಚೆಗಳಾದವು. ಮೆಕಾಲೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ನಡುವೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ವಾಗ್ಯುದ್ಧಗಳಾದವು. ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನವಿ ಬರೆದು ಕಚ್ಚಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಚರ್ಚೆಯ ವೇಳೆ ಏನು ವಾದ ಮಂಡನೆ ಆಗಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು ಎಂದು ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಚರ್ಚೆಗೆ ಇತಿಶ್ರೀ ಹಾಡಿದ. (ತಿರುಮಲೈ ಎಂ.ಎಸ್. ೨೦೦೩)

ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಮೆಕಾಲೆಯ ಪರಿಪತ್ರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ೧೮೩೫ರ ಮಾರ್ಚ್ ೭ನೇ ದಿನಾಂಕದಂದು ಒಂದು ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಆ ಆಜ್ಞೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

೧. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದೇ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಾಬತ್ತಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು.

೨. ಈಗಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು ಸರಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವ ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿವೃತ್ತರಾದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಸ್ಥಾನ ತುಂಬುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಿತಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತುಂಬುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರವೇ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

೩. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸರಕಾರದ ಯಾವುದೇ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ.

೪. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯು ಒಂದು ವಿವರವಾದ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಹೊರಡಿಸಿದ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕಚ್ಚಾಟ ತಿಳಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿವಾದ ಮುಂದುವರಿದು ಕೊನೆಗೆ ೧೮೩೯ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಲಾರ್ಡ್ ಆಕ್ಲೆಂಡ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ ಹೊರಡಿಸಿದ ಪರಿಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಪನಗೊಂಡಿತು. ಆತ ೧೮೩೯ರ ನವೆಂಬರ್ ೨೪ರಂದು ಹೊರಡಿಸಿದ
ಪರಿಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಪನಗೊಂಡಿತು. ಆತ ೧೮೩೯ರ ನವೆಂಬರ್ ೨೪ರಂದು ಹೊರಡಿಸಿದ
ಪರಿಪತ್ರವು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. ೧೮೩೯ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ವಿವಾದದ ಬಿಸಿ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಮೆಕಾಲೆ ಬ್ರಿಟನ್ನಿಗೆ ಮರಳಿದ್ದ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿರರ್ಥಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳು ಮನಗಾಣತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಕೊಂಚ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚದೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೆ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ನಿರ್ಗಮನದ ಬಳಿಕ ಬಂದ ಲಾರ್ಡ್ ಆಕ್ಲೆಂಡ್ ವಿವಾದ ಮೂಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿರಸನಗೊಳಿಸಿದ. ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪಕ್ಷದ ಕಡೆ ಒಲುವೆ ತೋರದಂತೆ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಆತ ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶ ಹೀಗಿದೆ:

೧. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. 'ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ' ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೨. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ– ಕಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅನುದಾನ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಅನುದಾನ ಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹಣವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕು.

೩. ಓರಿಯಂಟಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಪೌರಸ್ತ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.

ಈ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪೌರಸ್ತ್ಯವಾದಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಆಂಗ್ಲವಾದಿಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಆತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ಆತ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ತನ್ನ ಪರಿಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

೧. ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೆ ಒದಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಅತೃಪ್ತಿಕರ; ಫಲಿತಾಂಶ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗುವುದು.

೨. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ ಏನಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂವಹನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಯಸುವ ಬಹುಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

೩. ಸಾಕಷ್ಟು ವಿರಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದು ಜನಸಮೂಹವನ್ನು ತಲಪುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಆಕ್ಲಂಡ್ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಇತ್ತಂಡಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ. ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಸಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ದೇಶೀಯ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮಹತ್ವ ನೀಡದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಮೆಕಾಲೆ ಹೊತ್ತಿಸಿದ ದೀಪವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿದ. ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಹೊರಡಿಸಿದ ಆಜ್ಞೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಯಜಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿತು.

೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಮಿಶನರಿಗಳು ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಈ ಮೂಲಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಲಾದ ಪಠ್ಯಗಳು ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಶೀ ಪಂಡಿತರು ವಸಾಹತುವಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುವ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಮುಂದೆ ಪರ್ಯಾಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೮೮೨ರ ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾರತೀಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುವದರಿಂದಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಯೋಗದ ನಿರ್ಣಯವು ಮಿಶನರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೋಧನೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ತಮಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು

ಹಂಟರ್ ವರದಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ (ಈಗಿನ ಪ್ರೌಢ ಮತ್ತು ಪ್ರಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಶಿಕ್ಷಣ)ದ ಮುಖ್ಯಗುರಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಭ್ಯಾಸವೆ ಆಯಿತು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವು, ಏಕೀಕರಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಗೊಂದಲಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ – ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೯೮ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ವಾಸ್ಕೋಡಗಾಮನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮೊದಲು ಬಂದ ಮಿಶನರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ ಪ್ರಚಾರವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್, ಡಚ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಸ್ಪ್ಯಾನಿಶ್ ಮತ್ತು ಡ್ಯಾನಿಶ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪಸರಿಸಲು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಶಾಲೆಗಳು ಮತಪ್ರಚಾರದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾದವು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಬಾಂಬೆ, ಗೋವಾ, ಡಮನ್, ಡಿಯು, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್ ಮತ್ತು ಹೂಗ್ಲಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿದರು. 'ಮತಾಂತರ'ವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಆಹಾರವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ ಮತ್ತು ಅಂಕಗಣಿತವನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೭೫ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಮತ್ತು ಮುಂಬೈನ ಬಾಂದ್ರಾದಲ್ಲಿ ಸೈಂಟ್ ಆ್ಯನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಮೆರೆದರು. ಕಲ್ಕತ್ತ ಸಮೀಪದ ಚಿನ್ಸುರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೂಗ್ಲಿಯಲ್ಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಾಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು, ಸಿಲೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜನ್ನೂ ಡಚ್ಚರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮತಾಂತರವು ಇವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಹಾಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಇವರೂ ಮರೆಯಾದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ, ಮಾಹೆ, ಯಮನ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಲಿಕಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಕೋಠಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ ಕಡ್ಡಾಯ ಕಲಿಕೆಯ ವಿಷಯಗಳು. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಫ್ರೆಂಚರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಫ್ರೆಂಚರು ಹಿಂತೆಗೆದರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೦೦ರ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಡ್ಯಾನಿಶ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಿಶನರಿಗಳು 'ಮತಾಂತರ'ದ ಏಕೈಕ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಕಂಪನಿಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಚಿವರ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕಂಪನಿ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ೧೬೯೮ರ ಕರಾರು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಡಗು ಒಬ್ಬನಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಿತ್ತು. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು. ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಮತಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸ್ಥಳೀಯರು ಕಂಪನಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲೆಂದೇ ಪಾದ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾರ

ದೇಣಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಕಂಪನಿಯ ಅನುದಾನಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಅದು ಅನೇಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಅದು ಏಕರೂಪವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ೧೭೨೦-೧೭೩೧ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಬೆಲ್ಲಮಿ ಶಾಲೆಯ ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳು ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಬಂದವು. ಅದೇ ರೀತಿ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೮೭ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಾಥ ಸ್ತ್ರೀ ಸೇವಾಲಯವನ್ನೂ ಅಂತೆಯೇ ಪುರುಷ ಸೇವಾಲಯವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪುರುಷರ ಸೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ 'ಹಿರೇಮಾಣಿ' ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಡಾ.ಎ. ಬೆಲ್ ಅವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಶಾಲೆ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮಿಶನರಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಾಲೆಗಳು ಅವರು ಮಾಡಿದ ಮತಾಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವೇ ಆಗಿವೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೦೦ರ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಕಂಪನಿ ಹಾಗೂ ಜನರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸಲೋಸುಗ 'ನಿಜವಾದ' ಶಿಕ್ಷಣ (ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ) ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ೧೭೦೬ ರಿಂದ ೧೭೫೨ರ ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಮಿಶನರಿಗಳು ಡೆನ್ಮಾರ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರಾಗಿದ್ದರು. ಜೀಗನ್ ಬಾಗ್ಸ್, ಕೀರ್‌ನಾಂದರ್ ಮತ್ತು ಶ್ವಾರ್ಜ್ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೇಸುವಿನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲು ಸೇವಾ ಭಾವದಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಕಂಪನಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬಹುದಿತ್ತು. ತಮಿಳು ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಕೀರ್‌ನಾಂದರ್ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಂದೆ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್ ಈತನನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಆತ ಅದೇ ಅರ್ಪಣಾಭಾವದಿಂದ ದುಡಿದ. ೧೭೭೨ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಶ್ವಾರ್ಜ್ ತಿರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಂಗ್ಲ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ೧೭೮೫ರಲ್ಲಿ ಆತ ತಂಜಾವೂರು. ರಾಮ್ನಾಡ್ ಮತ್ತು ಶಿವಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರನ್ನು 'ಶ್ರೀರಾಂಪುರ ತ್ರಿವಳಿಗಳು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಮೂವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮ್ಮಿಲನ. ಭಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಮತಪ್ರಚಾರಕನಾದ ಡಾ। ಕ್ಯಾರಿ ಬ್ 'ಶ್ರೀರಾಂಪುರ ತ್ರಿವಳಿಗಳು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಮೂವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮ್ಮಿಲನ. ಭಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಮತಪ್ರಚಾರಕನಾದ ಡಾ। ಕ್ಯಾರಿ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದು ೧೭೯೩ರಲ್ಲಿ ಕೀರ್‌ನಾಂದರ್‌ನನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿದ. ಮತ್ತಿಬ್ಬರೆಂದರೆ ವಾರ್ಡ್ ಎಂಬ ಮುದ್ರಕ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಷಮ್ಯಾನ್ ಎಂಬ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕ. ಇವರು ಬೈಬಲ್ ಅನ್ನು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು. (ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ). ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಲ್ಕತ್ತ ಸಮೀಪದ ಚಿನ್ಸುರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಅಮೆರಿಕನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನ ತೀರ ಅಲ್ಪ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಂಚನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ

ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಇವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪರರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಮೊದಲು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಕಲಿತರು. ಅಂತೆಯೇ ಇವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಒಳಕೆಗೂ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು.

೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವಗಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಕಂಪನಿಯ ಬೆಂಬಲ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. 'ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾಟಸ್ಥ್ಯ'ದ ಒಂದು ಬಿಂಬವನ್ನು ತಳೆಯಲು ಕಂಪನಿ ಬಯಸಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅದು ಮಿಶನರಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಬೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಇದು ಮಿಶನರಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಯಿತು.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ವಿಲ್ಬರ್ ಪೋರ್ಸ್, ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ಸೇವಾಭಾವಕ್ಕೆ ಮರುಚಾಲನೆ ನೀಡಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಡ ಹೇರತೊಡಗಿದರು. ಕೊನೆಗೂ ೧೮೧೩ರಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯ ಒಪ್ಪಂದದ ಪುನರ್ನವೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕರಾರು ಒಪ್ಪಂದದ ೧೩ನೆಯ ಠರಾವಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ದೇಶೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ದೇಶದ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಠರಾವು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ನೈತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಉದಾತ್ತ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿಕೆಗಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಯಸುವ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬಯಸುವವರಿಗಾಗಿ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸೂಕ್ತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಅಂದರೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ೧೮೧೩ರ ಅನಂತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ೧೮೧೩ರ ಕರಾರಿನ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮತನಿರಪೇಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಮಿಷನ್ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತಾಂತರಗಳಲ್ಲ. ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದರೆ, ೧೮೧೩ರ ಸನ್ನದು ದೇಶದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳಿಗಾಗಿ ತೆರೆಯಿತು (ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತಾಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣದ ದೃಷ್ಟಿ ಇವರದ್ದಾಗಿತ್ತು). ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಅಜ್ಮೀರ್ (ರಾಜಸ್ಥಾನ), ಕಲ್ಕತ್ತ, ಖುಲ್ನ, ಬುರ್ದ್ವಾನ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಿಶನರಿ ಶಾಲೆಗಳು ತಲೆಎತ್ತಿದವು. ಚರ್ಚ್ ಮಿಶನರಿ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಕತ್ತ ಸಮಿತಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ (ಈಗ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ) ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಗ್ರ ಮತ್ತು ಮೀರತ್‌ನಲ್ಲೂ ಶಾಲೆಗಳು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ೧೮೧೪-೧೫ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸಮಾಜವು ೩೬ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ೩೦೦೦ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿತು. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಥಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಗಳು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದವು. ಅಮೇರಿಕನ್ ಮರಾಠಿ ಮಿಷನ್ ಕೂಡ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿತ್ತು. ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು 'ಸೊಸೈಟಿ ಫಾರ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ನಾಲೆಜ್'

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಾಗಪಟ್ಟಣಂದಲ್ಲಿ ತಲಾ ಎರಡು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು.

೧೮೧೮ ಮತ್ತು ೧೮೨೩ರ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪದವಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮಪುರ ಕಾಲೇಜ್‌ನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಹಾಗೂ ಹೌರಾದಲ್ಲಿ ಬಿಶಪ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಿಶನರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಚರ್ಚ್ ಮಿಶನರಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸಮಾಜಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದವು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಮಾಜಗಳ (೧೮೧೩ರ ಅನುಮೋದನೆಯ ಬಳಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವುಗಳು) ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ 'ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವುದು" ಮತ್ತು ಮತಾಂತರ ಗೊಂಡವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ಈ ಸಮಾಜಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಸುತ್ತಲಿನ ಜನರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ತಮ್ಮನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಲು, 'ಬೈಬಲ್' ಅನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಲು, ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡರು. ೧೮೧೮ರಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮೂಲಕ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ, ಅನಾಥರಿಗಾಗಿ ಆಶ್ರಮ ನಡೆಸುವ ಮಿಶನರಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. (ಮಿಶನರಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರು ಅಥವಾ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆಂದೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಬಂದ ಏಕಾಂಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನಾಥಾಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು). ಅಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಗೇ ಹೋಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಮಾಣ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. (ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು 'ಜನಾನಾ' ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ). ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಿನ್ನೆವೆಲ್ಲಿ (ಈಗ ತಿರುನಲ್ವೇಲಿ) ಯಲ್ಲಿ ೧೮೨೧ರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಚರ್ಚ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯು ೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರ ೨೩ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಮಿಶನರಿ ಸಮಾಜವು ಮುಂಬೈನ್ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಹುಡುಗಿಯರ ಶಾಲೆಯನ್ನು ೧೮೨೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಸ್ಕಾಟಿಶ್ ಚರ್ಚ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ೧೮೪೦ರಲ್ಲಿ ೨೦೦ ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗಿಯರಿಗಾಗಿ ಆರು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಲ್ಕತ್ತ ಬಾಲಿಕಾ ಸೊಸೈಟಿಯು ಇದೇ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಕೆಲವು ಹುಡುಗಿಯರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ೧೮೫೪ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಈ ಮಿಷನ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೦ ಹುಡುಗಿಯರು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ, ಮಿಶನರಿಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚರ್ಚ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯುವರು ಭಾರತದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದರು.

೧೮೩೩ರ ಸನ್ನದು ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಿಶನರಿಗಳು ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾಗಳಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಭಾರತವು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರು.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ೧೮೩೪ರಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಶುರುಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಲೂಥರ್‌ನ ಮಿಷನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ಫೀಮೇಲ್ಸ್ ಇನ್ ದ ಓರಿಯಂಟ್‌ನ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಇವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಇತರ ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಮಾಜಗಳು. ಅಮೇರಿಕನ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಯುನಿಯನ್ ಮತ್ತು ಕೆಲ ಅಮೇರಿಕನ್ ಮಿಷನ್ ಸಮಿತಿಗಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು.

ಈ ಕಾಲದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಮಿಶನರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಢಫ್ ಎಂಬಾತ ೧೮೩೦ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. 'ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ, ಅದರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಬೋಧನೆಗಳು, ಆಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ' ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಆತ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭ ಲಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಕಂಪೆನಿಯ 'ಕೆಳಮುಖಸೋಸುವ ತತ್ತ್ವ' ಭಾವಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಆತನೂ ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಅದನ್ನು ಕೆಳಗಿನವರಿಗೆ ದಾಟಿಸುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಸಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ; ಹಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗ. ಬೈಬಲ್ ಅನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಆತನ ಬಲವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಆರಂಭಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಸ್ಕಾಟಿಶ್ ಚರ್ಚ್ ಕಾಲೇಜು ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ೧೮೨೯ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ವಿಲ್ಸನ್ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಆರು ಬಾಲಿಕೆಯರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದುದಲ್ಲದೆ ೧೮೩೨ರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನೂ ತೆರೆದ. ೨,೮೮೨ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ತಿರುನಲ್ವೇಲಿನಲ್ಲಿ ೧೦೭ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಇಂಗೆಂಡ್‌ನ 'ರಿಲಿಜಿಯಸ್ ಟೀಚಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಪರವಾಗಿ ಡಫ್ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದ. ಆ್ಯಂಡರ್ಸನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರೈಡ್‌ಉಡ್ ಅವರು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಜನರಲ್ ಎಸೆಂಬ್ಲಿ ಶಾಲೆಯು ಮದ್ರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಪ್ರೇಕರವಾದರೆ ೧೮೪೪ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಟೀಫನ್ ಹಿಸ್ಲಾಪ್ ನಾಗ್ಪುರದಲ್ಲಿ ಹಿಸ್ಲಾಫ್ ಕಾಲೇಜು ಆರಂಭಿಸಿದ. ೧೮೪೧ರಲ್ಲಿ ಮಚಲೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ನೋಬೆಲ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಅಂತೆಯೇ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಸೈಂಟ್ ಜಾನ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಆಗಿನ ಇತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಚಿತ್ತೂರು, ಸೇಲಂ, ಕೊಯಮತ್ತೂರು, ಕಡಪ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಅಜ್ಮೇರ್, ಬುರ್ದ್ವಾನ್, ಮಥುರಾ, ಲುಧಿಯಾನ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಿಶನರಿಗಳು ಹಲವು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ೧೮೦೦ರ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಿಶನರಿ ಚಟುಚಟಿಕೆಗಳು ಪರಾಕಾಷ್ಠ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿದ್ದವು. ಇದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆರಂಭದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವೆಂಬುದೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೮೩೦–೫೭ರ ಅವಧಿಯನ್ನು ರಿಕ್ಟರ್ "ಮಿಷನ್ ಶಾಲೆಯ ಯುಗ'ವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.' [೪೦]

---

[೪೦] ಪದ್ಮಾ ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಮತ್ತು ರಾಮಕುಮಾರ್. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ. ಅನು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ್ ರಾವ್. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್. 2016. ಪುಟ 60

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮಿಶನ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ: ೧. ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್, ೨. ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥಾಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನ್, ೩. ಬಾಸೆಲ್ ಇವ್ಯಾಂಜೆಲಿಕ್ ಮಿಶನ್, ೪. ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕ್ ಮಿಶನ್.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಿಶನರಿಗಳು ೧೮೦೦ ರಿಂದ ೧೯೪೭ರ ತನಕ ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಆಕರಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನೂ ಆಧರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

೧. ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು,
೨. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು,
೩. ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು.
೪. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೃತಿಗಳು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪೂರಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರಾಗಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು
೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಥಿಯೊಲಜಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು
೩. ಯುನೈಟೆಡ್ ಥಿಯೊಲಜಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು
೪. ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
೫. ರಾಜ್ಯದ ಶತಮಾನೋತ್ತರ ಇತಿಹಾಸ ಕಂಡ ವಿವಿಧ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು
೬. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾಸಂಸ್ಥಾನ ಮೈಸೂರು
೭. ವಾರ್ಡ್ಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಬಳ್ಳಾರಿ
೮. ಬಿ.ಎಂ. ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು, ಧಾರವಾಡ
೯. ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು
೧೦. ವೆಸ್ಲಿ ಚರ್ಚ್ ಮತ್ತು ಸಿ.ಎಸ್.ಐ ಚರ್ಚ್ ಮೈಸೂರು

ಇವಲ್ಲದೆ ನಾಡಿನ ಹಲವಾರು ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಚರ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪತ್ರಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರಕಿದ್ದು ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್, ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥಲಿಕ್ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಪತ್ರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗದಿರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯೂ ಆಗಿದೆ.

ವಸಾಹತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಿಶನರಿಗಳು – ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳು

ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿ :

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಮೊದಲಿಗರು. ಆದರೆ ಅವರು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ರೋಮನ್ ಕೆಥೋಲಿಕ್ ಮಿಶನರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತರೂ ಇದ್ದರು. ಇವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳರಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಯೂರಿದ್ದರು. ವಿಲ್ಸಿಯಂ ಥೋಮಸ್ ಎಂಬ ಚಾಪ್ಲಿನ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟನಾಗಿದ್ದು ಅಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಆತ್ಮಿಕ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿದ್ದು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಉಗಮಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯು ೧೭೯೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿತು.

ಭಾರತದ ಮೊದಲನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವು ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಶಾಂತಿಯಿತ್ತು. ೧೮೮೫ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಉದಯವಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಿತು.

ನತಾನಿಯಲ್ ಫೋರ್ಸಿತ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿ ಈ ಸೊಸೈಟಿಯಿಂದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಾಗಿ ೧೭೯೮ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕಲ್ಕತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ ಅವನಿಗೆ ಸುವಾರ್ತಾ ಸೇವೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಡಚ್ಚರ ವಸಾಹತುವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಮಾರು ೧೪ ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ೧೮೦೬ರಲ್ಲಿ ಮೇ ಎಂಬುವವನು ಇವನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಅನೇಕರು ಭಾರತದ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ರೆವೆ. ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಎಂಬುವವನು ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ೫ನೇ ಮೇ ೧೮೧೦ರಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿದನು. ಇವನನ್ನು ಅಂದಿನ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವನು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಇವನ ಬಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪತ್ರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯು

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತೇತರರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಸಾವಿರಾರು ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟೊಂದನ್ನು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಒಂದು ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾಂ, ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು.

ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯು ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಗಾಂನಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಮೈಸೂರಿನವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿತು. ಸುವಾರ್ತಾ ಸೇವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಬಹಳ ವಿಶಾಲ- ಮನೋಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಳವಾದ ಧಾರವಾಡವನ್ನು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಇದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಅಮೆರಿಕನ್ ಎಪಿಸ್ಕೋಪಲ್ ಮಿಷನ್ನಿನವರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವುದು ಅವರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹು ಬೇಗನೆ ಈ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಿಶನರಿಗಳ ಹೊಸ ಬೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಭಾವನೆಯಿದ್ದು, ಬಿಳಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ತಲತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವಿಕರಿಂದ ಬಂದ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಸೇವೆಯ ಎರಡನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಫಲ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಂತೂ ಸುವಾರ್ತೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಹಿಂಸೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರಲು ಅವರು ಪೇಟೆ ಪ್ರಸಂಗ, ಜನರ ಸಂದರ್ಶನ, ಹಬ್ಬ ಸಂಭ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಿಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಮೊದಲ ಪರಿವರ್ತಿತ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅನಂತರ ಅನೇಕರು ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದರು. ಸುವಾರ್ತಾ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಫಲ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಮಿಶನರಿಗಳು ಬೇರೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುವಾರ್ತಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲು ಗೊತ್ತಿರುವವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರಿಗೆ ಮೂಡಿತು. ಅವರನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಕ್ರಿಸ್ತನಿಗಾಗಿ ಗೆಲ್ಲಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು.

ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಎಂಬ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

೧. ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್

ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಾಂಟ್ ಮಿಷನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು. ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಮನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ದೇವರ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅದರ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು ಹಾಗೂ ೧೮೩೧ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿಯು ಅಚ್ಚಾಯಿತು.

ಲಂಡನ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಿಶನರಿ ರವೆ. ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್ಸ್ ಎಂಬುವವನು. ಇವನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ಅವುಗಳು ೧೮೨೦ ಮತ್ತು ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿನ (ಈಗಿನ ಚೆನ್ನೈ) ಸರಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡವು. ೧೮೯೪ರಲ್ಲಿ ಫರ್ಡಿನಂಡ್ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಎಂಬುವವನು ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು ಬರೆಯುವವರೆಗೂ ಈ ನಿಘಂಟುಗಳು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸರಕಾರದ ಶಾಲೆಗಳ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಿಶನರಿಗಳು ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಸ್ಥಳೀಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ೧೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ೫೦ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆದನು. ಮಿಷನ್ ಶಾಲೆಗಳು ಸುವಾರ್ತಾ ಸೇವೆಗೆ ಸೇವಕರನ್ನೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಲಕಿಯರು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ನಿಷೇಧವಿದ್ದರೂ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೨೬ರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್‌ರವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಹಾಗೂ ೧೮೯೨ರಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೂರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು.

ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೧೮೩೦ರಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ರೀಡ್ ಎಂಬುವವನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ವಸತಿ ನಿಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಆ ಸಂಘವು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಹಾಗೂ ಸಭೆಯ ಭಾರತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತು. ರೆವೆ. ಬೆರ್ನಾಡ್ ಎಂಬುವವರು ಒಂದು ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದು ೧೮೯೩ರಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡ ೫ ರಂತೆಯೂ ಸಾಲಗಳ ಮೇಲೆ ೬ ರಂತೆಯೂ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿತು. ಇದು ೧೯೧೬ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಂಡನ್ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಯಿತು.

ಎಡ್ವಿನ್ ಲೂವಿಸ್ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೯೫ರವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ೧೮೯೬ ರಿಂದ ೧೯೩೩ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಗನಾದ ಇ. ಹುಬರ್ಟ್ ಲೆವಿಸ್ ಎಂಬುವವನು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಬೆರ್ನಾಡ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಎಫ್. ಡಬ್ಲ್ಯು. ಲೆಸ್ಟರ್ ಪ್ರಮುಖರು.

೨. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್:

೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ನಿಂದ ಫೋರ್ಬರ್ ಮತ್ತು ಲೈಡರ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಗಳು ಬಂದರು. ಇವರು ಮೊದಲು ಮಿಲಿಟರಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಸೇವೆಯ ಫಲವಾಗಿ ೧೮೨೨ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯನೊಬ್ಬನು ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೇಟ್ಟಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಿಶನರಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಫೋರ್ಬನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನಿಮಿತ್ತ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು ಹಾಗೂ ಲೈಡರ್ ಸ್ಥಳೀಯ ಸೇವಕನು ಸಾಮುವೇಲನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಎರಡು ವರುಷಗಳೊಳಗೆ ಸುಮಾರು ೭೮ ಜನರನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ೧೮೨೫ರಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಕ್ಯಾಂಬೆಲ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಯು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಅನಾಥಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರು ೧೮೨೭ರಿಂದಲೂ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿತ್ತು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಒಂದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಲೈಡರ್ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೆಮಿನರಿಯು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ೧೮೩೫ರ ವೇಳೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ೧೯ ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು.

ಅನಾಥ ಅಥವಾ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಲೆಗಳು ಸೆಮಿನರ್ ಬೇಕಾದ ಜನರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸೆಮಿನೆರಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ ರವೆ. ಥುರುಬುಲ್ ತೋಮ್ಸನ್ ಹಾಗೂ ರೆವೆ. ರೈಸ್ ಎಂಬುವವರು ಈ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಿಷನ್‌ಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಮತಿ ರೈಸ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೮೪೨ರಲ್ಲಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಚರ್ಚ್ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಭೆ ಉದಯವಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ೧೮೯೨ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ರೆವೆ ಹಿಕ್ಲಿಂಗ್ ಬೋಧಕರು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಇವರು ೧೯೧೨ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಷನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು.

೧೮೯೩ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ೨ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಲೆಗಳೂ ಒಂದು ಸೆಮಿನರಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ನಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಟಿ.ಇ. ಸ್ಲೇಟರ್ ಎಂಬುವವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರು ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರಾದರೂ "ಹೈಯರ್ ಹಿಂದೂಯಿಸಮ್ ಇನ್ ರಿಲೇಶನ್ ಟು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ" (Higher Hinduisim in Relation to Christianity) ಎಂಬುದು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

೧೮೯೩ರ ಅನಂತರ ಲಂಡನ್ ಮಿಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಮಿನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಿತು. ಯುನೈಟೆಡ್ ಥಿಯೋಲೋಜಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾರಂಭದ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ರೆವೆ. ಹೋತಿ ಎಂಬುವವರು ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇವರು ಎಲ್.ಎಮ್.ಎಸ್., ಯುನೈಟೆಡ್ ಫ್ರೀ ಚರ್ಚ್ ಅಫ್ ಸ್ಕಾಟ್ಲಂಡ್ ಮಿಷನ್ (United Free Church of Scotland Mission). ಅಮೇರಿಕನ್ ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಗೂ ಅರ್ಕಾಟ್ ಮಿಷನ್ (American Board and Arcot Mission) ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಿಷನ್ನುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಯುನೈಟೆಡ್ ಥಿಯೋಲೋಜಿಕಲ್

ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದನು. ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮರಾಠಿ ಸ್ತ್ರೀ ಈ ಸೆಮಿನರಿಗೆ ಸೇರಿದಳು.

೩. ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್:

ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್‌ನ ಮಿಶನರಿಯಾದ ರೆವೆ. ಆರ್. ಎ. ಹಿಕ್ಲಿಂಗ್ ಎಂಬುವವರು ೧೮೯೧ರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸುವಾರ್ತೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರು ಬಹು ಭಾಷಾ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೈಬಲನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ಲೇಗ್ ಎಂಬ ಅಂಟುರೋಗವು ೧೮೯೮ರಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಅನೇಕರು ಜೀವ ಕಳೆದುಕೊಂಡರಾದರೂ ಹಿಕ್ಲಿಂಗ್ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ೨೬ನೇ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಹಿಕ್ಲಿಂಗ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸುವಾರ್ತಾ ದಳವೇ ಇದ್ದಿತು. ಭಾರತೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನಿತ್ತರು.

ಹಿಕ್ಲಿಂಗ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಇ.ಪಿ.ರೈಸ್ ಎಂಬುವವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಇವರು ‘ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ’ ಎಂಬ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದರು. ಬೈಬಲನ್ನು ಹಳೇ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪರಿಷ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಇವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು.

೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಇ.ಎಫ್. ಗುರ್ನಿ ಎಂಬುವವರು ಮಿಶನರಿ ಹಿಕ್ಲಿಂಗ್‌ರವರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದರು. ೧೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಇವರು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಿಂದ ಹದಿನೈದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸಪೇಟೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸೇವಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯರದೇ ಆದ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಭೆ ದೇವಾಲಯಗಳ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಗೆ ಇವರು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಬರ್ನಾಡ್ ಲೂಕಸ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ‘ದ ವಾರ್‌ಡಲಾ ಹೈಸ್ಕೂಲ್’ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಕೆಲಸವು ಕೌತಾಲಂ ಹಾಗೂ ಬೊಮ್ಮಲಾಪುರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೈವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಿ.ಬಿ. ಫರ್ತ್ ಎಂಬುವವರು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಅವರು ಬರೆದ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ ‘ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭೆ ಚರಿತ್ರೆ’ ಪುಸ್ತಕವು ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಧಾನ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಐವತ್ತು ಜನರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಾದಿಗಾ ಸಮುದಾಯವೊಂದು ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕಾಮಾವರಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದೀಕ್ಷಾಸ್ನಾನ ಪಡೆಯಿತು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಸುಹಳ್ಳಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹದಿಮೂರು ಜನರು ಹೀರೆಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದರು. ೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಕ್ರೈಸ್ತೇತರ ಬಾಲಕರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ವಸತಿ ನಿಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದರಿಂದ ಸುವಾರ್ತಾ ಸೇವೆಯು ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತಾಯಿತು.

ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಸೇವೆಯು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಸೆರೆಮನೆಗೂ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ಬ್ರೌನ್ ಎಂಬುವವರು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರಣದಂಡನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಆರು ಜನರನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದರು. ೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಹತ್ತಿರದ ತುಂಗಭದ್ರ ಯೋಜನೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಸೇವೆಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಮಿಸ್. ಬರೆತ್ ಎಂಬುವವರು ಕೌತಾಳಂ ಎಂಬಲ್ಲಿದ್ದ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಹೋಂನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಅವರು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

೪. ಬೆಳಗಾವಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್:

ಬೆಳಗಾವಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ, ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದೈವಜ್ಞಾನ ಶಾಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ೧೮೫೫ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತರಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೈನ್ಯವೂ ಇದ್ದಿತು. ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಷನ್ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

೫. ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ಕೊಡುಗೆ:

ಈ ಮಿಶನರಿ ಸಂಘವು ೧೮೧೦ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಂದಿನ ಐರೋಪ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದು, ಆಧುನಿಕ ಭಾಷೆಗೆ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ತನ್ನ ಸೇವೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಸಂತ ಲೂಕನ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದರು. ೧೮೧೨ರಲ್ಲಿಯೇ ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಧ್ಯಮ ಉತ್ತಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆದರು. ಈ ಶಾಲೆ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಏನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿಲ್ಲ.

೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ರೆವೆ. ರೀವ್ಸ್ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್‌ರವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಭಾಷಾಂತರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇವರು ೧೮೨೪ರಲ್ಲಿ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರೂ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೈಬಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಪಂಚಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ, ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಹಳೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಅನಂತರ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದರು. ರೀವ್ಸ್ ಉತ್ತಮವಾದ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು ತಾವು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ಮುನ್ನ ರಚಿಸಿದರು.

ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಸುವಾರ್ತೆಗಳನ್ನೂ ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳ ಹಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಎಫೆಸದವರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರಿಕೆ ಯೋಹಾನನು ಬರೆದ ಮೂರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷಾಂತರಗಳು ಅವರ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ರೀವ್ಸ್ ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ನಿಘಂಟು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಂಜಮಿನ್ ರೈಸ್ ಕನ್ನಡ ಸಂಗೀತ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದು ಮುಂದೆ ಶಾಲೆ, ಅನಾಥಾಲಯ, ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಹೋಮ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಲಂಡನ್ ಮಿಷನ್ ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ, ಜಾತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿತು. ಈ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಸಮಾಜದಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಿಂದುಗಳನೇಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಜಾತೀಯ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಿಶನ್ನಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ.

ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿ :

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ರೆವೆ. ಸಾಮುವೆಲ್ ವೆಸ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸುಸನ್ನ ವೆಸ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದನೇ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಜಾನ್ ವೆಸ್ಲಿ. ಸಾಮುವೆಲ್ ವೆಸ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬೋಧಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಜಾನ್ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಹೋದರನಾದ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ವೆಸ್ಲಿ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಯಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ೧೭೩೬ರಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಜಿಯಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬೋಧಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂಬಾಲಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ೧೭೪೦ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅದು ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಜಾನ್ ವೆಸ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೋದರನೊಂದಿಗೆ ಹಲವಾರು ಭಕ್ತಿ ಸಂಜೀವನ ಕೂಟಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಬೋಧಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿದವರು ಸೌಹಾರ್ದಿಕ ಸೇವೆಗೆಂದು ಪ್ರತಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಪೆನ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಗುಂಪು ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಹಾಗೆ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಜನರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೋಧಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಒಂದು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರಲು ಕಲಿಸಿದರು. ಈ ಸುವಾರ್ತಿಕರನ್ನು ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಈ ಮೂಲಕ ೧೮೧೭ ರಲ್ಲಿ 'ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನರಿ ಸೊಸೈಟಿ'ಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಸೊಸೈಟಿಯ ಸೇವೆಯು ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗಿ ಮದ್ರಾಸಿನ (ಚೆನ್ನೈ) ತಮಿಳರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೮೧೪ರಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಜೇಮ್ಸ್ ಲಿಂಚ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ೧೮೨೦ ರಿಂದ ೧೮೩೩ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸೊಸೈಟಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಮಿಳರ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ೧೮೩೧ ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಜನರಿಗೆಂದೇ ಒಂದು ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು ಈಗ ಅದನ್ನು "ಈಸ್ಟ್ ಪೆರೇಡ್ ಚರ್ಚ್" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿತು. ಇದು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು.

ತುಮಕೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಾಸನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

೧೮೭೬ ಹಾಗೂ ೧೮೭೭ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬಹಳಷ್ಟು ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮಿಷನ್ನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಈ ಬರಗಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡವರು. ಈ ಮಿಷನ್ನಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಥೋಮಸ್ ಕೋಕ್ ಎಂಬುವವರು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ೧೮೧೩ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಶ್ರೀಲಂಕಾಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಈತನ ಸಹವರ್ತಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಲಿಂಚ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಯೊಬ್ಬನು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದನು. ಈ ಮೂಲಕ ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನ್ ತನ್ನ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೂಲೆ ಹಾಗೂ ಮೋವಾಟ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿತು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಸುವಾರ್ತಾ ಸೇವೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರೇ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರು.

೧೮೨೧ರ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಟೈಟಸ್ ಕ್ಲೋಸ್ ಎಂಬುವವನು ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಅಂದು ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦ ಮಂದಿ ಕ್ರೈಸ್ತರಿದ್ದು, ತಮಗೊಬ್ಬ ಬೋಧಕನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಇವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಮೈಸೂರು ಅಂದಿನ ಅರಸನಾದ ಹೈದರಾಲಿಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಒಂದು ಗುಂಪಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಟೈಟಸ್ ಕ್ಲೋಸ್ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು, ಸಭಾಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಾದನು. ಇದೇ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಮದ್ರಾಸಿನ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ನರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ತಮಗೆ ಬೋಧಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರನಾಗಿದ್ದ ಹೂಲೆಯು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದರು. ಅವರ ಸೇವೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬೆ ದುಬಾಯೋಸ್ ಎಂಬ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಪಾದ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದರು. ಇವರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುವಾರ್ತೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೂ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಹೂಲೆಯು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ೧೮೨೬ರಲ್ಲಿ ಜೆ.ಎಫ್. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಎಂಬುವವರು ಬಂದರು. ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಇವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೫ ಜನರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತಮಿಳು ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವವನ್ನು ಸೇರಿತು. ೧೮೨೯ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಸೇವೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಕೂಡಾ ಜೆ.ಎಫ್. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೧೮೩೦ರಲ್ಲಿ ಟಿ. ಕ್ವಾಯಿರ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅವರ ಅನಂತರ ಬಂದ ಸಮುವೆಲ್ ಹಾರ್ಡಿ ಎಂಬುವವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಜೂನ್ ೧೮೩೩ರಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಆದರೆ ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಬಂದ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಸಮಿತಿಯು ತಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ೧೮೨೯ ರಿಂದ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಥೋಮಸ್ ಹಡ್ಸನ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೮೩೭ರಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಗುಬ್ಬಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಮಿಷನ್ನುಗಳ ಮೊದಲ ಸುವಾರ್ತಾ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಆಸುಪಾಸಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿತರ ಸಹಾಯಕರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ವಿಲಿಯಂ ಆರ್ಥರ್, ಜೆಸ್ಕಿನ್, ಗ್ಯಾರೆಟ್ ಎಂಬುವವರು ಇವರ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ೧೮೪೦ ರಲ್ಲಿ ಕುಣಿಗಲ್ ನಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ಕೇಂದ್ರವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ೧೮೪೩ರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೨ ಹುಡುಗರ ಶಾಲೆಗಳು ೨೨ ಹುಡುಗಿಯರ ಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ೧೬೫ ಶಿಕ್ಷಕರು ೪೩೮೮ ಮಕ್ಕಳು ವೆಸ್ಲಿ ಮಿಷನ್ನಿನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದವು. ೧೮೪೦ ರಲ್ಲಿ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಾಣಯಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ಬೈಬಲ್ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರ:

ಮಿಶನರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಒಂದು. ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಯೋಜಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರ ಮೂಲಕ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದೆಂದು ಮಿಶನರಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಗಂಡರು. ಅಂದು ಸ್ಥಳೀಯರೂ ತಮಗೆ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಿಶನರಿಗಳಂತೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದನ್ನೇ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ನರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಮಿಶನರಿಗಳು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಶಾಲೆಗಳು ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭೆಗಳ ಮುಂದಿನ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗುವುದೆಂದು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಟ್ಯಾಮ್ಲಿನ್ಸನ್ ಎಂಬ ಮಿಶನರಿಯ ಸುಮಾರು ೮೦೦, ೯೦೦ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸುವಾರ್ತೆ ಸಾರುವಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳೂ ಅವರ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರೂ ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಸರಕಾರವೆಂದೂ ಮಿಶನರಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿ. ಬದಲಾಗಿ ಸರಕಾರವೇ ಅವರನ್ನು ತಮಗಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮಂತರು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸದಂತೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಈ ನಿಯಮವು ವರ್ಷಗಳುರುಳಿದಂತೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಸದಾಗ ಅವರು ಬೇರೊಂದು ನಿಯಮಾವಳಿಯ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಅವರ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಕ್ರೈಸ್ತರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೂ ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವರ ದೇಶದ ಸಮಿತಿಯವರು (Home Board) ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುವಾರ್ತೆಯು ಫಲಪ್ರದವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ತಯಾರಿಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರು.

ಈ ಹೊಸ ನಿಯಮವು ವಿದ್ಯಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಸರಕಾರವು ಈ ನಿಯಮಾವಳಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲೋ-ವರ್ನಾಕುಲರ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಅಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ತನ್ನ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಉರ್ದು ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ವಿದ್ಯಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಿಷನ್ ಕೈಗೊಂಡ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸಗಳು ಇಂತಿವೆ. (೧) ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ. (೨) ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ (೩) ಭಾನುವಾರ ಶಾಲೆಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬೋಧನೆ (೪) ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಹೋಮ್ಸ್, ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ (೫) ಅನಾಥ ಶಾಲೆಗಳು, ಬಡವರು ಹಾಗೂ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲದೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಮುಂದೆ ಈ ಶಾಲೆಗಳು ಅನೇಕರಿಗೆ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವು.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಿಷನ್‌ಗಳಂತೆ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ ಕೂಡಾ ತನ್ನ ದೇಶದ ಸಂಘದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು; ಸ್ಥಳೀಯ ಸರಕಾರದ ಹಣ ಸಹಾಯವು ಏನೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು.

ಇಂಥಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಷನ್ನುಗಳು ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಡಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದವು. ತಾವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ

ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ನೇಮಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. (೧) ಸ್ಥಳೀಯ ಸರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ (೨) ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ (೩) ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತ ನಾಯಕರ ತರಬೇತಿ.

ಈಗಾಗಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಮಿಶನರಿಗಳಾದ ಡಿ.ಎ. ರೈಸ್ ಮುಂತಾದವರು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು.

ಧರ್ಮರಾಜ	ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈನ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್
ಕಸ್ತೂರು	ಅಗ್ರಹಾರ
ಕ್ಲೂಸ್ಪೇಟ್ (ಮಿಡಲ್)	ದೇವರೂರು
ದೊಡ್ಡ್‌ಪೆಟ್ಟಾ	ರೋಡ್ಗರ್ ಕ್ಯಾಂಪ್
ಭೋಗಾಪುರ	ವೀನಗೇರಿ (ಹಗಲು)
ಆರ್ಟಿಲೆರಿ ಲೇನ್ಸ್	ತುಮಕೂರು
ಶುಲೈ	ತುಮಕೂರು ಫೋರ್ಟ್
ನಕಿಗಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೇರಿ (ಹಗಲು)	ವೀರನಗೇರಿ (ರಾತ್ರಿ)
ಯೆಲ್ಲಗೊಂಡಪಾಲಯಮ್ ಮಸ್ಕಾಪುರ	ಗುಬ್ಬಿ
ಮಾದಿಗರಹಟ್ಟಿ (ರಾತ್ರಿ)	ಬಡಚೌಡನಹಳ್ಳಿ
ಮಾರಿಕುಪ್ಪಂ	ದೊಡ್ಡಹೊಲಗೇರಿ (ಹಗಲು)
ಕೆರೆಹಳ್ಳಿ ಹೊಲಗೇರಿ (ರಾತ್ರಿ)	ಮೈಸೂರು
ಓರ್‌ಗಾವ್	ಗುಬ್ಬಿ (ಮಿಡಲ್)
ಕೆಲಂಬಳ್ಳಿ	ಹುನ್‌ಸೂರು (ರಾತ್ರಿ)
ಗೂಲೂರ್ (ಹಗಲು)	ಹಾರ್ಡ್‌ವೀಕ್
ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೇನ್ಸ್	ಪಾಳ್ಯ (ಹಗಲು)
ಹೊಸಕೊಪ್ಪಲು	ಹಾಸನ ಹೊಲಗೇರಿ
ಗೂಲೂರು (ರಾತ್ರಿ)	ತೊರಗೇರಿ
ತೆಲಗು ಲೇನ್ಸ್	ಉಕ್ಕಡಪಾಳ್ಯ
ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ	ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ
ಗುಬ್ಬಿ (ರಾತ್ರಿ)	ಹೊಲೆಗೇರಿ (ರಾತ್ರಿ)
ತುಮಕೂರು ಪೆಟ್ಟಾ	ಕರುಣಾಪುರ
ಶಿವಮೊಗ್ಗ (ಪೆಟ್ಟಾ)	ಅಂಚೆಪಾಳ್ಯ
ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಮ್ ಪೇಟೆ	ಮಂಡ್ಯ (ಹೊಲಗೇರಿ)
ಅನಾಥಾಲಯ (ಹಗಲು)	ಕೊಟ್ಟೆನ ಹಳ್ಳಿ
ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ	ಹೊಳೆನರಸೀಪುರಹೊಲೆಗೇರಿ (ಹಗಲು)
ಮಂಡಿಪೇಟೆ	ಕಿರಗುಂದ
ಅನಾಥಾಲಯ (ರಾತ್ರಿ)	ಮಂಗಳವಾರಪೇಟೆ

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್:

ಇತರ ಯಾವುದೇ ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ನಿನ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ ೧೮೩೪ರಿಂದ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದವರೆಗೆ ನೂರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮಿಶನರಿಗಳು ಜರ್ಮನಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಹೆಸರೆಂದರೆ ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್, ಹೆಚ್. ಜೆ. ವೈಗ್ಲೆ, ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್, ಜಿ. ವುರ್ತ್ ಮತ್ತು ಎಫ್ ಕ್ರಿಗ್ಲರ್.

ಈ ಮಿಶನ್ನಿನವರ ಹಾಗೂ ವೆಸ್ಲಿಯವರ ಕನ್ನಡ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬಂದವು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೩೪) ಮಿಶನ್ನಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸ್ಯಾಮುಯೆಲ್ ಹೆಬಿಕ್ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮತಃ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದಾಗ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗಾಗಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನೆಂಬ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಶೇಷ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಅಧ್ಯಾಪನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೪೦ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಧಾರವಾಡದ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳವಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿದ 'ಸಭೆ'ಯ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಆಗ ಒಂದು ಮರಾಠಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆ, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮತ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್, ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೩೭). ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿದರು. ಬಲು ಬೇಗ ಅದು ಸ್ಥಳದ ನಾಗರಿಕರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಊರ ಪ್ರಮುಖರು ಸೇರಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಮರುವರ್ಷ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು ಈ ಎತ್ತುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸದರ್ ಅಮೀನ್ ಆಗಿದ್ದ ವೆಂಕಟರಾವ ಎಂಬವನು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಧಾರವಾಡದ ಇಂದಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಈ ಶಾಲೆಯೇ ತಳಹದಿ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ದವರು ಸಹ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಬೋಧಕ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಇದ್ದ ೨೫ ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ೧೮-೨೦ ವರ್ಷದ ತರುಣರು. ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಉಳಿದವರು ೫-೬ ಜನರು ಮಾತ್ರ. ತರಬೇತಿಯು ೪-೫ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದರ ಮೇಲಿಂದ, ಅದರ ಆಳ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಬೈಬಲ್ಲಿನ ತಾತ್ವಿಕ-ತಳಹದಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಗುಂಡರ್ಟ್ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಜರ್ಮನ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರವಚನದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಲೋಸುಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ಬಹಿರಂಗ ಬೋಧನೆ'ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ಬೋಧನೆಯ ಆರಂಭ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಠ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸವೂ ಸೇರಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಉಪದೇಶ-ದೇಶೀಯರ ಸ್ವಭಾವ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಿಂದೂ ಆಚರಣೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ. ಈ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಡೆತಡೆಯುಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೮ರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ದೇಶೀಯ ಬೋಧಕರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೩ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ೫೦ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ೮ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಿನ ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿದವರಿಗೆ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇನ್ನಿತರ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಕೊಡುಗೆಯು ಹಿರಿದೆನಿಸಿದೆ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು ಇವರದೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮನಗೊಟ್ಟು ಹಲವಾರು ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಉಚಿತವೂ ಕಡ್ಡಾಯವೂ ಆಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು.

ಮಿಷನ್ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆ:

೧೮೭೪ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಈ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿ ಮಿಶನರಿಯಾದ ಹಟ್ಟಿಂಗರ್ ವಹಿಸಿದರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನುರಿತ ಕೆಲಸದವನು ಹಾಗೂ ಐದು ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವ ಯುವಕರಿದ್ದರೆ ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಈ ಮಿಷನ್ ಅಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಯುವಕರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಅವರು ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಮೋಟಾರ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಮಂಜುನಾಥ ಮೋಟಾರ್ ಕಂಪೆನಿಯು ಈ ಯುವಕರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ.

ಹಟ್ಟಿಂಗರ್ ೧೮೭೬ರಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದ ಹತ್ತಿರವೇ ಒಂದು ಮರಗೆಲಸ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನೂ ತೆರೆದರು. ಅವರ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತುವ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರವು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿತು.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಲೋಹಗಳಾದ ಸೀಸ, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹಾಗೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ಮದ್ರಾಸಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗ

ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಖಾಕಿ ಬಣ್ಣವು ಇಂದು ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಇದನ್ನು ಸರಕಾರವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಬಣ್ಣವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಹೆಂಚು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಹೆಂಚುಗಳು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಇಂದೂ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿಟ್ಟಿಂಗ್, ಕ್ರಾಸ್ ಸ್ಟಿಚ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಹೊಸ್ಪೈರಿ, ನೇಯುವ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ವಿದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಆಮದು ಮಾಡಿದ ಚರ್ಮದ ವಸ್ತುಗಳು, ಬಣ್ಣ, ಸೋಪು, ಜರ್ಮನ್ ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಾಕುಗಳು, ಬೀಗ, ಗ್ಲಾಸು, ವಾಚು ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯ ಪ್ರತಿಫಲವೆಂಬಂತೆ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಶೂದ್ರ ಜಾತಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬಡವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರುವಾಗ ಇದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಾಗುವಂತೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಸರಕಾರದಿಂದ ದರಖಾಸ್ತಿಗಾಗಲೀ ಕ್ರಯಕ್ಕಾಗಲೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಗಡಿಯಾರ ಮಾಡುವುದು, ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವುದು, ಛಾಪಾಖಾನೆ, ಹಂಚು, ಸಾಬೂನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಬಡಗಿಯ ಕೆಲಸ ಮುಂತಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ:

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನ ಕೊಡುಗೆ ಗಮನಾರ್ಹ. ಕನ್ನಡ ಮಹತ್ವದ ನಿಘಂಟನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಡಾ. ಫರ್ಡಿನೆಂಡ್ ಕಿಟ್ಟೆಲ್‌ರವರದ್ದು. ಅದೇ ರೀತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ನಿಘಂಟನ್ನು ಮಲಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಗುಂಡರ್ಟ್ ಎಂಬುವವರು ರಚಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ, ಮಲಯಾಳಂ, ತುಳು ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನವರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದವರೂ ಅವರೇ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿನ ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನವರಿಂದ ೧೮೪೩ರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. 'ಕ್ರಿಸ್ತಾನುಜ ವಾತ್ಸ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರೂ ದೇಶೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತ ಬೋಧಕರೂ ೧೮೬೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದ ಲಿಪಿ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಡಾ. ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್‌ರವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ಮರಣೀಯ. 'ದಾಸರ ಪದಗಳು', 'ಬಸವ ಪುರಾಣ' ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೮೪೧ರಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಆರಂಭದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲೇ 'ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ', 'ದಶಪರ್ವ ಭಾರತ', 'ಬಸವ ಪುರಾಣ', 'ಚೆನ್ನಕೇಶವ' ಪುರಾಣಗಳಂತಹ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದ ಸಾವಿರಾರು ಗಾದೆಗಳು, ದಾಸರ ಪದಗಳು, ಪ್ರಥಮದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡದ್ದು ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಿಂದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡವು. ೧೮೫೧ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಕಾರ ಪ್ಲೆಬೆಸ್ಟ್ನ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಮುದ್ರಣ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ತನ್ನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಮಟ್ಟದ ಮುದ್ರಣದಿಂದಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಮಲಯಾಳಂ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನ್ ಈ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಭಾಷೆಗಳ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇತರ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಛಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಕಾಶನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಅಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು, ಪಂಚಾಂಗದಿಂದ ಕೋಷ್ಟಕದವರೆಗೆ, ಕಾವ್ಯದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನದವರೆಗೆ ಅವರ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಇವರು ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ, ಶಬ್ದಕೋಶ, ಛಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣ, ನಾನಾರ್ಥಕೋಶ ಸಂಕಲನಗಳು, ಚಿತ್ರಮಯ ಪ್ರದೇಶ-ಪರಿಚಯ, ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಇವರಿಂದ ಹೊರಬಂದವು.

ತುಳು ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯ. ಡಾ. ಹಾವನೂರ್‌ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ತುಳು ಭಾಷೆಗೆ ಗ್ರಂಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಿತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಇವರು (ಬ್ರಿಗಲ್ ಹಾಗೂ ಮ್ಯಾನರ್, ಕ್ರೇಮರರ್) ೧೮೭೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತುಳು-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು ೧೮೮೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ತುಳು ಪಾಡ್ದನದ ಬಗ್ಗೆ ಮ್ಯಾನರನ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ಅತಿ ಮಹತ್ವ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.

೧. ಬೈಬಲ್ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳು:

(ರತ್ನ ಮಾಲೆ. ವೇದ ಸಂಗ್ರಹ. ವಚನ ಮಂಜರಿ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು. ಪ್ರಸಂಗಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ. ಪ್ರಸಂಗ ವಿದ್ಯೆಯ ದಿಗ್ದರ್ಶನ. ಕಿರಣ ಮಾಲಿಕೆ. ಗುರುಬೋಧಕಂ. ಭಕ್ತಿ ಸಾರವು. ಮಥಿಲಿಖಿತ ಸುಸಂವಾದ. ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನ ಚರಿತ್ರೆ. ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನ. ಪ್ರೇಮ ನಿರೂಪಣ (ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ). ವಿಕೀರ್ಣ ಸುಭಾಷಿತ ಪ್ರಸಂಗ ಶತಕ. ಛಂದಸ್ಮೃತ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಕ್ರಿಸ್ತೀಯ ಅನಿಕ ಮಂಜರಿ. ದೃಢೀಕರಣದ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಸುಬೋಧ ವೃತ್ತಾಂತ ಮಾಲೆಯು. ಕ್ರಿಸ್ತ ಧರ್ಮರಾಜ ಚರಿತ್ರಂ. ಜಪ ವ್ಯರ್ಥವೇ? ಪರಮಾರ್ಥವೂ ಪರಮ ಹಿತವೋ?. ಲೋಭವು ಲಾಭವೋ?. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯೇ ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣ. ಪರಿತ್ಯಾಗ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವೋ?. ನೀನು ಕರುಣಾಶೀಲನೋ?. ಭಕ್ತನಿಗೆ ದೇವರ ಮೊರೆ. ಇಂತು ನೆರೆಯವರೊಡನೆ ನಡೆದುಕೋ. ಹೃದಯ ದರ್ಪಣ.

೨. ಗೀತಗಳು:

ಕಾವ್ಯಗಳು, ಗೀತಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಗಗಳು, ತುಳು ಗೀತೋಳು, ಸುರಾರಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಕ್ರಿಸ್ತದಾಸರ ಪದಗಳು, ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಲೆ, ಹೊಸ ಗೀತೆಗಳು ಕೊಡಗರ ಪದಗಳು, ಅಭಿನಯ ಗೀತಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.

೩. ಧರ್ಮಗಳು:

ಮಹಮ್ಮದನ ಚರಿತ್ರವು (೧೮೪೯), ಕನ್ನಡ ಪಂಚಾದಶಿ (ಹಿಂದೂ ದ್ವೈತ ಅದ್ವೈತದ ಬಗ್ಗೆ), ಭೂತ ವಿದ್ಯೆಯು (೧೮೬೭), ದ್ವಿಮತ ಪರೀಕ್ಷೆ, ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆ, ದೇವರು ವಿಷಮನೋ? ಸರ್ವಸಮನೋ? ಧರ್ಮತುಲ, ವಿಕೀರ್ಣ ಸುಭಾಷಿತ ಪ್ರಸಂಗ ಶತಕ, ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಸಂಚಾರ, ಆರ್ಯಸಮಾಜವು, ಗೀತಾನುಸಾರ, ಲಿಂಗಾಯತ ಮತಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಾರ್ಗ, ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಸಭೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಹಿಂದೂ ಮತ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮ ನೀತಿ, ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ, ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜ ಹಿತ ಚಿಂತಕ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಸೂಚನೆ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವೆಂಬ ಕಾವ್ಯವು, ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ, ಇತರೆ.

೪. ಗೃಹಸೂತ್ರಗಳು:

ಜಗತ್ತಿನ ಪೇಚಾಟ ಏಕೆ? ಗೃಹ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳು, ಬಾಲ ಶಿಕ್ಷೆ, ಸುರಪಾನಗಳ ಮೋಸ, ಅನುಕೂಲ ದಾಂಪತ್ಯ, ಗೃಹಧರ್ಮಾನುಶಾಸನ ಇತ್ಯಾದಿ.

೫. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ:

ಭೂಗೋಳವು, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಭೂಗೋಳ, ಹಿಂದೂ ಮೂಲಸ್ಥಾನದ ಪಠ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಭೂಗೋಳ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಭೂಗೋಳ, ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲತತ್ವಗಳು, ಮಡಗಸ್ಕರ, ಅದರ ಮಿಷನ್ನೂ ರಕ್ತ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

೬. ಕನ್ನಡ:

ಕಾವ್ಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥಾವಳಿ, ಕನ್ನಡ ಪಂಚಾಂಗವು, ಕನ್ನಡ ಮೂಲ ಪಾಠಕ, ಕನ್ನಡ ೧.೨.೩.೪.೫.೬.೭ ಪುಸ್ತಕವು, ಕನ್ನಡ ಬಾಲ ಬೋಧನೆ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕದ ಶಬ್ದಾರ್ಥ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಕ, ಭಾಷಾಂತರ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂವಾದ, ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಲಿಕೆ, ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಸ್ಕೃತ ೧. ೨ ಪುಸ್ತಕ (೧೮೯೬), ಕನ್ನಡ ಬಾಲವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾಂತರ ಪುಸ್ತಕವು, ಸಂಭಾಷಣ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳು, ಕಾವ್ಯಪುಂಜ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ, ನಾಗವರ್ಮನ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸು, ಭಾಷಾಂತರ ಬೋಧಿನಿ, ಶಬ್ದದರ್ಶನ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಸಾರವು, ಲಘುವ್ಯಾಕರಣ, ಬಾಲ ವ್ಯಾಕರಣ, ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಮಂಜರಿ, ವಾಣಿ ಮುಕುರ (ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ), ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಶಬ್ದಾದರ್ಶ, ಕನ್ನಡ ನುಡಿಹಿಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಬ್ದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಿಟ್ಟೆಲರ ಕನ್ನಡ–ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು, ಶಾಲಾ ನಿಘಂಟು (ಜೀಗ್ಲರ್), ಆಂಗ್ಲೋ ಕೆನರೀಸ್ ಡಿಕ್ಷನರಿ, ನಾನಾರ್ಥಶಬ್ದಾವಳಿ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾರ್ಥಗಳು (ಹೋಮೋ ನಿಂಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ವರ್ಡ್ಸ್), ಗಾಥಾಮಂಜರಿ (ಸಂಸ್ಕೃತ), ಕೊಡವ ಪಡಿಮೆ (ಕೊಡವ ಗಾದೆಗಳು),

ಗಾಥಾಮೃತಕಲಶವು, ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳು, ಪಂಜೆಯವರ ಕೃತಿಗಳು, ಛಂದಸ್ಸಾರ, ಕನ್ನಡ ರಾಜ ಮೂಲಶಿಕ್ಷಕ ಇತ್ಯಾದಿ.

೭. ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳು:

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಟೀಕು, ಹಲವಾರು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಪಾಠಕ್ರಮ (ಇನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಟೀಚಿಂಗ್), ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಬಂಧ ಮುಕ್ತಾವಳಿ, ಶಿಶು ಶಿಕ್ಷಣ, ಪ್ರಕಾವ್ಯ ಮಾಲಿಕೆ (ಪೊಯಿಟಿಕಲ್ ಆನ್‌ಟಾಲಜಿ), ನೀತಿಚಿಂತಾಮಣಿ, ಚರಿತ್ರಮಾಲೆ, ಕುಲಾಚಾರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

೮. ಆರೋಗ್ಯ:

ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು, ಹೋಮಿಯೋಪತಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಮುಷ್ಠಿ, ಗರಡಿ, ಗರಡಿ ಸಾಧಕವು, ಆರೋಗ್ಯ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಆರೋಗ್ಯ ವಿದ್ಯೆ, ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರವು (ವ್ಯಾಕ್ಸಿನೇಶನ್),

ಗೋವೃಷಭಾದಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ವೈದ್ಯಾಧಿಗಳ ಕ್ರಮವು (೧೮೭೭), ಜೀವರಸಾಯಿನಿ ವೈದ್ಯಸಾರ (ಅ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಗೈಡ್ ಟು ಬಯೋಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ), ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಮರ್ಯಾದೆ, ಎರಡು ಕುತ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗುಳಿಗೆ (ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ), ಚರ್ಮ ತೊಳೆದರೆ ಕರ್ಮ ಹೋದೀತೆ?, ಸಿಡಿಲನ್ನಾದರೂ ತಡಿಸುವ ಕೊಡೆ, ಸಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಯಾಮಬೋಧಿನಿ, ಕ್ಷೇಮಚಿಂತಾಮಣಿ, ಗೃಹೋಪಯೋಗದ ಹೋಮಿಯೋಪತಿ, ಪ್ಲೇಗ್ ಬೇನೆ, ಅಸಮ ವಿವಾಹವು, ಇತ್ಯಾದಿ.

೯. ಕಥೆಗಳು:

ಕಥಾಸಪ್ತತಿ, ಈಸೋಪನ ನೀತಿ ಕಥೆಗಳು (೧೮೬೨), ಆಲಿಬಾಬನ ಕಥೆ, ಕಾಗೆಯೂ ಗುಬ್ಬಿಯೂ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆ, ಅಕ್ಬರ್ ಬೀರಬಲ್ಲನ ಮನೋರಂಜಕ ಕಥೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಪಂಚತಂತ್ರವು, ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮಂಜರಿ, ದೃಷ್ಟಾಂತ ದರ್ಪಣ, ಸಹಸ್ರ ಗಾಥಾಮೃತ ಕಲಶವು, ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ, (ನೊವೆಲ್), ಖಾಂಡವವನ ಕಥೆ, ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಚಾತುರ್ಯದ ಕಥೆಗಳು, ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತ್ರವು, ನಾಟಕವು, ಚರಿತ್ರಮಾಲೆ: ಅಕಬರ, ಶಾಂತಪ್ಪನು ಸಿಟ್ಟಪ್ಪನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಕಥೆ (ಬ್ಲೆಸೆಡ್ ಆರ್ ದ ಪೀಸ್ ಮೇಕರ್ಸ್), ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗಿಯ ವೃತ್ತಾಂತ, ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೦. ಚರಿತ್ರೆ:

ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭಾ ಚರಿತ್ರೆ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭಾ ಪತ್ರವು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸವು, ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ಣನೆ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ, ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರಾಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ, ಮೊಘಲ್ ಬಾದಶಾಹಿ, ಕೊಡಗು ದೇಶದ ವರ್ಣನೆ (೧೮೬೯), ಮದ್ರಾಸು ಅಧಿಪತ್ಯದ ವಿವರ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಚರಿತ್ರೆ, ಹಿಂದೂ ಜನರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ, ಲೋಕ ಚರಿತ್ರವು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡವು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವರ್ಣನೆ, ಮದ್ರಾಸ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿವರ, ರಾಜೇಂದ್ರಮೆ (ಕೊಡಗಿನ ಚರಿತ್ರೆ), ನರನಾಯಕನ ಚರಿತ್ರವು, ಜಹಾಂಗೀರನ ಚರಿತ್ರವು, ನೂರಜಹಾನ ರಾಣಿಯು, ಹೈದರಾಲಿಯೂ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನೂ, ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿಯವರ ಜೀವಮಾನದ ವೃತ್ತಾಂತವು, ವಿವಿಧ ಸಭೆಗಳ

ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ವರದಿಗಳು, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನ್ನವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ತೊಡಗಿರುವರು? ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೧. ಗಣಿತ:

ಗಣಿತ ಹಸ್ತಾಮಲಕ, ಗಣಿತ ಹಸ್ತಮಲಕ, ಗಣಿತ ನ್ಯಾಯ, ಮಗ್ಗಿಗಳು, ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ಗಣಿತಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳು, ಪೂರ್ಣಾಂಕ, ಬಾಯಿಲೆಕ್ಕಗಳ ಪದ್ಧತಿಯು, ಅಂಕಗಣಿತ, ಸಾಧಾರಣ ಅಪೂರ್ಣಾಂಕಗಳು (ವಲ್ಗರ್ ಫ್ರಾಕ್ಷನ್ಸ್), ಕಲೆನ್ಸಾಯವರ ಗಣಿತ ವಿದ್ಯೆ (೧೮೬೨), ಬೀಜಗಣಿತದ ಮೂಲತತ್ತ್ವಗಳು, ಯೂಕ್ಲಿಡನ ಜಾಮಿತ್ರಿ (ಭೂಮಿತಿಯು), ಪೈಮಾಷಿಯ ಲೆಕ್ಕದ ವಿವರವು (ಲ್ಯಾಂಡ್), ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೨. ಕೃಷಿ:

ಕೃಷಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕ, ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ (೫೦೦ ಗಿಡಗಳು, ಅವುಗಳಿಂದ ಔಷಧಿಗಳು), ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು, ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಪಾಠ, ಬೀಜದ ಸಂಘ (ರೈತ), ತೆಂಕನಾಡು, ಇತ್ಯಾದಿ

೧೩.ಇತರ ವಿಷಯಗಳು:

ಯೂಕ್ಲಿಡನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರಫಲ, ಘನಫಲ, ವ್ಯಾಯಾಮ ದೀಪಿಕೆ, ಲೋಕದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬೋಧಿನಿ, ಹಣ ವಿಷಯವಾದ ಪಾಠಗಳು, ಜಂತುವರ್ಣನವು (ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ), ಯಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ (ಮೆಕಾನಿಕ್ಸ್), ಪದಾರ್ಥ ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ (ಫಿಸಿಕ್ಸ್), ಪ್ರಜಾಧರ್ಮ ಸಂಗ್ರಹ (ಸಿವಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ), ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ, ಪುರುಷೋದ್ಧಾರ, ತರುಣ ಹಿತೋಪದೇಶವು, ವಿವಾಹ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಧರ್ಮ, ಹೆತ್ತವರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಜೀವಾಂತ್ಯ ಸ್ಮರಣಾತಿ ವಿಚಾರಣೆಯು, ಅಂಥಕರಣ ಪರಮಾನಂದಕಾರಣ, ಸಂಸಾರಕ್ರಮಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಮುದ್ರ ಮಹತ್ವ, ಶ್ರೀಮತಿ ಅನ್ನಿಬೆಸೆಂಟ್, ಜಾರ್ಜ್ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್, ನಾರಿಮಣಿಗಳ ಹೊಳಪು, ಚುಕ್ಕಿಗಳೂ ಬಾಲಚುಕ್ಕಿಗಳೂ, ಗ್ರಹಗಳೆಂದರೇನು? (೧೮೮೪), ಗ್ರಹಣಗಳಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಪ್ರಬೋಧನಾಮೃತ (ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ಫಾರ್ ಯಂಗ್), ಕಲಿ ಗಂಗಸರ, ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರರೂಪಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು (ಪ್ರಾಣಿಗಳು), ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಸೊಗಸು, ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನ, ಕ್ಷಯಸಂವತ್ಸರದ ಪಂಚಾಂಗವು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲತತ್ತ್ವಗಳು, ಮದ್ರಾಸ್ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳು, ಕಾಯಿದೆಗಳು, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಮುಂಬಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ದುರುಳರು, ಕೇರಳಗೀತ ಮಾಲ, ಹಿಂದೂ ಗಾಡ್ಸ್ (ಮಲಯಾಳಂ), ಸಭಾಕ್ರಮಗಳು, ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್ ಸಭೆಯ ಕ್ರಮಗಳು, ಕನ್ನಡದ ಕ್ರಿಸ್ತೀಯ ನಾಮಗಳು, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಚಿತ್ರಬೋಧ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೆಥೊಲಿಕ್ ಮಿಶನರಿಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಮನಗಂಡವರು ಗೋವೆಯ ಜೆಸುಯಿಟ್ ಪಾದ್ರಿಗಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದುದನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ

೧೫೪೨. ಗೋವೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಜೆಸುಯಿಟರು ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (೧೬-೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ). ಮತೀಯ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದ ಸಾಧನಗಳು ಎಂಬೀ ದ್ವಿಮುಖ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ಪರಂಪರೆಯು ಇವರಿಂದಲೇ ಮೊದಲಾಯಿತು.

ಆಗಿನ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಂತರ ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನ್ನು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೆಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋವೆಯ ಜೆಸುಯಿಟರು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಲಬಾರೀ ಎಂಬುದು ಮಲೆಯಾಳೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ; ತಮಿಳು. ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು 'ಬಡಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುದೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ 'ಕೆನರೀಜ್' ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವು ಕನ್ನಡವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ತಪ್ಪಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. 'ಕೆನರಿಮ್', 'ಕನರಿನಾ', 'ಕನರಿ', 'ಕನಾರಿಸ್'– ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ವಿದೇಶೀಯರ ಈ ಬಗೆಯ ಅಪಪ್ರಯೋಗದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯು ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗೆ ಸಹ ಅನ್ವಯಿಸುವಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಆಗ ಪಡೆದಿದ್ದಿತು. (ಗೋವೆಯಲ್ಲಿಯ ೧೪-೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೆಲವು ಮರಾಠಿ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿವೆ.) ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಂತರವನ್ನು ಆಗಿನ ಜೆಸುಯಿಟ್ ಪಾದ್ರಿಗಳು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರೂ ಅವನ್ನು 'ಕೆನರೀಸ್' ಮತ್ತು ತತ್ಸಮಾನ ರೂಪಗಳಿಂದಲೇ ಕರೆದರು.

ಇಂಥ ಪದಗಳಿರುವ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಗ್ರಂಥ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಕೆಲವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟರ ಮೇಲಿಂದ ಅವು ಕನ್ನಡವೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ Arte de Lingua Canarim- ಥಾಮಸ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಕೃತ. (೧೬೪೦). ೧೮೫೮ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಉಲ್ಲೇಖಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆಮದೊರ್ ದ ಸಾಂತಾ ಅನ್ನಾ ಎಂಬುವನು 'ಫ್ಲೋಸ್ ಸ್ಯಾಂಕ್ಟೋರಮ್' ಎಂಬುದನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಖ. ರೆಬೆರೊ ಎಂಬ ಪಾದ್ರಿಯು ಕೊಂಕಣಿ ಪೋರ್ತುಗೀಸ್ ಕೋಶವಲ್ಲದೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂತರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೆನರೀಸ್‌ದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಜೈಲು ವಾಸವನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರಿಝಿಕ್ರಿಲ್ ಎಂಬ ಪಾದ್ರಿಯು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೋಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನೆಂದೂ ಒಂದೆಡೆ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಲಿಯಾನಾರ್ದೊ ಚಿನ್ನಾಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಜೆಸುಯಿಟರು

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದಾದ ಜೆಸುಯಿಟ್ ಪಾದ್ರಿಯೆಂದರೆ ಲಿಯಾನಾರ್ದೊ ಚಿನ್ನಾಮಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೪೮ರಲ್ಲಿ. ಮರುವರ್ಷವೆ ಅವನನ್ನು ಕೆನರಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಳೆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ರಾಬರ್ಟ್-ದ-ನೊಬಿಲಿಯಂತೆ ಹಿಂದೂ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಆಗೀಗ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಮಿಶನ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸಿನ್ನಾಮಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೪೯). ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಈತ ಮತಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಜನತೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆಯುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭರವಸೆ ಹಾಗೂ ಮತ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಮುಂದೆ ದೇವರಾಜರು ಪಟ್ಟವೇರಿದಾಗ ಸಿನ್ನಾಮಿಯು ಅನೇಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗೋವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವರಿಷ್ಠರು ಯೋಚಿಸಿದರಾದರೂ ಸಿನ್ನಾಮಿಯು 'ಜನಸೇವೆ' ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಹದಿನೇಳನೇಯ ಶತಮಾನದ ಸಮಕಾಲೀನ ಗ್ರಂಥಚರಿತ್ರಕಾರನಾದ ಸೊಮರ್‌ಫೊಗೆಲ್ ಮತ್ತು ಸೊತ್‌ವೆಲ್ ಇವರು ಸಿನ್ನಾಮಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಸಿನ್ನಾಮಿಯು ಕೆನರಿನಾ ಇಲ್ಲವೆ ಮಲಬಾರಿಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (ಇದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆ) ಹೊಸ ಕ್ರಿಸ್ತೀಯರ ಉಪದೇಶಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಸಾರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಂತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತದ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಮೈಸೂರ ದೇಶದ ಹಿಂದೂಗಳ ಜಾತಿಭೇದ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. "ಕೆನರಿಮ್' ಭಾಷೆಯ ಗಾಢ ಪರಿಚಯದ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದು ಅವನು ಒಂದು ಕೋಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದನು".

ಸಿನ್ನಾಮಿಯು ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಕೋಶಗಳು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದ್ದು, 'ಇದೇ ಹೊಸ ಕನ್ನಡದ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿನ ವ್ಯಾಕರಣವಾಗಿದ್ದು ಆ ಗೌರವವು ಒಬ್ಬ ಇಟಾಲಿಯನ್ನನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ".

ಚಾರ್ಬೊನಾ ಮತ್ತು ಇತರರು

ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೮ರಂದು 'ಕೆಥಲಿಕ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್' ಅಸಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೆಥಲಿಕರ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮವು ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಲಂಡನ್ ಮತ್ತು ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮತೀಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆ ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೇ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನು ಇ.ಎಲ್. ಚಾರ್ಬೊನಾ: ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೆಥಲಿಕರ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವತಂತ್ರ 'ವಿಕಾರ್ ಎಪಾಸ್ಟಲಿಕ್' ಎಂದು ೧೮೩೦ರಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತನಾದ ಇವನು ಸ್ವಬಾಂಧವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟನು. ಅವನಿಗೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತಿದ್ದಿತು.

ಅವರು ಕೆಥಲಿಕ್ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯರಾಗಿ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಥಲಿಕರ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮದ ಕಾರ್ಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು(೧೮೭೩).

ಈ 'ಕೆಥಲಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್'ನಿಂದ ೩೦ಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು, ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬಂದುವು. ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಕೃತಿ 'ದೈವ ಪರೀಕ್ಷೆ' (೧೮೬೦). ಬೆಸ್ಕಿಯ ಈ ತಮಿಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಚಾರ್ಬೊನಾ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅನುವಾದಿತ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನ ಮುಂದುವರಿಸಿ 'ಸತ್ಯವೇದ ಪರೀಕ್ಷೆ'(೧೮೫೦), 'ದಿವ್ಯ ಮಾತೃಕೆ'(೧೮೬೦), 'ಸುಕೃತ ಮಂತ್ರಗಳು'(೧೮೬೬) ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಈತ ಹೊರತಂದನು. ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯಾದ 'ಜಪದ ಪುಸ್ತಕ'ವು(೧೮೬೩) ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳ ದೊಡ್ಡ ಹೊತ್ತಗೆ. 'ವೇದ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಯ ಖಂಡನೆ' ಮತ್ತು 'ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಎಂಬ ಪತಿತರ ಮಾರ್ಗ' (೧೮೬೭)–ಈ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರ ಬಗ್ಗೆ ವಿರೋಧಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹವು.

ಚಾರ್ಬೊನಾನ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದರೆ 'ಕನಾರೀಸ್–ಲ್ಯಾಟಿನಮ್'(೧೮೫೫) ಮತ್ತು 'ಲ್ಯಾಟಿನೊ–ಕನಾರೀಸ್'(೧೮೬೧) ಎಂಬ ಎರಡು ಕೋಶಗಳ ರಚನೆ. ಕೆಥಲಿಕರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ಒಂದು ಕಡ್ಡಾಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಕೋಶಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿತು.

ಇದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿದ ಜೆ. ಬ್ಯಾರಿಲ್ ಎಂಬವನು ತಮಿಳು ಕೃತಿಯಾದ 'ಪರಮಾರ್ಥ ಗುರುವಿನ ಕತೆ'ಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾನೆ (ಕ್ರಿ.ಶ ೧೮೬೭). ಮೂರ್ಖ ಗುರು ಮತ್ತು ಅವನ ಕಡು ಮೂರ್ಖ ಶಿಷ್ಯರೈವರ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಮಾತು–ನಡತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಕಥಾನಕವು ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಎ.ಬೌತೆಲೊನ (Bouteloup) ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮವು ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಥಲಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಧಿಕೃತ ಕನ್ನಡ ಬೈಬಲ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೌತೆಲೊ ಅದರ ಸಂಕ್ಷೇಪ ರೂಪವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದನು. 'ಸತ್ಯೋಪದೇಶ'ವೆಂಬ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ಬೌತೆಲೊ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಲವು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇವನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಬೌತೆಲೊ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಕನ್ನಡ–ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಸಾಹಚರ್ಯದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೌತೆಲೊ ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ಅವನ 'ಲತೀನು ವ್ಯಾಕರಣ'ವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ(೧೮೬೯). ಅದೇ ವರ್ಷ ಬೌತೆಲೊ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹೊತ್ತಗೆಯನ್ನು ಹೊರತಂದನು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಥಲಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಗಣನೀಯ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ 'ಶ್ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ'(೧೮೬೮). ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನೀತಿಪರ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬೈಬಲ್ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುವಾದ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಡನೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಯೂರೋಪಿನ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳ ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರವು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತಪ್ರಚಾರದ ಗುರಿಯು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪಾರ

ಪಠಿವಾಟಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಅಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಜರ್ಮನ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತಪ್ರಚಾರದ ಗುರಿ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವೂ, ಮುಖ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮತಪ್ರಚಾರದ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿರುವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು.

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು:

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೮೨೪ರಿಂದ ೧೯೫೬ರವರೆಗಿನ ಕಾಲ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗಣಿತ ಇವೆರಡನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಪಾಠದ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ, ಕಾಗುಣಿತ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಪದ್ಯರೂಪದ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'ಎಬಿಸಿಡಿ' ಹೇಳಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪಾಠ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಶಾಲಾ ಪಾಠದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮುಂದೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಗಣಿತಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗದ್ಯಭಾಗ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಭಾಗಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲಿಕೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅನ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗಳು, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಎಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂದು ಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಣಿತ ಬೋಧನೆಯೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದವರು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ತುವೇಟ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೦೦ರ ನಂತರ ದೇಶೀ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೂ ದೇಶೀ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ದೇಶೀ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಉದಾಹರಣೆ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಅಂಥವರು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಕಾಲದಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು ಪದ್ಯಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೇರತೊಡಗಿದವು. ಆದರೆ ಒಟ್ಟೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟನ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ

ಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ, ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಸರಣದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್ ಬದುಕನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗಳ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಜನರ ಬದುಕು ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗುವಂತೆ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪಠ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಎರಡು ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತುಲನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ದೇಶೀಯವಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಕಸಬುಗಳು ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯುವುದರಿಂದ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಯಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ ಮುಂದೆ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ ರೂಪಿತವಾದಂತೆ ೧೯೨೦ರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದು 'ಬಾಲದರ್ಜೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಾಲದ ಪದ್ಧತಿ ಮುಂಚೆ ನಿಂತುಹೋಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿ ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿ ಎಂಬ ತರಗತಿ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ತರಗತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಆಗದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಎಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು:

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ' ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ, ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಬಾಲಬೋಧೆ, ಅಂಕಲಿಪಿ, ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಪಾಠಗಳು, ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ, ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕ ಭಾಗ-೧ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವವನಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಅಥವಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ- ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭ ಇಲ್ಲವೇ ಅಂತ್ಯ, ಕೆಲವು ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬೋಧಕನಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಬೇಕು? ಬೋಧನೆ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಗಳ ಆರಂಭಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಕ್ರಮಾಗತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ

ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಿಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆದಂತೆ, ಪಠ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. (ಉದಾ: ೧೮೪೪ರ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ) ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಬರಹಗಳು ಮೋಡಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೨ ರಿಂದ ೧೯೫೦ರವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಶತಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಣೆಯಿಂದ ಆರು ಆಣೆಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪಠ್ಯಗಳು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಅಂಗೀಕಾರ ಪಡೆದು ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪುಟದ ಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಪುಟಗಳಿಂದ ಅರವತ್ತೆರಡು ಪುಟದವರೆಗೆ ಪಾಠಗಳು ಇದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಠಗಳನ್ನೂ ಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಪಾಠಗಳಿಂದ, ಎಂಬತ್ತಮೂರು ಪಾಠದವರೆಗೂ ಪಾಠಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾಲಕದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಗಣಿತದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಗ್ಗಿಯ ಪಾಠ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೪ರಲ್ಲೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಗ್ಗಿ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳ ರೂಪಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ.

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಗಣಿತದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಗ್ಗಿಯ ಪಾಠ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೪ರಲ್ಲೇ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ' ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಗ್ಗಿ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಆಣೆ, ಪೈ ಗಳನ್ನೋ ಸಂಕೇತವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು (೧–೧೦೦) ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕೂಡು, ಕಳೆ ಲೆಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಗಮನಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವ, ಕಳೆಯುವ ಲೆಕ್ಕ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೩೫ರ ಕ್ನನಡ ಮೂಲಪಾಠಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಲು, ಕಳೆಯಲು ಸೊನ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೂಡಿಸುವಾಗ:	೦	೦	೦	೦	೦
	೦	೦೦	೦೦೦	೦೦೦೦	೦೦೦೦೦
	೨	೩	೪	೫	೬
ಕಳೆಯುವಾಗ:	೦೦	೦೦೦	೦೦೦೦	೦೦೦೦೦	
	೦೦	೦೦	೦೦	೦೦	
	೦	೧	೨	೩	

ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ – ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗಿ ಈ ರೀತಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

೧ ೧ಲು – ೧ (ಒಂದು ಒಂದಲು ಒಂದು)

೨ ೨ಲು – ೪ (ಎರಡು ಎರಡಲು ನಾಲ್ಕು)

೩. ೧೦ಲು – ೩೦ (ಮೂರು ಹತ್ತಲು ಮೂವತ್ತು)

ಇದು ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೂಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪೈ ಎಣಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ, ಆಣೆ ಎಣಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ- ಎಂಬ ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಣೆ- ರೂಪಾಯಿಗಳ ಎಣಿಕೆ ಲೆಕ್ಕ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೭ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದ 'ಮೂಲಪಾಠಕ' ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಶಬ್ದಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ –ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ರಚನಾಕಾರರು ಪ್ರತಿ ಪಾಠಕ್ಕೂ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಪದ, ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಿಚಯ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಈ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಾಲಕದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು, ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಬಂದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ:

ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೪೪ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ' ಎನ್ನುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣಗಳ ರೂಪ ಈಗಿನ ರೀತಿಗಿಂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡುದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಸ್ವರ ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನಗಳು) ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದಾದ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳ ರೂಪಗಳು ಹಾಗೆ ಉಳಿದಿವೆ.

ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ೧೮೪೪ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು, ಅವರ್ಗಿಯಾಕ್ಷರಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಕಾಗುಣಿತವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಋಕಾರ, ಐಕಾರ, ಓಕಾರದ ಗುಣಿತಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

೧೮೫೪ರ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ, ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಮರೂಪದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಕೈ ಬರಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏಕರೂಪದ ಬರಹದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಪು ಮಾಡಿ ಕೈಬರಹವನ್ನು ಸುಲಭೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇದೇ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕಂಠ, ತಾಲು, ಮೂರ್ಧನ್ಯ, ದಂತ, ಓಷ್ಠ, ನಾಸಿಕ ಕಂಠತಾಲು, ಕಂಠ–ಓಷ್ಠ – ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಂಠ–ಕತ್ತು, ತಾಲು–ಅಣ್ಣಾಲಿಗೆ, ಮೂರ್ಧ–ಬಾಯೊಳಗಣಟ್ಟವ, ದಂತ–ಹಲ್ಲು, ಓಷ್ಠ–ತುಟಿ, ನಾಸಿಕೆ–ಮೂಗು– ಹೀಗೆ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೮೫೮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ೬ ಮತ್ತು ೭ನೇ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಹತ್ತು ರೀತಿಯ ಒತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ (ರೇಫ ಮತ್ತು ಕ್ರ- ಈ ಒತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಅವುಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಕ್ಯ, ಕ್ತ, ಕ್ಷ, ಕ್ವ, ಕ್ತ, ಕ್ನ, ಕ್ಟ, ಕ್ಲ, (ಕ್ರ, ರ್ಕ) ಇವೆ ಒತ್ತುಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ೩೫ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳೂರು ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶ್ಯನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಎಂಬ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕ್ರಮ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

- ಸ್ವರ ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

  ಉದಾ: ಅ ಕ ಅ ಖ ಅ

  ಆ ಕಾ ಖಾ ಆ

  ಇ- ಇ ಕಿ ಇ ಖಿ ಇ ಖೀ ಇ ಕೀ

- ಸ್ವರ –ವ್ಯಂಜನಗಳ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಆಯಾ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪದಗಳ ಪರಿಚಯ.

  ಅ–ಅಗಸ ಆ– ಆಕಾಶ, ಆಟ

- ಎರಡರಿಂದ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ

  ಆನೆ, ಆಕಾರ, ಗಲಿಬಿಲಿ, ಎಳಚೀಮರ, ಸರಕಾರದ ಹಣ

- ಕೆಲವೆಡೆ 'ಆ', ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ 'ಆ'

  ಕೆಲವೆಡೆ 'ಈ', ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಇ್

- ಋ ಕಾರವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೂ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಋ' ಕಾರ ಪದಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ– ಋಣ, ಕೃಪೆ. ಗೃಹ, ದೃಢ, ಪೃಥ್ವಿ... ಇತ್ಯಾದಿ.

- ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತುಗಳಿಲ್ಲದ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದು. ಅರ್ ಕಾರ ಒತ್ತು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದೆ ಬರವಣಿಗೆ ಕ್ರಮ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಕ್–ಕ, ಅಪೇಕ್–ಷೆ, ಕ್ರಮ.

- ಅನುಸ್ವರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬರೆದ ಪದಗಳು. ಅಂಕೆ, ಅಂಚು, ಅಂತ್ಯ– ಅನುನಾಸಿಕಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಬರೆದ ಪದಗಳು– ಅಙಕೆ. ಅಞಚು, ಅನ್‌ತ್ಯ.

- ವಿಸರ್ಗ, ರೇಫೆ ಬಂದಾಗ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ರೀತಿ ಅಂತಃಕರಣ. ಪ್‌ರಾತಃಕಾಲ. ಮನಃಪೂರ್‌ವಕವಾಗಿ ನಿಃಸ್‌ಪ್‌ಋ.

ಎಲ್ ಗಾರ್ತುವೇಟು ರಚಿಸಿದ **ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕವು** ಉಪಾಧ್ಯಯರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಹೊಂದಿರುವ ಆವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ

ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಬೋಧನೆ- ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ). ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೂಡದೆ ಮಕ್ಕಳು ದಿನನಿತ್ಯ ಮಾತನಾಡುವ ಪದಗಳಿಂದಲೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನಾಯ್ದು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಕ್ರಮ ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದು, ಇದು, ಅವನು, ಇವನು- ಎನ್ನುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಅ, ಇ, ದು, ವ, ನ... ಹೀಗೆ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಿಚಯ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪತ್ರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ, ಈ, ಫ, ಭ, ಹ – ಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ – ಎಂದು ಈ ರೂಪಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೈಸ್ ಪಾದರಿಯಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿದ ಪತ್ರಪುಸ್ತಕ ೧೮೪೫ ಮತ್ತು ೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬರಹಗಳು ತೆಲುಗು ಲಿಪಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಈ ಪತ್ರಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಅಚ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಭೇದಗಳು

೨. ವೊತ್ತಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಭೇದಗಳು

ಅಚ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಭೇದಗಳು- ಎಂಬೀ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸ್ವರಾಕ್ಷರದೊಂದಿಗೆ ಕಾಗುಣಿತಗಳ ತಲಕಟ್ಟು ತಲಟ್ಟೆಳ್ಳ, ಗುಡಿಸಿ ಗುಡಿಸಿಂದೀರ್ಘ, ಕೊಂಬು, ಕೊಂಬಿನಿಳಿ ಹಾಗೂ ಎತ್ವ, ಎತ್ವನ್ದೀರ್ಘ, ಐತ್ವ ಓತ್ವ, ಓತ್ವನ್ದೀರ್ಘ, ಔತ್ವ- ಎಂದು ಗುಣಿತಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೊತ್ತಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಭೇದಗಳು – ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಕ್ಕ, ಗ್ಗ, ತ್ತ, ರ್ನ್ನ, ಮ್ಮ, ಯ್ಯ, ರ್ರ್ರ, ಲ್ಲ, ವ್ವ- ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ವ್ಯಂಜನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 'ನ' ಕಾರಕ್ಕೆ ೯ ಹಾಗೂ 'ರ' ಕಾರದ ಒತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಅರ್ ಕಾರದ ಒತ್ತಿನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಗುಣಿತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು 'ಕ' ಕಾರದಿಂದ 'ಕ್ಷ' ಕಾರದವರೆಗಿನ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಮೆಲ್ಲುಕಾಗುಣಿತ' ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದೇ ವಿಶೇಷ. ಮೆಲ್ಲುಕಾಗುಣಿತದಲ್ಲಿ ಙ, ಞ – ಅನುನಾಸಿಕಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಒತ್ತಕ್ಷರ ರೂಪಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಒಂಭತ್ತು ಒತ್ತುಗಳನ್ನೇ ವೊತ್ತು ಕಾಗುಣಿತದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 'ನ' ಕಾರದ ವ್ಯಂಜನಾಂತ – ೯ ಹಾಗೂ 'ನ' ಕಾರದ ಒತ್ತು ' ್ನ ' ಈ ಎರಡರ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. (ಕ೯, ಸ೯, ಚ೯, ಕ್ನ, ಸ್ನ, ಚ್ನ). ಹಾಗೆಯೇ ರಕಾರದ ಒತ್ತು ಅರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರೇಫ- ಎರಡನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ (ಕರ್, ಕಾರ್, ಕಿರ್..., ಕ್ರ, ಕ್ರಾ, ಕ್ರಿ).

ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆ:

ಮತಬೋಧನೆಯ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಪಳಗಿಸಲು ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪತ್ರಪುಸ್ತಕವೇ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಪತ್ರಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಗಾಗಿ ಹರಸಾಹಸ ಪಟ್ಟಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣ, ಅವಿಷ್ಕಾರ, ಪ್ರತಿಗಳ ಮಾರಾಟ- ಇವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಾಲಕವರ್ಜೆಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಒಂದು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಪಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಕಾ

ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಾಟು ಮಾಡಲು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಬೋಧನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೮೪೪ರ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ೧೪ ಸ್ವರಗಳು, ೨ ಯೋಗವಾಹಗಳು, ೩೪ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು ೨೭೫ (೨೫x೧೧) ಅವರ್ಗೀಯಾಕ್ಷರಗಳು (ಕ್ಷ ಸೇರಿ) – ೧೧x೧೧ =೧೨೧– ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೪೨ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ' ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಹಲವು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಇದು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಕಲಿತ ಮೇಲೆಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗದೆ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವರ, ಎರಡು ಅಕ್ಷರದ ಪದಗಳಿಂದ ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ, ಚ, ಟ – ಮೂರು ವರ್ಗೀಯಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಗಜ, ಕಡ, ಕಣ, ಜಡ, ಕಡಗ, ಕಣಜ– ಎಂಬ ಪದ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ತವರ್ಗ ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಜನ, ಧನ, ತನಕ, ಗಗನ– ಹೀಗೆ ಪದಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತ ಅಕ್ಷರ – ಪದಗಳ ಕಲಿಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಕ್ಕಳು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೂ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ ಸಮಯ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಭ್ಯಾಸ. ಬಹಳ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆ ಪಾಠಕ ೧೮೭೬ ಹಲವು ತಿದ್ದುಪಾಟುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ 'ಈ ಹಿಂದೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದವನು' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಪಾಠಕ ಎನ್ನುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಓದುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಲಿಕೆ, ಮಾತಿಗೆ, ಓದಿಗೆ ನಂತರ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ತರಗತಿಯ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ, ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿದ ಪಾಠವನ್ನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಓದಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಠವನ್ನು ಹೊಯಿಗೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಬರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಓದಿನೊಡನೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಲಿಕೆ ಸಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಿಂದ ಕೊನೆಯ ತನಕ ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ

ವಿದೇಶೀ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರಾದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ತರದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಅಕ್ಷರ ಬೋಧನೆ:

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ತೊಡಗಿ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಏಳು-ಎಂಟು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಹೊರಬಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮಿಶನರಿಗಳು 'ಬೋಧನೆ'ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಪಳಗಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ' ಅಥವಾ 'ಕಲಿಸುವವನಿಗೆ ಸೂಚನೆ' ಎಂಬ ಭಾಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯ ಆರಂಭ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಹೋದರೂ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೭ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ) ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೬೦ರವರೆಗೆ) ಲಭ್ಯವಾದ ಪುಸ್ತಕದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ಬೋಧಕ, ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಾಠಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ (೧೮೫೭ರ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು). ೧೮೫೭ರ "ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ" ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ "ಕಲಿಸುವವನು ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪಾಠದ ಪ್ರತಿ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯನ್ನೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಮಸ್ತ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ್ನು ಬೋಧಕನು ಓದಿ ಹೇಳುವಾಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತರಾಗುವ ಪರ್ಯಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಆಯಾ ಪಾಠ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಓದಿ ಬರೆಸುವಾಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದವರು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಬರೆಯುವ ಹಾಗೆ, ಮುಂಚಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಪರ್ಯಂತರ ಕೆಳಗೆ ಬರುವ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೋಧಕನು ಬಿಡಬಾರದು".

೧೮೮೯ರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ – ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಒಂದು ವರುಷ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದು- ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರ, ಪದ, ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೋಧಕನು ಕರಿಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಬಳಿಕ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ, ಆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಹೊಯಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದಲೇ ಮಗ್ಗಿ ಲೆಕ್ಕ, ಭಾಗಾಕಾರ ಲೆಕ್ಕಗಳು ಬಂದುದನ್ನು ೧೮೪೪ರ ಪಠ್ಯದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಯಿಪಾಠ, ಮಾಡತಕ್ಕ ಪೈ ಎಣಿಕೆ ಪಟ್ಟಿ, ಆಣೆ ಎಣಿಕೆ ಪಟ್ಟಿ – ಇವುಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ (೧೮೭೯ರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕವು).

ಬಾಂಬೆಯ ೧೮೮೭ರ ಕನ್ನಡ ಅಂಕಲಿಪಿಯು ಎನ್ನುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತ– ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಈ ರೀತಿಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

"...ಶಿಕ್ಷಕನು ಅವರವರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾ ಕರಿಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬರೆದು, ಆ ಬಳಿಕ ತರಗತಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಓದಿಸಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಕರಿಹಲಗೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು". ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಕೊರತೆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬೋಧಕನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಆಧಾರದಿಂದ ಕಲಿಸಬೇಕು– ಎನ್ನುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ವಾತಾವರಣ– ಸಾಗಿಬಂದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುತ್ತಾ, ಮಕ್ಕಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಉಳಿದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಉಚ್ಚರಣೆಗಳು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಹೇಗೆ– ಎಂದು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೋಧಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಿದ 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ' ಯು ಎನ್ನುವ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಣಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪ ಸಾಮ್ಯವಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗುರುತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ– ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಕಡೆಗೂ ಬೋಧಕ ಗಮನಹರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ೧೮೫೪ರ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಕನಿಗೆ ಮೊದಲು 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ'ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರ ಪದ್ಧತಿ, ಪದ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೂ ಅಕ್ಷರಮಾಲಾ ಬೋಧನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೋಧಕನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಉತ್ತರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾತನಾಡುವ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಬೆಳೆಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸೂಚಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ೧೮೯೯ರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಕ್ರಮ:

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ, ಕಾಗುಣಿತ, ಒತ್ತಕ್ಷರ ಲೆಕ್ಕ ಮಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಪದಗಳ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಪಾಠಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದ (೧೮೪೪ ರಿಂದ ೧೮೫೪) ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಗುಣಿತ, ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳ ಬಳಿಕ ದ್ವ್ಯಕ್ಷರ, ತ್ರಿಯಕ್ಷರ, ಚತುರಕ್ಷರ, ಪಂಚಕ್ಷರ, ಷಡಕ್ಷರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೈಸ್ ಬರೆದ 'ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಪಾಠಗಳು'– ಎಂಬ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡಕ್ಷರ, ಮೂರಕ್ಷರದ, ನಾಲ್ಕಕ್ಷರದ, ಐದಕ್ಷರ, ಆರಕ್ಷರದ ಮಾತುಗಳು– ಎಂದು ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕಕ್ಷರದಿಂದ ಆರಕ್ಷರಗಳವರೆಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸುವಾಗ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಬಹುವಚನ,

ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಗುಣವಾಚಕ ತದ್ಧಿತಾಂತಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳ/ ನಾಮಗಳ ಬಳಿಕ ನೇರ ಗದ್ಯ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ್ದು ೧೮೪೪ರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕೂಡಿಸಿದ ಮಾತುಗಳು ಮೂಲ ಮಾತುಗಳೂ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತುಗಳೂ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಂದು ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಿದ 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿ, ಆಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಜೋಡು ಪದಗಳಾಗಿಸಿ ಪದಸಂಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ಬಾಳೆಗಿಡ, ಹೋದ ತಿಂಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರು, ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಆಟ ಪಾಠ, ತಗ್ಗು ಮುಗ್ಗು-ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ **ಅನೇಕ ದೇಶಗಳು, ಏಕ ದೇವರು**- ಎಂಬ ಪದಗಳು ಮಿಶನರಿಯವರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಮೂಲಸೂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಟ ೪೨ರಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮಾತುಗಳೂ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತುಗಳೂ- ಎಂದು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಮೂಲ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮೋಸ, ಕಳ್ಳ, ಕೆಂಪು, ಆಟ- ಎಂದು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮೋಸಗಾರ, ಮೋಸಗಾರ್ತಿ, ಕಳ್ಳತನ, ಕೆಮ್ಮಂಣು (ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು), ಕೆಂಧೂಳು, ಮಕ್ಕಳಾಟ- ಹೀಗೆ ಪದರಚನೆಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. 'ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು'- ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರಳವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಭಾವನೆ, ನಿಷೇಧ, ಆಜ್ಞಾಪನೆ, ಸಂಭಾವನೆ- ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. **ಉದಾ: ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆ: ದೇವರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಡು, ಹುಡುಗರು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕು; ಅರಸುಗಳು ರಾಜ್ಯವಾಳಬೇಕು; ಕರ್ತನ ರಾಜ್ಯವು ಬರಲಿ, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬಾರದು, ಮೂರ್ಖ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೋ? ಎಂಥಾ ಮಗಳು ತಾಯಿಗೆ ದುಃಖಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ"** ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೇವಲ ಕಲಿಕೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿರದೆ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಉದ್ದರಣೆಲ್ಲಿರುವ ೩, ೪ ಮತ್ತು ೫ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅರಸುಗಳು ರಾಜ್ಯವಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಶಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಿದೆ. ಕರ್ತನ ರಾಜ್ಯವು ಬರಲಿ ಎಂಬುದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಚಾರದ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪಠ್ಯಕಾರರು ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಬೋಧನೆಯ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ (೧೮೪೪ರಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಿದ) ಹತ್ತು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದೀರ್ಘವಾದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರದ ಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ. ೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಿದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಾಗಕೂಡದು- ತಂದೆ ಮಗ ಸೇರಿ ಕತ್ತೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ೧. ಮಯ್ಯಿಗೆ ಮಯ್ಯಿ ಮಾಡಬಾರದು. ೨. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾಯಿ ನೋಡದೆಯಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ದೇವರು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ೩. ಯೇಸುವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ೪. ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳನ್ನೂ (೧) ಮಗಳ ಅರಸನು ೨. ಇರುವೆಯು ೩. ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ೪. ದ್ರಾಕ್ಷೆ ತೋಟ ೫. ಸತ್ತವರ ಎಲುವುಗಳು ದೇವರ ವಾಕ್ಯದ ಶ್ಲೋಕಗಳು- ಎಂದು ೬೪ ನೀತಿಗಳನ್ನು

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಆಜ್ಞೆಗಳು. ಕರ್ತನು ಬೋಧಿಸಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಕರ್ತನ ಆಶೀರ್ವಾದವು– ಹೀಗೆ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ರೆವರೆಂಡ್ ಬಿ. ರೈಸ್– ಇವರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯ (೧೮೪೫/೧೮೪೬) **'ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಪಾಠಗಳು'**: ದೀರ್ಘವಾದ ಪಾಠಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಸರಳ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪಾಠಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೇಳು ಪಾಠಗಳಿವೆ – ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದುವ ಪಾಠಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳು ಹಿತವಚನ ಉಪದೇಶ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳು ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ (ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ) ೧೮೪೪ ರಿಂದ ೧೮೭೫ರವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಹಲವು ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳಾದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ನವೀನಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಪಾಠಗಳು – ಇದರ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ರೂಪಿನ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದರೆ ೧೮೭೦–೭೫ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕವು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ (ಮುದ್ರಣ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯ ರಚನೆ) ಬದಲಾದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದ ಎಲ್., ಗಾರ್ತುವೇಟು ೧೮೭೫ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕವು ಎಂದು ಹೊರತಂದಿದ್ದರೆ ೧೮೭೪ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕ– ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದೂ ಮತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳು ದೇವೋಪಾಸನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ –ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೧೮೫೪ರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಗಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ರಾಗಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಂದು ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು, ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದವರೆಗೂ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಠವೆಂದು, ಅಧ್ಯಾಪಕ/ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ಅಯ್ಯರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ೧೮೬೫೪ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳ ನಂತರ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಪುರುಷ, ಲಿಂಗಗಳು, ವಚನಗಳು, ಕಾಲಗಳು – ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಿಂಗಳು. ರಾಶಿ. ಸಂವತ್ಸರ– ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆ – ದ್ವಿತೀಯ ಘಟ್ಟ:

ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದುದನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಹಲವು ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇಲ್ಲಿನ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುದನ್ನು ಪೂರ್ವ ಹಂತದಲ್ಲಿಯ ಪಠ್ಯ ರಚನಾಕಾರರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ಬೋಧನೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದರೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ – ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು – ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೫ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ ಒಂದು ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಮತ್ತು ಉಳ್ಳಾಲ ಮಂಗೇಶರಾಯರ ಪ್ರಭಾವ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಬಾಲಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಮಾರ್ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಪಡೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ:

ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ ಪುಸ್ತಕವು ಹಲವು ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಬಾಲಕರ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಹಲವು ರೀತಿಗಳಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದ ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಗುಣಿತಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಅ' ದಿಂದ 'ಔ' ಕಾರದವರೆಗಿನ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಆ ಸ್ವರಗಳ ಕೆಳಗೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಕಾಗುಣಿತದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಶ್ಚನ್ ಮಾಬೆನ್‌ರವರ ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ; ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು, ಇದು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಮೂಲಪಾಠಕದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ, ಮಕ್ಕಳ ಮಾತೃಭಾಷೆಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಮಹತ್ತರ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ ಬೆಳೆಯದೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಾಗದು ಎಂಬ ಖಚಿತ ನಿಧಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಪಠ್ಯ ಗಮನೀಯವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಬೆಳೆಸಬೇಕು – ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಪುನಃ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಬಳಿಕ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ – ಎನ್ನುವ ತತ್ವವೂ ಇದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪದಗಳನ್ನೇ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ, ಬಳಿಕ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ಪಾಠ ೪೧ ಪುಟ ೩೬ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಋ' ಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ–

ಎಂಬ ಬಾಲಕ ದರ್ಶಿಯು ಪಠ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಮೂವತ್ತೆರಡನೇ, ಮೂವತ್ತಮೂರನೇ ಪಾಠವಾಗಿ ಕಾಣಲುಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅ, ಆ ಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಗ. ಲ, ದ, ಡ, ನ.. ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕ್ಷ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿ, ಇದಕ್ಕೂ ಕಾಗುಣಿತವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ:

ಈ ಪಠ್ಯದ ರಚನಾಕಾರ ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ ಇವರಿಂದ ರಚಿಸಿದ 'ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ; ಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ – ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಎನ್ನುವ ಪೀಠಿಕಾ ರೂಪದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಮಾಲಾ ಅಕ್ಷರ ಕ್ರಮದಂತೆ ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು– ಎಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಸಾದ್ಯವಿದೆ. ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮೂಡಿಬಂದರೂ ಬೋಧಕರು ಹಳೆಯ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದುದನ್ನು ಚ, ವಾಸುದೇವಯ್ಯ ಅವರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಾದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ– ಇವರ 'ಬಾಲಬೋಧೆ; ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ಪುಸ್ತಕ ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪದ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ೧೪ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಮಾಲಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ಋ' ಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಪದ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ 'ಋ' 'ೠ' ಕಾರಗಳನ್ನು 'ಕೃ' 'ಕೃ' ಎಂದು ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಋ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಶೃಂಗಾರ – ಈ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನುಳಿದು ಅನ್ಯ 'ಋ' ಕಾರ 'ಋ' ಕಾರ ಗುಣಿತವನ್ನು ಕಾಗುಣಿತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರೆವು.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಬಾಲಬೋಧೆ– ಭಾಗ ೧ ಮತ್ತು ೨ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಸೆಳೆಯುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಂದನ್ನೊಂದು ಹೋಲುವ ಮೂಲಾಕ್ಷರಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿಅಂದರೆ ರ ಠ ಈ ಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಿಶ್ರಕ್ರಮ ಎಂದು ರಚನಾಕಾರರ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ' ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ 'ರಠ ಈ ಕ' ಪದ್ಧತಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಾಪುಟದ ಹಿಂಬಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ನವೀನ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಲು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದರೂ ಮೈಸೂರು, ಮದರಾಸು ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿದ್ಯಾ ಖಾತೆಯಿಂದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಗಾಗಿ ತೃತೀಯ ಘಟ್ಟ

ಬೋಧನೆಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವ ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಸುಮಾರಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೬೫ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಅಕ್ಷರ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ ಸುಗಮವಾಗುವುದೆನ್ನುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಬೋಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು- ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು 'ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ' ಬಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಚಿತ್ರದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷನೆ ನಡೆಸಿ, ಆ ವಸ್ತು/ ಜೀವಿಯ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು- ಎಂಬ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳ ಬರವಣಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಈ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ, ಕಲಿಸುವಾಗ "ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸುರು ಮಾಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು' ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು – ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಬೋಧನೆ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಸಬಹುದು – ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದುದನ್ನು ಮನಗಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಬೋಧಕನು/ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು – ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಿ. ವಾಮನ ಭಟ್ ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಗಳು ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನ ಪರಿಚಯದಿಂದಲೇ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು- ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ಮಗುವಿನ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು- ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಮೊದಲನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದರಿಂದ – ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪದಗಳನ್ನು ತಂದು. ಆ ಪದಗಳನ್ನು ಕರಿಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಇಲ್ಲವೆ ಮಿಂಚೋಲೆ (ಫ್ಲ್ಯಾಶ್ ಕಾರ್ಡ್)ಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಪಠ್ಯದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿ, ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಠಗಳು:

ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದನೇ ಮತ್ತು ೨ನೇ ಭಾಗಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ, ಕಾಗುಣಿತ, ಒತ್ತಕ್ಷರ, ಪದರಚನೆ..ಇತ್ಯಾದಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಠ, ಪದ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಕೆ, ಸಂಖ್ಯೆ, ವಾರಗಳ ಹೆಸರು, ತಿಂಗಳುಗಳ ಹೆಸರು, ಸಂವತ್ಸರ್, ಆಣೆ, ಪೈ- ಎಣಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದುದನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪಾಠಗಳು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತರಿಂದ ಅರವತ್ತರವರೆಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳು ಒಂದು ಪುಟದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಪಾಠಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಗುಣಿತ, ಒತ್ತಕ್ಷರ, ಪದ ಪರಿಚಯಗಳ ಪಾಠಗಳು ಪುಟಕ್ಕೆ ಎರಡು, ಮೂರು ಪಾಠಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಿಚಯವೇ ಒಂದು ಪಾಠವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳು ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳನ್ನು – ಕಾಲ, ಪುರುಷ, ಲಿಂಗ, ವಚನ– ವಿಭಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪಾಠಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಥೆ, ಪದ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು– ಇವು ಪಾಠದೊಳಗೆ ಸೇರಿವೆ. ಬುದ್ಧಿವಾದ, ಹಿತೋಪದೇಶ, ನೀತಿ ಮಾತುಗಳು– ಪಾಠದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಎನ್ನುವ ಈ ಸೂಚನೆಗಳು ಬೋಧನೆ – ಕಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಪಠ್ಯದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಆಧ್ಯ.

ಸುಮಾರಾಗಿ ೧೮೯೫ ರಿಂದ ೧೯೩೫ರವರೆಗಿನ ನಾಲ್ಕು-ಐದು ದಶಕಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ತರಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾ: ೧ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಳೆ? ಆಕೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಳೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಇದ್ದಾನೆ.

ಅಕ್ಕಾ! ಬೆಕ್ಕು ಬಂದೀತು. ಚಿಕ್ಕ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿತು. ಅದರ ರೆಕ್ಕೆ ನೋಡು, ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡು, ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳು. ಇದು ಅಕ್ಕಿ ಚೀಲ. ಇದು ಯಾರ ತಕ್ಕಡಿ? (೮೦ನೇ ಪಾಠ – ಕರ್ನಾಟಕ ಬಾಲಬೋಧೆ– ೧೯೩೮) – ಇದು 'ಕ್ಕ' ಎಂಬ ಒತ್ತಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾದ ಪಾಠ.

ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ (೧೮೯೫) ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪಾಠದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಗಿದೆ.

೧. ಒಲೆಗೊಂದು ಕೊಳ್ಳಿ, ಮನೆಗೊಂದು ಮುದುಕಿ.

೨. ಹನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹೊಳೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ.

೩. ಬಂದರೆ ಮಳೆ ಕಾದರೆ ಬಿಸಿಲು.

೪. ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ದೇವರು ಊಟವ ಕೊಡಲಾರನೇ?

೫. ಚೂರಿ ಹದವಾದರೂ ಗಿಡ ಕಡಿಯಲಾರದು.

೬. ಜನ ನೋಡಿ ಬೇಡಬೇಕು; ಜಾಗ ನೋಡಿ ಉಗುಳಬೇಕು.

೭. ಕಾಸು ಇಲ್ಲದ ನರ, ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಮ.

೮. ಪಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಾಪೋಸು; ದೀಪದ ಅಡಿ ಕತ್ತಲೆ.

೯. ಅಂಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಂಗಿ ಸೇದಿ ಮಂಗನಾದ.

೧೦. ಫಲವಿಲ್ಲದ ಮರ ಹೊಲದಲ್ಲಿದ್ದರೇನು?

೧೧. ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೆ ವ್ಯಥೆ ಹೋಗುವುದೇ?

೧೨. ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖ ದುಃಖವೇ?

೧೩. ಹುಟ್ಟು ಗುಣ ಘಟ್ಟ ಹತ್ತಿದರೂ ಹೋಗದು.

೧೪. ಹಕ್ಕಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಲ, ಮರಕ್ಕೆ ಬೇರು ಬಲ.

ದೇವರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ, ಮತ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಚಿತ್ರ ಕರ್ಣಾಟಕ ಬಾಲಬೋಧೆ (೧೯೭೮) ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದೇವರು – ಎಂಬ ಒಂದನೆಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ಪ್ರಕೃತಿ– ಎಲ್ಲವೂ ದೇವರಿಂದ ಆದುದು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಕುವವನು, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಾಕುವವನು– ದೇವನು. ದೇವರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು – ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

"ಸಲಹು ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಸುಗುಣ

ನಿಲಯ, ಭುವನವಿನುತನೆ\ಒಲಿದು ಮತಿಯನೆನಗೆ ನೀಡು

ಬಲವ ನೀಡು, ದೇವನೆ"

ಎಂಬ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪದ್ಯವೊಂದು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ 'ದೇವರ ಮಹಿಮೆ' ಎನ್ನುವ ಉಗಾಭೋಗವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ (೧೮೯೩)ರಲ್ಲಿ ದೇವರು ಆರು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ, ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಏಳನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು, ದೇವರ ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, "ನಾನು ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲಾರೆನು. ಆದರೆ ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೇವರು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಆಲೋಚಿಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ದೇವರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ದೇವರನ್ನು ನನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಹೃದಯದಿಂದ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ದೇವರೇ, ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಕಲಿಸು" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ (೧೮೯೩)ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ 'ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ'– (೪೧ನೇಯ ಪುಟ–ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವರ ರಾಜ್ಯವು ಇರಲಿ..." ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೂ ಕೂಡ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೂಡಿದುದು – ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಳೆ, ಬೆಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠಗಳು ೧೯೦೮ರ ಬಾಲಬೋಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಾಲೆ, ಮಠ, ಐಗಳು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಅಯ್ಯನವರು- ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಾಲಬೋಧೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದರೂ "ಓದುವ ಕ್ರಮ"- ಎನ್ನುವ ಪಾಠ, ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನಿಧಾನದಿಂದ ಓದು. ರಾಗದಿಂದ ಓದು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಡು. ಮಾತಾಡುವ ಹಾಗೆ ಓದು. ಬಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಬೇಡ. ಬಲು ಮೆಲ್ಲಗೂ ಓದಬೇಡ" ಎಂದು ಓದುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ "ವಾಕ್ಯ ಮುಗಿಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಒಂದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸು. ಓದುವಾಗ ಅಂಗಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಓದಿದ್ದು ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರು ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ" ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರಗಳು ಅಲ್ಲದೆ **"ಮಠ" ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಪಂಗಡ/ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, 'ಓನಾಮ' ಕಲಿಯುವ ಹುಡುಗರ ಓದುವವರು ಒಂದು ಪಂಗಡ, ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವವರು ಒಂದು ಪಂಗಡ, ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಂದು ಪಂಗಡ ಎಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ವರ್ಗವೆಂದು ಹೆಸರು – ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.**

ಬಾಲಬೋಧೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಉಕ್ಕು, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತಾಮ್ರ, ಸೀಸ, ತವರ- ಎನ್ನುವ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಬಾಲಕದರ್ಜೆಯ ಪಾಠ ಪುಸ್ತಕ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿಸುವ, ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀತಿಬೋಧಕವಾದ ಕತೆಗಳನ್ನಳವಡಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೧೮೫೫ರ ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ೧೮೦೦ರ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆವು. ೧೯೦೮ರ ಬಾಲಬೋಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಥೆಗಳಿಲ್ಲ. ಸಚಿತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಾಲಬೋಧೆ ೧೯೩೮ – ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ೧೮೫೫ರ ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಆಡು ನುಡಿಯ ಪದಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಉದಾ: ಪಾಠ ೪೧ರಲ್ಲಿ ಹಾರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಣ್ಣನ್ನು ಗೋರಬಹುದು.

ನೇಗಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಹೂಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಗೋರು, ಹೂಡು? ಇವು ತುಳು ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು.

ನಾನಾ ವೃತ್ತಿಗಳು- ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತಾಂಬ್ರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು ಚಂಬುಕುಟ್ಟಿಯು.

ಬಲೆ ಬೀಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವನು ಮೊಗೆಯನು.

ಮಕ್ಕಳು ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಜಿ ಮಾಡದೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕೂತು ಕಲಿಯಬೇಕು.

ಸಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಐಗಳರಿಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿರಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಕ್ಕ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡಿರಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ಮಳೆಕಾಲ ಸುರು ಆಗುವ ಮೊದಲೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾವಣಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಜನರು ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಂಬರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವರು.

ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕರಾವಳಿ ಜನರ ಮಾತುಗಳು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಹುಡುಗಿಯರು ಹೂ ಮುಡಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ ಬರಬಾರದು' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ 'ಹಡಗ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಂಗ್ಲ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇಣುಕಿ ನೋಡುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆ ಪಾಠ ೩೪ (೧೮೯೫)ರಲ್ಲಿ **ದೊರೆಗಳು ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಸೌಟನ್ನೂ, ಮುಳ್ಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ** – ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ, ದೊರೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ (ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ರಾಜರಿಗೂ) ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಪೂನ್ ಮತ್ತು ಪೋರ್ಕ್ ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಇದಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಬಾಲಕದರ್ಜೆಯ ಹಲವು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಣಗಳು ನಮಗೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಠ್ಯಗಳು:

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕ:

ಮಂಗಳೂರಿನ ಕೆನರೀಸ್ ರೀಡರ್ಸ್ ನ್ಯೂ ಸೀರೀಸ್ (ಮದ್ರಾಸ್ ರೀಡರ್ಸ್– ಕೆನರೀಸ್–ಸೀರೀಸ್) ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕವು ೧೮೯೭ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿದೆ. (ಬಹುಶಃ ೧೮೯೬– ಒಂದನೇ ಮುದ್ರಣ ಇರ್ಬಹುದು. ಇದರ ಮುಖಪುಟವನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ) ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ, ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ, ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ, ತೃತೀಯ ದರ್ಜೆ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇ ದರ್ಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕವು ಮೊದಲನೇ ದರ್ಜೆಯ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ೧೮೮೯ರ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕವು ಇದನ್ನು ಗಾರ್ತ್‌ವೇಟ್ ದೊರೆ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬೦ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ೪೧ ಪಾಠ ಮತ್ತು ವಿವಿಧಾಕಾರಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಹೊಲೆಯನು ಯಾರು ಎನ್ನುವ ದಾಸರ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ೧೨ ಕಥಾ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ೧೮೯೭ರ ಪಾಠಕ್ಕೂ ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪಾಠಕಕ್ಕೂ ಕೆಲವೊಂದು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಕಟ್ಟುವುದು, ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಕೋಳಿ, ಕಸ ಬಳಿಯುವವನು, ಮುದ್ದು ಗಿಳಿ, ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಎಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಕೋಣ, ಸೂರ್ಯ, ಬಾವಿ, ಗೌಳಿಗನೂ, ದನವೂ, ಬೆಕ್ಕು, ಮಡಿವಾಳನ ಮಣಕ, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು, ಕುರುಡ, ಕೈಗಳು, ಗುಬ್ಬಿಯೂ ಇತರ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ತೆನೆ ಒಡೆಯುವುದು, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಮೈಗಳ್ಳ ಬಾಬಣ್ಣ, ವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನುವ ೨೧ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 'ದೇವರು' ಎನ್ನುವ ಪಾಠವನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. **"ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಭೂಮಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನೂ ಚಂದ್ರನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವು ಇರದಿದ್ದರೂ ದೇವರು ಇದ್ದಾರೆ. ದೇವರಿಗೆ ಆದಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆತನೇ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದನು"**.

ಹೀಗೆ ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ, ಮೀನು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವನು **ದೇವರೇ, ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ**

ಕೊಡುವವನೂ ದೇವರೇ.ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವ ದೇವರನ್ನು ನಾವೂ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ನಾವು ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲಾರೆವು. ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಯೋಚಿಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಸಹ ನೋಡಲು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ" ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. **ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ನಡೆದರೆ ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ "ದೇವರ ಭಯವೇ ಜ್ಞಾನದ ಆರಂಭ"** ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ದೇವರ ಕುರಿತಾದ ಪಾಠದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆ ಪಾಠಕ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: 'ಆಹಾರ' ಎನ್ನುವ (೧೮೯೨) ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪಾಠ -೨-ಪುಟ೯, **'ಉಣ್ಣುವ ಮೊದಲು, ನಾವು ಉಣ್ಣುವ ಆಹಾರದಿಂದ ನಮಗೆ ಶುಭ ಮಾಡು ಅಂತ ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.ಉಂಡ ಮೇಲೆ ಆತನ ಉಪಕಾರ ನೆನೆಸಿ ಆತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು"** ಪಾಠ ೧೧-ಹಣಲೋಹ (೧೮೯೭) ಪುಟ – ೧೫, **ದೇವರು ನಮಗೆ ಹಣವನ್ನು ಸಹಾ ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು ಎಷ್ಟು ದಯ ಉಳ್ಳವನು, ಎಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು.** ೧೯೦೬ರ ಮೂರನೇ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಎನ್ನುವ ಪಾಠವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. **ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೇವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವನು ನಮಗೆ ಕೇಡು ಆಗದ ಹಾಗೆದ ಹಗಲು ಇರುಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತಕ್ಕದ್ದು"** 'ಸತ್ಯವನ್ನಾಡುವುದು' (೧೮೯೭) ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಪಾಠ -೯-ಪುಟ-೧೩) **ಸತ್ಯ ಹೇಳುವವನಿಗೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಸುಳ್ಳುಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಕಿ ಗಂಧಕಗಳ ಕೆರೆ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನರಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು'** ಎಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ **'ಸುಳ್ಳಾಡುವ ನಾಲಿಗೆಯು ಯಹೋವನಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ'** ಎಂದಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಮೇಲಿನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದನ, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಕೋಳಿ, ಗಿಳಿ, ಆನೆ, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಥಾಪಾಠದ ಮೂಲಕ ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಪಾಠದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ನೀತಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ದೇವರು– 'ದೇವರು' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ **'ದೇವರ ಭಯವೇ ಜ್ಞಾನದ ಆರಂಭ'**.

ಗದ್ದೆನೆಲ್ಲು ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಗದ್ದೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ನೀರು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪೆಟ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಾರದು' 'ವಿದ್ಯಾ ದನವು' ಎನ್ನುವ ಕಥಾಪಾಠದಲ್ಲಿ **'ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದವನು ಹದ್ದಿಗಿಂತ ಕಡೆ'**. 'ನೀರು' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದೀತೇ ಹೊರತು ದಿನ್ನೆಗೆ ಹೋದೀತೇ. 'ನಾಯಿ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ನಾಯಿಯ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಬೂದಿಯೇ ಮದ್ದು' ಎಂದಿದೆ. ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ವಿದ್ಯಾ ಧನವು. ಕುಂಬಾರನು. ಹೇಂಟೆಯೂ ಸಮುದ್ರವೂ. ನಾಯಿಯು ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪಾಠದ

ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರೆವು. ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ಪುಟಗಳ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಬಳಸಿದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತು ರೂಢಿನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾ: ದೇವರು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕಣ್ಣೂರಿ ನೋಡಕೊಡುವದೋ. 'ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮಪ್ಲೆಗೆ ಚಂಡು ಮುಡಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಕಚ್ಚೆಪಾವಡೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ರವಕೆ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಮಂಕಡಿ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಚಿವುಟಿ ತೆಗೆದರೆ ಅದರೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 'ಗದ್ದೆನೆಲ್ಲು' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸೂಡು ಸೂಡು ಅಕ್ಕಿ ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 'ಕುಂಬಾರ' ನ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರನು ಅರಳು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಡಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

'ಕೋಳಿ ಹುಂಜ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಜನರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಂಬರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 'ಹಲಸು' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಇಂಬ ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳು ಮೆದುವಾಗಿವೆ. ಬಕ್ಕೆ ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. 'ತೆಂಗು' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೀರು ಆರಿದ ಕಾಯಿಗಳಿಗೆ ಗಿಟಕು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗಿನ ಮಡಲುಗಳಿಂದ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಉದಾ: ಸ್ಲೇಟು ಅಥವಾ ಕಲ್ಲು ಹಲಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಗೆ ಹೆಂಚು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ಲೇಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 'ನಾಯಿ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ದೇಶದವರು ನಾಯಿಯನ್ನುಬಹಲ ಅಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ನೋಡುವರು.

ಕೆಲವೊಂದು ಪಾಠಗಳ ಕೆಳಗಡೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಶಿಶುಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

'ಸಾಹಸ (ಸ್ಥಿರ ಪ್ರಯತ್ನ)' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ

ಮುತ್ತಿಗಿಂತಲೂ। ಹೊತ್ತು ಉತ್ತಮ
ಮುತ್ತುಹೋದರೆ। ಮತ್ತೆ ಬರ್ಪುದು॥೧॥
ಹೊತ್ತು ಹೋದರೆ। ಮತ್ತೆ ಬಾರದು
ಹೊತ್ತು ಗಳೆಯದೆ। ವಿದ್ಯೆ ಗಳಿಸಿರಿ ॥೨॥

'ಸೋಮಾರಿ ಹುಡುಗನು' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ

ಬಳಲದೆ ಜೇನುಹುಳ ಬಿಸಲಿನ ಸಮಯದಿ
ತೊಳಲುತ ಮಧುವನು ಪುಷ್ಪಗಳಾ
ಒಳಗಿಹ ಮಧುವನು ಕೂಡಿಸುವಂದದಿ
ಕೆಲಸವ ಮಾಡಲು ಸುಖವಹುದು.

ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪಾಸಗವನ/ ಶಿಶುಗೀತೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಗಣಿತ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊನೆಯ ಪಾಠದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಸಹಿತ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೇಖೆ. ಮೂಲೆ ಕೋಣ. ಸಮಕೋಣ. ಮುಮ್ಮೂಲೆ, ಚಚ್ಚೌಕ, ವೃತ್ತ. ಚಕ್ರ.

ಅಂಡಾಕಾರ, ಗೋಲ- ಎಂದು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಗಣಿತದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ೧೮೯೭ರಿಂದಲೇ ಸೇರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

೧೮೯೭ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಹೊಲೆಯನು ಯಾರು?' – ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ದಾಸರ ಪದದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಈ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ **'ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕ' ದ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು** ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಮೊದಲನೇ ದರ್ಜೆಗೆ ಬರೇ ಓದುವಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದಿದ ವಿಷಯ ಅರ್ಥವಾಗಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠದ ಕಠಿಣ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಉತ್ತರ ಕೇಳುವಾಗ ಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯರೂಪದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷಾರೂಢಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿರುದ್ಧ ಪದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: 'ದೇವರು' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅರಿವೆ ಅಂದರೆ ಬಟ್ಟೆ= ತುಳು–ಕುಂಟು, ಕೊಂಕಣಿ=ಆಂಗ್ವಾಲೆ, ನಿರ್ಮಿಸು–ಉಂಟು ಮಾಡು, ತುಳು– ಉಂಡುಮಳ್ಪುನಿ, ಕೊಂಕಣಿ– ಆಸ್ಸಕರಿ, ದನ–ಕರು, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಜಿ, ಕೊಂಕಣಿ–ವಾಸರು, ತಂಬಿಗೆ–ಕೈ ಪಾತ್ರೆ, ತುಳು–ಚೊಂಬು, ಕೊಂಕಣಿ–ತಾಂಬ್ಯೊ, ಮೊಸರು–ಕೇಜಮು, ಕೊಂಕಣಿ–ಧಂಯಿ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯಪಾಠಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಾನುಸಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು

ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್ ರಚಿತ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು – ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು (ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಗೆ) – ಇದು ೨೮ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದು ೬೪ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ(೫). (ಶರಷಟ್ಪದಿ). ಬುದ್ಧಿವಾದ(೧೦) (ದ್ವಿಪದಿ). ನೀತಿವಾಕ್ಯಗಳು(೧೪). ಬುದ್ಧಿವಾದ(೧೨). ವಿದ್ಯೆ(೨೫) (ದ್ವಿಪಂ) ನಕ್ಷತ್ರ-೨೭). ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಶ (೩೧) ೭ ಪದ್ಯಪಾಠಗಳು, ೩೧ ಗದ್ಯಪಾಠಗಳಿವೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ "ಬೋಧಕನು ಪಾಠವ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಪಾಠದದ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಬಾಲಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವು ಮಕ್ಕಳ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಆಯಾ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪಾಠದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು" ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು/ಬಿಳಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು, ಪಾಠವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪಾಠದ ಕಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

[(೧) ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟುವುದು (೨) ಕಸ ಬಳಿಯುವುದು (೩) ಬಾಳ ಕಟ್ಟುವುದು (೪) ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು (೫) ದೋಸೆ ಮಾರುವವರು (೬) ಕುಂಬಾರನು (೭) ಬಡಗಿ))]

ಕಥಾ ಪಾಠಗಳು- ಮೂರು ಇವೆ [(೧)] ಗೌಳಿಗನೂ (೨) ಆಮೆಯೂ ಮೊಲವೂ (೩) ಮಡಿವಾಳನ ಮೊಸಳೆ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳ ಪಾಠಗಳು ಮೂರು ಇವೆ (ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು, ಬಾವಿ). ನೀತಿ ಪಾಠಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ (ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು; ತಾಯಿ ತಂದೆ ಮಗ: ದೇವರು) – ಈ ಮೂರೂ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಕುರುಡ, ಕೈಗಳು – ಈ ನಾಲ್ಕು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಇನ್ನಿತರ ಪಾಠಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಚಿತ್ರಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಠದ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಸಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಬಹುದು.

ಉದಾ ೧: ಪಾಠ ೧ – 'ಹಸು' ಪಾಠದಲ್ಲಿ – ನಾವು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ. ಅದು ರುಚಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಲನ್ನು ಕಾಸಿ, ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಮೊಸರು ಮಾಡುವರು. ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆದರೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಡೆಯುವ ಕೋಲಿಗೆ ಕಡಗೋಲು ಎನ್ನುವರು.

ಉದಾ ೨: ಪಾಠ ೩ ರಲ್ಲಿ – 'ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು', ಸಂಭಾಷಣಾ ರೂಪದ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು – "ನಿನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ನೀನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿ. ಈಗ ಹುಡುಕಿ ತಾ. ನಿನ್ನೆ ಸಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದವನು, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ಬಿಸಾಡಿ, ಆಡುವುದುಕ್ಕೆ ಓಡಿದೆ." 'ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿದೆ" ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಠ ೪ರಲ್ಲಿ – 'ನಾಯಿ' – ನಾಯಿ ಯಾವ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ? ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತದೋ? ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲ, ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ, ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ.

ಪಾಠ ೩೫ರಲ್ಲಿ – 'ಕೈಗಳು'– ನೀನು ಯಾವ ಕೈಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿ? ಯಾವ ಕೈಯಿಮದ ಬರೆಯುತ್ತಿ?

ಪಾಠ ೩೮ರಲ್ಲಿ –'ದೇವರು'– **ನಿನ್ನನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು?** ಪ್ರತಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳುವ ನೀತಿವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ. ಬುದ್ಧಿವಾದಗಳಿವೆ; ಉಪದೇಶಗಳಿವೆ.

ಪಾಠ – ೧ರಲ್ಲಿ – 'ಹಸು' – ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನಾವು ದನವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೇವು ಹಾಕಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊಡೆಯಬಾರದು. ಹಾಲುಳ್ಳ ಹಸು ಬೇಕು. ಶೀಲುಳ್ಳ ಶಿಶು ಬೇಕು. ಬಾಳ ಭಾಗ್ಯವುಳ್ಳವರ ನೆರೆ ಬೇಕು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಪಾಠ – ೯ ರಲ್ಲಿ 'ಕಸಬಳಿಯುವವನು' – ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮನೆಯನ್ನು, ಅಂಗಳವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಇಡಬೇಕು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪು ಸದೆ ಬಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ದೂರ ಬಿಸಾಡು.

ಪಾಠ ೩ - 'ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ - ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯೇ ತುಂಬಿದೆ. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಠ! -೨೪ - 'ತಾಯಿ ತಂದೆ ಮಗ' (ಪುಟ ೪೫-೪೬) ಶಾಲೆಯಿಂದ 'ರಂಗ' ಕುರಿತು ಬಂದ ದೂರನ್ನು 'ತಂದೆ' ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡುವ ವಿಚಾರ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಪಾಠ ೩೮. 'ದೇವರು' (ಪುಟ ೬೨)- ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ದೇವನ ಒಲುಮೆ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು- ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಜೀವನ ಕುರಿತಾದ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಈ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಣ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕೂಲಿ (ಸಂಬಳ) ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಪರಿಚಯವಾಗುವುದು.

'ಕಸ ಬಳಿಯುವವನು' ಪಾಠ ೯ - ಪುಟ ೧೮ -

'ಅವನಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಈ ಹಣದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.'

'ಬಡಗಿ' - ಪಾಠ ೩೪ - ಪುಟ ೫೫-

ಈ ಮರಗೆಲಸದವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎಂಟಾಣೆ ಕೂಲಿ. ಇವರಲ್ಲಿ ಗುರಿಕಾರನಿಗೆ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೇಸ್ತ್ರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೧೨ ಆಣೆ, ೧ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕುವುದುಂಟು.

ಅಲ್ಲದೆ ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟುವುದು, ಕಸ ಬಳಿಯುವವನು, ಲಾಳಾ ಕಟ್ಟುವುದು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದ, ದೋಸೆ ಮಾರುವವರು, ಕುಂಬಾರನು **–ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅರಬೆತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.** ಇದರಿಂದ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ 'ಬಡಗಿ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಡಗಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಉಳಿದ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೆನ್ನಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು

ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್‌ನಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ೧೯೧೨ರಲ್ಲಿ ೭ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ೧೯೧೪ ರಲ್ಲಿ ೮ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ೯ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ೧೯೨೧ರಲ್ಲಿ ೧೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಕಂಡಿದೆ. ಇದರ ಬೆಲೆ ೨ ಆಣೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೈದು ಪಾಠಗಳ ಎಂಭತ್ತು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಪಾಠಗಳು ಎರಡು ಪುಟಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಕುರಿತಾದ ಹತ್ತು ಪಾಠಗಳಿವೆ (ಕುರಿ, ಎಮ್ಮೆ-ದನ, ನರಿ, ಬಾವಲಿ (ಗಬ್ಬಲಿ), ಬಾತುಕೋಳಿಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳು, ಒಣಹುಲ್ಲು, ಬಿದಿರು, ಮೀನು, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು).

ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಕಸುಬುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಹದಿಮೂರು ಪಾಠಗಳಿವೆ (ಕಮ್ಮಾರನ ಸಾಲೆ, ಅಗಸರ ಕತ್ತೆ, ಬಳೆಗಾರನ ಅಂಗಡಿ, ಕಲಾಯಿ, ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ, ದರ್ಜಿ, ಹುರಿಹಗ್ಗ ಮಾಡುವುದು, ಟಪ್ಪಾಲಿನವನು, ದೋಣಿ ನಡೆಸುವುದು, ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಗಡಿಯಾರ, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಲೋಹಗಳು). ನೀತಿ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುವ ಎರಡು ಪಾಠಗಳಿವೆ (ಕಳವು ಮಾಡಬೇಡ, ದೇವರ ಮಹಿಮೆ). ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳು ಇವೆ (ನರಿಯ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಬಾವಲಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೃಗಗಳು, ಪಾರಿವಾಳ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಬೇಡನು, ಬೆಕ್ಕು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದುದು). ನಾಲ್ಕು ಕವನಗಳಿವೆ (ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಉದಯರಾಗ, ಜೇನುಹುಳು, ಉದ್ಯಮ). ದಿಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಬಳಗದವರು ಎಂಬೆರಡು ಪಾಠಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಪಾಠಗಳಿವೆ.

ಎರಡನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸದ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಈ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪಾಠದ ವಿವರಣೆ ನಡೆಸುವುದಾಗಲೀ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವುದಾಗಲೀ– ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

ಗದ್ಯಪಾಠಗಳು:

ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್‌ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಆಯ್ದ ಪಾಠಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಗದ್ಯಪಾಠಗಳು – ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪಾಠಗಳು

೧. 'ಹುರುಹಗ್ಗ ಮಾಡುವುದು' (೨೧ನೇ ಪಾಠ, ೪೭–೪೮ ಪುಟ)

ಹುರಿಹಗ್ಗ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯ ಚಿತ್ರ ಕೊಟ್ಟು, ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ತಿಳಿಸುವ ರೀತಿ ಅನುಸರಣೀಯಾದುದು.

'......... ಹುರಿಹಗ್ಗವನ್ನು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಸುಂಬಿನಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಸುಲಿದು ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಉಪ್ಪು ನೀರಲ್ಲಿ ಉನಿಯ ಹಾಕುವರು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಳೆತ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಸುಂಬನ್ನು ತೆಗೆಯುವರು.'... ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಒಬ್ಬನು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕೊಡತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಸುಂಬು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕತ್ತವೆಂದರೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕತ್ತದಿಂದ ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಸುಂಬನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೂರನೇಯವನು ಆ ಸುಂಬುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿರುವು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಲಗೆ ಇದೆ. ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಂಬನ್ನು ಇಟ್ಟು ತಿರುಹಿದರೆ ಕೈ ನೋಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯವನನ್ನು ನೋಡು. ಅವನು ದೊಡ್ಡವನು. ಅವನು ಹಗ್ಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಎರಡು ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಬೆರಳುಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೊಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಹೊಸೆದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ಹುರಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹೊಸೆಯುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗವು ಉದ್ದವಾಗುವುದು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಾರು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಇವರು ಪೇಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಾರಿ ಜೀವನ ಮಾಡುವರು– ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಮಾಡುವ

ರೀತಿ, ಮಾಡುವ ರೀತಿ - ಎರಡನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಗ್ಗವನ್ನು ನಾರಿನ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಹಗ್ಗಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳು ನೋಡುವ ಹುರಿಹಗ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಯಾರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ- ಎಂದು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೨. **ಪಾಠ** ೨೪ರಲ್ಲಿ **'ಟಪ್ಪಾಲಿನವನು'** (ಪುಟ ೫೩-೫೪) **ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸೇವೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟಪ್ಪಾಲು ಒಪಿಸು (ಆಫೀಸು) ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಒಂದು ಊರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಶ್ರಮವೂ ಬಹಳವಾಗುತ್ತಿತ್ತು'** ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸರಕಾರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಟಪ್ಪಾಲು ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ – ಎಂದು **ಸರಕಾರದ ಘನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.** ಟಪ್ಪಾಲು ಪೇದೆ, ಟಪ್ಪಾಲು ಚೀಟಿ, ಟಪ್ಪಾಲು ಕಟ್ಟೆ- ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದಾರೆ ವಿನಾ 'ಅಂಚೆ' ಪದ ಬಳಸದಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

೩. ೧೬ನೇ ಪಾಠ – 'ದರ್ಜಿ' ಪುಟ ೪೩–೪೪.

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ದರ್ಜಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕತ್ತರಿ, ಸೂಜಿ, ನೂಲು, ಸೂಜೊತ್ತು, ಜೇನುಮಯಣ, ಅಳತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಟ್ಟೆ ಅಳೆಯುವ ಲಾಡಿ ಅವನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ದರ್ಜಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ೧೮೬೦-೬೫ ರಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರ ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದು. ಈ ಪಠ್ಯ ಬಂದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಒಂದು ಅಂಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ.

೪. ೧೩ನೇ ಪಾಠ – 'ಬಳೆಗಾರನ ಅಂಗಡಿ' ಪುಟ ೨೮–೨೯.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗಾಜಿನ ಬಳೆ, ಅರಗಿನ ಬಳೆ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬಡವರ ಮಕ್ಕಳು ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಕೈತುಂಬಾ ತೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಗಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಬಳೆಗಾರನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬಡವರೇ ಗ್ರಾಹಕರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿನಿವಾರ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಗುರ, ಹಿಂಬಳೆ, ಒಂಟಿ, ಬುಲಾಕು, ಮೂಗುತಿ, ಮುಂಗೈ ಸರಪಣಿ, ಡಾಬು ಮುಂತಾದ ನಗಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಆಭರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಪಾಠಗಳು

೧. ಪಾಠ ೩೪ – 'ನಾಣ್ಯಗಳು' – ಪುಟ ೭೬–೭೭'

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳು – ಕೊಡುಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಆ ವ್ಯವಹಾರ ಸುಲಭ ಮಾಡಲು ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದವು ಎಂದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ರುಪಾಯಿ, ಅರ್ಧ ರುಪಾಯಿ, ಪಾವಲಿ, ಚವಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಧಾಣೆ, ಪಾವಾಣೆ, ಪೈ- ಇವುಗಳನ್ನು ತಾಮ್ರದಿಂದಲೂ,

ಒಂದಾಣೆಯ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನಿಕ್ಕಲ್ ಲೋಹ ಎಂಬ ಲೋಹದಿಂದಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪವನು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯ ಒಂದು ನಾಲ್ಕಾಣೆಯ ಪಾವಲಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಎರಡು ಚವಲಗಳಿವೆ. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಾವಲಿ ಅಥವಾ ಎಂಟು ಚವಲ ಆಯ್ತು. ಒಂದು ಚವಲ ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು – ಚವಲವು ಬಲು ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯ. ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿದರೆ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಒಂದು ಚವಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಆಣೆ. ಒಂದು ಆಣೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಾವಾಣೆ. ಅಥವಾ ಎರಡು ಅರ್ಧಾಣೆ. ಒಂದು ಪಾವಾಣೆ ಮುರಿಸಿದರೆ ಮೂರು ಪೈ ಸಿಕ್ಕುವುದು – ಹೀಗೆ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. 'ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ' – ಪಾಠ ೧೬ – ಪುಟ ೩೬–೩೭.

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯಾಳು ಪಡೆಯುವ ಸಂಭಾವನೆ ಅವನು ಎತ್ತಿಗಾಗಿ, ಗಾಡಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ರೀತಿ– ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ' .... ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಎತ್ತುಗಳು ಸತ್ತರೆ, ಬೇರೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಈಗಲೂ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಲೆ ಐದಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ.' ಎಂದಿರುವುದು. ಅಂದಿನ ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ .....' ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕವನಿಗೆ ಬಡತನವು ಎಂದಿಗೂ ಬರಲಾಗದು' ಎನ್ನುವ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಪದ್ಯಪಾಠಗಳು

ಉದಯ ರಾಗ, ಜೇನುಹುಳು, ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಉದ್ಯಮ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕವನಗಳಿವೆ.

೧. ಜೇನುಹುಳು ಎಂಬ ಕವನ ಗೋವು ಕವಿತೆಯ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆಲಸ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಜೇನು ಹುಳದಂತೆ ಸದಾ ಕೆಲಸ ತತ್ಪರನಾಗು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

೨. 'ಸ್ವಾಮಿ ದೇವನೆ' ಎನ್ನುವ ೧೧ನೇ ಪದ್ಯಪಾಠ ೨೫–೨೬ ಪುಟ – ಇದು ಸೋಸಲೆ ಅಚ್ಯುತ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರ 'ಸ್ವಾಮಿ ದೇವನೆ ಲೋಕಪಾಲನೆ ತೇ ನಮೋಸ್ತು ನಮೋಸ್ತುತೇ' ಪದ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಿಸಿದಂತೆ ಬರೆದುದಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬದಲಿಗೆ ಸರಳವಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸ್ವಾಮಿ ದೇವನೆ ಲೋಕಪಾಲನೆ ನಿನ್ನ ಭಜಿಸುವೆ, ಭಜಿಸುವೆ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲಿ ನೋಡು ನಮ್ಮನು ನಿನ್ನ ಭಜಿಸುವೆ ಭಜಿಸುವೆ' ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

೩. 'ಉದ್ಯಮ' ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯ – ಏಳನೇ ಪದ್ಯವಾಗಿದ್ದು ೧೭ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಇದು ಚೌಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೪. ಉದಯರಾಗ – ೨೦ನೇ ಪದ್ಯ – ೪೬ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದು ಅರುಣೋದಯದ ಸೊಗಸನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಪಾಠ:

'ಬಾವಲಿ – ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೃಗಗಳು' ಎನ್ನುವ ಕತೆ ೩ನೇ ಪಾಠವಾಗಿದ್ದು, ೫೧–೫೨ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಬಾವಲಿ ಅತೀ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಥಾಗಾರ ಈ

ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.' ಇತರರು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಾವು ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಯಾರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರರು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಸಸ್ಯಗಳು' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಗಿಡ, ಮರ, ಕಾಂಡಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಬೆರೆಸುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವು ಎನ್ನುವ ಒಂಭತ್ತನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸೋದರ ಮಾವನು ಕಾಗದ ಬರೆದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಟಪ್ಪಾಲಿನವನು ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಟಪ್ಪಾಲು ಪೇದೆ, ಟಪ್ಪಾಲು ಗುಮಾಸ್ತ ಇವರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲಾಣೆ, ನಾಲ್ಕಾಣೆ, ಆರಾಣೆ, ಎಂಟಾಣೆ ಮೊದಲಾದ ಟಪ್ಪಾಲು ಚೀಟುಗಳು ಇದ್ದದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ್ಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಟಪ್ಪಾಲು ಕಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಒಂದೂರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಶ್ರಮ, ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರ 'ಉದಯರಾಗ' ವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. 'ಬಿದಿರು' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಬಿದಿರಿನ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಇಡುವ ಪಂಜರ, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಗೇರತಕ್ಕ ಮೊರ, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಡುವ ಬುಟ್ಟಿ, ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಹೊರತಕ್ಕ ಕುಕ್ಕೆ- ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊರಗರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ – ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕರಾವಳಿಯ ಕೊರಗ ಜನಾಂಗದವರ ಕಸುಬನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿ, ಮೇಜು, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿದಿರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಇದೆ. 'ಬಿದಿರು' ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯದ ಮೂಲಕ ಬಿದಿರು ನಮಗೆಷ್ಟು ಸಹಕಾರಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಯ ಭಾಗಗಳು ಎನ್ನುವ ಪಾಠವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಡುಗೆ ಮನೆ, ಪಡಸಾಲೆ, ಮಲಗುವ ಕೋಣೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಮನೆಯ ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಳಿ ಮನೆ, ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ, ತಾರಸಿ ಮನೆ, ಧನಿಕರ ಮನೆ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಸಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. (ದಾಸನ ಮಾಡಿಕೊ ಎನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ). ಇದರ ಕೊನೆಯ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತ ಹಾಕದೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

'ನಾ ಮುಂದೆ ರಂಗ ನೀ ಎನ್ನ ಮುಂದೆ

ಎಂದೆಂದು ನಿನ್ನ ನಾಮವ ಎಂದೆಂಬ' ಎಂಬ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಪದ್ಯವನ್ನು 'ನಾ ಮುಂದೆ ದೇವ ನೀ ಎನ್ನ ಹಿಂದೆ' ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ ೩ನೇ ಚರಣದಲ್ಲಿ 'ತಂದೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲರಾಯ ನೀ ಬಂದೆನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನಲಿನಲಿದಾಡು' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ (ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ- ಸಂಪುಟ ೨- ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದರ್ಶನ. ಸಂಪಾದಕರು ಸ.ಕೃ. ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್).

ಕನ್ನಡ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು

ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು (೧೮೬೬) ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕವೊಂದು ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಇಂದಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಷಯಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಮಾದರಿ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ರೈಸ್, ಮಾರ್‍ನ್ವಡೆನ್ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೧೮೭೨ನೆಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ೨೪೬ ಪುಟಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ೨೨೪ನೇ ಪುಟದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲವೂ ಮೂಲಾರ್ಥವೂ ಎಂದು ಹಲವು ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ಪುಟದವರೆಗೆ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುಲಿಗೆರೆ ಸೋಮನಾಥನ ಶತಕದಿಂದ ಆಯ್ದ 'ಹಲವಂ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಕಲ್ತು......... ಸೋಮೇಶ್ವರಾ'- ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

'ಹಲವು ಹಳ್ಳಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಸಮುದ್ರವು ಹ್ಯಾಗೆ ತುಂಬುತ್ತದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾಶವ ಕೊಡು' ಎಂಬುದರ್ಥವು. **ದೇವರು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಧಾತು. ಉದ್ಭಿಜ್ಜ, ಜಂತುಗಳೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ- ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಪಾಠಗಳನ್ನು ಈ ಮೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಭೂವರ್ಗವು, ಜ್ಯೋತಿಷ ವರ್ಗವು, ನಿಜಕಥಾದಿ ವರ್ಗವು, ಹಿಂದು ಕಾವ್ಯಾದಿ ವರ್ಗವು, ಯಂತ್ರ ವರ್ಗವು- ಎನ್ನುವ ಐದು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.** ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತೆರಡು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕದ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಿಂದಲೂ, ಸ್ವತಃ ರಚನೆಯಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಮುರಿಯದೆಲೆ ತಿರುಗುವದು; ನಾನಾ
ಪರಿಯಲದರಿಂ ಹಿತಮ ಒಪ್ಪುದ ಸಂಖ್ಯ ಜನರಿಂಗೆ

ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರೇ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ. ಜ್ಯೋತಿಷ. ಖಗೋಳ. ಚರಿತ್ರೆ – ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯರಚನಾ ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ತರಲಾಗಿದೆ.

ರತ್ನಗಳು

ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದ ಪಂಡಿತರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ. ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯವಾದರೂ ಹೇಮದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು – ಪಾಠದಲ್ಲಿ

ಕತ್ತೇ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು?
ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿ ಬೊಗಳದು, ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿ

ಕಚ್ಚದು.

ಗೃಹ ಮೊದಲಾದ ಮನುಷ್ಯ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು

ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮಾಳಿಗೆಯಾದೀತೇ?

ಬುದ್ಧಿವಾದಕ್ಕೆ ಮೂಡಿಬಂದ ಪದ್ಯ – ಕಬ್ಬಿಣವು (ಪಾಠ ೧೧೬ – ಪುಟ ೨೩)

'ಮುದ್ದೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಜಲದೊಳಿರಿಸಿದ

ಡದ್ದುವುದು, ಕೇಳ್ ಅದನೆ ಪಾತ್ರೆಯ

ತಿದ್ದಿದರೆ ತೇಲುವುದು – ತಿಳಿ ಆ ಪರಿಯಲೇ ಬುದ್ಧಿ

ಹೊದ್ದಿ ಮಲಿನವು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿಹ

ಬುದ್ಧಿ ಕೆಡುವನು; ವಿಮಲ ಬೋಧೆಯು

ಸಿದ್ಧಿ ಆದರೆ, ಪಾಪ ಕಡಲಿನ ಹಡಗವಹುದೆಂದ

ಈ ಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಕಾವ್ಯಾದಿ ವರ್ಗವು– ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಾದೆ ರಾಜನ ಮದುವೆ' ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ 'ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಆದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಬೇಟೆ'– ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ. ಉಳಿದ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ.

ಹೊಲೆಯನು ಯಾರು?	–	ದಾಸರ ಪದ	– ಪುರಂದರದಾಸ
ಬುದ್ಧಿಪಾಲನೆ	–	ದಾಸರ ಪದ	– ಪುರಂದರದಾಸ
ದುಷ್ಟ ಪಂಡಿತರು	–	ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕದ ಅನುವಾದ	– ಪಂಚತಂತ್ರದಿಂದ
ಹೆಡ್ಡಕೂರ್ಮ	–	ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕದ ಅನುವಾದ	– ಪಂಚತಂತ್ರದಿಂದ

ದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂಕಿತವನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಥ್ವಿ ಭಾವವಿದ್ಯೆಯೂ ಭೂನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ರಮವೂ

ಈ ಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕವುಂಟಾದ ವಿಚಾರ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಇಯಂ ಸಕರ್ತೃಕಾನೂನಾಂ ಕ್ಷಿತಿರ್ ಭವಿತು ಮೆ ಅರ್ಹತಿ

ಕಾರ್ಯತ್ವಂ ತತ್ರ ಹೇತುಃ ಸ್ಯೂತ್ ಘಟಾದೌ

ದೃಶ್ಯತೇ ಯಥಾ (ರಾಮಾನುಜನ ಭಾಷ್ಯ)

ಅಂದರೆ. **ಈ ಭೂಮಿಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಕರ್ತನ ಆಧೀನದಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬೇಕು**. ಕರ್ತೃತ್ವವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇತುವಾಗಿದೆ. ಮಡಿಕೆ ಮುಂತಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ.

ದೇವ ಕರ್ತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದು ಹ್ಯಾಗಂದರೆ

ಭೂಪರಲೋಕಗಳು ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೆಳಕು

ಮೊದಲಿನ ದಿವಸ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಎರಡನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಅಥವಾ ಆಕಾಶ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಮೂರನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನೀರು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಾಗಿ ಸಮುದ್ರವೆನ್ನಿಸಿತು.

ನಾಲ್ಕನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ದಿವಸ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ಋತು, ವರುಷ ಮುಂತಾದ ಕಾಲಭೇದಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳು ನಿರ್ಮಿತಾದವು.

ಐದನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಜಲಚರವಾದ ಮೀನುಗಳೂ, ಖೇಚರವಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ಉಂಟಾದವು.

ಆರನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೃಗಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳೂ, ಅವುಗಳ ತರುವಾಯ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಬ್ಬರು ಜೇಡಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾದರು. ಭೂಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಳಿರೆಂದು ಸರ್ವಕರ್ತನು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದೇವರು ಆರು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಭೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ತೀರಿಸಿ, ಏಳನೇ ದಿವಸ ತೀರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದನು – ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದ, ಭಾಷೆ – ಎನ್ನುವ ೪ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೪೪ರಲ್ಲಿ) ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಈಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೂರೈವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳಿವೆ – ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ – ೧೭೬೦.

'....... ನೋಹನೆಂಬ ಮೂಲಪಿತೃವಿನ ಯಾಫೆತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗನ ಸಂತಾನದವರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಬಬುಲಿನಿಂದ ಹೊರಟು, ಅಸ್ಯ ಖಂಡದ ನಡುಭಾಗದ ಮೇಲ್‌ಬೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಹಲವು ವರುಷ ಇದ್ದ ನಂತರ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವು ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗವು ಯುರೋಪ್ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿತು. ಬೇರೊಂದು ಭಾಗವು ಅರಿಯಾನವೆಂಬ ಪಾರ್ಶಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು. ಈ ಮೂರು ಭಾಗಗಳವರೆಲ್ಲರೂ ಆರ್ಯರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಯುರೋಪದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಯಾರೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರು, ಜರ್ಮನ್ನರು, ಲತೀನರು, ಗ್ರೀಕರು, ರುಸ್ಯರು, ಪೋಲರು ಇತ್ಯಾದಿ, ಆಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಶಿಯರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಭಾಷೆಯವರೂ (ಮಹಾರಾಠಿಯವರು, ಕೊಂಕಣಿಯವರು, ಬಂಗಾಳಿಯವರು, ಹಿಂದಿಯವರು ಇತ್ಯಾದಿ) ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಯರು ಅಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಅಗಲಿದ ಈಚೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾಯಿತು. ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೋದವರದು ಸಂಸ್ಕೃತವೆನಿಸಿತು. ಪಾರ್ಶಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರು ಜೆಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ಯುರೋಪಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಎಂತ ಸಾದೃಶ್ಯ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಜೆಂದು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಜರ್ಮನಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸರಿ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಸಂಸ್ಕೃತ	ಜೆಂದು	ಇಂಗ್ಲಿಷ್	ಜರ್ಮನಿ
ಪಿತೃ (ತಂದೆ)	ಪೈತರ್	ಪಾತರ್	ಪಾತೆರ್
ಭ್ರಾತೃ (ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ)	ಬ್ರಾತರ್	ಬ್ರೊತರ್	ಬ್ರೂದೆರ್
ಸ್ವಸೃ (ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ)	ಸ್ವಙ್ಹರ್	ಸಿಸ್ತರ್	ಸ್ವಸ್ತರ್
ಗೋ (ಆಕಳು)	ಗಾವುಸ್	ಕೌ	ಕೂ, ಕೋ
ದ್ವಾರ, ದುರ್(ಬಾಗಿಲು)	ದ್ವರ	ದೋರ್	ತೋರ್, ತುರ್

ಕನ್ನಡ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ೧೯೦೦ ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದು ಇದರ ೪ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ ೧೯೦೪ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್‍್ಡೆನ್‌ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆರ್ಕೋಲಾಜಿಕಲ್ ವಿಭಾಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಸಹಾಯಕರಾದ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಮುಖಪುಟದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ ೮ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಕಂಡ ಈ ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್‌ನ ಕನ್ನಡ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ೪ನೇ ಛಾಪೆ ಕಂಡ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಪಾಠಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಲ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್‌ರವರು ೧೯೦೪ ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ವರ್ತಕನೂ ಅವನ ನಾಯಿಯೂ, ಗಿಳಿ, ಅರಸನೂ ಗಿಳಿಯೂ, ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಬೇಕು, ಬಾಲ ಹೋದ ನರಿ, ಬೆಕ್ಕು ಕೋಳಿಗಳು, ಕಾಗೆ, ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂ, ಹಲಗೆ, ಮರ, ಕುಂಟೆ, ಲಾಳ ಕಟ್ಟುವುದು, ಕುರಬ ಹುಡುಗನು ತೋಳನು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಹೆಗ್ಗಿಡುಗ, ಮೊಲವೂ ಆಮೆಯೂ, ವಾಯು, ನೀತಿ ಪದ್ಯಗಳು, ವಸಂತಋತು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ೧೯೧೦ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪಾಲನೆ, ಸೋಮಾರಿತನ, ತಂದೆಯ ಉತ್ತರ, ಗಿಡದ ಬೇರು, ಎಲೆ, ಹನುಮಂತನು ಚೂಡಕವನ್ನು ತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು (ದ್ವಿಪದಿ), ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗಗಳು, ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗಗಳ ಉಪಯೋಗ, ಕಬ್ಬಿಣ, ತಾಮ್ರ, ಹೂವು, ಉಪ್ಪು, ಹಣ್ಣು, ತೋಳನೂ ಕುರಿಮರಿಯೂ, ಹೊಳೆಯ ಹೇಳಿಕೆ, ಕರಡಿಯೂ ಪ್ರಯಾಸ್ಥರೂ, ಛಾಯಾಯಂತ್ರ, ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ನಳರಾಜನ ಕಥೆ ಇಷ್ಟು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ೯೬ ಪುಟಗಳಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಲಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪತ್ರಲೇಖನವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಳವಾದ ಪಕ್ಷಿಯ ಗೂಡು, ಮುದುಕನೂ ಅವನ ಮಗನ ಕತ್ತೆಯೂ, ಅರಸನೂ ಗಿಳಿಯೂ, ನಾಯಿಯೂ ಅದರ ನೆರಳು, ಬಾಲ ಹೋದ ನರಿ, ಬೆಕ್ಕು ಕೋಳಿಗಳು, ಕಾಗೆಯೂ ಹೂಜಿಯೂ&, ಗಿಡುಗನೂ ಹುಂಜಗಳೂ, ಅರಬಿಯೂ ಅವನ ಕುದುರೆಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಜ ಹೇಳು, ತೋಳನೂ ನರಿಮರಿಯೂ, ಕರಡಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥರು, ಮರವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾದದ್ದು – ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪತ್ರ ಲೇಖನ: 'ಕಾಗದ ಬರೆಯುವುದು ಮಗನು ತಂದೆಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರ', 'ತಂದೆಯ ಉತ್ತರ' ಈ ಮೂರು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು ಬಂದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದು, ಅವನು ತಂದೆಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದದ್ದು. ತಂದೆ ಮಗನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪತ್ರ ಬರೆಯುವಾಗ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ತಂದೆ ಮಗನಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರೀತಿ. ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗಗಳ ಉಪಯೋಗ' ಎನ್ನುವ ೧೯ನೇ ಪಾಠ–ಪುಟ–೩೩ ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ವರ್ಗ. ವನಸ್ಪತಿ ವರ್ಗ. ಧಾತು ವರ್ಗ ಎಂದೂ ವಿಶ್ವದ

ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ, ತಾಮ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠಗಳು ಲೋಹಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ದೇವರ ಪಾಲನೆ ಎನ್ನುವ ಎರಡನೇ ಪದ್ಯಪಾಠ ಮೂರನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ

ತಲ್ಲಣಿಸದಿರು ಕಂಡ್ಯ ತಾಳು ಮನವೆ
ಎಲ್ಲರನು ಸಲಹುವನು ಇದಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ

ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯದ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಪದ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಲ್ಲಣವಗೊಳ್ಳದಿರು ಎಲೆ ಮಾನವಾ
ಕೊಳ್ಳು ಶಾಂತಿಯ ಸ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ನಿನ್ನ

ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಅಂಕಿತವಿರುವ ಚರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಲ್ಲಿದನು ಕಾಗಿನೆಲೆಯಾದಿ ಕೇಶವರಾಯ
ಎಲ್ಲರನು ಸಲಹುವನು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ

ಎನ್ನುವ ಬದಲು

ಬಲ್ಲಿದನು ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ದೇವನು ತಾನು
ಎಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಪನಿದಕೆ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ

ಅಂಟುರೋಗ ಕುರಿತ ಪಾಠ

ಅಂಟು ರೋಗಗಳ ನಿವಾರಣೆ – ಪಾಠ ೪೭– ಪುಟ ೮೮ – ಸಿಡುಬಿನ ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. **"ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ರೋಗದಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದರ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಸಿಡುಬೆಬ್ಬಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮಗುವಿಗೂ ಸಿಡುಬೆಬ್ಬಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಿಡುಬೆಬ್ಬಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದದ್ದೇ ಆದರೆ ಸಿಡುಬೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.** ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಣ್ಣ ಮಗುವಾಗಿರುವಾಗ ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ೧೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದಾಗ ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ಸಿಡುಬೆಬ್ಬಿಸಬೇಕು. (ಇಲ್ಲಿ ಸಿಡುಬೆಬ್ಬಿಸಬೇಕು – ಎಂದರೆ ಸಿಡುಬು ರೋಗ ಬರದಂತೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು– ದೇವಿ/ದಾಯಿ ಹಾಕಿಸುವುದು– ಎಂದರ್ಥ)

ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕುರಿತ ಪಾಠ

ಮನೆಗಳು ಎನ್ನುವ ೪೫ನೇ ಪಾಠ–ಪುಟ ೮೫. ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗ್ರಾಮದೊಳಗಾಗಲಿ ದೊಡ್ಡವರೂ ಚಿಕ್ಕವರೂ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕಾಲು ಮಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು. ಪಾಯಿಖಾನೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಯಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿ, ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಮಡಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಣ್ಣನ್ನು

ಒಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾತಪ್ಪುಂಟಾಗುವಿಲ್ಲ; ವಾಯುವೂ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ- ಎಂಬ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲು ಮಡಿಸುವುದು- ಎಂಬ ರೂಢಿಯ ಪದ ಬಳಕೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಂಟುರೋಗಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುತೇಕ ಕಥಾ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ, ನೀತಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಪಾಠ ೩- ಮುದುಕನೂ ಅವನ ಮಗನೂ ಕತ್ತೆಯೂ- ಪುಟ ೭ರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಡ; ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡು ಪಾಠ ೮- ಅರಸನೂ ಗಿಳಿಯೂ - ಪುಟ ೧೪ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಅವಸರದಿಂದ ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿವೇಕವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಪಾಠ ೧೦-ನಾಯಿಯು ಅದರ ನೆರಳೂ- ಪುಟ ೧೭ರಲ್ಲಿ ಮಿತಿ ಮೀರಿ ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಮುಂದೆಯೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿರು ಪಾಠ ೧೧- ಬಾಲ ಹೋದ ನರಿ -ಪುಟ ೧೯ - ನಿನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಾಠ ೪೧- ಪುಟ ೭೯-೮೦. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಮೊದ್ದು ಹುಡುಗನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯುವ ಬಹಳ ಜಾಣನಾದ ಹುಡುಗನಿಗಿಂತ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು- ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ನೇರವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವ, ನೀತಿ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆ ಕುರಿತ ಪಾಠ:

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಸ್ತುವಿಗೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ದೇಶದ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ತುಲನೆ ಇತ್ತು- ಎಂಬುದನ್ನು ೨೨ನೇ ಪಾಠ -೪೧ನೇ ಪುಟದ - ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವುದು ಎಂಬ ಪಾಠದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಉದಾ: ಈ ದೇಶದ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ನೇಗಿಲಿಗೆ ಸುಮಾರು ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೇಗಿಲಿಗೇ ಆದರೋ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಆಗುವುದು – ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ವಸ್ತುಗಳು ಬಹಳ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದು, ಮಹತ್ವದ್ದು, ಬೆಲೆ ಬಾಳುವಂತಹದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಪಾಠ ೨೯ರ ಗುಲಾಬಿ ಹೂ - ಪುಟ ೫೮ರಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರೋಚಕವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತೊಲಾ ಅತ್ತರನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯಾಗುವ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಕೊಯ್ಯಬೇಕು. ಒಂದು ತೊಲಾ ಅತ್ತರನ್ನು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕವು – ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ೧೭ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಕಂಡಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ೨೦ನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತ' ಪುಟ ೩೩-೩೫ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠದ ಪೀಠಿಕೆ ಹೀಗಿದೆ.

'ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜನರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತ ಎಂಬಾತನು ಒಬ್ಬನು' ಎಂದು ಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಆತನ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯೇಸು ಅಂದರೆ ರಕ್ಷಕನು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪಾಪಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಎಂಬರ್ಥ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಅಂದರೆ ಅಭಿಷೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು. ದೇವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದವನು. ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನ ಶಿಷ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತರೆಂಬ ಹೆಸರು.. ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

೩೧ನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ – 'ಪೈಗಂಬರರ ಅಂತ್ಯಕಾಲ' ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪೈಗಂಬರರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಪ್ರಭು! ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ" ಎಂದು ನುಡಿದು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಅವರ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವು ನಶ್ವರ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯಿತು. ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಅರಬ್ಬೀ ಜನರ ಉದ್ಧಾಮ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮೃದುವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಏಕೇಶ್ವರ ಮತವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ, ಮೃತ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು."

ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು

ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ೫ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಸೇರಿ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

೧೯೦೭ರ ಪಾಠಗಳಿಗೂ ೧೯೦೮ ಪಾಠಗಳಿಗೂ ಬಹುತೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ೪೬ ಪಾಠ ಹನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ೧೨೫ ಪುಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ, ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ೫೨ ಪಾಠಗಳಿದ್ದು, ಪುಟ ೧೨೫ ಆಗಿತ್ತು. ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಏಳು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೦೭ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳು ಒಂದೊಂದೇ ಪುಟ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ೧೯೦೮ರ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳು ಎರಡು ಪುಟದಷ್ಟು ಹಬ್ಬಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ., ೧೯೦೭ರ ಪಾಠಕ್ಕೂ ೧೯೦೮ರ ಪಾಠಕ್ಕೂ ಹಲಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಮೊದಲಿದ್ದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ೧೯೦೭ ಪಠ್ಯದಿಂದ ತೆಂಗಿನ ಮರದಿಂದಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳು, ಹಳ್ಳಿಯವನೂ, ಹಾವೂ, ತೆಂಗಿನ ಹೆಂಡ–ಬೆಲ್ಲ, ಮೊಸಳೆ, ಗೋದುವೆ, ಗೂಗೆ, ಕರಡಿ, ಹುಲಿಯ ಬೇಟೆ, ವಾಯು ನಿರ್ಮಲವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಖರ್ಜೂರದ ಮರ, ಡೊಂಬರು, ಸಮುದ್ರ, ನೀರು – ಈ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸುಗುಣವೇ ಭೂಷಣ, ವಿದ್ಯೆಯ ಮೇಲ್ಮೆ, ಸಾಯಂಕಾಲದ ವರ್ಣನೆ, ರಾತ್ರಿ, ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತು, ವರ್ಷ ಋತು, ಹೇಮಂತ ಋತು– ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಮೆಲುಕಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯ, ಒಂಟೆ, ಮರಕುಟಿಗನ ಹಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ, ರಾಮಚಂದ್ರನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶ, ವಾಯು ಕೆಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಹೆಗ್ಗಿಡುಗ, ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾರಾಜರಾದ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರು, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು,

ಪಕ್ಷಿಗಳ ದೇಹ ರಚನೆ, ರಾಮಚಂದ್ರನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದುದು, ಸುಣ್ಣ, ಎರೆಹುಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸ್ವಾರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಗ್ರಾಮ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು, ಬೀಜಗಳ ಪ್ರಸಾರ, ಕಂದಾಯವು ಹೇಗೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತದೆ? ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಆಡಳಿತೆಯ ಕ್ರಮ, ತಾಂಡವಮುನಿಯ ಕಥೆ– ಈ ಗದ್ಯ ಹಾಗೂ ಪದ್ಯಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೪ನೇ ತರಗತಿಯವರಿಗಾಗಿ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಆನೆ, ಕರಡಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲದೆ ಮರುಭೂಮಿಯ ಒಂಟೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೆ, ಮೊಸಳೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತೆಂಗು, ತೆಂಗಿನ ಮರದಿಂದಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳು, ತೆಂಗಿನ ಹೆಂಟ, ಬೆಲ್ಲ, ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಗೋಧಿ ಮತ್ತು ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳಾದ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರು, ವಾಯು ಕೆಡುವುದು ಹೇಗೆ? ವಾಯು ನಿರ್ಮಲವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಆಹಾರ, ಮಂಜುಗಡ್ಡೆ, ರೇಶ್ಮೆ ಪಟ್ಟೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿಯ ಹಾದಿ, ಹವೆಗಾಡಿಯ ಯಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಮಾಜ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಚಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂದಾಯವು ಹೇಗೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತದೆ? ಪಾಠ– ೫೦ ಪುಟ ೧೨೧) ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮ (ಪಾಠ ೫೧ ಪುಟ ೧೨೪) ಈ ಪಾಠಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಗ್ರಾಮಗಳ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು (ಪಾಠ ೫೧ ಪುಟ ೧೨೪) ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿ, ಪಟೇಲ, ಶಾನುಭೋಗ ಇವರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೋಲೀಸರು ಅವರ ಕಳ್ಳಕಾಕರನ್ನು ಖೂನಿ ಮಾಡಿದವರನ್ನೂ, ದರೋಡೆಕೋರರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ದೊರಕುವ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಾವು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಹಣವೇ 'ಕಂದಾಯ' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಕಂದಾಯವು ಹೇಗೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತದೆ (ಪಾಠ ೫೬–ಪುಟ ೧೨೧) – ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು ತೆರಿಗೆಗಳಿದ್ದವು. ಈಗಿನ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತೆರಿಗೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇವೆ ಎಂದು ಸರಕಾರದ ಈಗಿನ ಗುಣಲಾಭಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲೆಕ್ಟರರು ಕಂದಾಯದ ಹಣದಿಂದ ಪ್ರಜಾಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯ ನಿಬಂಧನೆ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಂದಾಯದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಹಣಗಳನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ರಸ್ತೆ, ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ, ವಿದ್ಯಾಲಯ, ರಕ್ಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದೆಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮ (ಪಾಠ ೫೧ ಪುಟ ೧೨೪)– ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಈ ದೇಶದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಇದನ್ನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿಮಗೀಗ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಎಂದು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಕಿದಾರೆ. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾದ

ರಾಜಕೀಯ ಕರಣೀಕ (ದಿ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಆಫ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯಾ), ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ (ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್), ಇಂಡಿಯಾದ ಮಂತ್ರಿ ಸಭೆ (ದಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯಾ), ವೈಸರಾಯಿ (ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿ), ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ (ಸರ್ವಾಧಿಪತಿ), ಇಂಡಿಯಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಂತ್ರಿ ಸಭೆ (ದಿ ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ), ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆ (ದಿ ಸುಪ್ರೀಮ್ ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟಿವ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್), ಗವರ್ನರರ ಸಹಕಾರಿ ಮಂತ್ರಿ ಸಭೆ (ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್) ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೨೦ನೇ ಪಾಠ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾರಾಜರಾದ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರು (ಪುಟ ೪೩) – ಇದರಲ್ಲಿ ಇವರ ತಂದೆ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯವರ ಮಗನಾಗಿ ೧೮೪೧ ನವಂಬರ್ ೯ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಎಂಬುದು ಅವರ ತಾತನ ಹೆಸರು. ಹಾಗಾಗಿ ಮಗುವಿಗೆ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಅಲ್ಬರ್ಟನ ಮರಣ (೧೮೬೧). ೧೮೬೩ ರಲ್ಲಿ ೨೨ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕಿನ ಅಲೆಕ್ಸಂಡ್ರಿನ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ, ಅವರ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾದಾಗ ಅವರ ಕ್ಷೇಮ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ **ಪಾಠದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾರಾಜ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರಿಗೂ ಮಹರಾಜ್ಞಿ ಅಲೆಕ್ಸಂಡ್ರಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರಿಗೂ ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಿರುವಂತೆ ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯೂ, ಸೌಖ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ** ಎನ್ನುವ ಹಾರೈಕೆಯ ಮತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಠ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜರ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದರ ಎರಡನೇ ಹಂತದ ದೇಶೀ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಭರತ ಖಂಡದ ಇತರ ರಾಜರುಗಳಂತೆ ಇವರು ಬಹುಪತ್ನಿಯವರನ್ನು ವರಿಸದೆ ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ವರಿಸಿದರು ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. **ಮಹಾರಾಜರವರು ೧೮೮೧ರಿಂದ ೧೮೯೪ರವರೆಗೆ ೧೪ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸರ್. ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಐಯ್ಯರ್ ಇವರು ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಆರ್ಯರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ದಿವಾನರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಐಯ್ಯರ್ ಅವರೇ ಬಹಳ ಸಮರ್ಥರು ಎಂದು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ** ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜರವರು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರೈಲುಮಾರ್ಗ, ೮೦೦ ಬಾಲಪಾಠಶಾಲೆ, ೫೦ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠಶಾಲೆ, ೫ ಕಸಬಿನ್ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು, ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆ, ೩ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಮೆ. ಪ್ರೆಸರ್ ಸಾಹೇಬರವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆಯಿತು

ಎಂಬುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾ ಈ ಪಾಠದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಮಹಾರಾಜರವರು **ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಿರುವಂತೆ ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಸೌಖ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ, ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಾಗಿಯೂ ಆಗುವಂತೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಲಾಗಿದೆ.**

ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ರೀತಿ ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ೧೯-೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದರೆ ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ೩೭ನೇ ಪಾಠವಾಗಿ ಗೊಬ್ಬರ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ೯೦) ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಬೆರಣಿ ಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಹಾನಿಯೆಂದೂ ಅದರ ಬದಲು ಈ ಕೆಟ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತೆಂಗಿನ ಹೆಂಡ ಎನ್ನುವ ೧೯೦೭ರ ೧೨ನೇ ಪಾಠವನ್ನು ೧೯೦೮ರ ಪಾಠಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ತೆಂಗಿನ ಮರದ ರಸವನ್ನು (ಹೆಂಡವನ್ನು) ಇಳಿಸುವವರಿಗೆ 'ಶಾನಾರು' ಜನರು ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧೀರ್ಘವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ೧೦ ಸೇರು ರಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೇರು ಬೆಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದೇ ರೀತಿ ಖರ್ಜೂರದ ಮರ, ಓಲೆಯ ಮರ, ಬಗಿನಿ ಮರದಿಂದಲೂ ಹೆಂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಓಲೆ ಮರದಿಂದ ಮಾಡುವ ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಪನೆಬೆಲ್ಲವೆಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ೨ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಸುಮಾರು ೨೦೦೦ ಪೌಂಡು ತೂಕ ಸಕ್ಕರೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡೊಂಬರು ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಡೊಂಬರಾಟ ಆಡಿಸುವವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಿದೆ. **'ಆಹಾರ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು, ಯಾವಾಗ, ಹೇಗೆ, ಎಷ್ಟು ತಿನ್ನಬೇಕು** ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಠ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೩-೪ ಘಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಬರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿಯ ಹಾದಿ ಎನ್ನುವ ೧೯೦೮ರ ೪೮ನೇ ಪಾಠ ೧೧೫ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಟ್ರೈನ್ ಎಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಾಲಾಗಿ ಬರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ರೈಲುಗಾಡಿಗೆ ಟ್ರೈನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಂದುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬೆಗಾಡಿಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣವು ಸುಖಕರವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕಳ್ಳಕಾಕರ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನ ಹೊಂದಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ೧೭ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ೪೪ ಪಾಠಗಳನ್ನು ೧೩೨ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಪೋತಾಖ್ಯಾನ, ಇರುವೆಯೂ ಮಿಡಿತೆಯೂ, ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯ ಆಟ, ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ೪೪ನೆಯ ಪದ್ಯಪಾಠ ಈ ಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಸುಬ್ರಾವ ಸಾಲಿ ಅವರ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಸಾಲುಗಳು

'ಕನಸು ಮನಸಿನಲಿರಲಿ ಕರುಣಾ
ಘನನೆ ಧ್ಯಾನವು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯು
ತನುವು ಸವೆಯುತಲಿರಲಿ ಹಗಲಿರುಳವಳ ಸೇವೆಯಲಿ!

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ೪೨ನೇ ಪಾಠದ ೧೨೫ನೇ ಪುಟ **'ರಾಜತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು'** ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಹೇಗಾಗುವನು? ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡುವನು? ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ **'ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಮಗೂ ನಿಮ್ಮ ರಾಜರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏನು, ನಿಮ್ಮ ರಾಜರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಯಾತಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯರಾಗಬೇಕು? ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳೇನು? ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೇನು? ಎಂಬ ಪರಿಚಯವು ನಿಮಗಾದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗುವಿರಿ. ರಾಜಧರ್ಮವೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ರಾಜರ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳೂ ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಣೆಯೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡದಿರಲಾರವು'** ಎನ್ನುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಡುವುದು ಹೇಗೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಶುಚಿತ್ವ, ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ನಾಯಿಹುಚ್ಚು, ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರೂ, ಅಶುದ್ಧವಾದ ನೀರೂ ಇತ್ಯಾದಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ಪಾಠಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು:

ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ಆರನೇ ತರಗತಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದು ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ೪ನೇ ಆವೃತ್ತಿ, ೧೯೧೨ರಲ್ಲಿ ೬ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ -೭ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದು, ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಕಂಡಿದ್ದು, ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಳನೆ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ೨೯ ಪಾಠಗಳು ೧೦೫ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಪತ್ಯದ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂಬತ್ತು ಪದ್ಯಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. **ರಾಮನ ಬಾಲ್ಯವು-ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯದಿಂದ** ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. **ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಚಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಅಳುವುದು, ಸುಮಂತ್ರನು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ರಾಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.**

ನೀತಿ-ಪದ್ಯವಲ್ಲಿ ಸನ್ನುತಮತಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. **ರಾಮನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದು** – ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಭಾಗದಿಂದಾಯ್ದು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಚಾಮುಂಡಿಯ ಪರ್ವತದ ಕುರಿತು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ವನವಹನ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರಾಗಣ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸೀತೆ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದೆ ದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. **ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತರಗತಿಗೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ.** ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧದಿಂದ 'ಕೌರವನ ಪ್ರಲಾಪ' ಎಂಬ ಭಾಗವನ್ನು

ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಚಂಪೂಕಾವ್ಯದಿಂದ ದಶರಥನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಿಂದ ಆಯ್ದು ಸೀತಾ ವನವಾಸವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. 'ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕೆಟ್ಟವರ ಕಥೆ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಆರನೇ ತರಗತಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಹೊರಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

'ತಾವರೆ' (೨ನೇ ಪಾಠ – ೧೩–೧೫ ಪುಟ) ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪುಂಡರೀಕ (ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣ), ಕೋಕನದ (ಕೆಂಪು ಹೂ), ಇಂದೀವರ (ನೀಲಿ ಹೂ) ಎಂಬ ಮೂರು ಜಾತಿಯ ತಾವರೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. **ಬಲು ದೊಡ್ಡದಾದ ತಾವರೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶಕ್ಕೂ, ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೂ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಎಂಬುವರ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ತಾವರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.** ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಚಿತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ತಾವರೆಯ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಗು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

'ದೇವರು' ಎನ್ನುವ ಪಾಠವನ್ನು ಈ ಆರನೇ ತರಗತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ (ಪುಟ ೨೨–೨೮) ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿಯೂ, ವಿವೇಕವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ – ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಇದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆಯೋ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು ಹೇಗೆ? ಒಳ್ಳೆಯವನು ಹೇಗೆ? ವಿವೇಕವುಳ್ಳವನು ಹೇಗೆ? – ಎಂಬುದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆತನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ, ಕರುಣೆಯಿಂದ– ಆತನು ದೊಡ್ಡವನು, ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದೂ, ವಿವೇಕವುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಗಂಗಾನದಿ' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ದೈವೀಶಕ್ತಿ, ಗಂಗಾರಾಧನೆ – ಹೇಳುತ್ತಾ ಗಂಗಾನದಿಯ ಉಗಮ, ಹರಿಯುವಿಕೆ, ಗಂಗಾ–ಯಮುನಾ ಸಂಗಮ, ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳು– ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಂತನು, ಭಗೀರಥ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ **ಗಂಗಾನದಿಯೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಿಂದೂ ಜನರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.**

ಅನೇಕ ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅವನ ಬಾಂಧವರು, ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲಿ, ಬಿಸಿಲು ಉರಿಯುತಿರಲಿ ನೋಡದೆ, ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣೋತ್ತ್ರಮಣವಾಗಲೆಂದು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕೆಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಂಟರು ರೋಗಿಗೆ ಮರಣವಾಗುವವರೆಗೂ ಅವರ ಬಾಯಿಗೆ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ– ಎಂದು ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅಸಭ್ಯ ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.

'ಉತ್ತಮಲೋಕ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ ತಾಯಿ, ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ 'ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮರಣಾನಂತರ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವನು.

ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರನ್ನೂ ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಜ್ಜನರಾಗಿರಬೇಕು. ಸತ್ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವರು'– ಎಂದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಕುರಿತು ವಿವರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಳಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು– ಎಂಬ ಪಾಠ ಪುಟ ೬೨–೭೪ರವರೆಗೆ ಹದಿಮೂರು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂ ಜನರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯ; ಅವುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪುಸ್ತಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ–ಎಂದು ಹನ್ನೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಅಂತಃಕಲಹಗಳನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡಿದುದು, ಪಂಜಿನ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಠಕ್ಕರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದುದು, ಅನೇಕ ದುರಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿದುದು, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದುದು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಹಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಲೋಹ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದುದು, ಅಂಚೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುದು, ತಂತಿಯ ಸಮಾಚಾರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಂದುದು, ತನಗಿಷ್ಟವಾದ ಮತವನ್ನವಲಂಬಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟುದು, ಕಂದಾಯದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದುದು– ಎಂದು ಹನ್ನೆರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮಹಾರಾಜರ ಚಿತ್ರ (ಎಡ್ವರ್ಡ್ ದೊರೆ, ಸತಿಸಹಗಮನ, ಉಗಿಬಂಡಿ, ಟಪ್ಪಾಲು ಪೇದೆಯ ಚಿತ್ರ– ಹೀಗೆ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೀಡಿದ ವಿಚಾರಗಳು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.)

ಆರನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ –ಇವುಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಸಾಧ್ಯವಿರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ತಿದ್ದುವ, ಸಮಾಜದ ಕೆಟ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಏಳನೇ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ರಾಯರ ಚಿತ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪುರಂದರ ದಾಸ, ಪರನಿಂದೆ, ಪರದೇಶ ಸಂಚಾರದಿಂದಾಗುವ ಲಾಭಗಳು, ಮಿತಭಾವ, ಪಾನಿಪತದ ಮೂರನೆಯ ಯುದ್ಧ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರಾಮಾಯಣ –೨ ಭಾಗ– ಹೀಗೆ ಈ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅನ್ನದಾನ–ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ

ಕನ್ನಡ ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಏಳನೆ ತರಗತಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದು (೧೯೧೨)– ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪಾಠಗಳಿದ್ದು, ನೂರಹನ್ನೆರಡು ಪುಟಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹದಿನೇಳು ಗದ್ಯಪಾಠವಾಗಿದ್ದು, ಎಂಟು ಪದ್ಯಪಾಠಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಎರಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮೂರು ಗದ್ಯಪಾಠದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಪಾಠವನ್ನು

ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಪೋತನ ಕುರಿತಾದ ಸಾಂಗತ್ಯ, ದಿಲೀಪನೂ ನಂದಿನಿಯೂ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ) – ೨ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ ಪರಾಜಯ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ), ಜಯನೃಪನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ದಾಟುವುದು (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ), ವಸಂತ ಋತು (ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ), ಪುಷ್ಪೋದ್ಭವ ಚರಿತಂ (ಚಂಪೂ)– ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ– ಹೀಗೆ ಮಾತ್ರಾಗಣ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಣಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಪಾಠಗಳು, ಗದ್ಯಪಾಠಗಳು– ಎರಡು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕಟಮರ–ಎನ್ನುವ ಮೂರನೇ ಪಾಠ 'ತೆಪ್ಪ'ದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವ ಪಾಠ, ಚಿತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ಕಟಮರ ಹಾಗೂ ಅಂಬಿಗರನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಳಿಕ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ **ಈ ಅಂಬಿಗರಿಗೆ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಚೂರು ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಓಲೆಗರಿಯ ಕುಲಾವಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಉದ್ದವಾದ ಹುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ತೆಪ್ಪಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾರೆ.** ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮೀನುಗಳಂತೆ ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಈಜುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ದೊಡ್ಡ ತೆರೆಗಳು ಬಂದು ಅಂಬಿಗರವರನ್ನು ತೆಪ್ಪದಿಂದ ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಡುವುದುಂಟು, ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಈಜಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪುನಃ ತೆಪ್ಪದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ – ಎಂದು ಅಂಬಿಗರ ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ಇದೆ.

ಆರನೇ ಪಾಠ 'ಮದ್ರಾಸ್ ಪಟ್ಟಣ' ಎಂಬ ಪಾಠ ಪುಟ ೨೫ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೩೯ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಷಾಜಹಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, **ಚಾರ್ಲ್ಸನು ದೊರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು.ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ತಕರು ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ 'ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ' ಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಈ ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಪಾಠದ ವಿವರಣೆ ಸಾಗಿದೆ.** ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಪಟ್ಟಣದ ತೀರ, ಚಂದ್ರಗಿರಿ ದುರ್ಗ, ಮದ್ರಾಸಿನ ಹೈಕೋರ್ಟೆಂಬ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮುನ್ರೋ– ಈ ನಾಲ್ಕು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

'ಕಾವೇರಿ ನದಿ'–ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೪೯) ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ಕಾವೇರಿ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲದೆ ಕಾವೇರಿ ಹಬ್ಬ – ಆ ದಿನ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಕಥೆಯ ಪಾರಾಯಣ – ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉರುಳಿಗಡ್ಡೆ– ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಪಾಠ ೧೫–ಪುಟ ೨೨–೨೮ರಲ್ಲಿ) **ಹಿಂದೂ ಜನರು ಉಪೋಷ್ಯ ದಿವಸ (ಉಪವಾಸ) ಗಳಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಿನ್ನದೆ, ಉರುಳಿಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಭೇದವಾದ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟೋ ಬೇಯಿಸಿಯೋ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ**– ಎಂಬ ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. ಅನವರತವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜೇನು ಹುಳುವಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಪುಟ ೯೦–೯೯ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು, **ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಡ ಜೇನುಹುಳುಗಳು ಇಲ್ಲ– ಅಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಜೇನುಗೂಡು ತಯಾರಿಸಿ ಜೇನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ**– ಎಂದು ವಿವರ

ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠ ೨೧ರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಬುದ್ಧನ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವುಳ್ಳ ಪಾಠವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಘನ, ದ್ರವ, ವಾಯುರೂಪ ಪದಾರ್ಥಗಳು- ಎನ್ನುವ (೨೩ನೇ ಪಾಠ) ದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂರು ರೂಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠ ೨೪ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ನೀತಿಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವುಗಳನ್ನು 'ಉತ್ತಮ ನಿಯಮಗಳು' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಂದಾಯಗಳೆಂದರೇನು? ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಡಬೇಕು?' ಎನ್ನುವ ಒಂಬತ್ತನೇ ಪಾಠ (ಪುಟ ೪೦–೪೫)ದಲ್ಲಿ **ಸರಕಾರದಿಂದ ಪಡೆದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಅದು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ, ವೈದ್ಯಶಾಲೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ರಸ್ತೆ/ರೈಲು ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ- ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೇನು?- ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ತೆರಿಗೆಯ ಹಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಹಿತಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ-** ಎಂದು ನಂಬಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಯು ೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೊಸಪಾಠ, ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹಳೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮ ಪರಾಜಯ, ಉರುಳಿಗಡ್ಡೆ, ನೀರು, ವಸಂತಋತು, ಜೇನುಹುಳ, ಬುದ್ಧನ ಸೂಕ್ತಿಗಳು, ಪುಷ್ಪೋದ್ಭವ ಚರಿತಂ, ಘನ ದ್ರವ ವಾಯು ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಉತ್ತಮ ನಿಯಮಗಳು- ಈ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಶೀಲ (ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ) ವಿನಾಯಕ ರಾಯನ ಪತ್ರ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರ, ಸರಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ, ಮಿತವ್ಯಯ, ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ಅರ್ಜುನ ಬಭ್ರುವಾಹನರ ಸಂವಾದ, ಜೊರ್ಜಸ್ಟೀಫನ್ಸನ್, ದಾನಧರ್ಮ, ಸೊಳ್ಳೆ- ಹದಿಮೂರು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **'ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರ'**- ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಈ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡೂವರೆ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. **ಅನ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣ ತಡೆದದ್ದು, ಹಬೆಯಂತ್ರ, ತಂತಿ ಟಪ್ಪಾಲು, ಕೈಗಾರಿಕೆಯಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಖನಿಜಗಳ ಉದ್ಯೋಗ- ಇವು ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮಾಡಿದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಿನ್ನ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದವರೇ ಬ್ರಿಟಿಷರು. ಇದು ಈ ದೇಶದವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮಹದುಪಕಾರ-** ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಐಕ್ಯ, ಪರಸ್ಪರ ಅನುಕೂಲತೆ- ಇವುಗಳೇ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸೋಪಾನಗಳು- ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. **'ಸರಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಸಂಬಳಕ್ಕಿಂತ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ದಿಮೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಸರಕಾರ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಅನುಕೂಲ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕು'**–ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ದುಂದುಗಾರಿಕೆ ದುರಭ್ಯಾಸ. ಮಿತವ್ಯಯವೇ ಜೀವನ' ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು 'ಮಿತವ್ಯಯ' ಪಾಠ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೇಶದ ನಿವಾಸಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕು, ಯಾವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಇವೆ- ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಳ ವಿವರಣೆ ಇದೆ.

'ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ' ಇರುವುದು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಲಾಭವನ್ನು ಸಮಾಜ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಬದಲಾಗಿ ಕುರುಡರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬಾರದು- ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾರ್ಜ್ ಸ್ಟೀಪನ್ಸ್‌ನ್ ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಆತನು ಲೊಕೊಮೊಟಿವ್- ಹಬೆ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸೊಳ್ಳೆ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಅದು ಹರಡುವ ಜ್ವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು

ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ಎಂಟನೆ ತರಗತಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೧೨೫ ಪುಟಗಳಿದ್ದು, ನಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ (ದ್ವಿಪದಿ), ಪರೋಪಕಾರ (ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕೃತ), ಸಂಸಾರದ ಅಸ್ಥಿರತ್ವ (ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವ ಶತಕ), ಬಂಧು ಸ್ವಭಾವ (ಎಂ.ಡಿ. ಅಳಸಿಂಗಾರಾಚಾಯಕೃತ ಚೆಲ್ವ ನಾರಾಯಣ ಶತಕ) ಮೈತ್ರಿ (ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕೃತ ನೀತಿ ಶತಕ), ಉದ್ಯಮ (ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೀಕೃತ ನೀತಿ ಶತಕ), ಬಡತನ (ಗ.ವೈ. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕಾ ನಾಟಕದಿಂದ), ಕೋಪೋದ್ದೀಪನ (ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧ), ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಲಾಪ (ಗದಾಯುದ್ಧ), ಕವಿತ್ವ ಮನುಷ್ಯನ ಸಪ್ತವಯೋ ಅವಸ್ಥೆಗಳು (ಎಂ.ಡಿ. ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯ) – ಹನ್ನೆರಡು ಪದ್ಯಪಾಠಗಳು ಮೂವತ್ತಾರು ಗದ್ಯಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ.

ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ – ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು "ಪರಮಾತ್ಮನಾರೆಂದು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವೆಯಾ? ಇರುವನವನೆತ್ತಲೆಂದನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆಯಾ" ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಯಾರ ಪ್ರೀತಿ, ಭಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗಿವೆಯೋ ಹಾಗೆ ದೇವರು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಭಕ್ತನಿಗಾಗಿ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವನು– ಎನ್ನುವ ಸಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದೆ. ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೀಕೃತ 'ಪರೋಪಕಾರ' ಎನ್ನುವ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರೋಪಕಾರಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡದೆ ಸತ್ತವರು ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣಿನ ಹುಳಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ– ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸಪ್ತ ವಯೋ ಅವಸ್ಥೆಗಳು' – ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದ ಆಟಪಾಠ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಗೃಹಸ್ಥ, ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನ ಕೋಪ–ತಾಪ., ಬೇನೆ ಬೇಸರ, ಅವಯವಗಳ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದುವಿಕೆ, ಮುದಿತನ–ಇವು ಏಳು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಹವಳ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹವಳ ವನಸ್ಪತಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಬಲು ಸಣ್ಣದಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವಿಯಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಈ ಜೀವಿಗಳು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ೨ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು ಮತ್ತೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಅಸ್ಥಿಮಯವಾದ ಕವಚವೇ ಹವಳ ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಕೃಷ್ಣ ಗೌತಮಿ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುದು. ಈ ಪಾಠ ಕಿಸಾ ಗೌತಮಿಯ ಕತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ನವೀನ ವೇದ ಧರ್ಮ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ,

ಬೌದ್ಧ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ನವೀನ ವೇದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಅದ್ವಿತೀಯ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾಪುರುಷನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು' – ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.

'ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ. ಇದು ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯಕೃತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿಗೆ ಗೋಧಿಯ ಮುಕ್ಕಾಲು ಸೇರು, ಒಂದು ಕುದುರೆಗೆ ಒಂದು ವಜ್ರದ ಉಂಗುರ, ಒಂದು ಎಕ್ರೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ, ಐದು ಸೇರು ರಾಗಿಗೆ ಒಂದು ಕುಕ್ಕೆ, ಹತ್ತು ಸೇರು ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಡಕೆ– ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಅರಿವಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಪೇಟೆಧಾರಣೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹಣದ ಸದುಪಯೋಗ ಎನ್ನುವ ಪಾಠವು ಹಣವನ್ನು ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳಿಸದೆ ಸದ್ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೂಡಾ ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯಕೃತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡದ್ದು. ರೂಪಾಯಿಗೆ ಹದಿನಾರು ಆಣೆಯ ದುಡ್ಡುಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ತಾಮ್ರವಾಗಿ ಮಾರಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ನಾಣ್ಯವು ಚಿನ್ನದ ಪೌಂಡ್. ಚಿನ್ನದ ಪೌಂಡ್ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ. ಹೀಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ಹಣದ ಉಪಯೋಗ, ಹಣದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ನೋಟುಗಳ ಚಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯಗಳ ಚಲಾವಣೆ, ಸಾಲ ಎಂಬ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಯರು, ಅಫ್ಜುಲ್ ಖಾನನ ವಧೆ, ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನಿಗೆ ಚಾಣಕ್ಯನ ಬುದ್ಧಿವಾದ, ಕದಂಬರಾಜರು, ಪಲ್ಲವರೂ, ಚಾಲುಕ್ಯರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರೂ, ಕಲ್ಯಾಣಪುರದ ಚಾಲುಕ್ಯರೂ, ಗಂಗರೂ, ಹೊಯ್ಸಳರೂ, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಯುರೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುವ ಹಳೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳೂ, ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು, ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರ ಇಸ್ತಿ ಹಾರುನಾಮೆ, ಇಂಡಿಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರ ಜಾಹೀರುನಾಮೆ– ಹೀಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹಲವಾರು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಯರು ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಭೀಲ, ಕೋಲ, ಸಂತಾಲರು – ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದುಗಳು ಪಶುಮಾಂಸ ಪ್ರಿಯರು, ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪಾನೀಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಸೋಮರಸ ಅತಿಪ್ರಿಯ. ಈ ಸೋಮರಸದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಎಂದರೆ ಹಿಂದು, ಅನಾರ್ಯ ಎಂದರೆ ಬರ್ಬರ ಎಂಬ ಎರಡು ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಭ್ಯತೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಇದರಿಂದಲೇ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು ಉಂಟಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಜಾತಿಯ ಜನರೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಒಬ್ಬ ಋಷಿ ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ನಾನು ವೇದದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆ ವೈದ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ."

'ಮನುಷ್ಯನ ಕರ್ತವ್ಯ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸರಕಾರದ ಕಾನೂನುಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಧೇಯನಾಗಿರುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಕರ್ತವ್ಯ, ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯವು ಸರ್ವಮಾನ್ಯ, ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲಧನ, ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಆಸ್ತಿವಾರ, ನಾಲಗೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೋಪಾನ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನ್ ದೇಶದ ಪರಿಚಯ, ವಾಯುಗುಣ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ ಯಾವ ದೇಶವಾದರೂ ಊರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಆ ದೇಶದವರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗೌರವವುಳ್ಳ ಗುಣಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬನ, ಕರ್ತವ್ಯ ದಕ್ಷತೆ, ಸಾಹಸ, ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಇವುಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳು. ಈ ಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. "ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹಂಗಿನೊಳಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಭಿಲಾಷೆಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೂ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಕ್ಕೂ ಈ ಗುಣವೇ ಬೀಜವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು ತನ್ನ ಮನೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ಕೋಟೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಮತಬೇಧಗಳಿದ್ದರೂ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಆಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವರಾದರೂ ಅವರು ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅವನ್ನು ಸಮಯವರಿತು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯು, ಒಂದೇ ಧರ್ಮವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೇವತೆಯ ಸ್ತೋತ್ರದಂತಿದ್ದು ವೀರಾವೇಶವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅವರ ಇತಿಹಾಸವೂ ವಾಙ್ಮಯವೂ ಅಗಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಡಿಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರ ಜಾಹೀರುನಾಮೆ ಎಂಬ ಪಾಠವಲ್ಲಿ ೫ನೇ ಜಾರ್ಜ್‌ರವರು ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಏರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜಾಹೀರುನಾಮೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಇಸ್ತಿಹಾರುನಾಮೆ- ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಹೊರಡಿಸಿದ ಘತ್ವವನ್ನೇ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಪಾಠಪುಸ್ತಕ ನೀತಿ. ಮೌಲ್ಯ, ಚರಿತ್ರೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಜಾಧರ್ಮ, ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಏಳನೇ ಆವೃತ್ತಿ (ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಗೋಸ್ಕರ) ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ೧೯೧೧ರ ಪತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳು ಹೊಸತಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ. ಉದಾ: ಹಳೆಯ ನೆನಪು. ಬುದ್ಧದೇವನ ವಚನಾಮೃತ. ಅಶೋಕನ ಸಂದೇಶಗಳು.

ಪ್ರತಾಪನ ಅರಣ್ಯವಾಸ, ಇಂದಿರೆ ದುರ್ಗಾದಾಸ, ರಾಮದಾಸ, ದಾದಾಜಿಕೊಂಡ ದೇವನ ಗುರೂಪದೇಶ, ಛತ್ರಪತಿ, ತಾಳಿಕೋಟೆಯ ಯುದ್ಧ, ಈ ಮೃತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದೇನು? ಕನ್ನಡಿಗನ ಕೊರಗು, ರಾಜಾರಾಮಮೋಹನ ರಾಯರು, ಭೀಷ್ಮ ನಿರ್ಯಾಣ, ಭರತಮಾತೆಯ ವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಹಲಕೆಲವು ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರ ಭರತಮಾತೆಯ ವಾಕ್ಯ, ದೇಶದ ಧರ್ಮಶಾಯಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಬೇಕಾದ ಕರೆ ಕೊಡುವ ಪದ್ಯ ಅದು. ಈಮೃತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದೇನು? ಎನ್ನುವ ಪಾಠವನ್ನು ವಿ.ಬಿ. ಆಲೂರ ಅವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗತವೈಭವದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅಭಿಮಾನಧನರಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಬೇಕಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯರಾದರೆ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ಕನ್ನಡಿಗನ ಕೊರಗು (ಕೃತಿಕಾರನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ) ಎನ್ನುವ ಕವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಸೊರಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಹೇಗೆ ಮೆರೆಯುವುದು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವೊಂದು ಕೊರಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದಗಳು ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧೫ ವಚನಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಚನಗಳು ಪರೋಪಕಾರ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ತ್ಯಾಗ, ನಾಡಾಭಿಮಾನ, ಕಾಯಕ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. **'ವಿಶಿಷ್ಟ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಾಮೃತ'** ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಏಸುವಿನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಎಂಟು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈತನ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವು ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲರೂ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕರಾಗಿ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಠೋರ ನಿಯಮವನ್ನು ಸಾರಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಮದಾಸ, ದಾದಾಜಿಕೊಂಡ ದೇವ, ಇಂದಿರೆ ದುರ್ಗದಾಸ, ಅಶೋಕ, ಶಿವಾಜಿ, ರಾಜಾರಾಮಮೋಹನ ರಾಯ್ ಮುಂತಾದವರ ಕುರಿತ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನಗಳಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕ ಬಾಂಬೆ -೧೯೧೪ – ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರ, ರೇಫ, ದ್ವಿತಾಕ್ಷರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಹೊಂದದ ವ್ಯಂಜನ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಕಾರ ಹೊಂದುವ ವ್ಯಂಜನ, ಬಹಳ ವಿಕಾರ ಹೊಂದುವ ವ್ಯಂಜನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ೫೦ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳೆಂದು ೨೦ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ (೧೯೧೬)– ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು, ಇತಿಹಾಸ ಭೂಗೋಲದ ಪಾಠಗಳು, ಗೃಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಪಾಠಗಳು– ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬೪ ಪಾಠಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಗೃಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಉಡಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದು, ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವುದು, ಅಡಿಗೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು– ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕ – ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಹರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪಾಠ ೩– ರಮ್ಮೆಯ ಸಭ್ಯತೆ – ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಪಾರ್ವತಿ ಬಾಯಿಯು, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೆಂಬುವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯವರಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಎಡವಿ ಗಾಯವಾಗಿ, ರಕ್ತ ಬಂದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯವರ ಮಗಳು ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ಉಪಚರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ **ಏಕವಚನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಭ್ಯತೆಯ ಲಕ್ಷಣ** – ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ಪಾಠವಿದೆ. ಇಂದು ನಾಳೆ ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಮಾಡಲು ಇಂದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎನ್ನುವ ಭಾವ ಅಡಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯದ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಸ್ತ್ರದ ಆಶೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇರುವ ಆಶೆಯನ್ನು ಅಣಕವಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುದುಕನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರದ ಆಶೆ ಬಹಳ. ಕಾಲ ಬೆರಳುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸವಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲುಂಗುರ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹಾಕೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೆಲವರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಸೇರಿನ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಲಕಡಗವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ – ಎಂಬ ವಿವರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಡವೆ, ವಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಆಶೆಯನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್ ಆದ **ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ ಪಾಂಡುರಂಗ ವೆಂಕಟೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಪೇಠಕರ– ಇವರು ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕ** ೪೮ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ೫೦ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ, ಪಾಠಗಳನ್ನು ಈ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿವಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳ ಪಾಠಗಳು, ನೀತಿ ಉಪದೇಶದ ಪಾಠಗಳು, ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಠಗಳು, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಪಾಠಗಳು, ಪಶುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಠಗಳು ಮತ್ತು ಕವಿತೆಗಳ ಪಾಠಗಳು – ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿವಿಡಿಯ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ೧ನೇ, ೨ನೇ, ೩ನೇ...ಹೀಗೆ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಗಳ ಪಾಠಗಳು ೧೮ನೇ ಪಾಠದ ತನಕ ಇದೆ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾ: ಸುಳ್ಳು– ಸುಳ್ಳು ಮಾತು ಆಡಬೇಡ

ಸಂಗತಿ – ಕೆಟ್ಟ ಮಂದಿಯ ಸಂಗತೀ ಹಿಡಿಯಬೇಡ.

ಸಾಲ – ಸಾಲಾ ಮಾಡಬೇಡ.

ದಣುವು – ನನಗೆ ಬಹಲ ದಣುವು ಆಗಿದೆ.

ಅಂಗಡಿ – ಅಂಗಡೀ ತೆಗೆದು ಮನೆಗೆ ಬಾ.

ಭಾಷೆ. ಶೈಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ನೀತಿ ಉಪದೇಶದ ವಿಚಾರಗಳು. ಕಥೆಗಳು ೧೯ನೇ ಪಾಠದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ೧೯ನೇ ಪಾಠದಿಂದ ನೀತಿ ಉಪದೇಶ. ಪದಾರ್ಥ. ಸಂಭಾಷಣೆ. ಪಶು. ಕವಿತೆಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಬೆರಕೆ

ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಯಾ ವರ್ಗದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿವಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕವಿತಾ ಪಾಠದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಥ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ಒಂದು ಕಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತ್ರಿಪದಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಹಿತೋಪದೇಶ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಸಾಲೆಯ ಹುಡುಗನೂ- ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯ ಚಿತ್ರಣವೊಂದು ದೊರಕಿ, ಸಣ್ಣ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಹುಡುಗರ ಹೆಸರು ಅವರ ಕಲಿಕೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಮೂದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಈ ಪಾಠದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿವಿಡಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪಾಠದ ಹೆಸರುಗಳು ಪಠ್ಯದೊಳಗಿನ ಪಾಠದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಠ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಶಬ್ದಗಳ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ (ಪಾಠ ೧೨) ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. **ಉದಾ: ಕಮ್ಮಾರ ಸಾಲೆಯ ಹತ್ತರ ಅಗಸನ ಮನೆ ಇದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಹೊಲದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾದಿಗರೂ, ಕಮ್ಮಾರರೂ, ಬಡಿಗೇರು ಬೇಕು.** ಹೀಗೆ ೧೮೭೬ರ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಎಂಬ ಅಂಶದ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಓದುವಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಹರಿಸಿದುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಠಿಣವಾದ ಪದವು ದೊರೆತರೆ ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಓದಿಸಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಓದಿಸಬಾರದಾಗಿಯೂ, ವಾಕ್ಯಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನಾದರು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿಂದ ಓದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಓದಿಸಿದ ನಂತರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ೫ನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉದಾ: ಉದ್ದು, ಹೆಸರು – ಎಂದು ಹೇಳದೆ ಉದ್ದೂ, ಹೆಸರೂ- ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದುದು ಭಿನ್ನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರು ಪಾಂಡುರಂಗ ವೆಂಕಟೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಪೇಠಕರ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕದ (೧೯೦೪) ಪಾಠಗಳ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮವು ಎರಡನೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಠಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ೧ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಣನೆ. ೨ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳ ವರ್ಣನೆ. ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಸಂಭಾಷಣೆ. ೪ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಸಾಫ ಕಥೆಗಳೂ. ೫ನೇ ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳೂ. ೬ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಕ ಕಥೆಗಳೂ. ೭ನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು- ಎಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ಕಥೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು, ಭೂಗೋಲದ ಪಾಠಗಳು, ಸೃಷ್ಟಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು – ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದು ೧೪೭ ಪುಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೧೦೦ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪಾಠಗಳೊಂದಿಗೆ ಫಲ, ವೃಕ್ಷಗಳ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಸೀಬೆ, ತೆಂಗು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಹೊಂಗೆಯ ಮರ, ಕಡಲೆ ಗಿಡ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಹರಳು ಗಿಡ, ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡ– ಇತ್ಯಾದಿ. ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಕಸಬುದಾರರ ಉದಾ: ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ, ಅಗಸ, ಕಂಚುಗಾರ, ಬಡಗಿ, ಗಾಣಿಗ, ಚಮ್ಮಾರ, ಮೇದರವನು– ಮೊದಲಾದವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಳೆಯಬೀಡಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಡಗಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ– **ಈ ದೇಶದ ಬಡಗಿಗಳು ಮರಗೆಲಸವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಅದನ್ನು ಕಲಿತರೆ, ಇವರ ಜಾಣತನವು ಹೆಚ್ಚಿ ದೇಹಶ್ರಮವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಆಗುವುದು–** ಎನ್ನುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿನ ಬಡಗಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಡಿಗೆತೊಡಿಗೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅಗಸೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿ, ಐರ್ಲೆಂಡ್, ರಷ್ಯಾ –ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಆಡು ಕುರಿಗಳ ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಕಂಬಳಿ, ಟ್ವೀಡು, ಫ್ಲಾನಲ್, ಮೆರೀನೊ, ಅಲ್ಪಾಕ, ಶಾಲು – ಮುಂತಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪೆಯಿನ್, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾ – ಈ ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶದ ಆಡಿನ ತುಪ್ಪಟದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸೊಗಸಾದ ಶಾಲೇ ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಹಲವು ದೇಶಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯ, ಷಟ್ಪದಿ, ಚೌಪದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಗದ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಸು ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್ ಆದ ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿಯವರು ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕ – ೧೮೮೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೭೪ ಪಾಠಗಳನ್ನು ೧೧೫ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠಗಳನ್ನು ನೀತಿಯ ಪಾಠಗಳು, ಕಥೆಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು, ಪದಾರ್ಥಗಳು. ಮೃಗಗಳು. ಗ್ರಾಮ್ಯ ಮೃಗಗಳು. ಪಕ್ಷಿಗಳು. ವನಸ್ಪತಿಗಳು – ಎಂಬ ಎಂಟು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ ವಿನಾ ಪಾಠ ಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿಯಲ್ಲ – ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ಅಂಶ. ಉದಾ: ೧ನೇ ಪಾಠ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಬೈದಾಡಬಾರದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ– ಎನ್ನುವ ಎಂಟನೇ ಪಾಠ ನೀತಿಯ ಪಾಠವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭದ ಪಾಠವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹದಿನೇಳು ಕಥಾಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪಾಠಗಳನ್ನು

ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕವೂ, ಹಳೆ ಪುಸ್ತಕವೂ, ಓದುವ ರೀತಿ, ವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ನಾನು ಯಾರು? ನನ್ನ ಹೆಸರೇನು? ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ, ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ, ಕುರುಡ ಹುಡುಗನು, ಹಾವು, ಸುಖಪಡಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಚಿಕೆ, ಹಡಗು, ಬೊಂಬೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಪಾಠಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು (೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು (೨) ಭೂಗೋಲದ ಪಾಠಗಳು (೩) ಸೃಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು – ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಂಬೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ನಿಜಲಿಂಗ ಶತಕ' ದ ಚರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ನಿಜಲಿಂಗ ಭವಭಂಗ ಶರಣಜನ ವರದದೇವಾ– ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ಬದಲಾಯಿಸದೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೋರೆಗಳು ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ನಾನಾ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕವು ೧೮೬೭ರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟರಂಗೊಟ್ಟಿಯವರು ಕನ್ನಡಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾಠದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸುಗುಣ ವಿಷಯವಾದ ಪಾಠಗಳು, ಮನೋರಂಜಕ ಕಥೆಗಳು, ಮನೋಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು, ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯದ ಪಾಠಗಳು, ಭೂಗೋಳವೂ, ಚರಿತ್ರವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃತ್ತಾಂತವೂ, ಲೋಹಗಳು, ಗಿಡಗಳು, ಪದ್ಯಗಳು, ಜೀವಜಂತುಗಳು, ನಾನಾ ವಿಷಯವಾದ ಪಾಠಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯ ವಿಷಯವಾದ ಪಾಠಗಳು – ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿರುವುದು ಗಮನಸೆಳೆಯುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಮನೋರಂಜನೆಯ ಕಥೆಗಳು– ಎನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಗಟೆ, ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠ ೪, ಪಾಠ ೧೦, ಪಾಠ ೧೬– ಗಾದೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಾಠವಾಗಿದೆ. ಪಾಠ ೭೫ರಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯದ ಮೂರು ಪಾಠಗಳು ಇವೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠರ ವೃತ್ತಾಂತ ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ ಜಮ್‌ಶೇಟಜೀ ಬಾಯಿ, ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರ ವಿಚಾರಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಸುಗುಣ ವಿಷಯವು– ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ೨೭ ಪಾಠಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. (ಒಟ್ಟು ೭೬ ಪಾಠಗಳಿವೆ) ಹನ್ನೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸು ಅಧಿಪತ್ಯದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್‌ನವರದ್ದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೮೬೯ರಲ್ಲಿ ರೆ.ಬಿ. ರೈಸ್‌ರವರ ಕನ್ನಡ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕವು ಬಂದಿದ್ದು ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇದಕಾರ್ಯಗಳೂ. ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಬೋಧನೆಗಳೂ. ಮೃಗಾದಿಗಳೂ. ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು, ಲೋಹಗಳು. ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶದವುಗಳು– ಎಂಬ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟು ೭೫ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ೭೪ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಪಾಠಗಳು ಒಂದೊಂದು ಪುಟದೊಳಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ. ಒಳ್ಳೆ ಹುಡುಗನ ನಡತೆ–ಎನ್ನುವ ಒಂದನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು

ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಶರೀರದ ಅಸೌಖ್ಯದಿಂದಾಗಲಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದು ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿಲ್ಲಕೂಡದು. ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವೇದವು ಒಂದೇ, ವೇದಾಭ್ಯಾಸವು, ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆ, ದೇವರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ದೇವರ ಪರಾಮರಿಕೆ, ಕೆಟ್ಟ ಮಗನು, ತೋಟ ರಕ್ಷಕನು, ಕ್ರಿಸ್ತನಿಗೋಸ್ಕರ ರಕ್ತಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಹುಡುಗ– ಈ ಪಾಠಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬೈಬಲ್‌ನ ಬೋಧನೆಗಳು ಘಟನೆಗಳು ಅಡಗಿವೆ. ವೇದಕಾರ್ಯಗಳು –ಎನ್ನುವ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಪಾಠಗಳು ಬೈಬಲ್‌ನ ಅವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೨೨೩ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೮ ಪಾಠಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪಾಠಪಟ್ಟಿ ಯಾವುದೇ ವಿಭಾಗಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ– ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ **'ಬಾಲಕರೇ ರೂಪಾಯಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಮೋರೆಯು ಯಾರದು, ಬಲ್ಲಿರೋ ಅದು ನಮ್ಮ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿಯವರದು. ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿಯವರು ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರೀತಿವಂತರೂ, ಪರೋಪಕಾರಿಗಳೂ, ಸದ್ಗುಣಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಹಾಗೂ ಇವರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂದು ದಿನಾಲು ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು'**– ಎಂದು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ– ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೮೪) ಪತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕವನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯತಕ್ಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಒಕ್ಕಣೆಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಒಕ್ಕಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಕೊಡಬೇಕು – ಎಂಬ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕವಿತೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಾಕ್ಮಿಲನ್ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೇ ಪುಸ್ತಕ (೧೯೦೬)ದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು (೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು, ೨ನೇ ಭಾಗ ಇತಿಹಾಸದ ಹಾಗೂ ಭೂಗೋಲದ ಪಾಠಗಳು, ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳು – ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೯೦ ಪಾಠಗಳನ್ನು ೨೧೫ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ೧ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ, ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಶತಕಗಳಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಕೃತಿಯನ್ನೂ, ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಏಳನೇ **ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಬಾದಶಹರು, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ರಾಜಕುಟುಂಬ, ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು, ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣಗೀತ– ಇವುಗಳು ಬ್ರಿಟನ್ ರಾಜರ ಕುರಿತಾದ ಪಾಠ ಹಾಗೂ ಪದ್ಯಗಳು.** ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣಗೀತ (ರಾಗ– **ಮಾಂಡ್, ತಾಳ–ದಾದರಾ**) ಇದು ರಾಜ ಎಡ್ವರ್ಡ್– ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ ಸಂದರ್ಭದ **ಸ್ತುತಿಗೀತವಾಗಿರುತ್ತದೆ**. ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂಬಯಿ. ಮುಂಬಯಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಕುರಿತಾದ ಹಲವಾರು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮುಂಬಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜನರ ನಡೆನುಡಿಗಳು (ಪಾಠ ೨೯). ಹಸನಗಂಗೂಬಾಮನೀ (ಪಾಠ ೫೬) ವಿಜಾಪುರದ ಅಲ್ಲೀ – ಆದಿಲಶಹ (ಪಾಠ ೫೭). ಧುಂಡಜೀವಾಘ (ಪಾಠ ೫೮). ಮುಂಬಯಿ ಇಲಾಖೆಯೂ ಅದರ ಭಾಗಗಳೂ.

ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ(ಪಾಠ ೬೩) ವಿಜಾಪುರವೂ ಮುಂಬಯಿಯೂ (ಪಾಠ ೬೪) ಮುಂಬಯಿ ಇಲಾಖೆಯೊಳಗಿನ ಪ್ರವಾಸದ ಹಳೆ ಹೊಸ ಸಾಧನಗಳು (ಪಾಠ ೬೫) –ಹೀಗೆ ಏಳು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಮುಂಬಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜನರ ನಡೆನುಡಿಗಳು – ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಜನರ ಮೈ ಬಣ್ಣ, ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರ ಉಡುಗೆ), ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ಜನರ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ. 'ದೇವರು ಸರ್ವಜ್ಞನು' (ಪಾಠ ೧೨)– ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಈ ಪ್ರಕೃತಿ, ಜೀವಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವಾಗ **ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿ–ಎಷ್ಟು ದುರ್ಬಲ– ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ದೇವರ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಾಳಬೇಕು**' ಎಂಬೀ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವೆಂಕಟರಂಗೀಕಟ್ಟಿಯವರಿಂದ ತಿದ್ದಿದ ನಾಲ್ಕನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಕನ್ನಡ ಐದನೇ ಪುಸ್ತಕ (೧೮೯೫) ದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೧೫ ಪುಟಗಳಿದ್ದು ೭೯ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೦ ಪಾಠಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಪಾಠಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದ ಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ (ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಪಾಠಗಳು) ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ, ಪಂಚತಂತ್ರ ಕಥೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಕಾವ್ಯಭಾಗದ ಕಥೆಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಮದೀನಾ ಪಟ್ಟಣವೂ ಮಹಮ್ಮದನ ಗೋರಿಯೂ, **ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಧರ್ಮಗಳೂ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ** (ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ) – ಈ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. **ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಧರ್ಮಗಳೂ, ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ– ಎಂಬ ಪಾಠದ ೧ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ, ಆರ್ಯ, ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ– ಎಂಬ ಮತಗಳಿದ್ದು,** ಆ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಆರ್ಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ **'ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸುಲಭತರದ್ದಾದ ಆರ್ಯ ಧರ್ಮವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ತುಂಬಾ ತೊಡಕುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು'**– ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಪುಟ ೧೧೩) ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿರುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ೧೯೩೫ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರೂಪು ತಳೆದಿದೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಾಲಬೋಧೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪೂರ್ವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿದ್ದು ಕಾಲಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಾಲಬೋಧೆ ಉನ್ನತ ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿ ಒಂದನೇ ಕ್ಲಾಸ್/ ತರಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಾಲಬೋಧೆಯ ಪಾಠಗಳು ಒಂದನೇ ಕ್ಲಾಸಿಗೂ, ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಎರಡನೆಯ ಕ್ಲಾಸಿಗೂ ನಿಗದಿಯಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಕ್ಷರಗಳ ತಿದ್ದುವಿಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದರೂ ಮುಂದೆ ಓದಲು ಮಾತ್ರ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಋಕಾರದ ಬಗೆಗೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೊಂದಲವೇ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. **ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಋ' ಕಾರ ಬೇಕೆ– ಬೇಡವೇ ಎಂಬ ಗೊಂದಲ ಹಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದು ೧೯೨೦ರ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋಕಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆದು ಬಂತು.** ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುದ್ರಣದ ಆಕಾರ ತಳೆದಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸ

ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣದ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಾಗ ಅಕ್ಷರದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ತೆಲುಗು ಕನ್ನಡ ಏಕರೂಪ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು ಸಿದ್ಧತೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಬರವಣಿಗೆಗೂ ಅಚ್ಚಿಗೂ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟಾದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ತೊಡಕುಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ಗಮನಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕಲಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರಿಹಲಗೆಯ ಬಳಕೆ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಬೋಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರಿಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡ ಬಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕರಿಹಲಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಗದಗಳ ಬಳಕೆಯ ಹೊಸ ರೀತಿ– ಇವೆಲ್ಲಾ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಪದ, ಪದದಿಂದ ಕಾವ್ಯ– ಎನ್ನುವ ಪದ್ಧತಿ ವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವ ಪದ್ದತಿ, ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪದ, ಪದದಿಂದ ಅಕ್ಷರ – ಎನ್ನುವ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವಿದು. ಆಧುನಿಕವಾದ ವಸ್ತುವಿಚಾರಗಳು ಕನ್ನಡ ಬದುಕಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನೋಧರ್ಮವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ರೈಲು, ಟಪ್ಪಾಲು– ಮುಂತಾದ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗಲು ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಪ್ರವೇಶ. ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ತಾವು ಬದುಕಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತಾವು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕನ್ನಡದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆರೆಡರ ತುಲನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆದಿದೆ.

ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ ಎನ್ನವುದನ್ನು ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬ್ರಿಟನ್ನರ ಬದುಕನ್ನು ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಎರಡು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು.

(೧) ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೇಲೆ ಜನರ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

(೨) ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೇಲೆ ಗೌರವ ಮೂಡಿಸುವ ಅವರ ಉದ್ದೇಶದ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅದರ ಆಡಳಿತದ ವೈಖರಿಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ, ಹಾಗೆ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯ ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಆಡಳಿತ ಕುರಿತ ಪಾಠಗಳು, ಬ್ರಿಟನ್ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಯ ಕುರಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಆ ಧರ್ಮದ ಉದಾರತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನ ಧರ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು- ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಜನಜನಿತ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದುದು ಆ ಪದ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪಠ್ಯ ರಚನೆ:

ದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಿಶನರಿಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವುದು ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಬಂದೊದಗಿದವರು ಬಹುತೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳೆ. ಮುಂದೆ, ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ದೇಶಿಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟ್ಟವಾದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಆಶಯಗಳು, ಆತಂಕಗಳು, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳೂ ಪಠ್ಯರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಪಂಜೆಮಂಗೇಶರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾದರಿಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ, "ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅನುಸರಣದಿಂದ... ಕವಿಗಳು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮುಂತಾದ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡುವರೆಂದೂ, ದೀರ್ಘಪುರಾಣಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಲಘುಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವರೆಂದೂ, ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದೆಂದೂ, ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಚೇತನ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ವಾಕ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಮಾನಸಿಕ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಆರೋಪಿಸುವ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದೆಂದೂ, ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ನಡುಗನ್ನಡವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರೆಂದೂ ಮ.ರಾ.ಹ.ನಾರಾಯಣರಾವ್.

ಬಿ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್. ಅವರು 'ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಭವಿತವ್ಯ' ಎಂಬ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಈ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ." ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.[೪೧]

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೨೦ರ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ೧೯೩೫ ರಿಂದ ೧೯೫೫-೫೬ರ ವರೆಗಿನ ಈ ಕಾಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೈಗೊತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾಲಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಕೆಲವು ಮಾಲಿಕೆಗಳ ಹೆಸರು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

(೧) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪಾಠಾವಳಿ

(೨) ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲಾ

(೩) ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಗಳು

(೪) ಸದಾನಂದ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ

(೫) ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಪುಸ್ತಕಾವಳಿ

(೬) ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ

(೭) ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ

ಇವು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸರಣಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಪಾಠಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಳ್ಳಾಲ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಎಂ. ರಾಮನ್ ನಂಬಿಯಾರ್, ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶ್ ರಾವ್ ಮತ್ತು ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗ, ಜೆ. ವಾಮನ ಭಟ್, ಶಿವರಾಮ ಉಡುಪ, ಎನ್. ಮುಕುಂದ ರಾವ್, ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಿಣಿ, ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ., ಪದ್ಮನಾಭ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಬಿ. ಶಂಕರ ಭಟ್, ಬಿ.ಎಂ. ಶರ್ಮ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ತರಗತಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಒಂದನೇ ಪುಸ್ತಕ, ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕ ಮುಂತಾದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಹೊರಬಿದ್ದಿವೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ ಅಥವಾ ಸರಕಾರದಿಂದ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಂಡ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಹೊರತಂದಿದ್ದು ಬಹುತೇಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿಯವರೇ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪುಸ್ತಕಗಳು:

ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು (೧೩) ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ (ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಇರುವೆ, ದುಂಬಿ, ಕಾಡುಮೃಗಗಳು, ಹುಲಿ, ಗಿಳಿ, ಹಾವು, ಆಲದ ಮರ, ಕೆರೆ, ಹಲಸಿನ ಮರ, ಕಿತ್ತಳೆ, ಮಾದಳ, ಚಕ್ಕೋತ, ತೆಂಗಿನ ಮರ, ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಜಿವಿರು, ಹೊಳೆ, ಅಕ್ಕಿ, ಇಟ್ಟಣಿ, ಮಂಜು, ಕಲ್ಲುಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು,

---

[೪೧] ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ್ ರಾವ್, "ಪೀಠಿಕೆ", ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ, ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಎಂಡ್ ಬುಕ್ ಡಿಪೊ, ೧೯೨೫.

ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳು, ಚಂದ್ರ, ಹೂಗಳು, ಜೇಡರ ಹುಳು, ತೇಗ, ಹೊನ್ನೆ, ಕರಿಯ ಮರ) ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಪಾಠಗಳು ಇವೆ. ಕಥಾಪಾಠಗಳಾಗಿ ನರಿಯ ಯುಕ್ತಿ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ನಕಲಿಯ ಶಾಮ, ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ, ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗ, ಹುಲಿಯ ವೇಷ ಕತ್ತೆ, ಆನೆ, ಚಿಟ್ಟಿಗ, ಹೋತ, ಸಿಂಹ, ಬೆಕ್ಕುಗಳ ವ್ಯಾಜ್ಯ, ತೋಳ, ಕುರಿಮರಿ, ದೊರೆ, ಬಂದಿವಾನರು - ಹನ್ನೊಂದು ಕಥೆಗಳು ಇವೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೂ, ಮನೋರಂಜನೆಯೂ ಸೇರಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೆ ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. (ಉದಾ: ಗಾಳಿ, ತಾಮ್ರ, ಕಂಚು, ನೀರು ಮೋಡ, ಮಿಂಚು, ಗುಡುಗು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಹಡಗು, ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ, ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಭಾಗಗಳು ಗ್ರಹಣ) – ಗೋವಿನ ಕಥೆ (ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಕಥೆ) ಏಳು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಜನಗಳ ಪದ್ಧತಿ – ಎಂಬ ಪಾಠ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ೧ನೇ **ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಯುರೋಪ್ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣೇತರರ ಊಟದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಉತ್ತರದವರು, ದಕ್ಷಿಣದವರು – ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.** ೨ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಗು, ಅಂಗಿ. ಪಂಚೆ, ಸೀರೆ, ಲಂಗ, ದಾವಣಿ, ರುಮಾಲು, ಟೋಪಿ – ಇತ್ಯಾದಿ ಉಡುಪುಗಳ ವಿವರ ಇದೆ. **" ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ"**– ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಡವೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ, ಹಿಂದೂ ಹೆಂಗಸರಿಗೂ, ಮುಸಲ್ಮಾನ ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಒಡವೆ ಹೆಚ್ಚು, ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯುರೋಪಿನವರಲ್ಲಿ ಆಭರಣ ಕಡಿಮೆ – ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯುರೋಪಿನವರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರಗಳು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿವೆ. **"ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಜಾತಿಯವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹದ ವಿರೋಧವನ್ನು, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.** ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ರಂಗನ ಮದುವೆ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತ ರಂಗ ಇದೇ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಐವತ್ತೇಳನೇ ಪಾಠದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು, ಆರೇಳು ಹೆಂಗಳೆಯರು ಪಾಠಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಓದುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗ – ಇವರೊಳಗಿನ ಸಂಭಾಷಣಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ **ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು** – ಏಕೆ?– ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಯಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ – ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಮಗ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ಅಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತಿನ ವಾಸ್ತವದ ಅರಿವಿದ್ದವನಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ತಾಯಿಯು ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ವಾದ ಬೆಳೆಸುವಳು.

ತಾಯಿ: ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುವ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಓದು ಏತಕ್ಕೆ?

ಹುಡುಗ: ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕುವುದು ಒಂದೇ ಕೆಲಸವೇನಮ್ಮಾ? ಬೆರಣೆ, ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದುದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡರೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಯಜಮಾನರು ಕೊಟ್ಟ ದುಡ್ಡನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರ ಕೆಲಸ ಹವುದೋ ಅಲ್ಲವೋ?

ತಾಯಿ: ಹವುದು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಗಂಡಸಿನ ಹಾಗೆ ಹೆಂಗಸು ಏಕೆ ಓದಬೇಕು?

ಹುಡುಗ: ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲಮ್ಮಾ. ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಗಂಡಸರು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ನಂಟರಿಂದ ಕಾಗದ ಬಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಜಮಾನರು ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ, ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಓದುವುದೂ, ಬರೆಯುವುದೂ ಬರಬೇಕೇ ಬೇಡವೋ ? – ಎಂಬೀ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತಾಯಿ – ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಂಗಸರು ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಡ ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು – ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತಾಗಿ ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಪಾಠ ೫೯ – ಪುಟ ೫೯) ಹುಡುಗ, ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ, ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಯೋಜನದ ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ – " ... ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಕಬೇಕು, ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು" – ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು (ದಾಸರ ಪದ), ಚೌಪದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ, ನೀತಿ, ಚಂದ್ರ – ಮೊದಲಾದ ಕವಿತಾ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಗ್ರಹಣ ಪಾಠದಲ್ಲಿ –" **ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಸ್ನಾನವನ್ನೂ, ಬಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಸ್ನಾನವನ್ನೂ ಮಾಡುವರು. ದ್ವಿಜರಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಇಲ್ಲದವರು ಗ್ರಹಣ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವರು.** ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾರಿಸುವರು; ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆಯುವರು. ಗ್ರಹಣವಾದ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಣದ ಕರಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. " ಹೀಗೆ ಗ್ರಹಣದ ಆಚರಣೆ, ಅಂದಿನ ಜನರ ಆಚಾರ – ವಿಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವಂತಹ ವಿವರಣೆ ಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ನವರಾತ್ರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪಾಠ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಪತ್ಯಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳಿದ್ದವು – ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ನವರಾತ್ರಿ ಪಾಠದಿಂದ (೯೪ನೇ ಪಾಠ) ತಿಳಿಯಬಹುದು.

"..ವಿಜಯದಶಮಿ– ಈ ದಿವಸದ ದೇವರ ಉತ್ಸವವು ಊರ ಹೊರಗಿರುವ ಬನ್ನಿಯ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ದೊರೆಗಳು ಕೈಗೆ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಕಾಳಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ

ವಿನೋದಗಳು ನಡೆಯುವುವು. ವಿಜಯದಶಮಿ ದಿವಸ ಕಂಕಣ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗುವುದು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ದಮಾಮು ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಡನೆ ದೊರೆಗಳು ಜಂಬೂ ಸವಾರಿ ಹೊರಡುವರು. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ರಾಜರು ಹೊರಡುವ ಪದ್ಧತಿಯುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ದಿವಸಕ್ಕೆ ವಿಜಯದಶಮಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು." ಹೀಗೆ ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜರು ಅನುಸರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿರುವುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪಾಠಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ- ಎಂಬ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಿಂದ ಬಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಒಂದನೆಯ ತರಗತಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ 'ಮ್ಯಾಕ್ಮಿಲನರ ನೂತನ ವಾಚಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು' ಎಂಬ ಮಾಲಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ – ೧೯೩೦ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕ ಬೇರೆ ಇತರ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳು ಎದುರಿಸುವ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪ್ರಕೃತಿಪರ ಪಾಠಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಇದೆ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಾಠವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ, ಓದಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮ, ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮ – ಹೀಗೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕಾದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪುಸ್ತಕದ ರಕ್ಷಾ ಕವಚದಲ್ಲಿಯೂ, ಒಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ – ಅವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

'ಮೈಸೂರ ಮಕ್ಕಳು' – ಎಂಬ ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರನ್ನು ಹೊಗಳಲಾಗಿದೆ. ಉದಯ ರಾಗ, ಹಾವಿನ ಹಾಡು- ಪಂಜೆಯವರದ್ದಾಗಿದ್ದು ಇವರ ಕವಿತೆಗಳು ಮೈಸೂರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಪಂಜೆಯವರ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು, ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತೀ ಪಾಠದ ಕಠಿಣ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ನೀಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಪದ ತುಂಬಿಸುವಂತೆ, ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಹಿಂಬದಿ ಪುಟದಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದು- ವಿಶೇಷವೆನಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದರ್ಜೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೈಸೂರ ದೇಶದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು – ಎನ್ನುವುದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೊದಲ ಉದ್ದೇಶ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೈಸೂರ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜಭಕ್ತಿಯೂ ಮೂಡಿಬರಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೆಕ್ಲಲನ್ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೩೦ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ 'ಕನ್ನಡ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' ತನ್ನದೇ ಆದ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾದಂತೆ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂಗೋಳ, ಪ್ರಜಾಧರ್ಮ- ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪದೆ ಬೋಧಿಸಿ ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವಂತಹ ರೂಢಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಕಾರರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಮೂಲಕ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ- ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಾಠದೊಂದಿಗೆ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅಡಗಿದೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾಠವಾಗಿ ಹೈದರ್ ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನ, ಇಮ್ಮಡಿ ತಿಮ್ಮರಾಜೊಡೆಯವರು, ಬೆಟ್ಟ ಚಾಮರಾಜೊಡೆಯರು, ರಾಜೊಡೆಯರು (ಅಲಮೇಲಮ್ಮನ ಕಥೆ), ರಾಜೊಡೆಯರು, ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜೊಡೆಯರು (ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದು), ದೊಡ್ಡ ದೇವರಾಜೊಡೆಯರು, ಚಿಕ್ಕ ದೇವರಾಜೊಡೆಯರು- ಇವರ ಸಾಹಸ, ಇವರು ಮಾಡಿದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು, ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜೊಡೆಯರು, ಚಾಮರಾಜೊಡೆಯರು - ಹೀಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಒಡೆಯರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಟೀಪು ಮೈಸೂರು ರಾಜರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ದ್ವೇಷ, ಟೀಪು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓಲು ಕೊಟ್ಟುದು, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಟೀಪುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮೈಸೂರನ್ನು ಯದುರಾಜರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದು, ಟಿಪ್ಪು ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ತಂದೆಯಾದ ಹೈದರನು ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ 'ಬಹದ್ದೂರ್' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ್ದು, ಹೈದರ್ ಮೈಸೂರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಆಳಿದ್ದು, ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದು, ಹೈದರನ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.

ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ - ತಲ್ಲಣಿಸದಿರುವ ಕಂಡ್ಯ ತಾಳು ಮನವೆ - ಎನ್ನುವ ಕೀರ್ತನೆ, ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳದಿರು ಎಲೆ ಮನವಾ, ಕೊಳ್ಳು ಶಾಂತಿಯ ಸ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ನಿನ್ನ - ಎಂದು ಪಲ್ಲವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ - ಸುಗ್ಗಿ ಬರುತಿದೆ. ಮಿಣುಕು ಹುಳು, ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರ ಹೊಳೆಕೆರೆ. ಕಾಳಗದ ಪದ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮ್ಯನವರ ಕೋಗಿಲೆ. ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ದೀಪಾವಳಿಯ ಚಟಾಕಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಕವನ- ನೀತಿ-ಎನ್ನುವ ಪದದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆತನ- ಎಂಬುದು ಜಾತಿಯಿಂದಲ್ಲ. ನೀತಿಗೆಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಲೆತನ ಬರುವುದು- ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುಕನ ಕನಸು. ಸರ್ವಜ್ಞನ

ವಚನಗಳು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಜಿ.ಪಿ. ಶ್ರೀಯುವರ ಮೈಸೂರ ಮಕ್ಕಳು – ಹೀಗೆ ಕವನಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಗದ, ರೇಷ್ಮೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ದೀಪದ ಕಡ್ಡಿ – ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ – ರಾಸಾಯನಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ನಾಡು– ಎಂಬ ಪಾಠದಿಂದ 'ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಮೈಸೂರು ದೇಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಒಂದು ಭಾಗ ಮೈಸೂರು' – ಎಂಬ ಅಂಶ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡನ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತಾ ಟೀಪು ಕಾಲದ ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಮೈಸೂರು ವಿಭಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನಿಜಾಮರ ಆಳಿಕೆ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳಿಕೆ, ಮಹಾರಾಜರ ಆಳಿಕೆ – ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾನು ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ಆಳಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇದೆ – ಎಂದು ಲೇಖಕರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಹತ್ತಿ, ಉಣ್ಣೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಗಂಧದೆಣ್ಣೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಹಂಚಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ – ಹೀಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿರುವರು.

ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ, ಎಂ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಇವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕನ್ನಡದ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ – ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಪುರಾಣ/ ರಾಮಾಯಣ/ ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಂದ ಭಗೀರಥನ ಕಥೆ, ದಿಲೀಪನ ಕಥೆ, ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಕೌರವರು, ಬಕಾಸುರನ ವಧೆ, ದ್ರೌಪದ ಸ್ವಯಂವರ, ಭೀಮ ಮತ್ತು ಆಂಜನೇಯ, ಭೀಮ ಕೀಚಕನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು, ಗದಾಯುದ್ಧ – ಎಂಟು ಪಾಠಗಳು ಇವೆ. ಕಥೆಯ ಕುರಿತಾದ ಕಾಗೆ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವನ್ನು ಕೊಂದ ಕಥೆ, ಬಕಪಕ್ಷಿಯೂ ಏಡಿಯೂ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಹುಡುಗ, ಮುದುಕಿಯ ಜಂಬ – ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.
ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಕನ್ನಡ, ಸವಿಗನ್ನಡ, ಟುವ್ವಿ! ಟುವ್ವಿ!, ಒಳ್ಳೆಯನಡತೆ, ಹನುಮಂತನು ಚೂಡಕವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟುದು – ಕಾವ್ಯ ಮಹಾನವಮಿಯ ಪದಗಳು, ಚಟಾಕಿ (ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ), ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದಗಳು, ತಿರುಕನ ಕನಸು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ – ಹೀಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಕವನಗಳಿವೆ. ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾನವಮಿ'ಯ ಪದಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ತಾಸೀಮಾ ಮೆರವಣಿಗೆ'ಯ ಚಿತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ? – ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ನರಕನ ಕಥೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವೀರ ಹೊಯ್ಸಳನ ಕಥೆ, ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ರನ ಕಥೆಗಳೂ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಭರತ– ಬಾಹುಬಲಿಯರ ಕಥೆ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಚಾರವನ್ನು 'ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಮನುಷ್ಯ ವಲ್ಲಭಾಯ್ ಪಟೇಲರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪಾಠ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ, ವ್ಯವಸಾಯ ಗದ್ದೆಗೆಣಸುಗಳು- ಇತರ ಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ರದ್ದಾದ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ೧೯೪೭ರ ನಂತರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಊರಿನ ಏಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ- ಎಂಬ ಅಂಶ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸಾಯವೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಅವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಭಾರತದಲ್ಲಾಗಬೇಕು - ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಎಕರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಫಸಲು ತೆಗಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಕರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಫಸಲು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ- ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಉಳುಮನೆ 'ಟ್ರಾಕ್ಟರ್' ಬಳಸಬೇಕು. ಕೃಷಿಗೆ ಕಾಂಪಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಬೆರಣಿಗಳಾಗಿ ತಟ್ಟಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು- ಎಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ೩೨ ಪಾಠಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪುಸ್ತಕಗಳು:

ಮುಂಬೈ ಇಲಾಖೆಯೊಳಗಿನ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ದೊರಕಿನ ಐದನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ (೧೮೯೦) ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುದ್ರಿತವಾದುದು- ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮುದ್ರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತೈದು ಪುಟದೊಳಗೆ ಮೂವತ್ತು ಪಾಠಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಈ ಮೂವತ್ತು ಪಾಠಗಳನ್ನು ನೀತಿ ಉಪದೇಶದ ಪಾಠಗಳು, ಪದಾರ್ಥ ವಿಷಯಗಳ ವಿಷಯಗಳು, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಪಾಠಗಳು, ಪಶು ವಿಷಯಗಳ ಪಾಠಗಳು - ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೀತಿ ಉಪದೇಶದ ಪಾಠ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ಉಳಿದ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಪಾಠಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಪಾಠದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿದ ಕ್ರಮ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಗಳು ಇಲ್ಲ. ನೀತಿಯ ನುಡಿಗಳು - ಎಂಬ ಹತ್ತನೇ ಪಾಠ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. "ತನ್ನ ಹಿತ ಕೇಳದವನೇ ಕಿವುಡ. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ಕುರುಡನು. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಲಾರದವನೇ ಮೂಕನು. ನೀತಿ-ಅನೀತಿ ತಿಳಿಯದವನೇ ಪಶುವು. ಜನರಿಗೆ ಒಳಿತು ಮಾಡುವವನೇ ಉತ್ತಮನು. ಹಣವನ್ನೂ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನೂ ನಂಬದವನೇ ಎಚ್ಚರುಳ್ಳವನು. ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಅಂಜದವನೇ ಶೂರನು. ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವವನೇ ಗೆಳೆಯನು" ಹೀಗೆ ಎಂಟು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಮಾತು ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ

ಕೂಡಿ ನಡೆಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ' - ಎನ್ನುವ ಪಾಠವೂ ನೀತಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ, ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಳ್ಳಾಲ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್- ಇವರ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' – ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುವಾದ – ಪುಟಗಳೊಂದಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.
ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗೌರವ, ಗುರು ಹಿರಿಯರ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ಸಮಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ – ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು 'ತಾಯಿದೇವರು', 'ತಂದೆ ತಾಯಿ', 'ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ', 'ಊರಸಾಲೆ' – ಇತ್ಯಾದಿ ಪದ್ಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವರು.

ಮುಂಬೈ ಕಡೆಯಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗೆ ಬಂದ ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಕ್ಕಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು- ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಣನೆ (೮ ಪಾಠ), ಗಿಡಗಳ ವರ್ಣನೆ (೭ ಪಾಠ) ಹುಡುಗರ ಸಂಭಾಷಣೆ (೧೨ ಪಾಠ), ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು (೧೧ ಪಾಠಗಳು), ಇಸಾಫನ ಕಥೆಗಳು (೫ ಪಾಠಗಳು), ಮನೋರಂಜಕ ಕಥೆಗಳು (೭), ಕೆಲವು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮಾತುಗಳು (೨ ಪಾಠಗಳು)- ಹೀಗೆ ಐವತ್ತೊಂದು ಪಾಠಗಳಿವೆ. ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕತೆಗಳು ಸೇರಿಹೋದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗರ ಸಂಭಾಷಣ- ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀತಿ ಮಾತುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೇ ದನಾ ಬಡಿಯಬಾರದು (ಪುಟ ೨೬ರಲ್ಲಿ), ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಬಾರದು, ಹಾಗೆಯೇ ಒಳ್ಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಹುಡುಗರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು- ಇವೆರಡು ಪಾಠಗಳು ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಬೆಳಸಬೇಕಾದ ಗುಣಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಪಾಠಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.
ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ವಯೋಮಟ್ಟಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿವಿಕಾಸ ಮಟ್ಟಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ಮಕ್ಕಳ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಗೆ ನಿಲುಕುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿರುಚಿಗನುಗುಣವಾಗಿಯೂ, ನಾಡಿನ ರೀತಿ-ನೀತಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೂರಕವಾಗಿಯೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚಿಸಿದುದಾಗಿ ಸಮಿತಿ ಹೇಳಿದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುವಾಗ ಶಬ್ದ, ವಾಕ್ಯ, ಕಥಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಥಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಳ ಕಥೆಯಾದ- ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಕಥೆ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. 'ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಪಕ್ಕ (ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು). 'ಮಂಗಗಳ ಉಪವಾಸ' (ಮುಳಿಯ ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರು). 'ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ' (ಪುರಂದರ ದಾಸರು)- ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆ ಇದೆ. 'ಹಕ್ಕಿಯ ತೆರದಲಿ ಪಕ್ಕಗಳಿದ್ದರೆ' (ಕರ್ತೃ

ತಿಳಿದಿಲ್ಲ) ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜವಾಹರರ ಪಾಠದೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಜವಹರ' ರ ಪ್ರಾಣಿ ದಯೆ – ಎಂಬ ಗುಣ 'ದಯಾಳು ಜವಾಹರ'– ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದೊಂದಿಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಗಾಂಧಿ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ– ಎನ್ನುವ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಆತ್ಮಕತೆಯೊಂದು ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸರಳತನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪಾಠ ಕೂಡ ಇದೆ. 'ಸೀಗೆ ಹುಣ್ಣಿವೆ'– ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವ– ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಿದ್ಧಾರೂಢರ ಜಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು 'ಜಾತ್ರೆ' – ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದವರ ಸೇವೆಯೂ ದೇವರ ಸೇವೆ – ಎನ್ನುವುದನ್ನು 'ದೀನರ ಸೇವೆ' ಎಂಬ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಶ್ವರಚಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಇವರ ಕತೆಯಂತೆಯೇ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸರಳತನ– ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಕಾಗದದಿಂದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆ ಪಾಠವಾಗಿ 'ಬಟ್ಟಲ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಕವಿತೆ, ಕತೆ, ನೀತಿ, ಮೌಲ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಚಿತ್ರಣ– ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಪಾಠಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಬಿಟ್ಟ ಪದ ತುಂಬುವಿಕೆ, ಹೊಂದಿಸುವಿಕೆ, ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ವಾಕ್ಯ ಮಾಡುವಿಕೆ– ಇತ್ಯಾದಿ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಬೈಯ ಕಡೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಮಕ್ಕಳ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ ಹಲವರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ 'ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲಬೇಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ' – ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಎರಡನೆ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಮುಂಬೈ ಕಡೆಯಿಂದ ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಆದುದನ್ನು ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಬೈಯ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ 'ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ' (೧೯೫೦)ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ– ಎರಡರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿದೆ. 'ನಮ್ಮ ನಾಡು'– ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆ ಕನ್ನಡನಾಡು– ನುಡಿ– ಇತಿಹಾಸದ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಏಕೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಕವಿತೆ ಇದಾದುರಿಂದ

"ಕಳೆದು ಹೋದ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಸೀಮೆ ಮತ್ತೆ ಕೂಡಲಿ
ಅಳಿಯದಂಥ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ನಮ್ಮ ಎದೆಯೊಳಾಡಲಿ

'ಅಂಚೆಯವ', 'ತಾಯಿ', 'ಹಕ್ಕಿಯ ಜಗತ್ತು', ನೀರು–ಕಣ್ಣೀರು, ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ), ತೋಳದ ತೀರ್ಪು, ನಿಜಲಿಂಗ ಶತಕ– ಕನಕದಾಸರ ಪದ – 'ವರಕವಿಗಳ ಮುಂದೆ ನರಕವಿಗಳ ವಿದ್ಯೆ

ತೋರಬಾರದು'. ಒಂಭತ್ತು ಪದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ನೀತಿ ವಚನ'– ಎಂದು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. (ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಕವಿತೆಗಳು).

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾದ 'ಕಸ್ತೂರಬಾ' ಅವರ ವಿಚಾರ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಚೆನ್ನಬಸವಪ್ಪನವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ– ಎಂದು 'ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಉತ್ತೇಜನದಿಂದ ತುರಮುರಿ ಗಂಗಾಧರಯ್ಯ, ವೆಂಕಟೇಶ ರಂಗೋಕಟ್ಟಿ, ಚುರಮರಿ ಶೇಷಗಿರಿ ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕಿತ್ತೂರ ಶಾಂತವೀರಪ್ಪ– ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು – ಎಂಬ ವಿವರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಬ್ಬ 'ನಾಡಹಬ್ಬದ' ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ವಿವರ ಕೊಡುತ್ತಾ "ಕನ್ನಡ ನಾಡದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಕೆಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ಎರಗಬೇಕು". ಕನ್ನಡನಾಡು ಸೌಖ್ಯದ ಬೀಡು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯ – ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠ ೧೫ರಲ್ಲಿ ಬನಶಂಕರಿ ಬಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯದ ಕುರಿತು ವಿವರ ಇದೆ. ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಗಣಪತಿ ಕಥೆ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ಭಗೀರಥ, ಶ್ರವಣಕುಮಾರ– ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ (೧೯೩೦) (೧೬)– ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (ಪುಟ) ೧೪ರಲ್ಲಿ) 'ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ವಿಚಾರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಾಫಿ ತರಲು ಈ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ – ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ, ಮುಳ್ಳಿಮಲೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ರಾವ್, ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ವೆಂಕಣ್ಣ – ಇವರ ಕವನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 'ಯಾರಿಗೂ ಗರ್ವ ಸಲ್ಲದು', 'ಕಾಗೆಯೂ ನರಿಯೂ', 'ಮಂಗನ ಪಾಲು' – ಎಂಬುದು ಕಥಾಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ. 'ಹುಡುಗಿಯರ ಆಟ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ

" ಅಟ್ಟಮುಟ್ಟ ತನ್ನದೇವಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡಾ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ
ಮಲ್ಲಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಕೇರಿಗೆ ಹೋದ ಏನು ತಂದ ?
ಗಿಣಿಯೆರಡು ತಂದ ಚಂದ್ರಸಾಲೆಯೋ"

ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಕಾಲು ಮಡಚಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವ 'ಅಟ್ಟಮುಟ್ಟ' ಪದ್ಯ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಪಾಠವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು 'ಬೇಸಾಯ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗೇಣಿ, ಮುಡಿ, ಗದ್ದೆ, ಮಡ್ಡಿ – ಎನ್ನುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: **ಅಪನಿಗೆ ನೂರು ಮುಡಿ ಗದ್ದೆ ಇವೆ; ಧನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮುಡಿ ಗೇಣಿ ಕೊಡಬೇಕು... ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಡ್ಡಿ ತಿಂದು ಆ ಹೋರಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ**

ಮಾಡುತ್ತಿವೆ – ಎಂಬ ವಿವರಗಳಿವೆ. 'ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪದ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ' – ಎನ್ನುವ ಪಾಠ 'ಸದಾನಂದ ಪಾಠಮಾಲೆ' (೧೭)ಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು, ಬಹುದೀರ್ಘವಾದ ಪಾಠದ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು 'ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು' –ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೩೮ರಲ್ಲಿ) ಪಂಚಗವ್ಯ (ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಮೂತ್ರ, ಸಗಣಿ) ಔಷಧಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ – ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ 'ಗೋವು ಜನರ ತಾಯಿ '–' ಗೋಮಾತೆ' ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಿದ್ದುವಿಕೆಯೂ ಶಿಕ್ಷಣವೂ. – ಅನುವಾದ ರಾವ ಸಾಹೇಬ ರಾವಜೀ ಬ. ಕರಂದೀಕರ

Discipline and Instruction ವೆಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಜಿ.ಟಿ. ಫೌಲರ ಎನ್ನುವವನು ೧೮೬೭ ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಬಾಂಬೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ನಾರ್ಮಲ್ ಶಾಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲ ಅಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಅನುವಾದಕರನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅದು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲದು. ವಸಾಹತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಳ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕೃತಿಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೂ ಜನಾಂಗವೂ; ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಭಾವಗಳಿಂದ **ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಶಿಕ್ಷಣವು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಆರಂಭದ ಸುಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟು ದೇಶಕ್ಕೂ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮನುಷ್ಯರ ಆರಂಭ ಶಿಕ್ಷಣ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಕ್ರಮವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ ಆ ದೇಶವೇ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾಣಬರುವುದು.** ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದರೆ ತನಗೂ ಅನುಕೂಲ. ಇತರರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ತನಗೂ ತೊಂದರೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಸಾಧಾರಣ ಮಟ್ಟಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಬೇಕು. **'ವಿದ್ಯಾವಿಹೀನಃ ಪಶು:' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೇಳುವರು. ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದವನು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಾರನೆಂಬುದು ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಜನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೌಢ್ಯವೇ ಈ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಢರು ತಮ್ಮ ಮೌಢ್ಯದಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬರುವುದು. ಯಾವ ಜನಾಂಗವಾಗಲಿ ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಆ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ಪ್ರಾಜ್ಞರು, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಇರಲೇಬೇಕು. ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನವಹಿ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಕೆಲವರಾದರೂ ಪ್ರೌಢ ಅತಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಂದ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು. ದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರವೂ,**

ಪ್ರಜಾನುಕೂಲಕ್ಕೋಸ್ಕರವೂ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಆಗಲಿ, ಪರೋಪಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಇತರ ಮಹನೀಯರೇ ಆಗಲಿ ಮಾಡುವ ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿಗೆ ದೇಶದ ಜನಗಳು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತದಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಆ ಏರ್ಪಾಡುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಶಕ್ತರಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ಬಡತನಕ್ಕೂ, ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾಹೀನತೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಅಂತು ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ವಾಚಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅರಿಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಂಧಕಾರವೇ ಕಾರಣವು. ಈ ಅಂಧಕಾರವು ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ದೂರಮಾಡಲ್ಪಡುವವರೆಗೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೂ ಅಡಚಣೆಯಾಗುವುದು. ದೇಶದ ನಾಗರೀಕತೆ, ಸುಖ, ಸುಸ್ಥಿತಿ, ಏಳಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೂ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೂ, ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗವು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೇ ಅಸ್ತಿಭಾರವಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಪ ನಾಗರೀಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಜನಾಂಗದವರೂ ಕೂಡ ತಮತಮಗೆ ಸೇರಿದವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹಲವು ತೆರನಾದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು."

ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಹಂತದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು

ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ೪ ಮತ್ತು ೫ನೇ ಫಾರ್ಮುಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡುಗನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಇದ್ದೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಡೆಂಗೊಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರು, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ ಅವರ ಕವನಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ದಾಸರ ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಸುಬೋಧ ಪಾಠಾವಳಿ (೧೯೩೩): ಪದ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ 'ಕಾಣಿಕೆ', 'ನಲ್ಮೆ', 'ತೊಟ್ಟಿಲ ಹಾಡು'ಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆ, ಕಾರ್ಗಾಲ, ಹೂವಿನ ಹಿತ್ತಿಲು, ಬಡತನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದಿಂದ ಪ್ರಹಸ್ತ ಹನುಮಂತನ ಸಂವಾದವನ್ನೂ, ಕನ್ನಡ ಭಾರತದಿಂದ 'ಸಾರಥಿ ಶಲ್ಯ'. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಿಂದ 'ಸೀತಾ ವನವಾಸ', 'ಮಯೂರಧ್ವಜನ ತ್ಯಾಗ', ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಿಂದ 'ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸಿನ ಕತೆಯನ್ನೂ', ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಶುಕನಾಸನ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗದ್ಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಭೂತಿಗಳು ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ಆಳಿದ ಅರಸರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುಲಕೇಶಿ ಮಹಾರಾಜರ ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆ ವಿಜಯ ಮಹಾದೇವಿ. ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಹಿರಿಯರಸಿ ಮೈಲಾದೇವಿ. ಜಯಸಿಂಗನ ತಂಗಿ ಅಕ್ಕಾದೇವಿ. ವೀರ ಕಂಪಣರಾಯ ಚರಿತೆ ಬರೆದ ಗಂಗಾದೇವಿ ಹದಿಬದೆಯದ ಧರ್ಮ ರಚಿಸಿದ

ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಚಂದ್ರಹಾಸ ಚರಿತೆ ರಚಿಸಿದ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ಪ್ರಸಾದ ಸಂಪಾದನೆ ರಚಿಸಿದ ನೀಲಮ್ಮ ಇವರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪಟುಲೆಯರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗತ ವೈಭವದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 'ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ', 'ಆಕಾಶ', 'ಚಿನ್ನದ ಮಳೆಯೋ ಚೀಳನ ಮಳೆಯೋ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠಗಳು ಇವೆ. 'ವಿಧಿಯೂ ಪೌರುಷವೂ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ಸಂಭಾಷಣಾ ಪರವಾಗಿದೆ. ಸದ್ವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಯೋಜನ, ವಿದ್ವಾಂಸನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತರ ಮುಪ್ಪು ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಯೌವನ, ಮುಪ್ಪು ಇವುಗಳಿಗಿರುವ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಬಂಧ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ವಿಷಯ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಬಂಧದ ಶೈಲಿ, ವಿಚರ ಅಳವಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನೂತನ ಪ್ರೌಢ ಪಾಠಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ: ಕಯ್ಯಾರರ 'ಶ್ರೀಮುಖ', ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದಿಂದ 'ರಾವಣನ ಜಾತಿಸ್ಮರ', ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗಣಪತಿ ರಾವ್ ಇವರ 'ಮಲೆನಾಡ ಹಳ್ಳಿ', ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರ 'ಕೊಳಗುಳದ ಮನವಿ', ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಆದಿಪರ್ವದ 'ಶಕುನಿಯ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ', ಪಾಂಡೇಶ್ವ ಗಣಪತಿ ರಾವ್ 'ಕ್ರಿಸ್ತಜನ್ಮ', 'ನಿರಾಶೆ', ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರ 'ಬೇಟೆ', ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗಣಪತಿ ರಾವ್ 'ಹಾಳೂರ ಕತೆ', ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಿಂದ 'ಚಂಡಿಯ ಕಥೆ', ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧದಿಂದ 'ದುರ್ಯೋಧನನ ಭಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ', ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದಿಂದ 'ಬಾಲಲೀಲೆ', ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗಣಪತಿ ರಾಯರ 'ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ', ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ 'ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಮಹಿಮೆ'.

ಗದ್ಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್ ಅವರ 'ಮೋಡ' – ಸುವಾಸಿನಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ, ಆರ್.ಜಿ. ಅವರ 'ಶಾಂತಿ ಎಲ್ಲಿ?' (ಪ್ರಭಾತದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ). ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರ 'ಬುದ್ಧದೇವನ ವಚನಾಮೃತ', ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶ ರಾಯರ 'ಕುರುಡನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬರುವುದೇ?', ಪ್ರಭಾತದಿಂದ ಆರಿಸಲಾದ 'ಹಿಂದುಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಸವ', ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈರವರ 'ಸೊಕ್ರೆಟಿಸ್', ಎನ್.ಬಿ. ಅವರ 'ಬಸವರಸನೂ ಸರ್ವಜ್ಞಮೂರ್ತಿಯೂ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಿಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಿಗೂ ತುಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಸವನ ಹುಟ್ಟಿಗೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಪೌರಾಣಿಕದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರೊಳಗೆ ಅಭೇದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವರಸನ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೂ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ತುಲನೆಯಿದೆ. ಉದಾ: ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಂದ ಹರಕೆಯ ಕುರಿ ತೋರಣಕ್ಕೆ ತಂದ ತಳಿರ ಮೇಯಿತು. ಕಾಣೆಯ ಲೋಭ. ಕೋಟೆಯ ಲಾಭ ಕೆಡಿಸಿತು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸರಿಹೊಂದುತ್ತವೆ ಎಂದು ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸತ್ಯದೀಪಿಕೆಯಿಂದ ಸಂ. ಭ್ರಾಂ. ತಂ. – ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಬರೆಯಲಾದ ಪಂಜೆಯವರ 'ಹರಟೆ ಮಲ್ಲ' ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆರ್.ಕೆ.ಕೆ. ರವರ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪುಲಿಕೇಶಿ. ಸುವಾಸಿನಿಯಿಂದ ಭಗಿನಿಯವರ

'ಕವಯಿತ್ರಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ದೇವಿ' ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ದ್ರುಪದನ ದರ್ಪ – ಎನ್ನುವ ಪಾಠ ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ – ಗುರು ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾದುದು. ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗಣಪತಿ ರಾವ್ ಇವರ 'ದೇಶರಂಜನ' ದಿಂದ ಆಯ್ದು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಪ್ರಭಾತದಿಂದ ಆಯ್ದ 'ನಮ್ಮ ಮಡಿವಾಳನಿಗೆ ಬಹಿರಂಗ ಪತ್ರ', ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ – ಭಾಗ ೧ – ಸಮುದ್ರ ಮಥನ, ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶ ರಾಯರ ಕನ್ನಡ ಭಾರತದ ಕಥಾನಾಯಕನರು' ಎಂದು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಕಥಾನಾಯಕನೆಂದು ತನ್ನ ತೀರ್ಪುಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ: ರನ್ನ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ನರಹರಿ– ಇವರ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲದೆ ಪುರಂದರ ದಾಸರ 'ಬೇವು ಬೆಲ್ಲದೊಳಡಲೇನು ಫಲ!, 'ಕನಕದಾಸರ 'ನಳಚರಿತ್ರೆ', ಸಂಚಿಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ 'ಹೆತ್ತವರ ಕರ್ತವ್ಯ', ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು, ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ 'ಕಾರ್ಗಾಲದ ವೈಭವ', ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ 'ಶ್ರೀಮುಖ', ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಇವರ 'ಕಲಾದೇವಿ', ಪಾಲೆಪ್ಪಾಡಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ – ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಗಳಿರಲಿ, ಎಸ್. ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ ಬೇಲೂರು ಹಳೆಬೀಡು ಕವನಗಳೆಲ್ಲಾ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿವೆ.

ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ 'ಅದ್ದಿಟ್ಟು', ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತು (ಎಚ್. ಭೀಮ ರಾವ್) – ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೊರಡ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್, ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್, ಉಳ್ಳಾಲ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್– ಇವರನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಿ. ಪದ್ಮನಾಭ ಸೋಮಯಾಜಿಯವರ 'ಝಾನ್ಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ', ಆಕೆಯ ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಅಡಿಗ ಮತ್ತು ಕೆ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಅಡಿಗ – ವಿದ್ಯುತ್ತರಂಗಗಳು ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಶೋಧಕರ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ವಯರ್‌ಲೆಸ್ ಮತ್ತು ದೂರಲೇಖನ ಯಂತ್ರಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ತ.ರಾ.ಸು. ಅವರ ನಾಗತಿಯವರ ಸಹಗಮನದಲ್ಲಿ ತ.ರಾ.ಸು. ಅವರು ಭವನಪ್ಪ ಮತ್ತು ಓಬವ್ವ ನಾಗತಿಯವರ ಸಂವಾದವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ – ಇವರು 'ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ' ದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ಮನೋವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಇವರ ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಕನಸು ನನಸಾಗಲು ಜನತೆಗೆ ಕರೆಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರವೇ ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ೧೫% ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಿರುವ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೂ ಕಲಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೇಸಾಯದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಬೆಲೆ ಚಿನ್ನವಪ್ಪಾಗುವುದನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ: ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆನೆಗಲ್ ರಾಮ ರಾವ್ ಇವರ ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಹಿರಿಮೆ ಹಾಗೂ ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕರ ನಾಡಿನ ಹಾಡು ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ವಿ. ರಾಮ ಶರ್ಮ ಇವರ ಮೇಘ ಸಂದೇಶದಿಂದ ಆಧರಿಸಿದ ಯಕ್ಷಮಂದಿರ ಎಂಬ ಕವಿತೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಜಿ.ಎಂ. ಶರ್ಮ ಇವರ 'ಶಬರಿ' ಮೂರುವರೆ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ೧೫ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರ ಕನ್ನಡ ಬಾವುಟ, ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತರ ಜಲಸ್ತಂಭ, ದ.ಕೃ. ಭಾಗಧ್ವಾಜರ ಸೀತಾ ದೇವಿ, ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದಾದ ಪಾಠಗಳು. ಕನ್ನಡ ಬಾವುಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಘನರೂಪಿಯಾಗಿರಕೂಡದು, ದ್ರವರೂಪಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ವಾಯುರೂಪಿಯಂತೂ ಅತಿಹಿತ. ಏಕೆಂದರೆ ಓದಲಿಕ್ಕೂ ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ, ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ, ಮರೆತು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೂ ಇವುಗಳು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲಘು ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಂದಿನ ವಾಚಕರ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರರ 'ಸ್ನಾತಕರಿಗೆ ಉಪದೇಶ' ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಪಾಠವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಪೇಜಾವರ ಸದಾಶಿವ ರಾವ್, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್, ವಾಮನ ಭಟ್, ಬಿ.ಎಸ್. ಶೆಟ್ಟಿ, ಕೆ. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಹಾಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳ ಕವನಗಳಿವೆ. ಗದ್ಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಪಡುಕೋಣೆ ರಮಾನಂದ, ಕೆ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಅಡಿಗ, ಮುದ್ದಣ ಹೊಸಬೆಟ್ಟು ರಾಮ ರಾವ್ ಇವರ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಜಟಾಯಿ ಕಾಳಗ, ದೇಶವೀರ ಶಿವಾಜಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ದಿಬ್ಬಣ, ಪೂನಾ ಪಟ್ಟಣ ಹೊಕ್ಕಿದುದು, ಚಿಕ್ಕ ರಾಮು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕತೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಗಿಳಿಯು ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದುದು', ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರ್‌ರವರ ಚಿತ್ರ, ಹೆರಾಕ್ಲಿಸ್‌ನ ಚಿತ್ರ ಹೀಗೆ ಬೆರಳಣಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಪೇಜಾವರ ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಆಟಿಯ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಕವನದಲ್ಲಿ ತುಳುವರ ಹಬ್ಬವಾದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ 'ಕಬ್ಬ'ಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೊಗಡಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಾಠಗಳು: ಇದರಲ್ಲಿ 'ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ವಿಸ್ತಾರ' (ಕೆ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಅಡಿಗ) ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ 'ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಬೇಕಾದರೆ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರಬೇಕು. ಉದಾ: ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರಾಗ ಆಲಾಪನೆ ಅಥವಾ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಲು ಹಳ್ಳಿಗರು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ರೇಡಿಯೋದ ಮುಂದೆ ಅವರನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿಸಲು ಪ್ರೇರಕವಾದ ಪೂರಕವಾದ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗರ ಏಳಿಗೆಗೆ ಸಾಧಕವಾಗುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೇ ಮೂಡಿಬರಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೇಗಿತ್ತು. ಅದು ಜನಮನಕ್ಕೆ ತಲುಪುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಪಾಠ ಇದಾಗಿದೆ.

ಎಂ. ಮಾಧವ ರಾವ್ ಇವರ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಜಾಗೃತಿ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಗುವಾಗ ದೇಶದ ನಾಯಕರು ದೇಶದ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿರುವ ಬಗೆ ಅಂತೆಯೇ ದೇಶದ ನಾಯಕರು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳೂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡ – ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಾಲೇಜು ಬೋರ್ಡ್‌ನ ಅಂದಿನ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೆಪ್ಟನ್ ಹಾರ್ಕಿನ್ ದೊರೆಯು **"ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ತಿಳಿಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ತಾನು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ** ಎಂದು ಲೇಖಕ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ತೊಡಕುಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀರಮಣನ ಸದಕಮಲದ ಸಿರದಿಂದ ನುಷ್ಟಾಂಗಮೆರಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಂ
ಶ್ರೀರಂಗವುರನಿಕೇಶಂ ಬರೆದನು ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೊಲವಿಂ ।
ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿ ಎಸೆವ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಾವಳಿ ರಚಿತವಾಕ್ಯಂ
ದಶಸಂಖ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಮೆಸೆಗುಂ ವ್ಯಾಕರಣಮೊಲಿಯೆ ನಿಬುಧರು ಮೆಲ್ಲಂ ॥

ಈ ಭೂಮಂಡಲದೊಳಗಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೊಳಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯು ಆದಿ ಭಾಷೆಯು; ಅದೇಕೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತವು ಪೂರ್ಣ ಭಾಷೆಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳಿಗೂ ಅವಯವಾರ್ಥವಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳೊಳಗೆ ಬಹು ಪದಗಳು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿರುವವ್ದರಿಂದಲೂ, ಆ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪದಗಳಿಗೂ ಅವಯವಾರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದಿ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ಆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯವಾದ ಆರ್ಯಾವರ್ತವೆಂಬ ದೇಶದ ಸಕಲವಾದ ಜನರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರಬರ ಅದು ಕೆಟ್ಟು ಕಾನೋಜಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಾಗೀಗಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲವರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆದು ಬರುತ್ತದೆ. ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯ ವರಿಗೂ ದ್ರಮಿಡ ದೇಶವು: ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯ ಚೋಳ ತೊಂಡೀರವೆಂಬೀ ಮೂರು ದೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧ ದ್ರಮಿಡವಾಗಿ ನಿಂತವು: ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸೂತ್ರ ತೋಲುಕಾಪ್ಯ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೀಗದು ಕೆಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕಾನೋಜಿ ಮುಂತಾದ್ದರ ಹಾಂಗೆ ಬಹಳ ಭೇದವನ್ನು ಹೊಂದಿಯದೆ. ಆ ದ್ರಮಿಡ ದೇಶಗಳಿಗೂ ವಿಂಧ್ಯ

ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ರಮಿಡವೂ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ವಿಕಾರವನ್ನೈದಿಯೂ ಶೇರಿ, ಕೇರಳ ತೌಳವ ಕರ್ಣಾಟಕಾಂಧ್ರಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳಾದವು; ಇವು ದ್ರಮಿಡಾಭಾಸಗಳಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಭಾಷೆಗಳೂ ದ್ರಮಿಡವೂ ಶೇರಿ ಪಂಚದ್ರಾವಿಡವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ದ್ರಮಿಡದಲ್ಲವಯವಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದಗಳು ಈ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಅವಯವಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದಿರುವದ್ದರಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೂ ಅದು ಮೂಲ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಮಿಡಗಳೆರಡೂ ತಮ್ಮ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪಿಸದೆಯೂ ಬಂದು ಶೇರುತ್ತವೆ; ಕಡಮೇ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಲೋಪಿಸೇ ಬಂದು ಶೇರುತ್ತವೆ; ಮತ್ತೂ ಕೇರಳ ತೌಳವಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಕರಣವಿರುವದಾಗಿದುವರಿಗೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣಶಿಕ್ಷಿತ ಶಬ್ದಗಳೆಂತಲೂ ಅಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಭೇದವಿಲ್ಲವು; ಮತ್ತೂ ಆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಕಾಣ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನಯಭಟ್ಟೀಯ ಅಪ್ಪಕವೀಯ ಆಂಧ್ರಕೌಮುದಿ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳೂ ಛಂದಸ್ಸೂ ಅಲಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಅವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇರಳ ತೌಳವವೆರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕನ್ನಡ ತೆಲುಗುಗಳೆರಡೂ ಹೆಚ್ಚಾದವು; ಅವರೊಳಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ವಿತರಿಂದೆಂದರೆ, ಹ್ಯಾಂಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿಗಳು ದ್ರಮಿಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಭಾಷೆಯೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೋ ಆ ಮೇರೆಗೆ ದ್ವೈತಿಗಳಾದ ಮಾಧ್ವರು, ಕನ್ನಡವನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಶುದ್ಧ ಭಾಷೆಯೆಂತಲೂ, ಅವನ್ನು ಸ್ನಾನಜಪಾದಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಬಾರದೆಂತಲೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಾರದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೆಂತಲೂ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂತಲೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಮತ್ತೂ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶದ ಶೂದ್ರರು ಬಸವನ ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಣ್ಯವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತೂ ಜೈನರು ಈ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಬಹಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಆದ್ದರಿಂದೀ ಮೇರೆಗೆ ಪಂಚದ್ರಾವಿಡಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಮಿಡವನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೇ ಭಾಷೆಗಳಿಗಾಗಲಿ ಕಾನೋಜಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗಾಗಲಿ ಯಾವ ಮತಸ್ಥರಾದರೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡವು ಅಪ್ರತಿಶಸ್ತವಾದ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಂಥಾ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನವೆಂತಲೂ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥಗಳೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿಯವೆ; ಅವರಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನವೆಂಬುವದು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಬದ್ಧವಾದ ಪಾಣಿನೀಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರದಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದದೂ, ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಕೌಮುದಿ ಮುಂತಾದ ಆ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥದ ಹಾಂಗಿರುವದ್ದರಿಂದದೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲವು. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕಂದಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿದೆ; ಆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವಿಪುಲವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬಾಲಬೋಧೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲವು; ಮತ್ತೂ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವೆಂಬೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಈಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡದಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ.

ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರವೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಈಗಚ್ಚಗನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳವಾಗುಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಮಕ್ಕರೆಲು ದೊರೆಯವರು ಗ್ರಾಮರೆಂಬೊಂದು ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕವ ಮಾಡಿದರು; ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಗಿಲೀಷು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವದ್ದರಿಂದ ಅದು ಬಾರದವರು ಓದಲಿಕ್ಕದಶಕ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ್ದೇ ಹೊರ್ತು ಕಡಮೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವಲ್ಲವು. ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳ್ಳಾರಿ ಮೊದಲಾದ ಶೀಮೆಯೂ ತೆಲುಗು ರಾಜ್ಯದ ಸಮಿಪದಲ್ಲಿರುವದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡವು ತೆಲುಗು ಕಲೆತು ಹೋಯಿತು. ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಶೀಮೆಯು ತಿಗುಳು ರಾಜ್ಯದ ಸಮಿಪದಲ್ಲಿರುವದ್ದರಿಂದಲ್ಲಿ ತಿಗುಳು ಕಲೆತು ಹೋಯಿತು. ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡವು ಕೊಂಕಣ ಮಲಯಾಳ ತುಳುವ ಭಾಷೆಗಳು ಕಲೆತು ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೂ ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳೂ ದುರ್ಲಭವಾಗಿ ಹೋಯಿತು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡವಿಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಭುಗಳು ದೊರೆತನವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶೇರಿದ್ದರು; ಆ ಪ್ರಭುಗಳು ಹಣಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಬಹಳ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾಡಿಸ್ತರು. ಅದು ವಿದ್ವತ್ಪ್ರಚುರವಾದ ರಾಜ್ಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯ ದೇಶವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಕನ್ನಡವೇ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವು; ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇ ಹೊಸಗನ್ನಡವು; ಆ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಈ ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವು. ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೆಂದರೆ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಎಂದರ್ಥವು; ಹ್ಯಾಂಗೆ ಮುಖ ಸ್ವರೂಪವು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ಗ್ರಂಥವ ನೋಡಿದರೆ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು, ಪದಗಳು, ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮುಂತಾದವು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪದಗಳಿಂದ ಸಹಾ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದ್ದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಾಕರಣವು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಕೂಡಾ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಸ್ತವಾದ ಭಾಷೆಗಳೂ ಅನಾದಿಯಾದ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಸಿದ್ಧವೇ ಹೊರ್ತು ಅವುಗಳು ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲವು: ಆದರೆ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ವಿಧಿಸಿರುವದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವದಾಗಿ ತೋರುವದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಸೂರ್ಯಗತಿಗೆ ಗಡಿಯಾರದ ಮುಳ್ಳು ನಡೆಯುವದು ಸೂಚಕವೋ, ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯರ ಪುಣ್ಯಾಪಾಪರೂಪಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಶಭಾಶುಭ ಫಲಗಳಿಗೆ ಸೂಚಕವಾದ ಜನನಕಾಲದ ನವಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸೂರ್ಯನಿಂಥಾ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಶನಿಯಿಂಥಾ ಫಲವ ಕೆಡಿಸುತ್ತಾನೆಯೆಂದು ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವದೆಯೋ. ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ವನಮೃಗಗಳನರಿಯದ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಬರೆದು ತೋರಿಸುವ ಕೆಲವು ಗೀಟುಗಳ ಬರೆದರೆ ಇಂಥಾ

ಮೃಗವು, ಕೆಲವ ತೆಗೆದರೆ ಇಂಥಾ ಮೃಗವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ, ಆ ಮೇರೆಗೆ ವ್ಯಾಕರಣವು ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಾದ ಶಿಷ್ಟಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗನಾದಿಸಿದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಮಾರ್ಗವಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣದ ಶಬ್ದಗಳು ಗುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ನೆನೆಯ ಕೂಡದು; ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಯೋಗಶರಣರು ವೈಯಾಕರಣರೆಂಬ ಶಿಷ್ಟ ವ್ಯವಹಾರವುಂಟಾಗಿಯದೆ.

ಇದು 'ಹೊರ್ತು' ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಚನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭೀಷ್ಟ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವದ್ದರಿಂದ, ಹಾಂಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೋದದವರಿಗಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣ ಓದಬೇಕು. **ಕೆಲವರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಪ್ರದತ್ವವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೇ ಹೊರ್ತು ಅದಕ್ಕಪಭ್ರಂಶವಾದ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳ ಕೂಡದೆಂತಲೂ, ಅಪಭ್ರಂಶವನ್ನುಚ್ಚರಿಸದೇ ಕೂಡದೆಂದು ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯದೆಯೆಂತಲೂ, ಅಂಥಾ ಶಬ್ದಗಳ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳ ಸಹ ಬಾರದೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಮೂಲವು ಆರ್ಯಾವರ್ತದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗ್ರಹವು; ಹಾಂಗೆಯೇ ಈಗ ಆಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗ್ರಹವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ, ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಾಂಗೆ ಶ್ಲಾಘ್ಯವೇ ಹೊರ್ತು ಬೇರಲ್ಲ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಭಾಷೆ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗೃಹೀತವೋ ಆ ಭಾಷೆಯು ಪಾದೇಯವೆಂತಲೂ, ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಟವ್ಯವಹಾರಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳ ಬೇಕೆಂತಲೂ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿದರೆ ಪುಣ್ಯವುಂಟೆಂತಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗುವದ್ದರಿಂದ ಈ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆ ಮೇರೆಗೆ ತಿಳಿದು ಪ್ರಯೋಗಿಸ್ತರೆ, ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.**

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗೈಹೀತವಾದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹಾ ಶಿಷ್ಟಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಸುಶಬ್ದಾಪಶಬ್ದವಿಭಾಗವ ಮಾಡಿ, ಅಪಶಬ್ದವ ಬಿಟ್ಟು ಸುಶಬ್ದವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಯೋಗವ ಮಾಡಿದರೆ, ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಾಷಾಪರಿಜ್ಞಾನವೂ ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಖ್ಯಾತಿಲಾಭ ಪೂಜೆಗಳೂ, ಪರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಫಲವೂ ದೊರಕುವದಾದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗೃಹೀತವಾದ ಸಕಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಸುಶಬ್ದಾಪಶಬ್ದವಿಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕುಪಯೋಗವಾದಾಯಾ ಭಾಷಾ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಾನು ನೆನೆದು, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಹಿರಿಯವರು ಮಾತನಾಡುವ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸೀ ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವ ಮಾಡಿದೆನು. ಇದನ್ನು ಕಲಿತವರಿಗೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲವನ್ನು ದೇವರು ದಯ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಸಹಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ.

೧೮೩೮ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೋಗ್ಲಿಂಗನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಯ(ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್) ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

'ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಅನೇಕ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಯುವಕರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಲ್ವತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ತಾಡವೋಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಅಧ್ಯಯನದ ಜತೆಗೆ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ದೈವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು' (ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಾಂತವು:ಎ.ವಿ.ನಾವಡ ೨೦೧೭, ಪುಟ-೧೯)

ಮುಂದೆ ಈ ಶಾಲೆಯು ಬಲ್ಮಠದ ಶಾಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಲೀನಗೊಂಡಿತು ಎಂದು ಎ.ವಿ.ನಾವಡರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದುವರೆದು;

'ಜರ್ಮನಿಯ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕವಿದ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ದೈವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್ ಮಂಗಳೂರಿನ 'ಬಾಯ್ಸ್ ಹೋಮ್' ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾಟಕಿಸ್ಟ್ ಶಾಲೆಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೈವಜ್ಞಾನ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ(೧೮೪೬) ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮೂವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗರು-ಆನಂದರಾವ್ ಕೌಂಡಿನ್ಯ(ಬಳಿಕ ಹೆರ್ಮನ್ ಕೌಂಡಿನ್ಯ) ಭಗವಂತರಾವ್ ಕೌಶಿಕ್, ಮುಕುಂದರಾವ್ ಕೌಶಿಕ್ ಈ ಮೂವರು ಕ್ರೈಸ್ತ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್‌ರಿಂದ ಪಡೆದರು...

...ದೈವಶಾಸ್ತ್ರ ಶಾಲೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಸ್ವರೂಪ ಹೀಗಿತ್ತು. ೧.ಬೈಬಲ್ ಪಠಣ ೨.ಹಳೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರಣೆ ೩.ಬೈಬಲ್‌ನ ವಿವಿಧ ಕೃತ್ಯಗಳ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ ೪.ಸರಳ ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆ ೫.ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಬರವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಾಡುವಿಕೆ ೬. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ೭.ಕನ್ನಡದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ವಾಚನ.

...ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ದೈವಶಾಸ್ತ್ರ ಶಾಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಿತ್ತರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸಬಗೆಯ 'ಭಾರತೀಯ' ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿತು'(ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಾಂತವು:ಎ.ವಿ.ನಾವಡ ೨೦೧೭, ಪುಟ-೨೦, ೨೧).[೪೨]

ಅಂದು, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಈ ಬಗೆಯ ಪರಿಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಿಟ್ಟೆಲ್ಲರು ಮಾಡಿದ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ;

ಮಂಗಳೂರಿನ ದೈವಜ್ಞಾನ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪೂರಕ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಕಿಟೆಲ್ 'ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನ' ಎಂಬ ೯೦ ಪುಟಗಳ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು. ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪಾಪೋತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಕೃತಿ ವಿವೇಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮರ ನಡುವಣ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ... ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಮಾದರಿ...(ಪುಟ-೩೭)'

---

೪೨ ೧೮೫೧ರಿಂದ 'ಮಂಗಳೂರು ಅಲ್ಮನಕ್' ಅಥವಾ ಮಂಗಳೂರು ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್, ಸಿ.ಗ್ರೈನರ್ ಹಾಗೂ ಬ್ಯೂಹ್ಲರ್ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಪಂಚಾಂಗ ಬರಿಯ ವೈದಿಕ ವಿಚಾರವನ್ನಷ್ಟೇ ಹೇಳದೆ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಆ ಕಾಲದ ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತರ ನಡುವೆ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎ.ವಿ.ನಾವಡರು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ನಾವಡ ೨೦೧೭)

'ಸಂಗ್ರಹ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ'(೧೮೭೨): ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನದಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ನಡೆಸಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಯೋಗ... ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿದ್ದ ಬಸವಪುರಾಣ, ಜ್ಞಾನಸಿಂಧು, ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಪಂಪರಾಮಾಯಣ, ಚೆಂಸದರಪ್ರಭ ಪುರಾಣ, ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ-ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳದ್ದಿ ಆಯ್ದು ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ... ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಿಟೆಲರ ಮನಸ್ಸು ಮತೀಯ ಕಷಾಯದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಹಿಂದೂ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಯೋ, ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿಯೋ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸುವಾರ್ತಾ ಬಿತ್ತರಣೆಗೆಂದು ಬಂದ ಮತವಳಿಗ ಕಿಟೆಲರಿಗೆ ಇದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಕಂಡಿರಲಾರದು. ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು(ಪುಟ-೩೯)'.

ಕಿಟೆಲ್ ಕನ್ನಡ- ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು 'ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕು, ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಸೂಕ್ತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಂತಾಗಬೇಕು', 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನು ಮಿಶನರಿಗಳು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಕ್ರೈಸ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವ ಗುರಿಯಿಂದಲೇ ರಚಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ ಬಂದ ಕಿಟೆಲ್ಲರ ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ನಡೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲರನ್ನು ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬೆಸುಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದರು ಎನ್ನುವ ನಾವಡರು 'ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು. ಯಜ್ಞದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸುದೀರ್ಘ ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಲೇಖನ ಬರೆದರು. ಈ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು(ಆರ್ಯರು) ಯಜ್ಞವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಳವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದವರು. ಪೌರಾತ್ಯ ದೇಶದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಾವು ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬಹುದು...' ಎಂಬುದು ಕಿಟೆಲ್ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ದಾಖಲಿಸಿದಂತೆ ಕಿಟೆಲ್;

- ವಯ್ಯಾಕರಣಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಕಾರ, ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದಕ, ಸೃಜನಶೀಲ ಕವಿ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚಕ, ಅನುವಾದಕ. ಶಾಸನತಜ್ಞ, ಸಂಸ್ಕೃತ ವೇದಪಂಡಿತ, ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನಕಾರ, ಸಂಗೀತಜ್ಞ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕ,

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗಿನ ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನು ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ. ಪತ್ರಿಕ್ರಮಗಳ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಿಶನರಿಯೂ ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕೊಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿನ ಮೇಲುಜಾತಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಡೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ದ ಕರ್ನಾಟ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್' ಬರೆದ ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿ ಬೈಬಲ್‌ನ ಅವತರಣಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ. ಮುದ್ರಣ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾಗಿ ಮತ್ತಿತರೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ

ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸುವಾರ್ತೆಗಳ ಮುದ್ರಣ, ಅನುವಾದಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದ ಕೆಲಸಗಳ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಜಿ.ಎಚ್.ರೈಸ್ ಎಂಬುವನು ಕ್ರೈಸ್ತಮತ ಪ್ರಚಾರದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ವಿದೇಶಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ನೇರ ಅನುವಾದವಾಗಿರದೆ ದೇಶೀಯರ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದವನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ಬರೆಯುವಂತೆ;[೪೩] ಒಂದು ದೇಶಭಾಷೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕವಿತೆಯು ದೇಶೀಯರ ನೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಮೂಲಕ ನಾವು ಸ್ವಮತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹರಡಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ನಿಲುವಿನವನು. ಕ್ರೈಸ್ತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ತೋರಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಅನೇಕ ಮಿಶನರಿಗಳು ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಮತಪ್ರಚಾರದ ಕೊಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನ್ ಗ್ಯಾರೆಟ್ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ವಾಗ್ವಿಧಾಯಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೮೬೫ರಲ್ಲಿ ಶಾಲಾಮಕ್ಕಳ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಸರಳ ವ್ಯಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರೆ, ಬೈಬಲ್ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದ ಡೇನಿಯಲ್ ಸ್ಯಾಂಡರ್ಸನ್ ೧೮೩೨ರಲ್ಲಿ ರೀವ್‌ನ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ(೧೮೫೮) ಪ್ರಕಟಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬೈಬಲನ್ನು 'ಸತ್ಯವೇದ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂದು ಕರೆದು ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಜೆ.ಸ್ಟೀವೆನ್ಸನ್ ಕೆಂಪು ನಾರಾಯಣನ 'ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷ'ವನ್ನು ಶಾಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಥನ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದವನು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳ ಈ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು "ಸ್ವಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಸೋಪಾನವೆಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವೇ' ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೪೪]

ಮಿಶನರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪಳಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಮಿಶನರಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ರೂಪಿಸಿದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಿದೆ. ಶಾಲೆ, ಪರಿಸರ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಪಠ್ಯಗಳು, ದೈನ್ಯಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಾ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಇದರ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತ್ರತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ. "ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಜೀವನದ ಶಿಸ್ತಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೀತಿನೀತಿಗಳು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸಂಧಿಸಿ ಹಾವಭಾವಗಳ. ನೈಪುಣ್ಯದ ಹಾಗೂ ಆಚಾರಗಳ ಒಂದು ಹೊಸ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು

---

[೪೩] ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ೨೦೦೦, ಪುಟ ೧೦೩.
[೪೪] ಅದೇ, ಪುಟ ೧೦೪

ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೊಸ ಸಮುದಾಯಗಳ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ದೇಶೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವನಿರ್ಧರಿತ ವಿನ್ಯಾಸದ ಭಾಷೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಯ ಹಾಗೂ ಕಸುಬುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಶನ್ ಶಾಲೆಗಳು ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇತರ ಚಿಹ್ನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರಗೊಳಿಸಿದವು, ಕೆಲವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅಳಿಸಿಹಾಕಿದವು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವದರ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡವು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹದ ಹೊಸ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಹಜಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ನಿಯಮಗಳು ಮಿಶನರಿಗಳ ಹೊಸ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಮತದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವು ಶ್ರೇಣೀಕೃತವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ. ಇದಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮ್ಯೋಗ್ಲಿಂಗ್ ಈ ಮಿಶನರಿ ಶಾಲೆಗಳ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ಯಾಟಿಕಿಸ್ಟ್ ಸೆಮಿಶನರಿಯ, ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ನ ವರದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಿಶನರಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಒಳಾವರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಿಶನ್ ಶಾಲೆಗಳ ಸಾಂಘಿಕ ವಲಯದ ಮೂಲಕ ಹೊಸತೊಂದು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಕುರಿತು ಲಭ್ಯವಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪಾಠಪಟ್ಟಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಮಿಶನರಿ ವರದಿಗಳು, ಮಿಶನರಿಗಳ ನಡುವಣ ಪತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದ ಭಾಷಿಕ ಪಠ್ಯಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಶನರಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಕೀಯರಾದ ಮಿಶನರಿಗಳು ವ್ಯವಹರಿಸುವ, ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಶಿಸ್ತಿನ ಮೂಲಕ ಪಳಗಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಮಿಶನರಿಗಳ ಪುನರ್ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಕ್ಕಾಗುವವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಜನವರ್ಗಗಳು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಹೇಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಯುಕ್ತತೆ ಮಿಶನರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಆವಾಹಿಸಿತು ಎಂಬುದು ಈ ಆರ್ಕೈವ್‌ನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ"[೪೫]

ಹೀಗೆ, ೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಮಿಶನರಿಗಳು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರ

---

೪೫ ಪ್ರಣೀತ ಶೆಟ್ಟಿ, "ಮರುಗಡಿರೇಖೆಗಳ ತೋಡವಲ್ಲಿ: ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳು", ಲೋಕಜ್ಞಾನ, ಮೇ-ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೧೪, ಪುಟ. ೪೮.

ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಈ ಮೂಲಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪತ್ಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಲಾದ ಪತ್ಯಗಳು ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಶೀ ಪಂಡಿತರು ವಸಾಹತುಪಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುವ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಮುಂದೆ ಪರ್ಯಾಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೮೮೨ರ ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾರತೀಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳವುವುದರಿಂದಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಯೋಗದ ನಿರ್ಣಯವು ಮಿಶನರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೋಧನೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ತಮಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹಂಟರ್ ವರದಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯಗುರಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಭ್ಯಾಸವೆ ಆಯಿತು.

ನಾಡಿನ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಖ್ಯ ದೋಷಗಳೆಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರದೆ ಕೆಲವೇ ಜನ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು, ಒಂದು. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಟ್ಟದ ಅಕ್ಷರ- ಲೆಕ್ಕಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಲವೇ ಕಾವ್ಯ-ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಠಣ, ಇಷ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದದ್ದು ಎರಡನೆಯ ಕೊರತೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಇತರ ಲೋಪಗಳೆಂದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ತರಬೇತಿಯಾಗಲೀ, ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದು. ಅದರಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಲು ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದು.
ಇವುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಮೊದಲಿಗರೆಂದರೆ, ಮದ್ರಾಸದ ಮನ್ರೋ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿಯ ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ (೧೮೧೯/೨೦–೧೮೨೭) ಗವರ್ನರರಾಗಿದ್ದವರು. ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ 'ಬಾಂಬೆ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಮತ್ತು 'ನೇಟಿವ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಎಂಡ್ ಬುಕ್ ಸೊಸೈಟಿ'ಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೂತ್ರಸಪ್ತಕವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ. ಅನುವಾದಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಯೋಜನೆಯೂ ಇದ್ದಿತು (ಸೂತ್ರ ೨ ಮತ್ತು ೫). ಮುಂದೆ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದೇಶೀಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಬೇಕು–ಎಂಬ ಪ್ರಣಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಜರ್ವಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿದ್ದ ಮರಾಠಿ ಇತ್ಯಾದಿ ನುಡಿಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಗೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣಾರಂಭಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳೇ ಸಂದವು. ಆ ಕುರಿತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಮಾಡಿದವನೆಂದರೆ, ಧಾರವಾಡ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಟು ದಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದ ವಾಲ್ಟರ್ ಎಲಿಯಟ್. ಅವನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯವೆನಿಸಿದೆ. ಧಾರವಾಡದಂತಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವು ಮರಾಠೀ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾಗ (೧೮೨೬) "ಅದು ತಪ್ಪು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಣ ನಡೆಯಬೇಕಾದದ್ದು ನ್ಯಾಯವಾದುದು". ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಾಲ (೧೮೩೧–೩೩) ಒಬ್ಬನೇ ಅದರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದನು.

ಕನ್ನಡ (ಪಠ್ಯ) ಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯ ಕುರಿತು ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅವನ ಸೂಚನೆಯು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿ ಅವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ– 'ಇಸೋಪನ ನೀತಿ ಕತೆಗಳು', 'ಗಣಿತ ಪುಸ್ತಕ–ಪೂರ್ಣಾಂಕ' ಮತ್ತು 'ಶಾಲಾ ಪದ್ಧತಿ' ಎಂಬ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರೀ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಛಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬರೆಯುವವರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೇನೋ; ಅಂತೂ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ (೧೮೩೩). ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಶಾಲಾ ಪದ್ಧತಿಯು ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದ್ದು, ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದಾಗಲೇ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದೊಂದು ಆರಂಭ ಅಷ್ಟೆ. ಆಮೇಲೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡ ಈ ಕೆಲಸವು ಯಾವ ಬಗೆಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು, ಆ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅ ಕಾಲದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಇವತ್ತಿಗೂ ಕಾಣಸಿಗುವ ಅಂತಹ ಕೆಲವು 'ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ'ಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯಾದರೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪಠ್ಯಗಳ ಅಂದಿನ ವರಸೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿರುವ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳೂ–ಸಮಾಜ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತವೂ ಸೇರಿದಂತೆ–ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದೊಂದಿಗೇ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಪಠ್ಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ;

೧೮೪೧ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಪಠ್ಯ **'ಎಲಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಗ್ರಾಮರ್'** ಎನ್ನುವುದನ್ನು ರೆವೆರೆಂಡ್ ಸಿ. ಕ್ಯಾಂಬೆಲ್ ಎನ್ನುವವನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರು 'ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಾರವು ಕೇಂಬಲ್ ಅಯ್ಯನವರು ಬರೆದದ್ದು' ಎಂದು. ಇದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಬುಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಸನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ೧೮೫೮ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ೨೦೦ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಾಳಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಜಾಂಬೇಕರ್

ಎನ್ನುವವನು ಖರೀದಿಸಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಿಗೂ ವಿತರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದಲೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟು ೬೦ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ೧೬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಬ್ಬನಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಮೊದಲ ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕವೆನಿಸಿದೆ. ಹಲವು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಇದು. ಕಂಟೆಂಟ್ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇದ್ದು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳ ನೇರ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಷರ ಲಕ್ಷಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ; ವರ್ಣ, ಶಬ್ದ ಹಾಗೂ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು

ಶಬ್ದ ಲಕ್ಷಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ; ನಾಮವಾಚಕ, ಗುಣವಾಚಕ, ಸರ್ವನಾಮ, ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಕ್ರಮವಾದ ಕ್ರಿಯಪದ, ವಿಕಾರವಾದ ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಉಪಪದ ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಕ್ರಿಯಪದ, ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಪ್ರೇರಣ ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಪ್ರತ್ಯಯ, ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಹದಿಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷ ಸೇರಿದಂತೆ ೫೩ ಅಕ್ಷರಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 'ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವುದು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ 'ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಅದರ ಸ್ವಂತ ಶಬ್ದಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗವಾಗೋಲ್ಲ; ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡವಾದರೆ 'ದೇಶ್ಯ'.

ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ 'ತತ್ಸಮ'.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದವು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ 'ತದ್ಭವ'

ಎಂದು 'ದೇಶ್ಯ, ತತ್ಸಮ. ತತ್ಭವ'ಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಎಪ್ಪತ್ತು ಕಥೆಗಳ ಪುಸ್ತಕವು' ಎನ್ನುವುದು **ನಾಲ್ಕನೆ ಎಡಿಶನ್ ಆಗಿ ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ.** ಇದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಸೀರೀಸ್' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದು 'ದ ಸೆವೆಂಟಿ ಸ್ಟೋರೀಸ್ ಇನ್ ಕ್ಯನರೀಸ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್, ಎ ಸಿರಿಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಗ್ರೆಸಿವ್ ಲೆಸನ್ಸ್, ಎಸ್ಪೆಷಲೀ ಅಡಾಪ್ಟೆಡ್ ಟು ದ ಯೂಸ್ ಆಫ್ ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಸ್ಟೂಡೆಂಟ್ಸ್ ಇನ್ ದೇರ್ ಅರ್ಲಿಯರ್ ಸ್ಟಡೀಸ್; ಅಂಡ್ ಫಾರ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್' ಎಂದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಕತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಶೂದ್ರ. ಅರಸ. ಮಂತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ಸುತ್ತ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವಂತಹವು. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಎದುರು-ಬದುರಾಗಿ(ವೈರಿ)

ತಂದು ನೀತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕತೆಗಳು ಇವು. ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಕಪ್ಪು-ಬಿಳಿಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೂ ಇದೆ.

ಉದಾ-ಗೆ: ಒಬ್ಬ ಶೂದ್ರನ ಬಳಿ ಒಂದು ಕರಿ ನಾಯಿ ಇತ್ತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ದಿನಾ ನದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಆಗಲೆಂದು ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಉಜ್ಜಿದರೂ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಲೆ ಇಲ್ಲ. ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೋಗಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ನೀತಿ. ಹೀಗೆ; ತುರುಕ-ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ, ಶೂದ್ರ-ಎಮ್ಮೆ, ಕೋತಿ-ನೆರಳು, ಅರಸ-ಬೇವಿನ ಬೀಜ, ಅರಸ-ಜೋಯಿಸ-ಮಂತ್ರಿ ಎದುರು-ಬದುರಿಗೆ ತಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ನಡೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಕತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಇವೆ.

ಅವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಜನರ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಸಜ್ಜನ-ದುರ್ಜನರ ಬಗ್ಗೆ, ತಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯದವರು ಇತರರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮೋಸ ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಹುಡುಗ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಶೂದ್ರನಿಂದ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇಂತಹ ಎಪ್ಪತ್ತು ಕತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ 'ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ' ಇದು. ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಯಾರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ? ಕಲಿಯುವವರ ಮೇಲೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು? ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದಾಟಿಸುವ ಹಿಂದಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಯಾವುದು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ, ಈ ಇಂತಹ ಪುಸ್ತಕಗಳು 'ನೀತಿ'ಯನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು ಯಾಕೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಸ್ಥಳೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಆಧುನಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಜನಬದುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ-ಮಾನವರ ನಡುವೆ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆ, ಮೋಸ, ಕುತ್ಸಿತ ಬುದ್ದಿಗಳು, ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೀತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಂತಹ ಬೇಧ ಬುದ್ದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಈ ಪಠ್ಯದ ಹಿಂದಿರುವ ಮತೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಲು ತೊಡಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ. ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ 'ಪ್ರಭುತ್ವ'ವು ತಾನು 'ತಟಸ್ಥ' ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಕೆಲಸಗಳು ಇವತ್ತಿಗೂ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿವೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕವೇ ಅವತ್ತಿನ ನೀತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಿತ ಗುಲಾಮಿತನಗಳು ಇವತ್ತಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ. ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ದಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ.

೧೮೬೭ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೆಸರು **"ಫಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಆಫ್ ಲೆಸನ್ಸ್ ಇನ್ ಕ್ಯಾನರೀಸ್(ಪಾರ್ಟ್-೧) ಫರ್ ದ ಯೂಸ್ ಆಫ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಕ್ಯನರೀಸ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್ ಇನ ದ ಸದರನ್ ಡಿವಿಷನ್"**. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿದವನು **ಜೆ.ಹುಂಜಿಕರ್,** ಬಾಂಬೆಯ ಎಜುಕೇಶನಲ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನವಾಗಿದೆ. 'ಬಾಲಕರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕವು ಭಾಗ-ಮೊದಲನೆಯದು' ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮುಂಬಯಿ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಳಗಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣ ತುಕಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ;

ಪ್ರಕರಣ-೧: ವರ್ಣಮಾಲೆ, ಸಮರೂಪವಾದ ವರ್ಣಗಳು, ಓದುವ ಶಬ್ದಗಳು, ಅವುಗಳ ಅಚ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ರೂಪಭೇದಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಗುಣಿತ ಮತ್ತು ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕರಣ-೨: ೧ನೇ ಪಾಠವು ಏಕಾಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾ-ಕೈ, ತಾ, ನಾ, ಆ, ಈ, ಏ, ಓ, ನೀ, ಬಾ, ಛೀ, ಸೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಜೊತೆಗೆ ಏಕಾಕ್ಷರ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದು; ಉದಾ-ಆ ಕೈ, ಏ ಸ್ತ್ರೀ, ನೀ ಸೈ

೨ನೆ ಪಾಠವು-ಎರಡು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವಂತಹುದು; ಉದಾ-ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಪಾದ, ಪ್ರಾಣ, ಕಬ್ಬು, ಕೂಸು, ಸಂತೆ, ವಿದ್ಯೆ.

ಎರಡು ಅಕ್ಷರದ ಮಾತುಗಳು-ಯಾಕೆ ಬಂದಿ?, ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿ, ಚಿಂತೆ ಬಿಡು, ಗಂಡು ಬೆಕ್ಕು, ಅಂದ ಮಾತು ತಪ್ಪ ಬೇಡ ಇತ್ಯಾದಿ,

೩ನೆ ಪಾಠ-ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ-ಅಂಗಡಿ, ಕೆಸರು, ಹಸಿವೆ, ಪುಸ್ತಕ.

ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಮಾತುಗಳು-ಆತನು ಕೆಟ್ಟವ, ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶ, ವಿಷದ ಸರ್ಪವು, ಅವರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದರು. ಹಸಿದು ತಿಂದರೆ ರುಚಿಯು ಒಳ್ಳೇದು, ಇತ್ಯಾದಿ.

೪ನೆ ಪಾಠ-ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳ ಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ-ಅಂಧಕಾರ, ಭಾಗ್ಯವಂತ, ಮಾದಿಗನು, ಅಪರಾಧ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನವು, ಸಮಾಚಾರ, ದುರಾವಸ್ಥೇ, ಮೇಘಗಳು

ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರದ ಮಾತುಗಳ ಕಲಿಕೆ-ವಿದ್ವಾಂಸನು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ
-ಅರಸನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.
-ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಗುತ್ತದೆ.
-ಅರಸನು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಾನೆ
-ನೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
-ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ.
-ಜನರೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆ

ಹಾಗೆಯೇ ಐದು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳು-ಅಪರೂಪವು. ಅಯ್ಯನವರು. ಕೂಲಿಯವನು. ಶಾನುಭೋಗನು. ಬುದ್ಧಿವಂತನು.

ಐದು ಅಕ್ಷರದ ಮಾತುಗಳು-ಝುಗಳವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು

-ಪಂಡಿತನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು

-ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ಪದ, ಸರ್ವನಾಮ, ವಾಕ್ಯರಚನೆ, ಗಾದೆಗಳ ಪರಿಚಯುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಇದು. ಇತರೆ ಪಾಠಗಳು;

ಪಾಠ-ಹಿರಿಯರ ಸನ್ಮಾನವು:

ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಗುರು, ಯಜಮಾನರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ನೆಪ ಹೇಳಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಪಾಠದ ಸಾರ.

ಪಾಠ-ಆಕಳು:

ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ, ಸಾಧು ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಈ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯವನ್ನಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರತ್ತ ಪಾಠದ ಗುರಿಯಿದೆ.

ಪಾಠ-ಹುಡುಗರ ನಡತೆ:

ಹುಡುಗರು ೧೬ ವರುಷದವರಾಗುವ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆಯಬಾರದು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯ ತಪ್ಪಿಸದೆ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತುಂಟ ಹುಡುಗರು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ಅವರ ಸಂಗಡ ಹೋಗಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ಸಾರ.

ಈ ಪಾಠಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯುಕ್ತಿಕ ನಡತೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಂತಹ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಗುರು, ಯಜಮಾನ, ಅರಸ, ಅಯ್ಯನವರು, ಜನ ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ನೀತಿ ಎಂತಲೂ ಈ ಪಾಠಗಳ ವಿವರಣೆಯ(ನೇರೇಶನ್) ಮಂಡನೆಯಿದೆ.

'ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಗ್ರಾಮರ್-ಕಂನಡ ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಕರಣ' ಹೆಸರಿನ ಪುಸ್ತಕವು ೧೮೫೯ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಜಿ.ಪ್ಲೆಬೆಸ್ಟ್(ಉ.ಕಐಇಃಖಖಿ). 'ಪ್ರಿಪೇರ್ಡ್ ಫಾರ್ ದ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್ ಬೈ ಆರ್ಡರ್ ಆಫ್ ದ ಡೀರೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು, ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ಎಂದಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಪ್ರಿಫೇಸ್-ಪರಿವಿಡಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಣೀತ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ, ಪೀಠಿಕೆ, ಅಕ್ಷರ ವಿಚಾರ, ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣ, ವಾಕ್ಯರಚನೆಯ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೃತಿಕಾರನ ಕಮೆಂಟ್ಸ್ ಇದೆ.

ಉದಾ: ವರ್ಣಮಾಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ೫೩ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಈಗಿನ ಕಂನಡ ಜನರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಹ್ಯಾಗೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಹೇಳುವಂತೆ ಇದೆ; ... ಈಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜನರು ಯಾವಾಗಲೂ ರೂ, ಲು, ಲೂ ಯೆಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳಂನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇ.ಈ ಉ, ಊ, ಋ, ಎ, ಏ, ಐ, ಒ, ಓ, ಔ ಯೆಂಬ ೧೧ ವರ್ಣಗಳ ಆದಿ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇಂನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜನರು ತಮ ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಹಳ ಸಾರಿ ಯಿ, ಯೀ, ವು, ವೂ, ಯೆ, ಯೇ, ಅ್ಯೈ, ವೊ, ವೋ ಅವು' ಯೆಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಅನ್ಯದೇಶಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವುಗಳ ಅಂತಾಕ್ಷರವು ಸ್ವರರಹಿತವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯು ಈಗಿನ ಕಂನಡ ಜನರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವ ಕಾರಣ ಶೃತಿಕಷ್ಟ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ಉ' ಸ್ವರ ಸೇರುವುದು. ಉದಾ ನೀರ್–ನೀರು, ಜಗತ್–ಜಗತ್ತು, ಅಪೀಲ್–ಅಪೀಲು.

ತತ್ಸಮ–ತತ್ಭವ ವಿವರಣೆ:

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ವಿಕ್ರತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕಂನಡದಲ್ಲಿ ಶೇರಿದ ಶಬ್ದಗಳು ತತ್ಸಮ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಾ, ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕಂನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ತತ್ಭವಗಳು–ಅಪಭ್ರಂಶವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಂದ ವಿಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಶುದ್ಧ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯು ಕನ್ನಡ ಜನರಿಗೆ ಶೃತಿಕಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಂಮ ದೇಶಿ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿಥಿಲ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಆ ಶಬ್ದಗಳಂನು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ವಿಕರಿಸಿದರು.

ಗ್ರಾಮ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು:–ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಅಪಶಬ್ದಗಳು. ಉದಾ–ಯೇಸು(ಯೆಷ್ಟು), ಮೇಗೆ(ಮ್ಯಾಗೆ), ಬೊಮ್ಮ (ಬ್ರಹ್ಮ)

ವ್ಯಾಕರಣದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆಯ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ;

೧. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನವು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ವಶವಾದಂದಿನಿಂದ ಯುದ್ಧಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು.

೨. ಅರಸನೇ ರಾಜ್ಯದ ಒಡೆಯನು ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅವನಂನು ಅಲ್ಲಿ ಈತನಂನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಅಂಜಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

೩. ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗೆ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ.

೪. ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ. ಆತನ ವಾಕ್ಯವೇ ಹೊರ್ತಿ ನಮಗೆ ಸತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಇಲ್ಲ.

೫. ದೇವರ ಭಕ್ತರು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳೇ.

೬. ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವುದು.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಶೇಷವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರದ ಉದ್ದೇಶವು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮತ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ, ವಸಾಹತು ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಸಮರ್ಥನೆ, ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ

ಹೊರಗಿರುವವರನ್ನು ದಡ್ಡರೆಂದು ದೂರುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದಾಗಿದೆ.

೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ **'ಕನ್ನಡ ಬಾಲ ಬೋಧಿನಿ'** ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಬಾಂಬೆಯ ವರ್ನಾಕ್ಯುಲರ್ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್‌ಬುಕ್ ಡಿವಿಷನ್ ಕಮಿಟಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕವೂ ಸಹ ಇದೇ ಬಗೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಾಗಿದೆ. 'ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಆಯಾಸವಾಗದಂತೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವುದೇ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವು.. ಓದು ಬರಹ ಈ ಎರಡೂ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಜೋಡಾಗಿಯೇ ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.. ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವರ್ಣಮಾಲೆ, ಸಾದೃಶ್ಯ ಪದಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಂಗಡಿ, ಆಟ, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಬುದ್ಧಿ, ಕೋಳಿ ಅಂಕಣ, ಆಕಳು ಪಾಠ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಥರ್ಡ್ ರೀಡರ್-ಕನ್ನಡ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ೧೧ನೆ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಇ.ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್. ಇದನ್ನು ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ಲಿ. ಲಂಡನ್, ಬಾಂಬೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಕತ್ತ ಮದ್ರಿಸಿದ್ದು, ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ನವರು ಮಾರಾಟದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ.

ಇದು ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಬಗೆಗಾಗಲೀ, ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗೆಗಾಗಲೀ ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕಲಿಕೆಯ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷಾಪಠ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಮಕ್ಕಳು ವಿಷಯಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಲೋಕದ ಗ್ರಹಿಕೆ, ಸಮಾಜದ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕತೆಗಳು, ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಪದ್ಯಗಳ ಓದಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹಿರಿಕಿರಿಯರ ನಡುವಿನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಗದ ಬರೆಯುವಾಗ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಬೇಕು, ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಬೇಕು ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರುವಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಪರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

... ತೀರ್ಥರೂಪು ತಂದೆಯವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಾಲಕ ಗೋವಿಂದನು ಮಾಡುವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಭಿನ್ನಹ... ಚಿಕ್ಕವರಿಗಾದರೆ ಚಿರಂಜೀವಿ.. ನಮಸ್ಕಾರ, ಶರಣಾರ್ಥಿ, ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ, ಶ್ರೀಮತಿ.. ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಪತ್ರವನ್ನು ಮುಗಿಸುವಾಗ 'ಇತಿ ಬಾಲಕ ಗೋವಿಂದನು ಮಾಡುವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ'. 'ಇತಿ ವಿದೇಯ ಶಿಷ್ಯ ಗೋವಿಂದನ ಅರಿಕೆ/ಭಿನ್ನಹ.. ಸಮಾಪ್ತಿ ವಚನಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಲಿಕೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು, ಆ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳಿವು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಮಾದರಿಯೊಂದು ಆಧುನಿಕದ ಮೊದಮೊದಲ ಕಾಲದಲ್ಲೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಗನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

-ತಂದೆ ಮಧ್ವರಾಯ.. ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆ... ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು..

ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊ. ಓದುಗಾರಿಕೆ, ಬರಹ, ಲೆಕ್ಕ-ಇವನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಉದ್ದೇಶವು. ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆ, ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಪ್ರಯೋಜನ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಓದು ಬರಹ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಕೂಡ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ. ಕೇಡಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯಲ್ಲಿರುವುದೆ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನ. ದೇವರ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಪಡೆಯಲಾರೆವು...

ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪಾಠ-ಗಿಡಗಳು ಆಹಾರವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ-ಇಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೋಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಿಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬೀಜ ಗಿಡವನ್ನು ಆಹಾರ ನೀಡಿ ಪೊರೆವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ವಿದ್ಯರ್ಥಕ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ-ನೋಡು, ಮುಟ್ಟು, ತೆಗೆದುಕೋ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗಿಡದ ಬೇರು-ಬೇರಿನ ಅಗತ್ಯ, ಕಾರ್ಯ, ಮಹತ್ವ ಎಲೆ-ಸ್ವರೂಪ, ಆಕಾರ, ಕಾರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಪಾಠಗಳು ಇವತ್ತಿನ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಕೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹುದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠ-ಸೃಷ್ಟಿ ವರ್ಗಗಳು-ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸಜೀವ, ನಿರ್ಜೀವಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉಪಯೋಗದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಪಾಠ. ೩ ವರ್ಗಗಳು: ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ, ವನಸ್ಪತಿ ವರ್ಗ, ಧಾತುವರ್ಗಗಳೆಂದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿ ಕಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳೂ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಗುರು-ಈ ಮೂರೂ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೇನು ಉಪಯೋಗ? ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾದರೆ, ಗ್ರಾಹಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಬಗೆಯಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಠ-ಕಬ್ಬಿಣ-ಮೃಗಗಳಲ್ಲಿ ದನವೂ, ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬತ್ತವೂ, ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವೂ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆ.

ಹನುಮಂತನು ಚೂಡಕವನ್ನು ತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು-ದ್ವಿಪದಿ-ನಡುಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಂತಹುದು.

ಹಾಗೆಯೇ-ದುರ್ಜನರ ಸಹವಾಸ-ಎಂಬ ದಾಸರ ಪದ. ಕೃತಿಕಾರನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ-ಹೆಸರಿನ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ ಮಾದರಿಯ ಕವಿತೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಿಕಾರನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. 'ಚೂಡಾರತ್ನ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆ ಬಾಲ್ಯದೊಳಕ್ಕರ ವಿದ್ಯಗಳನರಿಪದಿರ್ದೊಡೆ ಕೊಂದಂ
ಲಕ್ಷಧನಮಿರಲು ಕೆಡುಗುಂ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ವಿದ್ಯೆ ಪೊರಗು ಚೂಡಾರತ್ನ
ಬರೆಯದ ಕೈ... ಸುತರನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡದ ಕೈ
ಬುಧಗೀರ್ಯದ ಕೈ ಮರಗೈ, ಮರುಳ್ಗೈಗಳಂತೆ ಚೂಡಾರತ್ನ
ಓದದ ಬಾಯಿ... ಮೇದಿನಿಯೊಳ್ ಬಿಲದ ಬಾಚುಮೆ ಚೂಡಾರತ್ನಾ
ಓದಿನೊಳಲ್ಲದೆ ಇಹಪರ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಯಾಗದದು ಕಾರಣದಿಂ

ಓದುವುದು ಸಕಲಶ್ರುತಮಂ ಭೇದಿಸಲಳವಪುದಲ್ತೆ ಚೂಡಾರತ್ನಾ.

ಈ ಕವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಓದು ಬರಹಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕಕ್ಕೆ ನೇರ್ಪುಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣದತ್ತ ಒತ್ತು ಇದ್ದು ಹೊರಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ನೋಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುದುರೆ–ದೈಹಿಕ ಸ್ವರೂಪ ವಿವರಣೆ–ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು; 'ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಶಕ್ತಿಮೀರಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಕುದುರೆಗಳು ಕಚ್ಚುವುದಕ್ಕೂ, ಒದೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿವೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿದ ಕುದುರೆ ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಭಾರತದ ಕುದುರೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಅರಬ್ಬಿಯವನೂ ಅವನ ಕುದುರೆಯೂ' ಎಂಬ ಕತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪನ್ನು ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗಿ ತರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠ–ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವುದು–ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಹಾಗೂ ಯೂರೋಪ್ ಖಂಡದ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೈತರು ನೇಗಿಲು ಎಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕುದುರೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ: ಮತ್ತು ಈ ದೇಶದ ರೈತರು ಆಳವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಉಪಾಯಗಳು ಇಂತಹ ಪಠ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ? ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ? ಎಷ್ಟು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವುದು ಯೋರೋಪು ಪ್ರಣೀತವಾದ ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಕಡೆಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಬದುಕಿನ ವಿಧಾನಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅವು ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಗುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಂತೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಸಲು ವಿದೇಶಿ ಪಠ್ಯರಚನೆಕಾರರು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸವನ್ನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೋಧನೆಯವರೆಗೂ ಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದು ಆ ಕಾಲದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

೧. **ಬಾಲಕ ದರ್ಜೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ೧೮೪೪ರ 'ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ'** ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ಕಲಿಯಲೆಂದು;

೧೪ ಸ್ವರಗಳು

೨ ಯೋಗವಾಹಗಳು

೩೪ ವ್ಯಂಜನಗಳು,

೨೭೫(೨೫೩+೧೧) ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು

೧೨೧ (೧೧೩+೧೧) ಅವರ್ಗೀಯಾಕ್ಷರಗಳು

ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೪೭ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಾಲಕದರ್ಜೆ ಅಂದರೆ ಒಂದನೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಲಿತ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ, ಪದ, ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು 'ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇದರ ಅರಿವು ಅವತ್ತಿನ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೂ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಿಸುತ್ತಲೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. **೧೮೭೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆ ಪಾಠಕ'** ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ 'ಈ ಹಿಂದೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವನು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೧೮೮೯ರಲ್ಲಿ ಎಲ್.ಗಾರ್ತುವೇಟ್ ರಚಿಸಿರುವ 'ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕ' ಎನ್ನುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಪಾದ್ಯಾಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸೂಚನೆಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ; ಉಪಾದ್ಯಾಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ತರಗತಿಯ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ, ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಿಕ್ಕಾದ ಪಾಠವನ್ನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಓದಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಠವನ್ನು ಹೊಯಿಗೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಬರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿಸಬೇಕು'. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕವಾದ ಕಲಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದರ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿ ಇವು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಮುಂದಿನ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಷೆಯ ನಡೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಅವತ್ತಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಹಿಡಿತಗಳೇ ಹೇಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ೧೮೬೬ರಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವ 'ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ;

೨೪೬ ಪುಟಗಳಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲವೂ ಮೂಲಾರ್ಥವೂ ಎಂದು ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ದೇವರು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಧಾತು, ಉದ್ಭಿಜ್ಜ, ಜಂತುಗಳೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು –ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು

ಭೂವರ್ಗವು, ಜ್ಯೋತಿಷ ವರ್ಗವು, ನಿಜಕಥಾದಿ ವರ್ಗವು, ಓಂದು ಕಾವ್ಯಾದಿ ವರ್ಗವು, ಯಂತ್ರ ವರ್ಗವು- ಎಂದು ಐದು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕದ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು–೩ನೇ ಜಂತುವರ್ಗವು

ಆತ್ಮಾನಾಂ ರಥಿನಂ ವಿದ್ಧಿ ಶರೀರಂ ಪ್ರಥಮ್ ಏವತು

ಬುದ್ಧಿಂ ತು ಸಾರಥಿಂ ವಿದ್ಧಿ ಮನಃ ಪ್ರಗ್ರಹಮ್ ಏವಚ

ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಹಯಾನ್ ಆಹುರ್ ವಿಷಯಾಂಸ ತೇಷಂ ಗೋಚರಾನ್

ಅಂದರೆ ಆತ್ಮವು ರಥಿಕನಂತ ತಿಳಿದುಕೊ. ಶರೀರವನ್ನು ರಥವೆಂತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾರಥಿಯಂತ ತಿಳಿದುಕೋ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿವಾಣವೆಂತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ' ಮೊದಲಾಗಿ ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

'ರತ್ನತ್ರಯಗಳು' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ

ನಿರಾಸ್ರಯಾ ನ ಶೋಭಂತೆ ಪಂಡಿತಾ ವನಿತಾ ಲತಾಃ

ಅಮೌಲ್ಯಮ ಲಿಪಿ ಮಾಣಿಕ್ಯಂ ಹೇಮಾಸ್ರಯ ಮ ಅಪೇಕ್ಷತೇ

ಅಂದರೆ, ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದ ಪಂಡಿತರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯವಾದರೂ ಹೇಮದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಇವತ್ತಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಲೂಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರ, ಪದ ಬಳಕೆ–ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ;

'ಬಾಲಕರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕವು'[೬೩] ಎನ್ನುವ ಪಾಠಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಳಗಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣ ತುಕಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ೧೮೬೨ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಇವರು ಛಾಪಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ವಿನ್ಯಾಸ ಹೀಗಿದೆ;

ಪ್ರಕರಣ ೧ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ; ೫೫ ಅಕ್ಷರಗಳ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಿದೆ

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ: ೧೦ ಬಗೆಯ ಸಮರೂಪ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಕ್ಕೆ: ಓದುವ ಶಬ್ದಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ರೂಪ ಬೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಅಂಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು: ಸ್ವರಗಳನ್ನು ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿಸಿದಾಗ ಆಗುವ ಕಾಗುಣಿತದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು 'ಕ್ಷ'ವರೆವಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

---

[೬೩] ಬಾಲಕರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕವು, ಮಂಗಳೂರು ಮುಂಬಯಿ ಜನ ಬುದ್ಧಿ ವೃದ್ಧಿ ಸಂಪದವರಿಗಾಗಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಚಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು, ೧೮೬೨.

ಮುಂದೆ; ಪ್ರತಿ ಅಕ್ಷರದ 'ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳು' ಇತರೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಒತ್ತಕ್ಷರ ಬರುವ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮಾದರಿ, 'ಎರಡು ಒತ್ತುಗಳು' ಬರುವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕರಣ ೨ರಲ್ಲಿ; ಏಕಾಕ್ಷರ ಶಬ್ದಗಳು, – ಅ ಈ ಏ ಓ ಕೈ ಛೀ ಬಾ ಸೈ ಸ್ತ್ರೀ ಹೋ ಇತ್ಯಾದಿ

ಏಕಾಕ್ಷರ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಹೇಳುವುದು– ಅ ಕೈ, ಏ ಸ್ತ್ರೀ, ಸೀ ಸೈ, ಛೀ ಬಾ ಇತ್ಯಾದಿ

ಎರಡು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳು– ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಒಂದು, ಕಲ್ಲು, ಊರು, ಅವ್ವ, ಆನೆ ಇತ್ಯಾದಿ

ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳು– ಒಳ್ಳೇದು, ಕಣ್ಣೀರು, ನೋಣವು, ಲಾಭವು

ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಮಾತುಗಳು– ಆತನು ಕೆಟ್ಟವ, ನಿಜವು ಹೇಳಯ್ಯಾ, ಆತಗೆ ವಿದ್ಯವ ಕಲಿಸು ಇತ್ಯಾದಿ

ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳು– ಕೂತುಕೊಳ್ಳು, ಗವುಡನು, ಆಲೋಚನೆ, ಕಳುಹಿಸು ಇತ್ಯಾದಿ

ಐದು ಅಕ್ಷರದ ಶಬ್ದಗಳು– ಅಪರೂಪವು, ಚಿಕ್ಕತನವು, ಪರಾಮರಿಕೆ, ಉಪಯೋಗವು ಇತ್ಯಾದಿ

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪದಗಳು, ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಿಕೆಗೆ ಒಲಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ;

ಉದಾ–೧. ಪಾಠವು: ಹುಡುಗರ ನಡತೆ

ಹುಡುಗರು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದವರಾಗು ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡಿಯ ಬಾರದು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಯೆ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡಿಯಬೇಕು; ಮತ್ತು ಸಾಲೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯ ತಪ್ಪಿಸ ಬಾರದು; ದಿನಂಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರಿಗಿಂತಲೂ ತಾನು ತನ್ನ ಪಾಠವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಸಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು.

ನಾನು ಈ ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟು ಹೊಸತಾಗಿ ಕಲಿತೆನೆಂಬುವದನ್ನು ದಿನಂಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಏನಾದರೂ ನೂತನವ ಕಲಿಯದ ಹೊರ್ತಾಗಿ ದಿವಸ ಕಳಿಯಬಾರದು.

ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಟಹುಡುಗರು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ಅವರ ಸಂಗಡ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು.

ಉದಾ–೨, ಪಾಟವು–ವಿದ್ಯ ಕಲಿಯುವುದು

ಪ್ರೌಢ ಪೋಗು ಕಿತ್ತಿ ತೆಗಿ ಪೊಸ

ಪ್ರಾಯ ಶೀಲತನ ನೇಮದಿ ಒತ್ತರದಿ

ಶ್ಲೋಕ

ಜಾಣ ಹುಡುಗರೇ ಸಾಲಿಗ್ಹೋದರೇ
ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದಿರೆನ್ನಪ್ರೀಯರೇ
ಮಾನ ಶಿಗುವದೂ ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮಗೆ
ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲೆನ್ನ ಮಿತ್ರರೇ

ಶ್ಲೋಕ

ಬಾಲಕರೆ ಹಾದಿಯೊಳು ನಿಂತು ಆಡದಲೇ

ಸಲಿಯೊಳು ಹೋಗುವುದು ಹೊತ್ತು ಮಾಡದಲೇ

ಶಿಲತನದಿಂದ ಬರದೋದಿ ಚಂದದಲೀ

ಬಾಲತನವೆಂಬುವದು ಹಾಕಿ ವಿದ್ಯದಲೀ

ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ

ಕಿತ್ತಿ ತೆಗೆದಾಲಸ್ಯ ದುರ್ಗುಣ

ನಿತ್ಯ ನೇಮದಿ ಹೋಗಿ ಸಾಲಿಗೆ

ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರಿ ಬಿಡದಲನುದಿನದಿ

'ಬಾಲಕರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕವು' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಶುರುವು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆಯೊಂದು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಅಂದಿನ ಬಳಕೆಯ ಕನ್ನಡ, ಅದನ್ನು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವತ್ತಿನ ಪಠ್ಯಕ್ರವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯನ್ನೂ ರೂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ;

೪ನೇ ಪಾಠವು: ಫಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಆಫ್ ಲೆಸನ್ಸ್ ಇನ್ ಕ್ಯಾಸರೀಸ್ (ಪಾರ್ಟ್ –೧):

ವಿದ್ವಾಂಸನು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

ಅರಸನು ಕೂತುಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ

ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಗುತ್ತದೆ

ಅರಸನು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಾನೆ

ನೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ

ಜನರೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವ ಪಡುತ್ತಾರೆ

ಹುಡುಗರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಾರೆ

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವದು ಚನ್ನಾಗಿದೆ

ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಯುವರು

ವಿದ್ಯದಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರ ಆಗುವದು

ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಡುವದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ

ಆಡಿದರೆ ನಷ್ಟವಾಗುವದು

ಸಮಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುವದು
ಮತ್ತು ವಿದ್ಯ ಎಂದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪಾಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗವನ್ನು, ಅದನ್ನು ಕೂತು ಕೇಳುವ ಅರಸು ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು, ಅವನು ರೂಪಿಸಿದ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ರಾಜ್ಯವು ಜನಬದುಕನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಿದರೆ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು 'ವಿದ್ಯವನ್ನು' ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಯಾವಯಾವ ವರ್ಗ-ಗುಂಪುಗಳು ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು? ಮಾಡಬೇಕು? ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ನಡೆಯು ಆಧುನಿಕವಾಗಿಯೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕರಣಕ್ಕೂ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಓೀಗಾಗಿ ಕಲಿಸುವ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಇಂತಹ ಶ್ರೇಣೀಕರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬಂದವೇ ಆಗಿವೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಗಳು ಕೇವಲ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ಶ್ರೇಣಿಕರಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಒಳಚಾಚು ಮತ್ತು ಹೊರಚಾಚುಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ರೂಪಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.[೪೭]

ಇದು ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಲು ಶುರುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಮಜಲು ಎಂದು ಬೇಕಾದರೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಕಾಲ. ಮಿಶನರಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ ಎನ್ನುವುದಂತೂ ನಿಜ. ಇದು ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿ. ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ 'ಋ'ಕಾರ ಬೇಕೇ ಬೇಡವೆ ಎನ್ನುವ ಚರ್ಚೆಗಳೂ ಆಗಲೇ ನಡೆದಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೨೦ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಋ'ಕಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಕಲಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಮಯಗೊಳಿಸುವುದೋ ಇಲ್ಲವೇ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳಿವಿನೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೋ ಆಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಬದುಕಿನ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ: ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಮಿಶನರಿ ಜನರು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅಣಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಪ್ರವಚನ, ಅನುವಾದ, ಮುದ್ರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ' ಮೊದಲಾಗಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಿಶನರಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೆಲಸಗಳ ಕೊಂಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೈ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಪುರೋಹಿತ

[೪೭] ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರು 'ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ'ಯನ್ನು ಆರ್ಯ ನೆಲದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಆಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪಂಡಿತ ವರ್ಗವೇ ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದ ನಡೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿವುದು ಅನುಕೂಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಂಡಿತರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಸೇರಬಹುದಾಗಿದ್ದ ನಡೆಯೆಂದರೆ, ಮಿಶನರಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಭಾರತದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅನುವಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಕಲಿಕೆಗೆಂದು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಭಾಷಾರಚನೆಯ ನೆಲೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ರೂಪಿಗೆ ತಂದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದರ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.[೪೮]

ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ 'ಸಹಾಯಕ ಬೈಬಲ್ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ಬುಕ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಬುಕ್ ಸೊಸೈಟಿಗಳ' ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಂಡ್ ಫರಿನ್ ಬೈಬಲ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಮತ್ತು ರಿಲಿಜಿಯ ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಸೊಸೈಟಿ'ಗಳ ಧನಸಹಾಯವಿತ್ತು. ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು.[೪೯] ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗಳು ಶುರುವಾದವು. ಮುಂದೆ ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.[೫೦] ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೆಸ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಯವರು ೧೮೪೦ರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಶಾಲಾ ಪುಸ್ತಕ'ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[೫೧] ಗಾಡ್‌ಪ್ರೆಡ್ ವೈಗಲ್ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರವು ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಪಠ್ಯರಚನೆಯು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜೊತೆಗೂಡಿದ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ಮೈಸೂರು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಎಸ್.ಜಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಬಿಎಂಶ್ರೀ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ ಪಾಂಡುರಂಗ, ವೆಂಕಟೇಶ ಚಿಮತಾಮಣಿ ಪೇಠಕರ, ನಂದಿಮಠ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಿಣಿ, ಉಳ್ಳಾಳ್ ಮಂಗೇಶರಾವ್ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಂದ ೨೦ನೆ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಆರ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಕೋಟೆಕಾರು ರಾಮರಾವ್, ಕೆ.ಗೋಪಾಲರಾವ್, ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯ, ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಯ್ಯಣ್ಣ ರೈ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು ನಿಜ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು,

---

೪೮ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಂಧಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಸನ್ನಿವೇಶದ 'ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು' ಭಾಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೪೯ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ: ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

೫೦ ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿಯ 'ಎ ಗ್ರಮರ್ ಆಫ್ ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್' ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ.

೫೧ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಭಾಷಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನ: ವಾಗೀಶ.ಎಸ್.ಎಂ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಪ್ರಬಂಧ, ಅಪ್ರಕಟಿತ, ೨೦೦೯.

ಪಾರಂಪರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಚಿಂತಕರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಒತ್ತಡ ಹೇರಿದ್ದು, ಆದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಅದನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಬದಲಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಂತೆ ಆಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಮಠ. ದೇವಸ್ಥಾನ, ಅಗ್ರಹಾರ, ಘಟಕ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ, ವಿಹಾರ, ಜಿನಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಅಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲೇ ಶಿಕ್ಷಣ ನಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದ ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಿಶನರಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗವಾದುದನ್ನು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರದ ದಿನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕಾಮತ್ ಅವರು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ;

"ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ದೇಶಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಳದ ಅರಿವು ಆಗಲೆ ಇಲ್ಲ... ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕಾರರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಕೃಷಿಕರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೆಂದು ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿಯವರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದ ಏಕಪ್ರಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಹಲವಾರು ಅಪರೂಪದ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮೂಲೆಗುಂಪಾದವು. ಅರ್ಹತಾ ಪತ್ರ-ಪದವಿಗಳೇ ಉದರ ಪೋಷಣೆಯ ಏಕಮೇವ ಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮೂಡಿತು".[೫೨]

ಈ ನಿಟ್ಟನಿಂದ ನೋಡುವಾಗ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆರಂಭಕಾಲದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು, ಪೌರಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ತೀವ್ರವಾದ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಭ್ಯಾಸದ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಕುರಿತಾಗಿ ವಾದ ವಿವಾದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಇಂಗ್ಲಿಷಾಗಿರಬೇಕೊ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯದ್ದೋ(ಸಂಸ್ಕೃತ) ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಈ ಸಂಘರ್ಷವಿದ್ದದ್ದು ಸಹ ಈಗಾಗಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಒಂದು: ದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಎರಡು: ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಮುಂದೆ ಇವರು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ (ಅಧೋಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತ) ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಸಂಘರ್ಷದ ಪರಿಣಾಮವು, ಮೆಕಾಲೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗ-ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ಪೌರಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಈ ಸಂಘರ್ಷ

---

೫೨ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆ: ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕಾಮತ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೮೮.

ಕೊನೆಯಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸದ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದ ಇತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಒದಗಿ ಬಂದಾಗ, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ರೂಪಿಸುವವರು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಇದು, ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳ ದೇಶೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, **ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಎದುರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗುವಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಪಠ್ಯಗಳು ಇವರಿಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳಾದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಂಥ ಪಠ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು**. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಒದಗಿಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ– ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರಕಾರ– ಭಾರತಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಲು ಯಾವುದೇ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.[೫೩] ಹೀಗಾಗಿ ಆರಂಭದ ಇಂತಹ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ, ಮಗ್ಗಿ, ಗಣಿತ, ನೀತಿಕತೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕತೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

---

೫೩ ಇದನ್ನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ; 'ಕ್ರೈಸ್ತಮತ ಪ್ರಸಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮಾಧ್ಯಮಿಕೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರು. ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸರಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. (ಎ.ವಿ.ನಾವಡ ೨೦೧೭)

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ತಿಳಿವುಗಳ ಸಮಾಗಮ: ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕತೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ತಿಳಿವುಗಳ ಸಮಾಗಮ: ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕತೆ

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇವೆ: ಒಂದು – ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಿರಿಮೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ನುಡಿ ಅರಿಗರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಹೊಸ ನೋಟಗಳು; ಎರಡು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ–ಆಧುನಿಕತೆ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಮಂಡಿಸಿರುವ ನೋಟಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂರು – ವಸಹಾತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವಂತಹ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಚಿಂತನೆಗಳು (ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ).

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಿರಿಮೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ನುಡಿಯರಿಗರ ಹೊಸನೋಟಗಳು

ಈ ಹೊಸ ನೋಟಗಳನ್ನು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇರುವ ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. "ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಚಲನಶೀಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥ ನೀಡುವ ಪದಗಳು, ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಚಲಾವಣೆಯಿಂದ ಹೊರನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಪದಗಳು ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ... ಭಾಷೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 'ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಕಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು' ಎನ್ನಬಹುದು. ಉಪ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ನಾಣ್ನುಡಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹಿರಿಯಣ್ಣನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದಾಗಲೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪದಗಳು ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಶಬ್ದಗಳ ಗುಚ್ಛ 'ಭಾಷೆ'ಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ, ಆ ಭಾಷೆಯ ಹಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು 'ಶಿಷ್ಟ' ರೂಪವೆಂಬ ಗುರುತು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಶಿಷ್ಟ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ... ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಭಾಷೆಗಳು ಶಿಷ್ಟವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾರಣ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಅದೇ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ, ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಮುಸ್ತಕಗಳು,

ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ' ಎಂದು ಜಾಗ ಪಡೆದ ಭಾಷಾ ಬಗೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕನ್ನಡವೆಂದಾಯಿತು. ಇತರ ಬಗೆಯ ಭಾಷೆಗಳು 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕ' ಭಾಷೆಗಳಾಗಿ, 'ಸಮುದಾಯ'ಗಳ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿದವು. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಭೂಭಾಗ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗೆಯ ಒಳಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಆಡುಮಾತಿನ ಹಲವು ಬಗೆಗಳು ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಬದಲಾದಂತೆಲ್ಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ಬಗೆಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ 'ಸಾಲ' ನೀಡಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕಳೆದ ಆರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಮಲಯಾಳ, ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ."[೫೪]

ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೊಂದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು – ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆ ಶಿಷ್ಟವಾಗುವಿಕೆ ಎಂದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಉಪ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡವೂ ಸಹ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಶಿಷ್ಟವಾಯಿತು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಏನು? ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಆಧುನಿಕವಾಯಿತು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದೇ? ಅಥವಾ **'ಇಂಡೋ-ಯೂರೋಪಿಯನ್-ಭಾಷಾಪರಿವಾರ**ದ ಕನ್ನಡ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಎರವಲು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತೇ? ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿಯವರ ಮೂಲಕ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ **ಹೌದು** ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಆಗುವುದು ಎಂದರೆ ತನ್ನೊಳಗಿನ ಉಪ ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಇದು ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಪದಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.[೫೫]

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಿ.ಎನ್. ದೇವಿಯವರೇ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, "ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರತೇಜಸ್ವಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಓದುಗರು, ಭಾಷೆಯ ಮಹಾನ್ ಪರಂಪರೆಗೆ ಜೀವಂತಿಕೆ ನೀಡಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಶಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಂಥದ್ದು ಇನ್ನಷ್ಟಿದೆ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ೩೨ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ, ಭಾಷೆಯ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಕನ್ನಡವು ಮೊದಲ ೧೫ ಭಾಷೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪ್ರೊಟೊ-ದ್ರಾವಿಡಿಯನ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದಲೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದಾಗ, (ಇಂದು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೀಗೇ ಇತ್ತು ಎಂದು

---

೫೪ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿ. ಅನು-ವಿಜಯ ಜೋಶಿ. ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಹೆಮ್ಮೆ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ. ೨೧-೯-೨೦೦೯. ಪುಟ ೬

೫೫ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಅದೇ ನೋಡಿ, ಪುಟ ೬

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿವೆ) ಇಂದು ನಾವು 'ಕನ್ನಡ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆಯು ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪದಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಡಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯೊಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಲವು ಅಂಶಗಳು ಅಲ್ಲೇ ಘನೀಕೃತಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ, ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ರೈತ ಬಳಸುವ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ತೀರಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಒಂದು ಶೈಲಿಯದ್ದು, ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಕನ್ನಡ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದ್ದು."[೫೭]

ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾರಣ 'ಲೇಬರ್ ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟಿಸ್'ಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ –ಅವು ಆ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ' ಎನ್ನುವುದು ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿಯವರ ದಿಟವಾದ ಮಾತುಗಳು. ಇಲ್ಲೊಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಒಳನೋಟವಿರುವಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ-ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ಕೀಳರಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ನಾವು ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಅಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿಯವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೂರು ಬಗೆಯದ್ದು – ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚರಿತ್ರೆ (೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ), ಎರಡು ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಚರಿತ್ರೆ (೧೫ನೇ ಶತಮಾನದವರಿಗೆ), ಮೂರು– ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಚರಿತ್ರೆ (೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದವರೆಗೆ).[೫೮] ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರಾದರೂ ಸಹ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆ ವಿಸ್ಮೃತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.[೫೯]

ಚರ್ಚೆಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಆದರೆ ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಕುರಿತಂತೆ ನೀಡುವ ಒಳನೋಟಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಧೋರಣೆಗಳು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಕಟ್ಟಿದ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ:

ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ೧೮೫೮ರ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿ ಸಮಗ್ರ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಮಿಶನರಿಗಳು ವಿದೇಶಿ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅನೇಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೮೬೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸುಧಾರಣೆಯ ನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು.

---

[೫೭] ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿ, ಅನು-ವಿಜಯ ಜೋಶಿ, ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಹೆಮ್ಮೆ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೨೧-೪-೨೦೧೯, ಪು.೬

[೫೮] ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿ, ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ನಂತರ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೭, ಪು. ೧೩

[೫೯] ವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ, ಶಂಕರಮೋಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ, ಸಂ. ಜಿ ಹರೀಶ್, ಸಮಗ್ರ ಬರಹಗಳು, ೨೦೧೬, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು. ೧೦೯

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೊದಲು 'Vernacular' ಎಂದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕರೆದರು. ಇದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ–ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗಲು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪಳಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಸಾಹತಿಗೊಳಗಾದವರ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದು ಕೇವಲ ಇಲ್ಲಿನವರ 'ಅಸ್ತಿತ್ವ'ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದರೊಡನೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು 'ಏಕರೂಪ'ದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಸಹ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಮೊದಲು, 'ಕನ್ನಡ'ವನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಬಗೆಯು, **'ಕೆನರಿಮ್'**, **'ಕನ್ನರಿಗ'**, **'ಕನ್ನರಿ'**, **'ಕೆನಾರಿಸ್'** ಮುಂತಾಗಿ.[೫೯] ಇತರ 'ವರ್ನಾಕ್ಯುಲರ್' ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಘಂಟು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ಕೋಶಗಳು ಬಂದವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಲಿಯೊನಾರ್ಡೊ ಚಿನ್ನಾಮಿಯು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಕೋಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.[೬೦] ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ೧೮೦೯ರಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಜಾನ್ ಮೆಕರಲ್ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರದ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನ್ ಮೆಕೆರಲ್ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡು, ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ 'A Grammar of the Karnataka Launguage' ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಇದು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಿಶನರಿ ಜನರ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ.

ಒಬ್ಬ ಮುನಿಷಿಯನ್ನು ಸಂಬಳಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತ ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿಯು ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ದೇಶಿಯನಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೃತಿ 'A Grammar of the kurnata language' ಮುದ್ರಿಸಿದ.[೬೧] ಹಾಗೆಯೇ ೧೮೨೩ರಲ್ಲಿ ಬೈಬಲಿನ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎ, ಒ ಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಶಬ್ದವು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇರಿಯ ವಿಷಯ ವಿಭಾಗವು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಆತನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೂ ತಪ್ಪಾಗಿರುವುದನ್ನು ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ: 'ಮುಂದೆ. or according some grammarians ಮುಂಚೆ. or ಮೊದಲ್ಲಿ before, in the first place, in the presence of, past, future. Exam: ಮುಂದೆ ಊಟಾ. ಮುಂಚೆ ಊಟಾ. or ಮೊದಲ್ಲಿ ಊಟಾ. eat first. ಮುಂದೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. I formerly went to Kashee. ಮುಂದೆ ಪುಸ್ತಕ ಜಿಟ್ಟಿಕುಂಡು ಓದು ಹೆಳುತೆನೆ. I will lay book before me, and read. ಈ

---

[೫೯] ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಮೈಸೂರು ವಿವಿ. ಮೈಸೂರು. 1974. ಪುಟ 83–84.

[೬೦] ಅದೇ ನೋಡಿ. ಪುಟ 85.

[೬೧] ಇದೇ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಿತ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬಂಗಾಳದ ಶ್ರೀರಾಂಪುರ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ 1817ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು.

ಕಾರ್ಯವು ಮುಂಧೆ ಮಾಡುವಾ. We will do this thing first"[೬೨] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ತಪ್ಪುಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

- ಹೀಗಿರುವಾಗಲು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ?
- ಅದರಲ್ಲೂ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಒತ್ತಡವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು?

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್‌ನ **ಇಂಗ್ಲಿಷ್ – ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ಕೋಶ** ೧೮೨೪ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಕ್ಷರದ ಗಾತ್ರ. ೧೮೪೧ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲು ಕಾಲೀನ್ ಕ್ಯಾಂಬೆಲ್, 'ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಾರವೇ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ; ಈ ಕೃತಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡು ಹಂಚಲಾಗಿದೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ – ಕನ್ನಡ ಕೋಶಗಳು, ಕನ್ನಡ – ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೋಶಗಳು ಮುಂತಾಗಿ... ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ 'ರೆವಿನ್ಯು' ಹೆಚ್ಚಾಗಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರೆ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅಥವಾ 'ನೇಟಿವ್ಸ್'ಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಇಲ್ಲಿನ 'ಜ್ಞಾನ' ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅದು **ಕನ್ನಡ ವರ್ನಾಕ್ಯುಲರ್** ಆಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಈ ಕನ್ನಡವೇ ಮುಂದೆ **'ಮಾತೃ ಭಾಷೆ'** ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುದು.[೬೩]

'ಕೆನಾರಿಸ್' (ಕನ್ನಡ) ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೊದಲು ದ್ರಾವಿಡ ಪರಿವಾರದ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ವೈಗಲ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯುರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ಅಂದು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ 'ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ' ದ ನಿಯಮಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲಾಗದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು 'ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ' ಪದಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರು ವಿದೇಶಿ ಭಾಷಾ ಪದಗಳೆಂದೇ

---

೬೨ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಮೈಸೂರು ವಿವಿ. ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೪, ಪುಟ ೩೩೬

೬೩ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಅಥವಾ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಚರ್ಚೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಐದು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ: 1. **'On Canaries Language and literature'** - Gottfried Weigle, English by Karen Scherer.ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಜರ್ಮನಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಮ್ಯಾಗ್ಜಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ೨.ಕಿಟಲ್‌ರವರು. **Nagavarama's Canaries prosody**ಗೆ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಬರೆದ **An Eassay on Canarese Literature.**, 3. **Preface: Some remarks on the kannada language (Bucher. J, Kannada - English Dictionary, A.E.S, New delhi, p. VII - VIII), Nagavarma's Karnataka Basha Bhushana : Ed by L. Rice. Nagavarama and his works: An Introduction by R. Narasimhachar (1884).**ಈ ಮಾದರಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಂಥವು.

ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕನ್ನಡದ ನಾಮಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿರುವ ನಾಮಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೀಮಂತವಾದದ್ದೆಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಕಮಲಾಲೋಚನ' ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ತಾವರೆಗಣ್ಣ' ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣಿ ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕೊರತೆಯಂತೆ ಕಂಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: "The word I having said" ಎನ್ನುವುದು "The word said by me"; "he eats hits" instead of "he is being hit", ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು ಸಹ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬದಲಾಗುವುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, "To fall and to let"(ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟ) "He lets Fear" (ಭಯಪಟ್ಟ) ಅಲ್ಲದೆ "Kollu" ಎನ್ನುವುದು "to buy" ಎಂದಾಗದೆ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಸೇರುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡುವವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಆತ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ "ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ, ದ್ರಾವಿಡಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸುಂದರವಾದ ಕ್ರಮಬದ್ಧ, ಆದರೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದಾದರೆ, ತನ್ನ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರುಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹೆಣಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ," ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಆಡುಭಾಷೆಗೆ ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪೊಸಿಟಿವಿಸ್ಟ್ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ ಹೇಳುವುದು 'ಕನ್ನಡದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಅವನ್ನು (ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣ) ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿಷಯವು ಹೊಸತೇನಲ್ಲ; ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಯೂರೋಪಿನ ಓದುಗರಿಗೆ ಬೇಸರ ತರುವಂತಿದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲಿನ ದೇಶಿಯರಿಗೆ ಅತೀಂದ್ರಿಯ-ಅವಾಸ್ತವ ವರ್ಣನೆಯೆ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ.'[೬೪] ಇದನ್ನೇ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿ 'ಸ್ವ' ಮತ್ತು 'ಅನ್ಯ' ಗಳು ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ **'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ'**ಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುವುದು.

ಅಂದರೆ, ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿದ್ದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಯಿತೇ ಎಂಬುದು ಚರ್ಚಾರ್ಹ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು

---

[೬೪] ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. Herrmann Moegling by Dr.Hermann Gundert, 1997, DC Books, Keralaಪುಟ ೨೦೭

ಇತರ ಲಿಂಗಾಯಿತ ಹಾಗೂ ವೇದಾಂತ ಕೃತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮಾರಾಟವಾಗುವುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಾಗಿ ಒರಟು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ, ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಾನ **'ಕಾಮಿಡಿ ಆಫ್ ಎರರ್ಸ್'**ನ್ನು **'ಭ್ರಾಂತಿ ವಿಳಾಸ'**ವೆಂದು ಮತ್ತು **'Cymbeline'** ಅನ್ನು ಜಯಸಿಂಹರಾಜ ಚರಿತೆಯೆಂದು ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ಕಾಳಿದಾಸನ ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕವನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶೈಲಿಯ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದೆ ಎಂದು ರೈಸ್ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಆಗಷ್ಟೇ ನಾವೆಲ್ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಿತರಿಂದಲೇ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ರೈಸ್ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಆತ ಹೇಳುವ ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಗಮನಿಸಬೇಕು: "ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂಕ್ತ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅವಿಷ್ಕಾರಗೊಳ್ಳದಂತೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ, ಭಾಷೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಈ ಮೊದಲಿನ ರಚನೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಇಳಿಮುಖತೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ **ಮಾತೃ ಭಾಷೆ**ಯ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಈಗ ಆಸಕ್ತಿ ಜಾಗೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಈಗ ಸ್ವಂತ ಆಡಳಿತಗಾರರಿರುವಾಗ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿನ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅದು ತನ್ನಿಂತಾನೇ ಪ್ರಚೋದನೆಗೊಂಡಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಈಗಿನ ಶೋಧನೆಗಳ ನೆರವಿನಿಂದಾಗಿರಬಹುದು, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಫಲ ಸಿಗದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ."[೬೫] (ಬೆಂಗಳೂರು, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೮೮೨, ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್).

ಈ ಮಾತುಗಳು ಖಚಿತವಾಗಿ ಕಂಪನಿಯು ನೇಟಿವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಘಟಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ***'ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ'***ಯೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು. ಹಾಗಾದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪಿತೃ ಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತಾನೇ? ಇಡೀ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು 'ಅನ್ಯ'ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 'ಸ್ವ'ನ ನೇರಕ್ಕೆ ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸುವುದು ಬಹಳಷ್ಟು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದಿಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸವಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

---

೬೫ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. L. Rice (Ed), Nagavarma's Karantaka Basha Bhushana, Asian Education Services, New Delhi, 1985(reprinted), ಪು., V

ಈ ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ:

೧. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸಂಘಟನೆ

೨. ಆರ್ಯ - ದ್ರಾವಿಡ ಥಿಯರಿಗಳು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಜನಾಂಗೀಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

೩. ಈ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ 'ಕರ್ನಾಟಕ' ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಂಘಟನೆಗೆ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗಾಗಿ, 'ಏಕೀಕರಣ'ದ ಹೋರಾಟ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ರೈಸ್‌ನಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಸಮಾರೋಪ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ರೈಸ್‌ರವರಿಗೆ **"Companion of the Indian Empire"** ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು. ಇದನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಘಟಿಸಲು ಕಾರಣರಾದವರೆಂದರೆ, ಈ ಹಿಂದೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಸನ, ಕೈಫಿಯತ್ತು, ಜನಪದ ಎನ್ನುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ..... ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆಯು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಒಂದು ಎಂಪಿರಿಕಲ್ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟವರು ಕರ್ನಲ್ ಮೇಕೆಂಜಿ ಮತ್ತು ಬುಕ್ಕನ್, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮಾರ್ಕ್ ವಿಲ್ಕ್ಸ್, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಬರಹರೂಪ ಕೊಟ್ಟ ಎಫ್. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಎಲಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಕಂಪನಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿನ ಮಿಶನರಿಗಳು. ಇವರು ಅಂದಿನ ಎಂಪಿರಿಸಿಸಮ್ ಮತ್ತು ಪೊಸಿಟಿವಿಸಂನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರಾಗಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪೌರಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಈ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜೀವಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್‌ರವರು, ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಕಾವ್ಯವಲೋಕನಂ' ನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ "Introduction" ಭಾಗವನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈ ಭಾಗ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದು ೧೬.೧೦.೧೯೦೨ರಲ್ಲಿ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್‌ರವರು ಪುರಾತತ್ತ್ವ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ. ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು, ಅವರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಅವರ ಸಾಮಾಜೀಕರಣವು ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ. 'ನರಸಿಂಹಾಚಾರರದ್ದು ಪಂಡಿತರ ಮನೆತನ ... ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸ. ಮನೆ ಮಾತು ತಮಿಳು. ನೆಲದನುಡಿ ಕನ್ನಡ. ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ನುಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತ... ೧೮೯೪ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರೆಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡರು...೧೮೯೯ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸ್‌ರವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ

ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ರೈಸ್‌ರಿಗೆ ತುಂಬ ಆತ್ಮೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದರು. ಅವರ ಅನಂತರ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು.'[೬೬] ಹೀಗೆ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು 'ಅಪೊಲಿಟಿಕಲ್' ಆಗಿ ಬರೆಯುವುದು, ಎಂಪಿರಿಸಿಸಮ್‌ನ ಮರಿಕೂಸಾದ ಲಿಬರಲಿಸಮ್‌ನ ಕ್ರಿಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನೇ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಆಗಿ ನೋಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ದಟ್ಟ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕಾರಣ ಅವರ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಅವರೊಡನೆ ಇವರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯಿಂದ ಭೇಷ್ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು; ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಲೇಖನವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಗವರ್ಮನ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳು ಮೂರನೇ ಸಲ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಪೀಠಿಕೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನ. ಆ ಲೇಖನ ರೈಸ್‌ರವರ ಈ ಹಿಂದಿನ ಲೇಖನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ಬರೆದುದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿವೆ. ಈ ಲೇಖನದ ಬಹುಭಾಗ ನಾಗವರ್ಮನ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಎದ್ದಿರುವ ವಿವಾದವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವುದೇ ನರಸಿಂಹಚಾರ್‌ರವರ ಸಂಶೋಧನೆ. ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃವಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಸಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ, ಬೀಗುವ ಹೆಮ್ಮೆ... ಇವೆಲ್ಲ ರೋನಾಲ್ಡ್ ಬಾರ್ತೆಸ್‌ನು (ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್‌ರವರು ಕೂದಲು ಸೀಳುವ ಹಾಗೆ, ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾಲ, ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನ, ಹೀಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆಯುವುದು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿದ ಕನ್ನಡ – ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದ ಬರಹಗಳಿಂದ. ಈ ಮೂಲಕ ಅವರು, ನಾಗವರ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾ, ತಮಗೆ ದಕ್ಕ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಧಿಕೃತ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದಂತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಂದರೆ:

೧. ಶಾಸನಗಳು

೨. ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು

೩. ಹಿಂದಿನ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕರು ನೀಡಿರುವ ಸುಳಿವುಗಳು

ಈ ಮೂಲಕ ಅವರು ಈ ಮೂರು ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು 'ಅಪೊಲಿಟಿಕಲ್' ಅಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಈ ಮೂರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದವು. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಶಾಸನಗಳ ಹಿಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ: 'ಬಸವಪೂರ್ವದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ **ಈಯುವುದು, ಇರಿಯುವುದು, ಶರಣ್ಬಗೆ ಕಾಯುವುದು** ಜೀವನದ ಮೂರು ಮಹಾ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪಂಪ ರನ್ನರ ಉದ್ದೇಶ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಈ

೬೬ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಕಣವಳ್ಳಿ ಸದಾನಂದ ಮತ್ತು ರಾಜೂರ ವೀರಣ್ಣ (ಸಂ). ಮಹಾಮಾರ್ಗ. ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗದಗ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ೧೯೯೮, ಪು. ೩೩೬

ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚುರಪಡಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯಗಳು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಕರ್ಣರ ಮೂಲಕ ಈ ದಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ, ಶಾಸನಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಲಿದ್ದ ದಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದವು, ವೈಭವೀಕರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ೨೫ ಸಾವಿರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ, ೨೦ ಸಾವಿರದಷ್ಟು ದಾನ ಶಾಸನಗಳವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಇದು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ." ೬೭

ಇದಲ್ಲದೆ, **'ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ'** ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟರ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೀಯುವಂತೆ, ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಕ್ಷಾತ್ರ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ನೀಡಿತ್ತೆನ್ನಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭೂತದ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟುವ ಪರಂಪರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಅಂದಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ, ವರ್ತಮಾನದ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವನ್ನೇ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿರುತ್ತವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್‌ರವರು ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ-ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಹಿಂದಿನವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲದೆ, ಸಾವಯವ-ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನೇ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸಯ್ಯದ್ ತನ್ನ ಕೃತಿ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾವಯವ-ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ವಸಾಹತನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು "Affiliation" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ವಸಾಹತುವಿನೊಡನೆ "filiation" ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಹೆಜಮನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅಂಶವು ನರಸಿಂಹಾಚಾರರ ಲೇಖನದಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, "ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿರುವ ಕವಿಗಳೆಂದರೆ ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಮೇಘ, ಗುಣಾಢ್ಯ, ದಂಡಿ ಹಾಗೂ ಧನಂಜಯ. ಇವರಲ್ಲಿ ಗುಣಾಢ್ಯ ಮೊದಲನೇ ಅಥವಾ ಎರಡನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾನೆ, ದಂಡಿ ಆರನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ, ಬಾಣ ಮತ್ತು ಮಯೂರ ಏಳನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ, ಹಾಗೂ ಮೇಘ ಎಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗೂ ಸೇರಿದವರಗಿದ್ದಾರೆ."೬೮

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಬಸವರಾಜು ಕಲ್ಗುಡಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ, 'ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿನ ಪುನರುತ್ಥಾನ. ಹಲವಾರು ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಾಧನೆಗಳು – ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಈ ಪಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ – ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ,

---

೬೭ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ. ಐತಿಹಾಸಿಕ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ. ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೧. ಪು. ೧೩೧

೬೮ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ.R. Narasimhachar, Nagavarama and his works: An Introduction, 1884, ಪು. xvi-xvii."The poets named are Bana, Mayura, Magha,Gunadya, Dandi and Dhanajaya. Of these Gunadya belongs to the first or second century, Dandi to the sixth century, Bana and Mayura to the seventh century and Magha to the the close of the eighth century".

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಛಿದ್ರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾರತ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಅನಿಸಿದ್ದು, ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಸಂಗತಿ.[೧೯]

ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ನಿಲುವುಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಒಂದು, ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದದ್ದು. ಎರಡು, ಇಲ್ಲಿನ ಬದುಕು ಜಡಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಚಲನಶೀಲತೆ ದೊರಕುವುದು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೋ-ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೋ ಇಲ್ಲಿನವರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು, ಬೌದ್ಧಿಕ ಕಸರತ್ತಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡು ಇವತ್ತಿನ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದ ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಚಳವಳಿಗಳೂ ಸಹ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಅಂದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವುದನ್ನೇ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದು ನಂಬಿಸುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ಗದ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಅಂತಿಮವಾಗಿ **ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಪೇಸ್**ನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಮತ್ತು 'ಸಮುದಾಯ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಜಾರಿಗೊಂಡು, ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲು ತಳಸ್ತರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ಲಿಬರಲಿಸಂನ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇಂದು ಅಂಥ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯನ್ನು ಜನ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ದೀಪಂಕರ್ ಗುಪ್ತ ತಮ್ಮ ಕೃತಿ 'Mistaken modernity'[೨೦] ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಎರಡು ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಭಾಷೆಯ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬ ಐಡಿಯಾಲಜಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮುಂದೆ ಆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅನುಕೂಲಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಂಘರ್ಷವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯೊಳಗೆ **'ಬಿಳಿಗಂಡಸು'** ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೆ, ವಸಾಹತು ಕೇರಿಯ ಗಂಡಸು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಗಂಡಸು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ವಿಧದ ದ್ವಿದಳನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈ ದ್ವಿದಳನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ 'ಸ್ವ' ಮತ್ತು 'ಅನ್ಯ'ಗಳ

---

೧೯ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಜಿ. ಎಸ್. (ಸಂ). ದಶವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ. ಬೆಂ.ವಿವಿ. ೧೯೮೨. ಪು. ೧೦೦.

೨೦ ನೋಡಿ.Dipankar Gupta, Mistaken Modernity, Sage Publications, New Delhi, 2002, p. 108

ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ತನ್ನನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಯದಿಂದಾಗಿ, ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ತಾನು ಮೇಲು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೆಟೀರಿಯಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಆಗಿ, ಉಳಿದವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಘಟಿತನಾದ ನೇಟಿವ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಜೀವನ ಕ್ರಮದೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೆ ಭಾಗವಹಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಆತನಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಭೂತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರವೂ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ರೂಪಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಎಂಪಿರಿಕಲ್ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ. ಅಲ್ಲದೆ, ರಣಜಿತ್ ಗುಹಾರವರು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು, ಆಳುವವರು ನೀಡಿದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರಜೆಯು ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ/ಳೆ.' ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಧಿಕಾರದೊಳಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯೊಳಗಿನ ಪ್ರಜೆಯೊಬ್ಬನ/ಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರಣ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದು ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯೆ ನೇಟಿವ್ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ನೇಟಿವ್ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲೇ ವರ್ಣಾಶ್ರಮವೆಂದು ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ವಸಾಹತೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸುವಂತೆಯೇ ಇರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದು **'ಬಲಿಪಶುತನ'** ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿ, ಆ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನೇಟಿವ್ ಎನ್ನುವುದು ಪಶ್ಚಿಮವು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಾಸ್ತವತೆ. ಇದು ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆ ಎನ್ನುವುದು ನೇರವಾಗಿದ್ದು, ಸರಳ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯಾರಹಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅದೊಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು ಈ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು **ನೇಟಿವ್** ಆಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಜೆ. ಡೆರಿಡಾ ಹೇಳುವ **'ತರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆ'** ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ನೇಟಿವ್ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವಾಗಿನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಮರೆಮಾಚಿಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಎದುರಾದ ಸವಾಲು ಸಹ ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಸರಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ/ಸಮುದಾಯ. ವಸಾಹತಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ/ಸಮುದಾಯ ಆಗಿ ಬದಲಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಬಹಳ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವೂ ಕ್ರೂರವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬರುವಂಥದ್ದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ.

ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಹಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸೋಣ. ೧೭೮೦ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ತಂಡ ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಯುವ "ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ 'ಮದ್ರಸ'ವನ್ನು ಮಹಮದೀಯ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭೇಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾಗೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ "ವಿದ್ವಾಂಸ ಮೂಯಿಜ್-ಉದ್-ದೀನ್ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಆ ಮದ್ರಸದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದು ತಂಡ ಕೋರುತ್ತದೆ.

ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಕಂಪನಿಯ ಖರ್ಚಿನಿಂದಲೇ ಈ ಮದ್ರಾಸ ನಡೆಯುವಂತೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಆ ಮುಯಿಜ್-ಉದ್-ದೀನ್‌ನ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ೪೦ "ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯುವ ಮದ್ರಸವೊಂದು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸ ಹಣವನ್ನು ಪೋಲುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಆತ ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು "ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿ ಆರೋಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮದ್ರಾಸದ ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯು ರಚನೆಗೊಂಡು, ಆತನನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲೇಜಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಮರು ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡರೂ ಸಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಆಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಇದೇ ತರಹದ ಘಟನೆ ಬನಾರಸಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಆದದ್ದು ಜೋನಾಥನ್ ಡಂಕನ್ ಎಂಬುವನು ಬನಾರಸಿನ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ. ಆತನೇ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ' ಮತ್ತು ಇತರೆ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಮದ್ರಸದಲ್ಲಾದಂತೆ ಆರೋಪಗಳು ಬಂದು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಅಲ್ಲಿನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.[೧೧]

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡವಿದ್ದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು. "ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಟೀಚರ್ಸ್‌ಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರವಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ಸ್, ಟೀಚರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್‌ರ ನಡುವಣ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿದ್ದು, ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ನಿರ್ಧಾರಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರಂತರತೆ, ಏಕರೂಪತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ.

---

[೧೧] ನೋಡಿ. Ranjit Guha (Ed), Subaltern Studies IV,Oxford unversity Press, new Delhi, 1985, p.317

ಯಾವುದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಾದರು.[೭]

ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ತಾನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನದ ರಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಪೋಷಕ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೂಲಕ ಬೃಹತ್ತಾದ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಏನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು, ಮತ್ತು ಅದು ಲಾರ್ಡ್ ಮಿಂಟೋನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಗೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. "ಭಾರತದ ದೇಶವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ದಿನೇ ದಿನೇ ನಶಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಟೀಕೆ. ಈ ಕುತೂಹಲಕರ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲೂ ನನಗೆ ಈ ಟೀಕೆ ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಕಲಿಕೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿದೆ. ಅಮೂರ್ತವಾದ ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೌಮ್ಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಯಾವ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನರು ವಿಲಕ್ಷಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ತಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಂದರೆ, ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಉಳಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಷ್ಟವಾಗಿರುವಿಕೆ".[೮] ಅಂದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟರು **'ಸುವರ್ಣಯುಗ'**ವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ದಾಳಿಕೋರರಿಂದ ಅದು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ, ಅದನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸರಕಾರ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ನಮಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು, ನಾವೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ನಾಗರೀಕತೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದೆವು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು ನೇಟಿವ್ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

೧೮೦೦ರಲ್ಲಿ ಲಾಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ದಾರ್ಶನಿಕನಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಮೊದ ಮೊದಲು ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ **'ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್'** ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ತಾವು ಮಾರ್ವಾಡಿ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಸಾಹತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆಂದು ನಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಸಹ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು 'ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೆಂಟ್ಸ್' ಆಗಬಹುದೆಂಬ ಹುಚ್ಚು ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರೆಂದರೆ

---

[೭] ನೋಡಿ. Ranjit Guha (Ed), Subaltern Studies IV,Oxford unversity Press, new Delhi, 1985, p.317
ಪು. 318
[೮] ಅದೇ ನೋಡಿ. ಪು. ೩೧೯

ಬ್ರಿಟಿಷರೊಡನೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ **'ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ'** ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. 'ನಾಡಿನ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ದೇಶಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಖ್ಯ ದೋಷಗಳೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರದೆ ಕೆಲವೆ ಜನ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಒಂದು. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಟ್ಟದ ಅಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆ, ಕೆಲವೇ ಕಾವ್ಯ–ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಠಣ – ಇಷ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಆಗು – ಹೋಗುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದದ್ದು ಎರಡನೆಯ ಕೊರತೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು' ಎಂದು ಡಾ.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.[೨೪]

ಈ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಮೊದಲಿಗರೆಂದರೆ ಮದ್ರಾಸಿನ ಮನ್ರೋ ಹಾಗೂ ಮುಂಬಾಯಿಯ ಎಲ್ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್. ಇವರಿಬ್ಬರು ಕ್ರಮವಾಗಿ **'ನೇಟಿವ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಬುಕ್ ಸೊಸೈಟಿ'** ಮತ್ತು **'ಬಾಂಬೆ ಎಜ್ಯೂಕೆಷನಲ್ ಸೊಸೈಟಿ'**ಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ (೧೮೨೬ರಲ್ಲಿ) ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಾಠಿ ಶಾಲೆ ಆರಂಭವಾದಾಗ, ಧಾರವಾಡ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ನಾದ ವಾಲ್ಟರ್ ಎಲಿಯೆಟ್ ಆಗಷ್ಟೆ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮರಾಠಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, 'ಅದು ತಪ್ಪು, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಣ ನಡೆಯಬೇಕಾದದ್ದು ನ್ಯಾಯವಾದ್ದುದು' ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಮೂರು ವರ್ಷಕಾಲ ತಾನೇ ಅದರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.[೨೫] ಮುಂದೆ ಆತನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ರಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. 'ಈಸೋಫನ ನೀತಿ ಕಥೆಗಳು' 'ಗಣಿತ ಪುಸ್ತಕ– ಪೂರ್ಣಾಂಕ' ಮತ್ತು 'ಶಾಲಾ ಪದ್ಧತಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. 'ಶಾಲಾ ಪದ್ಧತಿ' ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೈಪಿಡಿಯಾಗಿ ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಕಲಿಕಾ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ೧೮೩೬ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಸರಕಾರವು 'ಸದರ್ನ್ ಮರಾಠಾ' ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ' ಎನ್ನುವುದು ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವುದು. (ಈ ಹಿಂದೆ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ.) ಇದು ಅವರ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವವರು

---

[೨೪] ಉದ್ಧೃತ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೪. ಪು. ೬೪

[೨೫] ಉದ್ಧೃತ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೪. ಪು. ೬೪

ಕಂದಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಕಂಪನಿಗೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಭೂ ಕರದ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದಿರುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಅವರಿಗೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೮೩೩ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸೆಮಿನರಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಂಟೋನ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಹಡ್ಸನ್ ಎಂಬ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಶನರಿ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಿಷನರ್ ಕಬ್ಬನ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ 'ಪಬ್ಲಿಕ್' ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ "ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಿತ್ತನಲ್ಲದೆ, ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಗೌರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನಿಂದ ೩೦೦ ರೂ.ಗಳ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ನಿನವರು ೧೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು, ೧೮೩೭ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉದಯವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ನಗರ-ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಲೋಕ' ದ ಅನುಭವವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಯೊಂದು, ಅಧಿಕಾರ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನೇ ಕಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ, ತನ್ನ ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ಊನವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ದ್ವಿತೀಯ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ೧೮೫೪-೫೫ರಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರ ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಚಳವಳಿ-ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಚಳವಳಿಗಳು ಒಂದಾದಂತೆ, ಮೊದಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನೂ ಸಹ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ, ಅದೇ ವರ್ಷ ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮದ್ರಾಸ್, ಮುಂಬಯಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಬ್ರೈನ್-ವಾಷಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ೧೮೬೧ರ ವೇಳೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅವು ನಾಯಿಕೊಡೆಗಳಂತೆ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಾಣಬಹುದು.

'ಮೈಸೂರು ಶಿಕ್ಷಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇನ್ನೆರಡು ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಗಳೆಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ. ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯು ತನ್ನ ಆರಂಭದ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ೧೩೫೮ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೧೬೫೩ ಮುದ್ರಿತ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದೆ. ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಾಙ್ಮಯದ ನಿಕ್ಷೇಪದಂತಿದ್ದ ಈ ಲೈಬ್ರರಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೯೧ರಿಂದ ಕೊಳ್ಳುವ

ಶೌಕರ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ವಾಙ್ಮಯದ ಕುರಿತಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ನೆರವು ಸಂದಿತು'[೬೫] ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಂತಹ ಹೊಗಳುವ ಮಹತ್ವ ಅಲ್ಲೇನೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವರೇ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ 'ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸರಕಾರಿ ಡಿಪೋಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರಿಶ ೧೮೬೪-೬೫ರಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಮಾರಾಟ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೫೨೦೦ ಪ್ರತಿಗಳಿದ್ದಾದರೆ, ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೬೭-೬೮ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೭ ಸಾವಿರ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿಕ್ರಯವಾದುವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರ ಅದೆಷ್ಟು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು'[೬೬] ಎನ್ನುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರವರು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ 'ಇಂತು ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಂತೆಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ನಾಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವು ಬೆಳೆದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿತು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಭ್ರಮದೊಳಗಿನ ಹುನ್ನಾರಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಈ ಮೂಲಕ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ 'ಕನ್ನಡ ನೇಟಿವ್'ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನದಲ್ಲದ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಧಾನಗಳೇ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಪಡೆಯುವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಂದಿನ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಆದ ಉದಾರವಾದಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿದಾರರ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈಯದ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣಗಳನ್ನೇ ಕ್ರಮೇಣ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ನಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ವಸಾಹತಿನೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಸುಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕವಾದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಪಿರಿಕಲ್ ಆದ ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ವಸಾಹತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು 'ಅವುಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆ' ಇಷ್ಟೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ರೂಪವು ಈ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಗಳ ಬದುಕು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆದು, ಅವರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬದಲಾಗದ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಣ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ನೇಟಿವ್ ಪಠ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭೀತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

---

೬೫ ಉದ್ಧೃತ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೪. ಪು. ೬೪

೬೬ ಅದೇ ನೋಡಿ. ಪು. ೭೫

೧೭೯೭ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಂಪನಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯನೂ, ಅಧ್ಯಕ್ಷನೂ ಆದ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಆ ಮಂಡಳಿಯ ಮುಂದೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು 'ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಏಷ್ಯಾಟಿಕ್ ವಸಾಹತುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರ ನೈತಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿಜವಾಗುತ್ತವೆ: 'ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಾಣಿಜ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ತಿದ್ದಲು' ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಶೋಧಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, 'ಉತ್ತಮವಾದ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಗ್ರಹವು ಒಟ್ಟು ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಯಾಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ!' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಆಂಗ್ಲೀಕೃತನಾದ ಭಾರತೀಯನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಗತಕಾಲದ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಯಸುವುದು. ಇದೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶಕ್ತಿ. ತಮಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕು ಎಂದು ವಸಾಹತು ಜನ ಕೇಳುವುದು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅದು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಹೆಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಮೂಡಿಬಂದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಆವಶ್ಯಕತೆ. ಈ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಆದದ್ದು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಎನ್ನುವ ತೇಜಸ್ವಿನಿ ನಿರಂಜನರವರ ಮಾತನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.[೨೮]

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಕಥನದ ರೂಪಿಕೆಗಳು:

ಈ ಹಿಂದೆ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂದೇನು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುಂದೆ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನೂರು-ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ಪುನರುಜ್ಜೀವನ'ಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸೆಯು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತೀಕರಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ಕಡೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಮನಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮೊದಮೊದಲು ಕೇವಲ 'ಮಾರ್ವಾಡಿ' ಉದ್ದೇಶಕಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತೇ ವಿನಃ ಅದರಾಚೆಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕಟ್ಟುವ ಕನಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಹೀಗೆ ಅದು ತನ್ನ ಸಂತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಏಕ-ಮುಖವಾಗಿ ಏನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ನೇಟಿವ್ ರಾಜರು,

---

೨೮ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ. ಎಚ್. ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ (ಸಂ). ಹಿರಿಗನ್ನಡ. ವಸಂತ ಸಂಚಿಕೆ ೧೯೯೩. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಹಂಪಿ. ಪು. ೧೬೦

ಪಾಳೇಗಾರರು ಮತ್ತು ವಣಿಕ ಜನ ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರಾದರೂ, ಅವರ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಸಾಹತು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆದು, ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಂಪನಿ ತನ್ನ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಪಡೆದ ಕಂಪನಿಯು ಯಾವ್ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದೊ ಆ ಮೂಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಲೋಕಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಪರಿಚಿತ ಮತ್ತು ಗೊಂದಲಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಆ ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದನ್ನು ಮೆಟ್ಟಬಹುದಿತ್ತೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂದಿನ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸಾ ಶಿಸ್ತುಗಳು ಅದರ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ತಾನು ಏನನ್ನು ಅಪರಿಚಿತ, ಗೊಂದಲ ಎಂದು ನೋಡಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಆ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು, ಆ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಮಿಶನರಿಗಳು, ಕಂಪನಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟರು, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. 'ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ಕುರಿತು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವೇ ಓರಿಯಂಟಲ್‌ವಾದ' ಎಂದು ತಾರಕೇಶ್ವರ್ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ವಸಾಹತುವಾದ ಅಥವಾ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಈ ವಸಾಹತುವಾದದೊಳಗಿನ ತರ್ಕ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ 'ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಭಾರತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತ ಎಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ. ಭಾರತ ತನ್ನತನದ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತನ್ನಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಏಕರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ಅದನ್ನು ನೈಜಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟನ್ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತೋ ಅದೇ ನೈಜ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಭಾರತೀಯರು ತಿಳಿದು ಜೀವಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ." ಅಲ್ಲದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಅದರ ಅವನತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಜ್ಞಾನ. ಇದು, ಮತ್ತೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ. ತನ್ನ ತಕ್ಷಣದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ. ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳಾಚೆ ಜಿಗಿದು. ಆ ಅಪರಿಚಿತವಾದುದ್ದನ್ನು "Object" ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದಲೇ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂದರೆ ಯಾರು ಆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರು. ತಮ್ಮ ಮಾಹಿತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ. ಇಂಥ ಜ್ಞಾನ ಆ ಅಪರಿಚಿತವಾದುದ್ದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ 'ಸ್ವ' ಎನ್ನುವುದು ಕರ್ತೃವಾಗಿ. 'ಅನ್ಯ' ಎನ್ನುವುದು ಕರ್ಮವಾಗಿ

ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅನ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅನ್ಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸಂಘಟಿತಗೊಳ್ಳುವುದು 'ಸ್ವ' ನ ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಲಯದಲ್ಲೇ.

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನವರು ಅಂದರೆ 'ಅನ್ಯ' ಎದುರಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ? ಗುರುತಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿ, ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂದು 'ಟೆರಿಟೋರಿಯಲ್' ಆಗಿ ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡು, ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡದ್ದು, ಹಾಗೆ ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರವಚನಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ 'ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್‌ಶಾಸ್ತ್ರ'ದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಕಳೆದ ದಶಕದವರೆವಿಗೂ ಚಾಚು ತಪ್ಪದೆ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಈ ಹಿಂದೆ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು ಸುವರ್ಣಯುಗದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಎಂಪಿರಿಕಲ್ ಆಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ 'ದಲಿತ ಬಂಡಾಯವು' ಎಂಭತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುವ, ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ನಡೆಯುವುದು ಸಹ ಪ್ರಜಾ–ಸರಕಾರದ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲೇ. 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯೀಕರಣ' ಪತ್ರ ಮಾಲಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇವತ್ತಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ***ಪರಂಪರೆ*** ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೀಡುವುದಾದರೆ, ಅದು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಲಯ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ, ಅಚಾರಿತ್ರಿಕಗೊಳಿಸಬಹುದು (ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ). ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ತರ್ಕದೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಚರಿತ್ರಾಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಚರಿತ್ರಾ ಕಥನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ, ಪರಂಪರೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಏಕೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನಂತರದ ರಾಷ್ಟ್ರ–ಪ್ರಭುತ್ವಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ, ಪುರಾತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿ, ಇಸ್ಲಾಂನಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಪುನಃ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ರೂಪಿಕೆಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರವಚನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇದು ಬೇಗ ಸೊರಗಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ಗೆಲುವಿನ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ **ಅನ್ಯ**ದೊಡನೆ ಬೆರೆಯದೆ. ಅದನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ **ಅನ್ಯ**ವನ್ನುವರ್ಗೀಕರಿಸಿ **ಪರಂಪರೆ**ಯುಡಿ ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬರ್ನಾಡ್‌ಕೋನ್‌ರವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಒಂದು

ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನುಸರಿಸಿ, ಜೀವಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಪಾರ್ಥಚಟರ್ಜಿಯವರು **"ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಭಿನ್ನತೆ"** ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಡಿಯ ಯಾವತ್ತೂ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಗೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಶಿಹಾಕಿದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಅಧಿಕಾರದಿಂದಾಗಿ ವಸಾಹತಿಗೊಳಗಾದವರು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಹಜೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು, ಅವರೇ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಜೀವಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಯಾವಾಗ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದಂತಹ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಚನಗೊಂಡಿರುವ ಮೂರು ರೀತಿಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರವಚನಗಳು ಅಂಥ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಪ್ರವಚನವನ್ನೇ ಮುಂದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಪೂರ್ವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಂಥ ರಾಜ–ಮಹಾರಾಜರ ಅಧಿಕಾರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ವಸಾಹತುವಿನೊಡನೆ ಮತ್ತೊಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅದರ ಅವನತಿಯೊಡನೆ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯೆನ್ನುವುದು, ಇಡೀ ಭೂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಏಕರೂಪಿ ಸತ್ಯವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಧರ್ಮಸತ್ತೆಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೈನಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇಂಡಿಯಾ ***ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ***ವೆಂದು ಗೋಚರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನಾದರೂ ಜನಕ್ಕೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಅದನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ಭೂತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆನ್ನುವುದು ಭೂತದ ಅವಶೇಷವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ, ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಪೂರ್ವದ ***ಕುಲ ಸಂಬಂಧ***ಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕುಟುಂಬದ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಸಂಬಂಧಗಳು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ–ಧರ್ಮವಾಗಿ, ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜದ ಸವಲತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಉಳಿದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕುಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನಷ್ಟೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಶ್ರಮ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ದೇಹವನ್ನೂ ಸಹ ತಾಸಿನ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಂಘಟಿಸಿತು.

ಆದ್ದರಿಂದ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಜಾತಿ ಎಂದೂ ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ***ಅನುಕೂಲ ಸಿಂಧು*** ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗಲೂ, ಅದು ಏಕ–ತರ್ಕದ, ಏಕ–ವರ್ಗೀಕರಣದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಲ

ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವತ್ತೂ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇ ಹೊರತು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಠ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ವರ್ಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವೇದಗಳು ಮತ್ತು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲು ನೆರವಾಗಿ, ಕುಲ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ವಿಶ್ವಸ್ಥ – ರಾಜ್ಯ – ರಾಷ್ಟ್ರ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ/ಪೌರಾಣಿಕ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯೊಡನೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಸಹ ಇಂಡಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೆಂದು ಆಯಿತೋ, ಅದು ಮತ್ತೊಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೂ ದೊರೆತಂತಾಗಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಹ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗುವಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಇಂಡಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿ, ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಐಡೆಂಟಟಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಯುರೋಪಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಾಗರೀಕತೆಯಾಗಿ, ಆಧುನಿಕವಾದ ಐಡೆಂಟಟಿಯಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ಸಹ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬದುಕಾಗಿ ಇವನ್ನು ಜೀವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಓರಿಯಂಟಲ್ ವಿದ್ವತ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣವನ್ನು ಇಂಡಿಯಾದ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್‌ರವರು "ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಕಂಪನಿಗೆ ಬರುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾದಾಗ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆರ್ಥಿಕ–ಕಾಳಜಿಗಳು ಕವಲುಗಳೊಡೆದು ಇತರ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ, ಆಕ್ರಮಣವೆನ್ನುವುದು ಕ್ರಮೇಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯು, ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ, ಸಂಚಾರ, ಮತ್ತಿತರ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಆದ, ಮೊದಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಂಗೆಯ ನಂತರ ಇಂಡಿಯಾವು, ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಸಕ್ತಿಗಳು, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಜಿಲ್ಲಾ ಕೈಪಿಡಿಗಳು, ಗೆಜೇಟಿಯರ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಗಮನವು ಕಾಸ್ಟ್‌ನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ೧೮೭೧ರ ದಶವಾರ್ಷಿಕ ಜನಗಣತಿ ಆಗುವ ವೇಳೆಗೆ caste ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಸಂಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು

ಇಂಡಿಯಾದ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮ ಎನ್ನುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗವಾಗಿ, ಕಾಸ್ಟಿನ ಜಾಗವು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೦೧ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೈಸ್ಲಿಯು ಜನಗಣತಿ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿ ಯತ್ನೋಗ್ರಾಫಿಕ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಮಾಡುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಾಸ್ಟ್ ಎನ್ನುವುದು ರೈಸ್ಲಿಯು 'Racial Empiricism'ನ ಮೂಲಕ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಸಹ ವಸಾಹತೀಕರಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂಡಿಯಾದ ಬಹುರೂಪಿ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹಠಮಾರಿ ಧೋರಣೆಯೇ ಕಾಸ್ಟನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಗುರುತಿಸಿದಷ್ಟೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳವಳಿಗಳೂ ಸಹ ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಮೊದಲಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಮದ್ರಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಸಾಹತು-ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದಾಗ. ಮೈಸೂರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ತಾವೇ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡ ಇತರ ಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳವಳಿಯ ಆರಂಭ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಇದರ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ವಿವರಗಳತ್ತ ಸಾಗುವಾಗ, ಮೈಖಲ್ ಫೂಕೋ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ, ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿರೋಧಕವಾಗುವ ಜ್ಞಾನದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ಜ್ಞಾನದ ಗುರಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಬದಲು ಅಧಿಕಾರ/ಜ್ಞಾನಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸೆಣಸಾಟ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಜ್ಞಾನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ವಲಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ."ಇಂಥ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿಯೇ ಚಲನೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ಚಳುವಳಿಯ ರೂಪ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಬಹುಸಲ ಈ ಚಲನೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನೌಕರಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ನೌಕರಿಶಾಹಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ೧೮೮೧ರ ವೇಳೆಗೆ ೭೦,೦೦೦ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರು ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲೇ ತೀವ್ರವಾದ ಪೈಪೋಟಿ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ***ಮೈಸೂರು-ಮೈಸೂರಿನವರಿಗಾಗಿ*** ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. ೧೯೦೭ರ ವೇಳೆಗೆ ***ಮೈಸೂರು ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟೀವ್ ಕೌಸಿಲ್*** ಆರಂಭಗೊಂಡು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಗೆ ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ **ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆಯೊಂದು** ಆರಂಭವಾಗಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ೧೮೭೪ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ೧೮೭೪-೧೯೩೫ರ ನಡುವೆ ಮೈಸೂರು ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ೨೦ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ. ಉಳಿದ ೮೦ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಇತರೆ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೂ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಿಗೂ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ಮಹಾರಾಜ. ೧೯೧೮ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲರ್

ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ಮುಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಆಯೋಗಗಳಿಗೂ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ಆದರ್ಶವಾದಿಗಳಿಗೆ, ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಎನ್ನುವುದು ಪುರಾತನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಧಾನ ನಿಯಮವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಅವರು ಜನಾಂಗಿಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ, *ಆರ್ಯನ್ನರಿಗೆ* ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂಪಿರಿಸಿಸ್ಟರು ಮತ್ತು ಐಡಿಯಲಿಸ್ಟರಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಾನ ಒಪ್ಪಿತ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕಾಸ್ಟ್ ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿವಾದದ ವಿರುದ್ಧವಿದ್ದು ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂಥದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಂಪಿರಿಸಿಸ್ಟರು ಏನನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ಜನಾಂಗೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರ್ಶವಾದಿಗಳು ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯಿಂದ ಆ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದಂತೆ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ತಾವೇನು ಕಾಣುತ್ತಾರೋ, ಈ ಎರಡನ್ನು ಮೇಳೈಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಅಬೆದುಬೆಯವರ ೧೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ **'ಭಾರತೀಯ ಜನರ ಲಕ್ಷಣ, ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಗರೀಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು'**.[೭೯] ಆದರೆ ಇದು ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗಿರುವುದು "Hindu manners, customs and ceremonies"ಎಂದು. ಸಿಲ್ವಿಯ್ಯಾಮರ್ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸ ಅಬೆದುಬೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಡಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಆತನ ಕೃತಿ ೧೭೬೦ರಲ್ಲಿ ಪೆರ್ರೆಕೋರ್ದೋಕ್ಸ್‌ನು ಬರೆದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದಾಗಿದುದು. ಅಬುದುಬೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿಯ ತಾಪವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಬಂದವನು. ಈತ ತನ್ನ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ೧೮೦೬ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದ ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಅದನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಕಾಸ್ಟ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಿಟಿಷನು ಸಹ ಖಂಡಿತ ಅದನ್ನು ಓದಬೇಕಾಗಿರುವಂಥದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಪೀಡಿತರಾಗದೆ ನೋಡಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪಗೋಡಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಗೌರ್ನರ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಗ್ ಅದರ ಪ್ರಾಯೋಜನಿಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

---

[೭೯] ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ.Abbe J A Dubois, Hindu Manners, Customs and Ceremonies, Rupa & co, New Delhi, (1906), 1999, P.15. "Description of the character, manners, and customs of the people of India, and of their institutions of, religious and civil"

ಅಬುದುಬೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮಿಶನರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನಾದರೂ, ಆತನ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿ ಮತಾಂತರವೇ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಜಾತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡುವ ವಿವರಗಳು ಕೂಡ ಅದರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದ್ದೇ. ಆತನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇತ್ತ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ದುಬೆ ತನ್ನ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಎ. ಡಿ. ಕ್ಯಾಂಬೆಲ್‌ನಿಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಅಬುದುವೆ ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ, ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಕಂದಾಯದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ದುಬೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಹಳೆಯದಾದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್‌ನ ಮುನ್ನುಡಿಯೊಡನೆ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಅದು ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ **ಹಿಂದು ಮ್ಯಾನರ್ಸ್, ಕಸ್ಟಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಸೆರೆಮನಿಸ್** ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್ ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಭಾರತೀಯ ಆವೃತ್ತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಅಬೆದುಬೆಯವರು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೊಡಗಿದ ಎರಡನೇ ಘಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಮುಂಚೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.[೮೦]

ಅಬೆದುಬೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನವನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತ ತನ್ನ ಮಿಶನರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಅಡ್ಡಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಹಳವಾಗಿಯೇ ಲೌಕಿಕಾಸಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರೆಂದು ಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮಿಶನರಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಫಲ ನೀಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗು ಆತನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದವರೆಂದರೆ "ಬಹಿಷ್ಕೃತರು ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲದವರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲದ ದಡ್ಡರು ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕರು."[೮೧] ಹೀಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮಿಶನರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಸಾಹತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿ ವಿರಳವಾಗಿದ್ದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಬೆದುಬೆಯವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು.

ಅಬುದುಬೆ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಆತ ಗುರುತಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ "ಜಾತಿ

---

[೮೦] ನೋಡಿ. Abbe J A Dubois, Hindu Manners, Customs and Ceremonies, Rupa & co, New Delhi, (1906), 1999, P. 32

[೮೧] ನೋಡಿ. Abbe J A Dubois, Hindu Manners, Customs and Ceremonies, Rupa & co, New Delhi, (1906), 1999, P. 38

ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಲ್ಲದೆ, ಅದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದುದು ಮತ್ತು ಅದು ಜನರ ನಡುವೆ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಕೋಲಾಹಲಗಳನ್ನು ತರುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ್ದು."[೨೨] ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗಲು ಈ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಹಿಂದೂಗಳು ಅನಾಗರೀಕರಾಗದೆ ಉಳಿದದ್ದು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಜನಗಳ ನೈತಿಕತೆಗೆ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವೀಯುತ್ತದೆ ಎಂದೂ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದ ಪರಿಯಾಗಳು ಅವರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಆಫ್ರೀಕಾದ ನರಭಕ್ಷಕರಂತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಆತನ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಅರಾಜಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಅತ್ಯಂತ ಅನಾಗರೀಕತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪುತಿತ್ತು. ಬರೀ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಆತ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಬರ್ಟ್ ದಿ ನೋಬಿಲಿ ಮಿಶನರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕ ಗೌರವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆತನಿಗಿಂತ ಈತ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಸೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಬೆದುಬೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತನಾದರೂ, ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹಿಂದೂಗಳ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಚರಣೆಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಜಾತಿಯನ್ನು ಒಂದು ವಿಧದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದು, ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಮಿಶಿನರಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತಪರವಾದ ಗ್ರಹೀತವೇ ವಿನಃ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವರೂ ಸಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಮತೀಯವಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡರೆ ಸಾಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಅಧಿಕಾರವೇನು ನಿರ್ವಿವಾದಿತವೇನು ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆತ ಜನರನ್ನು ಅವರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬದುಕನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾನಾದರೂ ಆತ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಜನಾಂಗವಾದಕ್ಕೆ ಆರ್ಯನ್ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್‌ನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಗಳ ವಿಚಾರಗಳು. ಇಂಡೋ ಆರ್ಯನ್ ಕುಟುಂಬದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಸಹ ಒಂದು ಎಂದು ಆತ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ವಿಚಾರ ೧೮೩೦-೫೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಂದ ಜನಾಂಗೀಯ ವಾದವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್ ತನ್ನ ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕವೇ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಅವರ ಮಧ್ಯೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪೈಪೋಟಿ ಹಾಗೂ ಆ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನಾಂಗವಾದಿ ನಂಬುಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

---

೨೨ ಅದೇ ನೋಡಿ. 112

ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್‌ನ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೃತಿ "A comparative grammer of Dravidian languages." ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯೊಳಗಿನ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೇಟಿವ್-ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪಾತಳಿಯನ್ನು ಅದು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಬೌಗೋಳಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದ ಸಂಪಾದನೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೊ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್‌ನ ಈ ಕೃತಿಯು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ-ಪರಿವಾರವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಬಹುರೂಪಿ ದ್ರಾವಿಡ ಪರಿವಾರದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಭಾಷಾವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಈ ಕೃತಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಬೇರೂರಲೂ ಗಟ್ಟಿ ತಳಹದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಡಾ. ಹೋಮಿ ಬಾಬಾರವರ Hybridity ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಆತನ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡು ಅಧಿಕಾರರೂಢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗ ಅವುಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಎರಡನ್ನೂ ಮೀರಿ ಮೂರನೇಯದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುಗ್ಧವಾದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಬದಲು ಅದರೊಳಗಡೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್‌ನ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಮತ್ತೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಕೃತಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ದ್ರಾವಿಡ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ ಅದೇನೂ ಆಗಿರದೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ವ್ಯಾಕರಣವಾಗಿಯಷ್ಟೆ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೃತಿಗಳು ಯಾವಾತ್ತೂ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೇಟಿವ್ ಜನರ ಬಗೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಶಕ್ತಿಹೀನತೆಯನ್ನು ಬೈಬಲ್‌ನ ಮೂಲಕ ತುಂಬಿಸಿ ಕೊಡಲು ಈ ಗ್ರ್ಯಾಮರ್‌ನ್ನು ಬೈಬಲ್‌ನ ಅನುವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಾದವೂ ಸಹ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸತ್ಯದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಜನರನ್ನು ಸಹ ಅರಿತು ಅವರನ್ನು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸುವುದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್‌ನಿಗೆ ಈ ಭಾಷಾಂತರ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಐಡೆಂಟಿಟಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವಳಿಯು ಒಂದನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್‌ನ ವ್ಯಾಕರಣವು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಮರು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ-ಭಾರತದಲ್ಲಿ

ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್‌ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ, ಹೊಸದಾದ ಜನಾಂಗೀಯ ಐಡೆಂಟಿಟಿಗಳನ್ನು, ಹೊಸದಾದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪರಂಪರೆಯೊಳಗಿನ ಅವಶೇಷವನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ವರ್ತಮಾನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿಕಾರದ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ ಎನ್ನುವುದೇ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರದ ಯೋಜನೆಯಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಎಂಪಿರಿಕಲ್ ಆಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಪಡಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಪಠ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಮರು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್‌ನ ವ್ಯಾಕರಣವು ಕೇವಲ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರವೆನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಡೀ ದ್ರಾವಿಡ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮುಸುಕಿನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಧೋರಣೆಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ವಿದ್ವತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬಂಧಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ಮತ್ತೊಂದರ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೆಂಬ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಜಾತಿ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ನಾಜೂಕಾಗಿ ಬದಿಗೊತ್ತುತ್ತಾನೆ.

ಡಾ. ಆರ್. ಚಲಪತಿಯವರ "ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆರಂಭಕಾಲದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು, ಪೌರಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ತೀವ್ರವಾದ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಭ್ಯಾಸದ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಕುರಿತಾಗಿ ವಾದ ವಿವಾದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಇಂಗ್ಲೀಶಾಗಿರಬೇಕೊ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯದ್ದೋ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಈ ಸಂಘರ್ಷವಿದ್ದದ್ದು ಸಹ ಈಗಾಗಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಒಂದು: ದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಎರಡು: ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಮುಂದೆ ಇವರು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ (ಅಧೋಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತ) ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಸಂಘರ್ಷದ ಪರಿಣಾಮವು, ಮೆಕಾಲೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗ-ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ಪೌರಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಈ ಸಂಘರ್ಷ ಕೊನೆಯಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸದ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದ ಇತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಒದಗಿ ಬಂದಾಗ, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ರೂಪಿಸುವವರು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಇದು, ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳ ದೇಶೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಎದುರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗುವಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಪಠ್ಯಗಳು ಇವರಿಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳಾದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಂಥ ಪಠ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಒದಗಿಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ– ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರಕಾರ– ಭಾರತಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯಲು ಯಾವುದೇ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಮಿಶನರಿಗಳು ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಈ ಮೂಲಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಲಾದ ಪಠ್ಯಗಳು ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಶೀ ಪಂಡಿತರು ವಸಾಹತುವಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುವ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಮುಂದೆ ಪರ್ಯಾಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೮೮೨ರ ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾರತೀಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಯೋಗದ ನಿರ್ಣಯವು ಮಿಶನರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೋಧನೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ತಮಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು

ಹಂಟರ್ ವರದಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯಗುರಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಭ್ಯಾಸವೆ ಆಯಿತು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವು, ಏಕೀಕರಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಗೊಂದಲಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ವಸಾಹತ್ತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಗಳು:

ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೆಲ್ಡನ್ ಪೋಲಕ್ ಮಂಡಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ಆತನ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಎನ್ನೋದು ಕ್ರಿ.ಪೂ.ದಲ್ಲೇ ಇಡೀ ಏಶಿಯಾ ಖಂಡವನ್ನೇ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ.೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಎನ್ನವುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಪುಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತಿತು.

ಆದರೆ ಈ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ, ಚರಿತ್ರಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಷ.ಶೆಟ್ಟರ್‌ರವರು ಮೇಲಿನ ಶೆಲ್ಡನ್ ಪೋಲಕ್‌ರವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಲಿಪಿ ಎನ್ನುವುದು ಇರದೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಪಿಯನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಕೃತವು ದೇಸಿರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ[೨೩]

ಈ ವಾದವನ್ನೇ ಮುಂದುವರೆಸಿದ ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ವಚನ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಲ್ಲಟಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೨೩ ನೋಡಿ, ಷ.ಶೆಟ್ಟರ್, ಹಳಗನ್ನಡ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 1–15

ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಟು

ಸಮಾರೋಪ: ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಟು

ಸಮಾರೋಪ: ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ಅನ್ಯ ಹಿಡಿತದ ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಲೆಗಳು ವಸಾಹತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಂತವು. ವಸಾಹತು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಶಕ್ತ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಂಪರೆ, ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೋರಿದ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ, ಮರುಜೋಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದವು. ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಕಲಿತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ತಮಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಜಾತಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಈ ಮೇಲ್‌ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮೂಲಕ ಒದಗಿ ಬಂದ ಅನ್ಯ ಚಿಂತನಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವರು ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಇದನ್ನೇ ಸ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮವು ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಗತದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈಭವೀಕರಣಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಕಾಲೀನ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ೧೭-೧೮ನೇಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಭಾರತದ ಗತವನ್ನು ಕುರಿತ ಬರಹಗಳು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮೂಲಕವೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಂತರದ ೧೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ನೆಲಕಟ್ಟನ್ನು ಅಣಕಿಸುವಂತಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲೆಗಳೆಯಲಾರರು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಾಲನೆಗೊಂಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೊರಿಸುತ್ತಾ ಬಹುಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೆಳವರನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿವೆ.

ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಆಧುನಿಕತೆ ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ 'ಸಾಧನ' ದ ಮೂಲಕ ಮೈ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿನ ಅರಿವು ಹೇಗೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿಯೇ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಲಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯವೇ ಇಂದು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯ, ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಈ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ಇಂದು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದು ಪರಿಭಾಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ವಸಾಹತುವಾದದೊಳಗಿನ ತರ್ಕ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ 'ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಭಾರತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ ಭಾರತ ಎಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತ ತನ್ನತನದ ಅರಿವನ್ನು ತನ್ನಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಏಕರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಅದನ್ನು ನೈಜಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟನ್ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತೋ ಅದೇ ನೈಜ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಭಾರತೀಯರು ತಿಳಿದು ಜೀವಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ"[೮೪] ಈ ನಿಜಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಇಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಾಗರೀಕತೆಯನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದು. ಇಂಥ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಳೀಯವಾದದ್ದನ್ನು– ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಅದು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ 'ಅನ್ಯ'ವಾಗಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ 'ಸ್ವ' ಎನ್ನುವುದು ಕರ್ತೃವಾಗಿ 'ಅನ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇನಿದ್ದರೂ 'ಸ್ವ' ಪ್ರಜ್ಞಾವಲಯದಲ್ಲೇ ಸಂಘಟಿತಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿವಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇದನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೇನೋ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದೇ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ಈ ತಿಳಿವು ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೇ ಕಲಿಸುತ್ತಾ, ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ.

ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಕಟ್ಟಿದ 'ಇಂಡಿಯಾ'ದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಬದುಕುಗಳು ಹಲವರು ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಬೇಕಾಯಿತು. 'ಭಾರತ' ಎನ್ನುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಆಕರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಗ್ರಂಥ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮಾನವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ನುಡಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳ ಹೊರಗುಳಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಚಿಂತನಾ ಸೂಚಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತದ ದಾರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡ ಮೇಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವಿನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದ ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯ ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಂಡವು.

---

೮೪ ನೋಡಿ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸಯ್ಯದ್. ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ. ವಿಂಟೇಜ್ ಬುಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್, ೧೯೭೯, ಪು. ೩೦

೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಗವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ನಂತರದ ೧೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಅಪಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಚಾಲನೆಗೊಂಡ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಠ್ಯ ರೂಪೀಕರಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಇದನ್ನು ಕಂಡರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಗರೀಕಗೊಳಿಸುವ, ಶಿಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ, ಮಾನವೀಯರನ್ನಾಗಿ, ಮಾನವಂತರನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವುದು- ಎನ್ನುವುದು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು, ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಲಿಂಗ, ಪ್ರದೇಶ, ಸಮುದಾಯಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಂಬಂಧಗಳಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕ ಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂಥ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಯಾವ ಉಪಯುಕ್ತ ನೆಲೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ? ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಏಕರೂಪಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ, ಪ್ರದೇಶ, ಲಿಂಗ, ವಯಸ್ಸು, ಗುಂಪು, ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಡೆಗಳನ್ನು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಸ್ವರೂಪವು ಈ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ದೂರವೇ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಭಾಷೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಗಣ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಕಲಿಕೆಯು ಕಲಿತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಯಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ಸಂವಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೊಂದಿವೆಯೇ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇದೆಯೇ? ಇದೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ಯಾವ. ಯಾರ ಪಡಿ ನೆರಳಾಗಿದೆ? ತಿಳಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಕೀಳರಿಮೆಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ನಾವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯ ನಿಲುವುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ನುಡಿಯ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿದ್ದೂ ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತಾಗಿದೆ? ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುವಂತಹ 'ಸಂಸ್ಕೃತಗನ್ನಡ'ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಈ ನೆಲದ ಬಹುಜನರು ಕೀಳರಿಮೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಈ ನೀತಿಯ ಹಿಂದಿನ ಅಜೆಂಡಾ ಯಾವುದು? ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕಲಿಯುವವರು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವಾಗ ಹೊಸ ಕಾಲದ ಕಲಿಕೆ-ಕಲಿಸುವಿಕೆಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಪಡೆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಒಲವು-ನಿಲುವುಗಳು ಹೊಸಕಾಲದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವಷ್ಟೇ, ಅಲ್ಲದೆ ಆಡಳಿತ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಭಾವೀ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ದೂರ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಕನ್ನಡದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿರುವುದರ ಆರಂಭವನ್ನು ೧೯೧೧ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆ ಎತ್ತುವ ಬಗೆ' ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪ್ರೋ. ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ ಯವರ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮೇಲ್ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಳಕೆಯ ಕನ್ನಡವೇ ನಾಡಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಹಿಂದಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣವು ಕನ್ನಡ ತಿಳಿವಿನ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದು ರಹಸ್ಯವಾಗೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಬದುಕಿನ ಪರಿಸರದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಕನ್ನಡದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೇರುತ್ತಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಹುಸಮುದಾಯಗಳ ಕನ್ನಡ ಬದುಕುಗಳಿಗೆ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಕಂದರವನ್ನು ತೋಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ನುಡಿ ಕಲಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಬಳಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಕನ್ನಡದ ನಂಟಿನಲ್ಲಿರುವ ತೊಡಕು ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜರೂರು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು.
- ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಕಛೇರಿ ಕೈ ಪಿಡಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು.
- ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು.
- ಶಾಲೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಇದೇ ದಾರಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು- ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ಪಠ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಆಕರಗಳಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಡಿ.ಎಸ್. ಶಂಕರಭಟ್ಟರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು: ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಯಾರಾಗಿರುವ ಕೇಶಿರಾಜನ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ, ಭಟ್ಟಾ ಕಳಂಕನ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೃತಿಗಳು.

ಎರಡು: ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಯುರೋಪಿನ ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೃತಿಗಳು.

ಮೂರು: ಅಮೇರಿಕದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಬದಲಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಹೀಗೆ 'ತಮ್ಮದೇ' ಆಗಿರದ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೇ ನೆನಪಿನ ಭಾಗವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನೇ ಕಲಿಕೆ-ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮದೇ ಬದುಕಿನ ಪರಿಸರದಿಂದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು 'ಪರಕೀಯ'ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ನುಡಿಯ ಮೂಲಕದ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಳಜಿಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು ಇವೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿದ್ಯಮಾನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ದಾರಿ ಎಂದು ನೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತವೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯ, ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಮಿಶನರಿ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ, ಬಳಕೆ, ಕಲಿಕೆಗಳ ಅವತ್ತಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಇವತ್ತಿಗೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದರೆ;

- ವಹಾಹತು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖೇನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿವೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಠ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಆಶಯ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಪಠ್ಯಗಳು ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲು ನೆರವಾಗಿ, ವಿಶ್ವಸ್ಥ - ರಾಜ್ಯ - ರಾಷ್ಟ್ರ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ/ಪೌರಾಣಿಕ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿವೆ. ಆ ಮೂಲಕವೇ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
- ಓರಿಯಂಟಲ್ ವಿದ್ವತ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣವನ್ನು ಇಂಡಿಯಾದ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸರಕಾಗಿದೆ.

- ಲಿಪಿ ಎಂಬುದು ನುಡಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೇ ಹೊರತು ಅದೇ ನುಡಿಯಲ್ಲ. ಅಂತಹ ನುಡಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುಂದು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಡೋಯುರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಕಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಂಡಿಸುವ ಆಧುನಿಕತೆ ಅದು ಯಾರ ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕಿದೆ.
- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಸಕ್ತಿಗಳು, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನೇ ಅಂದಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.
- ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವರ್ಗದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
- ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕುಗಳಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಈ ಪಠ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಂತೆ ಆಗಿದೆ.
- ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ನಡೆಯದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೆ ಇಲ್ಲವೇ?
- ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಉಳಿದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು 'ಅಜ್ಞಾನ'ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಅಧೀನತೆಯಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡವು ಇರಬೇಕೇ?

ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು, ಇವತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೀಡಿಯಂನ ಜಾರಿ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭ್ರಮೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ-ಬಿಡಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸವಾಲುಗಳು ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ಎದುರಿಗಿವೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಪಠ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಯಾವುದಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಕುರಿತಾಗಿ ಸವಾಲುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಅಸಮಾನ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ಸಂವಾದದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಪಠ್ಯಗಳು ಇರಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯಗಳು ಇದರ ಹಿಂದೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳು ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ಜ್ಞಾನದ ಭಾಗವಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಜಾತಿಯದ್ದಲ್ಲ, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ, ಒಂದು ಜೀವನಕ್ರಮದ ನಿರೂಪಣೆಯದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ಬದುಕಿನ ಸಂದರ್ಭದೊಳಗಿಟ್ಟು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಶುದ್ಧ, ಅಶುದ್ಧ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಲು ದಾರಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಹಲವು ಕನ್ನಡಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಪ್ರದೇಶ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕನ್ನಡಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಇದರಿಂದ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗೆ ತಂದುಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.[೮೫]

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವಂತೆ ರೂಪಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ "ಮಿಶನರಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ" ಎಂಬೀ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವ ಭವಿಷ್ಯದ ಕೆಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಮಾತು ಮತ್ತು ಬರಹದ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು
೨. ಬದುಕುವ ಕನ್ನಡವೇ ಕಲಿಯುವ ಕನ್ನಡವಾಗುವ ನೀತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು
೩. ಮಾತು ಮತ್ತು ಬರಹದ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪುನಾರಚಿಸಬೇಕು.
೪. ಪಠ್ಯಗಳು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವ ಗ್ರಹಿಸುವ, ಬರೆಯುವ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತಿರಬೇಕು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ,
೫. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯುವ, ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜದ ಹಲವುತನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪಠ್ಯಗಳಿರಬೇಕು.
೬. ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವಂತೆ ಇರಬೇಕು.
೭. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಪಠ್ಯ ರಚನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ? ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರದಿಂದ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವ ಲೋಕಗಳ ಪರಿಗಣನೆ ರಚನಾಕಾರರಿಗೆ ಇರಬೇಕು.
೮. ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ ನಿರಾಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ಬಹುತ್ವದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರಬೇಕು.
೯. ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯು ವರ್ತಮಾನದ ತಲ್ಲಣಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಭಾಷಿಕ ಪಠ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆ ಇರಬೇಕು.

---

[85] ಆರ್. ಚಲಪತಿ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ. ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೦

೧೦. ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ರಚನೆ, ಬಳಕೆ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕಲಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಂದಿಗೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನುಡಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಕ್ರಮಿಸಿರುವ ತಪ್ಪು ದಾರಿಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ತಿಳಿವಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರೀ ಡಿ. ಎನ್ ಶಂಕರ ಭಟ್, ಕೆ.ವಿ ನಾರಾಯಣ ಇವರಂತಹ ನುಡಿಯರಿಗರು ಈಗಾಗಲೇ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ತಿಳಿವಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಕಲಿಕಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮರುರೂಪಿಸಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ.

೧೧. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ಬಳಿಕ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳದ ಒಂದು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರದ (ರಚನೆ, ಮುದ್ರಣ, ವಿತರಣೆ) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಒಂದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ನಾವು ಅಮೂಲ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕು.

೧೯. ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್, ಬಾಂಬೆ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ. ೧೯೦೬

೨೦. ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೫ನೇ ಆವೃತ್ತಿ, ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೦೭

೨೧. ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೦೮.

- ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ, ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೦೮

೨೨. ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು, ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೦೮

- ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ, ೧ನೇ ಭಾಗ, ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ.

೨೩. ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೦೮

- ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು, ೧೯೦೮, ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ

೨೪. ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ, ಕೆನರೀಸ್ ಪ್ರೈಮ್, ಸಿ.ಎಚ್.ಆರ್. ಮಾಬೆನ್, ಇದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಛಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ೧೯೦೮

೨೫. ಕನ್ನಡ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್, ೧೯೧೦

೨೬. ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಮೈಸೂರು, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೧೦

೨೭. ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೩ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್, ಕೆನರೀಸ್ ಸೆವೆಂತ್ ರೀಡರ್, ಮದ್ರಾಸ್ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್, ೧೯೧೧,

೨೮. ಸೆವೆಂತ್ ರೀಡರ್, ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್, ಮದ್ರಾಸ್ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್, ೧೯೧೧

೨೯. ಕನ್ನಡ ಎರಡನೇಯ ಪುಸ್ತಕವು. ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೧೨

೩೦. ತಿದ್ದುವಿಕೆಯೂ ಶಿಕ್ಷಣವು. ರಾವ ಸಾಹೇಬ ರಾವ್‌ಜಿ, ಬಿ. ಕಾರಂಡಿಕರ್, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೧೩

೩೧. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಮುಂಬೈ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೧೪

೩೨. ಕನ್ನಡ ಐದನೇ ಪುಸ್ತಕವು (ಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ೧೯೧೫)

೩೩. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಬಾಂಬೆ ಕೆನರೀಸ್ ಫಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಫಾರ್ ಗರ್ಲ್ಸ್, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೧೬

೩೪. ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್ಸ್ ಕನ್ನಡ ಟೆಕ್ಸ್ ಬುಕ್, ೧೯೧೬.

೩೫. ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್ಸ್ ಕನ್ನಡ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್, ೧೯೧೯

೩೬. ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು, ೧೯೨೦. ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್ಸಟ್ರಕ್ಷನ್.

೩೭. ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು, ೧೯೨೧.

೩೮. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು. ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ.. ಕೆನರೀಸ್ ಮಿಶನ್ ಬುಕ್ ಎಂಡ್ ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಡಿಪೊಜಿಟರಿ. ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೨೧

೩೯. ಕನ್ನಡ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು. ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್. ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ.. ೧೯೨೧

೪೦. ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಮೈಸೂರು, ೧೯೨೨

೪೧. ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವು, ೧೯೨೫

೪೨. ಒಂದನೆಯ ಹೊಸಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ, ಸದಾನಂದ ಕೊ. ಆಪರೇಟಿವ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಡಳಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಮಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ೧೯೨೭

೪೩. ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು, ಐದನೆಯ ತರಗತಿಗೋಸ್ಕರ ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಮತ್ತು ಕಂ., ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೯೨೯

೪೪. ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿಗೆ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ. ೧೯೨೯

೪೫. ಕೆನರೀಸ್ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಫಾರ್ ಡಿಟೈಲ್ಡ್ ಸ್ಟಡಿ, ಪಾರ್ಟ್ ೨, ೧೯೩೦.

೪೬. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ಪ. ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೩೦

೪೭. ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೩೦

೪೮. ದಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್, ಪಾರ್ಟ್ ೧, ೧೯೩೫.

೪೯. ಪ್ರೌಢ ಪಾಠಮಾಲಿಕೆ, ೧೯೩೧.

೫೦. ದಿ ಕೆನರೀಸ್ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಫಾರ್ ಡಿಟೈಲ್ಡ್ ಸ್ಟಡಿ, ಗ್ರೂಪ್ ಎ, ೧೯೩೫.

೫೧. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ., ೧೯೩೫.

೫೨. ಕನ್ನಡ ಏಳನೇಯ ಪುಸ್ತಕ, ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿಗೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಿಣಿ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ. ೧೯೩೫

೫೩. ಮೆಕ್ಮಿಲನರ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಪುಸ್ತಕ, ಆರನೇ ಪುಸ್ತಕ, ಏಳನೆಯ ತರಗತಿಗೆ, ೧೯೩೬.

೫೪. ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಮೈಸೂರು, ೧೯೩೬.

೫೫. ಕನ್ನಡ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಫಾರ್ ಗ್ರೂಪ್ ಎ, ೧೯೩೮.

೫೬. ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೩೮

೫೭. ದಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್, ೧೯೩೮

೫೮. ಕನ್ನಡ ನೂತನಪಾಠಮಾಲೆ, ೧೯೪೦.

೫೯. ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು. ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಗೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಿಣಿ, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೪೦

೬೦. ಎಂಟನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಕ, ೧೯೪೦.

೬೧. ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಫಾರ್ ದಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್ ಎಂಡ್ ದಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಎಕ್ಸಾಮಿನೇಶನ್, ೧೯೪೦.

೬೨. ಕನ್ನಡ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೪೧, ಗೌರೀಶ ವಾಚನಮಾಲೆ, ಶಂಭುಲಿಂಗಪ್ಪ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಕುಲಕರ್ಣಿ. ಧಾರವಾಡ, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್.

೬೩. ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಗೆ, ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶೆಣೈ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ., ೧೯೪೨

೬೪. ಕನ್ನಡ ನೂತನಪಾಠಮಾಲೆ, ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಗೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕಂ. ೧೯೪೭

೬೫. ಮಹಾದೇವ ಪ್ರಭಾಕರ ಪೂಜಾರ, ನಾರಾಯಣ ವೆಂಕಟೇಶ ಕುರಡಿ, ಕನ್ನಡ ವಾಚನ ಪಾಠಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಕವಿತಾ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಮಹಾವೀರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ೧೯೩೮.

೬೬. ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರಾವಜೀ ಬಿ. ಕರಂದೀಕರ, ತಿದ್ದುವಿಕೆಯೂ ಶಿಕ್ಷಣವೂ, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಬುಕ್ ಡಿಪೊ, ೧೯೧೩

೬೭. ಆರ್. ಜಗನ್ನಾಥ ರಾವ್, ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಿದ್ದುವಿಕೆ, ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ಕೋಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ, ೧೯೧೯.

೬೮. ಗಣಿತಾರ್ಣವವೆಂಬ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಪುಸ್ತಕವು, ಕ್ಯಾಕ್ಸರ್ಟ್ ಪ್ರೆಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೮೭೮

೬೯. ಎಂ.ಡಿ. ಆಳಸಿಂಗಾಚಾರ್ಯರು, ಪ್ರಜಾಧರ್ಮ ಸಂಗ್ರಹ, ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಿಲನ್ ಎಂಡ್ ಕೊ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ೧೯೧೦

೭೦. ವೆಸ್ಲಿ ಮಿಶನ್, ಎಪ್ಪತ್ತು ಕಥೆಗಳ ಪುಸ್ತಕವು, ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೮೫೭.

೭೧. ರೆವೆ. ಸಿ. ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್, ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಾರವು, ವೆಸ್ಲಿ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೮೫೪.

೭೨. ಎ.ಆರ್. ವಾಡಿಯಾ, ೧೯೪೪ನೇ ಇಸವಿಯ ಮಿಡಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪರ್ ಪ್ರೈಮರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ೧೯೪೩.

೭೩. ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಪೆಂಡಿಲ್ಬರಿ, ಗಣಿತ ಬೋಧಿನಿ, E SEYMOUR HALE, ಬಾಂಬೆ, ೧೮೯೯.

೭೪. ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್, ನಾಗವರ್ಮನ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆವೃತ್ತಿ) ವೆಸ್ಲಿ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ೧೮೮೪

75. Pffeiderer I, FIVE HUNDRD INDIAN PLATS, BASEL MISSION PRESS, 1908.

76. Dept. of Public Instrucion, Mysore and Coorg, ಅಂಕಗಣಿತ, Albion Press, Bangalore, 1876,

೨. ದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪಠ್ಯಗಳು

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ. ಸಂಪಾದಕರು, ರಾಮನ್ ನಂಜಿಯಾರ್ ಎಂ., ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗ. ಮೆಕ್ಮಿಲನ್ ಆಂಡ್ ಕಂ. ಲಿ., ಮದ್ರಾಸು, ಬೊಂಬೆ. ಕಲ್ಕತ್ತ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಮಂಗಳೂರು ೧೯೩೯.

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೩೯

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೫೫ (ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೩೯)

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೩೯

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೩೯

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೪೮

ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಎಂಟನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೬೯

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ

ಸಂಪಾದಕರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶೆಣೈ ಯು., ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ., ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ. ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣೈ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು. ಮುದ್ರಣ, ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಲಿ. ಮಂಗಳೂರು.

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೪ನೇ ತರಗತಿಗೆ, ೧೯೪೧

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೫ನೇ ತರಗತಿಗೆ, ೧೯೪೯

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೬ನೇ ತರಗತಿಗೆ, ೧೯೪೧

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸೀರೀಸ್

ಲೇಖಕರು, ಉಳ್ಳಾಲ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಡಲಿ (ಪ್ರೈ) ಲಿ.

ಮಂಗಳೂರು, ೩. ಮುದ್ರಣ, ೧೯೪೨, ದಿ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಲಿ., ಮಂಗಳೂರು ೧.

ಹೊಸಕನ್ನಡ, ರೀಡರ್ ೨, ೨ನೇ ತರಗತಿಯವರಿಗೆ, ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೪೨.

ಹೊಸಕನ್ನಡ, ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೫೦

ಹೊಸಕನ್ನಡ, ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೫೦

ಹೊಸಕನ್ನಡ, ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೫೦

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಭಾಗ ೧, ೫ನೇ ತರಗತಿಗೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಭಾಗ ೧, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಭಾಷಾ ಸೇವಾ ಸಂಘ, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೩೯.

ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು, ೫ನೇ ತರಗತಿಗೆ, ಬೆಲೆ ೦.೫.೦

ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು, ೭ನೇ ತರಗತಿಗೆ

ಸಂಪಾದಕರು, ಕೋಟೆಕಾರು ರಾಮ ರಾವ್, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್, ಎನ್., ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಶಾರದಾ ಪ್ರೆಸ್, ಮಂಗಳೂರು.

ಬಾಲಭಾಷಾ ಪಾಠ ಸೀರೀಸ್, ಕನ್ನಡ ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿಗೆ, ೧೯೩೯,

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ವಿದ್ವಾನ್ ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ.

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ೪, ೪ನೇ ತರಗತಿಗೆ. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ದಿ ಮಂಗಳೂರು ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ಎಸೋಸಿಯೇಶನ್ (ಪ್ರೈ) ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಶಾರದಾ ಪ್ರೆಸ್, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು- ೧. ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೩.

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ೫, ೫ನೇ ತರಗತಿಗೆ. ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೫೩.

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ೬, ೫ನೇ ತರಗತಿಗೆ

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ೭, ೭ನೇ ತರಗತಿಗೆ. ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೫೩.

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ೭

ಸಂಪಾದಕರು, ವಿದ್ವಾನ್ ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನ್ ಬಿ. ಪದ್ಮನಾಭ ಸೋಮಯಾಜಿ.

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆ, ೮, ೮ನೇ ತರಗತಿಗೆ
ಸಂಪಾದಕರು, ವಿದ್ವಾನ್ ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನ್ ಬಿ. ಪದ್ಮನಾಭ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೩. ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮಂಗಳೂರು ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ಎಸೋಸಿಯೇಶನ್ (ಪ್ರೈ) ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಶಾರದಾ ಪ್ರೆಸ್, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು, ೧.

ಚೆಲುವಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ, ಸಂಪಾದಕರು, ಲಕ್ಷಣ ಶೆಣ್ಯೆ ಯು., ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ. ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ.
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣ್ಯೆ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೪೭.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಭಾಗ ೨, ೫ನೇ ತರಗತಿಗೆ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಭಾಗ ೨
ಸಂಪಾದಕರು, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶೆಣ್ಯೆ ಯು., ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ., ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ.
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣ್ಯೆ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೪೫.

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, ಭಾಗ ೧, ಒಂದನೇ ಈಯತ್ತೆ
ಬರೆದವರು, ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ. ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ., ೧ನೇ ಫೋರಂ
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣ್ಯೆ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೪೯, ಪುಟ ೯, ೧೧೨ ರಾಷ್ಟ್ರ ಬಂಧು ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೧೧೩,೧೪೦ ಕೆನರಾ ಛಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದುದು.

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, ಭಾಗ ೨, ಎರಡನೇ ಈಯತ್ತೆ
ಬರೆದವರು, ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ. ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣ್ಯೆ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು ಮುದ್ರಣ, ಕೆನರಾ ಛಾಪಖಾನೆ, ಮಂಗಳೂರು.

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, ಭಾಗ ೩
ಬರೆದವರು, ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ. ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣ್ಯೆ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು
ಮುದ್ರಣ, ಪ್ರಭಾತ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, ಭಾಗ ೧, ೪ನೇ ಫೋರಂ, ೧೯೪೯
ಸಂಪಾದಕರು, ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ., ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ.
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣ್ಯೆ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, ಭಾಗ ೨, ೫ನೇ ಫೋರಂ, ೧೯೪೯
ಸಂಪಾದಕರು, ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ., ಶರ್ಮಾ ಬಿ.ಎಂ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣೈ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಚೆಲುಗನ್ನಡ ಪದ್ಯಮಾಲೆ, ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ, ೧೯೪೬

ಸಂಪಾದಕರು, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶೆಣೈ ಯು., ಶಂಕರ ಭಟ್ ಬಿ., ಶಮಾ ಬಿ.ಎಂ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಯು.ಆರ್. ಶೆಣೈ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು

ಬಾಲಭಾಷಾ ಪಾಠ, ಬಾಲಭಾಷಾ ಪಾಠ ಸೀರೀಸ್

ಸಂಪಾದಕರು, ಕೋಟಿಕಾರು ರಾಮ ರಾವ್ ಮತ್ತು ಬಾಬು ಶೆಟ್ಟಿ

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು:

೧. ಅನಸೂಯ ವಿ ಪರಗಿ, ಮಾತೃಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಮಾರ್ಗ, ವಿವೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ೨೦೦೭

೨. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಯು ಆರ್, ಕನ್ನಡ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೩. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಯು ಆರ್, ಸಮಕ್ಷಮ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೦

೪. ಅನಂತರಾಮು ರಾ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಬೋಧನೆ, ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೧

೫. ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ ರಂಜೇರೆ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ, ನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೫

೬. ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ ರಂಜೇರೆ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಕುರಿತ ವಾಗ್ವಾದಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೩

೭. ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ ರಂಜೇರೆ, ಭಾಷೆ, ಸಮಾಜ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ೨೦೧೧.

೮. ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ ರಂಜೇರೆ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಾಗ್ವಾದಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ ಹಂಪಿ, ೨೦೧೩.

೯. ಅರವಿಂದ ಚೊಕ್ಕಾಡಿ, ಬದುಕಿಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೦೭

೧೦. ಅರವಿಂದ ಚೊಕ್ಕಾಡಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ದೃಷ್ಟಿ, ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೧೧. ಅರವಿಂದ ಚೊಕ್ಕಾಡಿ, ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೦೭

೧೨. ಅಕ್ಷರ ಕೆ ವಿ. (ಅನು), ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಶಬಾಷೆ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೧೫.

೧೩. ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೮

೧೪. ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಗತವೈಭವ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೨.

೧೫. ಓಬಳೇಶ್ವರ ಘಟ್ಟಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬೋಧನಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೧೬. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್ ಎಸ್, ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಿಭಾಷೆ, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಗದಗ, ೨೦೦೫

೧೭. ಕರಜಗಿ ಆರ್ ಡಿ. ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಚರಿತ್ರೆ, ಶ್ರೀಪ್ರಕಾಶನ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೩

೧೮. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, (ಸಂ) ಕನ್ನಡ ವಾರ್ಷಿಕ, ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೫

೧೯. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್ (ಸಂ), ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಪುಟ, ಮೂರು; ಲೋಹಿಯಾ ಬರಹ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೮

೨೦. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ/ನಟರಾಜ ಹುಳಿಯಾರ್(ಸಂ). ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ರಾಮಮನೋಹರಲೋಹಿಯಾ ಬರಹಗಳು. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೮

೨೧. ಕಾಶಿನಾಥ ಎಚ್ ಎಂ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ೧೯೮೬. ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ. ತೃಪತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ

೨೨. ಕಿಂದ್ರಿ ಎನ್ ಎನ್. ಕನ್ನಡ ಬೋಧನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇಂದು ಮತ್ತು ನಾಳೆ. ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಗದಗ. ೨೦೦೫

೨೩. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಕೆ ಜಿ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಬುನಾದಿಗಳು. ಪ್ರದೀಪ ಪ್ರಕಾಶನ. ಗದಗ ೨೦೦೪

೨೪. ಕುಮಾರ್ ಟಿ ಎಂ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಒಂದು ಚರ್ಚೆ. ಶ್ರೀದೇವಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೪

೨೫. ಕೃಷ್ಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಕನ್ನಡ ತೆಲುಗು ವ್ಯಾಕರಣಿಕತೆಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

೨೬. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಬಾಳಿಲ ಸಿ ಎಚ್, ಶಿಕ್ಷಣ ನೋಟ, ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ ಪುಸ್ತಕ ಮಳಿಗೆ, ಪುತ್ತೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ೨೦೦೭

೨೭. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಎಂ ಎಚ್, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸುವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೨೮. ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಕೆ ಎಂ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪ, ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೮

೨೯. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಸ ಪಿ ಮತ್ತು ಶಿವರಾಮು ಕಾಡನಕುಪ್ಪೆ, (ಸಂ), ಸುವರ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೧

೩೦. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಎಸ್, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಶಾಲಾ ಸಂಘಟನೆ, ಅಖಿಲಾ ಏಜನ್ಸೀಸ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೦

೩೧. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಎಸ್, ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೋಧನೆ, ಅಖಿಲ ಏಜನ್ಸೀಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೯

೩೨. ಕೊಂಗವಾಡ ಎನ್ ಬಿ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಬೋಧನೆ, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೦೫

೩೩. ಗಂಗಾಧರಪ್ಪ ಎನ್ ಆರ್, ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ರೇಖಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೪

೩೪. ಗುಂಡ್ಮಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಐತಾಳ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಹಾರ, ಆನಂದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

೩೫. ಗೂಗಿ ವಾ ಥಿಯಾಂಗೋ, (ಅನು) ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ವಸಾಹತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ವಿಮೋಚನೆ, ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕಿ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬.

೩೬. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಕೆ ಎಲ್, ಭಾಷೆಯ ಬೆಳಕು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೩೭. ಗೋವಿಂದರಾಜು ಸಿ ಆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೩೮. ಗೋವಿಂದರಾಜು ಸಿ ಆರ್, ಕನ್ನಡ ಕರ್ನಾಟಕತ್ವ, ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೫

೩೯. ಗೋವಿಂದರಾಜು ಸಿ ಆರ್, ಕನ್ನಡಮ್ಮ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೪೦. ಗೋವಿಂದರಾಜು ಸಿ ಆರ್, ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೬

೪೧. ಗೋಕಾಕ ವಿ ಕೃ. (ಸಂ). ಕನ್ನಡದ ಕಾಲು ಶತಮಾನ, ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೬೫

೪೨. ಚಲಪತಿ ಆರ್, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ. ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೦.

೪೩. ಚಲಪತಿ ಆರ್. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೦.

೪೪. ಚಲಪತಿ ಆರ್. ತೊಡಕುಗಳು ಮತ್ತು ತೋರುದಾರಿ. ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೨.

೪೫. ಚಲಪತಿ ಆರ್, ನುಡಿಯೊಡನೆ, ಧಾತ್ರಿ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೨

೪೬. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸಿ ಆರ್. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೇ? ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ. ೨೦೦೮

೪೭. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ಪಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ದರ್ಶನ. ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೭

೪೮. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಎಸ್, ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಂದೋಲನ

೪೯. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಎಸ್. ಬಿ ಸುರೇಂದ್ರರಾವ್ (ಸಂ) ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೆಲವು ನೆಲೆಗಳು. ಸಂಪುಟ ೧ ರಿಂದ ೧೨. ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೬

೫೦. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಎಸ್, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೆ. ನಾಗಪ್ಪ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ, ಪ್ರಸರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦.

೫೧. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಎಸ್, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಿಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ ೨೦೦೦.

೫೨. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಪ್ನಬುಕ್ ಹೌಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೨೯

೫೩. ಜವರೇಗೌಡ ದೇ, (ಸಂ) ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ತತ್ವ ವಿಚಾರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೭

೫೪. ಜವರೇಗೌಡ ದೇ, ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆ, ಪ್ರಸರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೭

೫೫. ಜಯಕುಮಾರ್ ಅನಗೋಳ್, ಕಡ್ಡಾಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೫೬. ಜಯಣ್ಣ ಸಿ ಪಿ, ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಣಿ ವಿ.ಸಿ. ಕನ್ನಡ ವಿಷಯಧಾರಿತ ಬೋಧನಾ ಪದ್ಧತಿ, ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

೫೭. ಜಗದೀಶ ಬಸಾಪುರ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಅಭಿಷೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ, ೨೦೦೬

೫೮. ಜೀವೂರು ಎಸ್ ವಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಸುದರ್ಶನ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೧

೫೯. ಡಾಮಿನಿಕ್ ದಾವಿದಪ್ಪ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ, ೨೦೦೫

೬೦. ಡಾಮಿನಿಕ್ ದಾವಿದಪ್ಪ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ, ೨೦೦೫

೬೧. ಡಾಮಿನಿಕ್ ದಾವಿದಪ್ಪ, ಧರ್ಮ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ, ಸಂಚಲನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೬೨. ತಳವಾರ ಎಂ ಎಸ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉಲ್ಲಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೬೩. ತಿರುಮಲೇಶ್ ಕೆ ವಿ, ಇನ್ನಷ್ಟು ಕನ್ನಡ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧

೬೪. ದತ್ತಪ್ಪ ಗೌಡ ಜಿ. ಓದುಗೌಡರ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಪದ, ಕೆ.ಎಚ್. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಗದಗ, ೧೯೯೯

೬೫. ಧಾರವಾಡಕರ ಯು. ಕನ್ನಡಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಗೀತಾಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೫೧

೬೬. ದೇವರಕೊಂಡಾ ರೆಡ್ಡಿ, ಲಿಪಿಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೬೭. ದೇವಿ ಜಿ ಎನ್. (ಪ್ರ.ಸಂ) ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಎಚ್.ಎಂ.ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ (ಸಂ) ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಷೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಜನ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಂಪುಟ ೧೪, ಭಾಗ ೩, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೧೭

೬೮. ಧಾರವಾಡಕರ ರಾ ಯ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉದಯಕಾಲ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೬

೬೯. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ ಎಸ್, ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೪

೭೦. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ ಎಸ್, ಭಾಷಾ ಬೋಧನೆ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೯

೭೧. ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್, ಆಫ್ರಿಕನ್ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪

೭೨. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಎ ವಿ, ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ, ವಿವೇಕ ಹಂಸ, ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯

೭೩. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಎ ಎಲ್, ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೨

೭೪. ನಾಗಭೂಷಣ ಡಿ ಎಸ್, ೧ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿಕೆ, ಏಕೆ ಬೇಡ? ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೭೫. ನಾಗಪ್ಪ ಬಿ ಕೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೭

೭೬. ನಾಗಪ್ಪ ಟಿ ಆರ್, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ, ಚಾಮುಂಡಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೮

೭೭. ನಾಗಪ್ಪ ಕೆ ಎಸ್, ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಮಟ್ಟ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೩

೭೮. ನಾಗರಾಜ ಎಚ್, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಚೇತನ ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಕರಣ, ಜನಪದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೭೯. ನಾಗರಾಜ ಡಿ ಕೆ, ಕೊಠಾರಿ ಆಯೋಗದ ವರದಿ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ೧೯೯೮

೮೦. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ ಆರ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥನ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೬.

೮೧. ನಾಗರತ್ನ ಎಂ ಜೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಬುನಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಚೇತನಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೬

೮೨. ನಾಯಕ್ ಜೆ ಪಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೦

೮೩. ನಾಯಕ್ ಜೆ ಪಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗ, ಪೂರ್ವೋತ್ತರ, ೧೯೭೮ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ರಾವ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೭

೮೪. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ, ಬೇರು ಕಾಂಡ ಚಿಗುರು, ವಿವೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೮೫. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. (ಸಂ) ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೮೬. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. ಬಳಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫

೮೭. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ, ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೮೮. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. ಬಳಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು. ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೫.

೮೯. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. ಮತ್ತೆ ಭಾಷೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ೨೦೦೧

೯೦. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಅರ್ಧಶತಮಾನ. ಕನ್ನಡ ವಿವಿ. ಹಂಪಿ. ೨೦೦೭.

೯೧. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. ತೊಂಡುಮೇವು. ಸಂಪುಟ ೧ರಿಂದ ೧೦, ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಶಿಂಗ್ ಹೌಸ್. ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೦.

೯೨. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ. ಚಾಮ್‌ಸ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ. ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ. ೨೦೧೭.

೯೩. ನಾರಾಯಣ ಕೆ ವಿ, ಜಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿ, ಅಶೋಕ್ ಕುಮಾರ್ ರಂಜೇರೆ, ಭಾಷೆ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೭

೯೪. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಪಿ ಆರ್, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಸಮಗ್ರ ಚಿಂತನೆ, ಗೀತಾ ಕುಟೀರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೯೫. ನಾವಡ ಎ ವಿ, ಮಿಷನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಾಂತವು, ಶೋಧನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೯೬. ನಿತ್ಯಾನಂದ ಬಿ ಶೆಟ್ಟಿ, (ಸಂ), ಲೋಕಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ತುಮಕೂರು ವಿವಿ, ೨೦೧೩.

೯೭. ಪರಿಣಿತಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ಮರುಗಡಿ ರೇಖೆಗಳ ಶೋಧದಲ್ಲಿ, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, (ಲೋಕಜ್ಞಾನ) ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ತುಮಕೂರು ವಿವಿ, ೨೦೧೪

೯೮. ಪೀಟರ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಸುದಾನ, ಕಿಟೆಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಪುತ್ತೂರು, ೨೦೧೮.

೯೯. ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಬಿ ಎಂ, ಒಂದನೆ ತರಗತಿಯಿಂದಲೆ ಉರುಳು, ದುಡಿಮೆ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೧೦೦. ಪ್ರಕಾಶ್ ಕೆ, (ಅನು), ಆಧುನಿಕೋತ್ತರವಾದ, ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ, ೨೦೧೨.

೧೦೧. ಫಣಿರಾಜ್ ಕೆ, ಆಂಟೋನಿಯೋ ಗ್ರಾಮ್ಸಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೧೦೨. ಫರ್ತ್ ಸಿ.ಬಿ., (ಅನು) ಮಾರಾ ಎಸ್ ಎ, ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಭಾ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ, ಕನ್ನಡ ದೈವಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ, ಮಂಗಳೂರು

೧೦೩. ಬಂಜಗೆರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್, ಕನ್ನಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಕ್ರಾಂತಿಸಿರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೧೦೪. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨.

೧೦೫. ಭಾಸ್ಕರ ಮಯ್ಯ ಜಿ, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಜನವಾದಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಂಡ್ಮಿ, ೨೦೦೦.

೧೦೬. ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಬಿ, ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ, ಅಸಂಗತ, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೮೨

೧೦೭. ಬಿದರಿ ಐ ಎಸ್, ಮೂಲ ರಾಧಾ ಕುಮುದ್ ಮುಖರ್ಜಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೮

೧೦೮. ಮಣಿಪಾಲ ಆರ್ಕೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೬

೧೦೯. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ರಾವ್, (ಅನು) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಹೊಸದೆಹಲಿ, ೨೦೧೬.

೧೧೦. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ರಾವ್, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ೨೦೦೮.

೧೧೧. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ರಾವ್, ಮೆಕಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೧೧.

೧೧೨. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ರಾವ್, ಮೆಕಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೧೧.

೧೧೩. ಮಹಾದೇವಯ್ಯ ಪಿ, ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಬಳಕೆಯ ನೆಲೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೪.

೧೧೪. ಮಹಾದೇವಯ್ಯ ಪಿ, ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೬

೧೧೫. ಮಹೀದಾಸ ಬಿ ವಿ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧.

೧೧೬. ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ, (ಅನು), ಚೆಲುವತರು, ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೧೧೭. ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿವಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೨೦೧೩.

೧೧೮. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್, ನಡುಗಾಲದ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮

೧೧೯. ಯಮುನಾರಾಜನ್ ಎಸ್ ಎಸ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ನೆಲೆಗಟ್ಟು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

೧೨೦. ಯಾದವಾಡ ಎಸ್ ಟಿ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಭಾರತದಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೪

೧೨೧. ರಂಗನಾಥ ಕಂಟನಕುಂಟೆ, ಸೇನೆಯಿಲ್ಲದ ಕದನ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೧೪.

೧೨೨. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೧೨೩. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೧೨೪. ರಘುನಾಥ್ ಎಸ್ ಎಸ್, ಭಾಷಾ ಮೆದುಳಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದವನು ನೋಮ್ ಚಾಮ್ಸ್ಕಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬುಕ್ ಪ್ಯಾರಡೈಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೫.

೧೨೫. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, (ಲೋಕಜ್ಞಾನ), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ತುಮಕೂರು ವಿವಿ, ೨೦೧೩.

೧೨೬. ರಾಜೇಶ್ ಇ ಜೆಳ್ಳೇರ್, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಸಂವಹನ ತತ್ವಗಳು, ಕಾವೇರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೧೨೭. ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ ಬೇಗೂರು ಹಾಗೂ ಇತರರು, (ಅನು) 'ತೌಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೨೮. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ ಆರ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ೨೦೦೩.

೧೨೯. ರಾಯಬರ್ಗ್ ಡಬ್ಲು ಎಂ, (ಅನು) ಎಸ್ ಎ ಬುರ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿವಿ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೧

೧೩೦. ರೆವೆ ಎನ್ ಸಭಾಪತಿ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಂಡನ್ ಮಿಷನಿನ ಪ್ರಥಮ ಕೊಡುಗೆ, ಕನ್ನಡ ದೈವಜ್ಞಾನ ಸಮಿತಿ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧

೧೩೧. ರೆವೆ ಡಾ. ವಿಜಯಕುಮಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊತೆಸ್ಟಾಂತ ಮಿಷನ್ನುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ, ಕನ್ನಡ ದೈವಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೪

೧೩೨. ರೇಣುಕ ಪ್ರಸನ್ನ ಮ ಗಂ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಸಂವಹನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೬

೧೩೩. ವಸು ಎಂ ವಿ, ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ, ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯

೧೩೪. ವಿನಯಲಾಲ್. ಆಶೀಶ್ ನಂದಿ. ಹೊಸ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೭

೧೩೫. ವಿಲ್ಯಂ ಮಾಡ್ತಾ, ಫ.ಕಿಟೆಲ್. ಜೀವನ ಸಾಧನೆ. ಕೋಶ ರಚನೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೧೯೯೪

೧೩೬. ವೀರಪ್ಪ ಎನ್ ಎಸ್. ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಹಾಸ (ಕ್ರಿ.ಪೂ೮೦೦ ,ಕ್ರಿ.ಶ ೧೯೮೪). ಪ್ರಸಾರಾಂಗ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

೧೩೭. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ. ಕನ್ನಡ ಮೋಡಿಲಿಪಿ ಸಂರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ಧನೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ. ಕನ್ನಡ ವಿವಿ. ಹಂಪಿ ೨೦೧೧.

೧೩೮. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೧೩೯. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್. ಮಾತು ಮತ್ತು ಬರಹದ ನಡುವಿನ ಗೊಂದಲ. ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ. ಅರಗ. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, ೨೦೧೧

೧೪೦. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್, ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೭

೧೪೧. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್, ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ನೀವೇನು ಬಲ್ಲಿರಿ?, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೨

೧೪೨. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್, ಕನ್ನಡ ಬರಹವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸೋಣ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೫

೧೪೩. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಕನ್ನಡದ್ದೇ ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೬

೧೪೪. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್, ಮಾತಿನ ಒಳಗುಟ್ಟು, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೮

೧೪೫. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ ಎನ್, ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಯಾಕೆ ಬೇಕು, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೯

೧೪೬. ಶೆಟ್ಟರ್ ಷ, ಶಂಗಂ ತಮಿಳಗಂ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡುನುಡಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೧೪೭. ಶೆಟ್ಟರ್ ಷ, ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾವಿಕಾಸ, ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವ್ಯ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೭

೧೪೮. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ೨೦೦೦

೧೪೯. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಜೆ, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ ಪರಂಪರೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

೧೫೦. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಾರ್ಕಳ, ಮೂಲ, ಜೇಕಬ್ ಸಾಂಪ್ರಿಕಲ್ ಲೀಲಾ ಜೋಸೆಫ್, ಮಾಧ್ಯಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೋಧನೆ, ಸಂದೇಶ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ೨೦೦೪

೧೫೧. ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಜಿ.ವಿ. ಶ್ರೀನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಇತರರು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೧೫೨. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್ ಎಸ್, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೮

೧೫೩. ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ, ಭಾಷಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೦೯

೧೫೪. ಸುಮುಖಾನಂದ ಜಲವಳ್ಳಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಕೊಡುಗೆ, ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ, ೨೦೦೦

೧೫೫. ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಎಫ್ ಟಿ, ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಜಾನ್ ಗ್ಯಾರೆಟ್, (ಸಿರಿ ಸಂಪದ), ಡಾ.ಬಿ.ವಿ.ಶಿರೂರ, ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿ, ಯಲಬುರ್ಗ, ೨೦೦೨

೧೫೬. ಹಿರೇಮಠ ಆರ್ ಸಿ, (ಪ್ರ.ಸಂ) ಡಾ.ವಾಮನ ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಬಿ.ಟಿ ದೇಸಾಯಿ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಿಟೆಲರ ಕೊಡುಗೆ, ಕಿಟೆಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೧

೧೫೭. ಹೆಗಡೆ ಆರ್ ಡಿ, (ಅನು) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸವಾಲು ಸಾಧ್ಯತೆ (ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು) ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

ಆಂಗ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು,

1. Alok Mukherjee, This Gift Of English, English Education and the Formation of Alternative Hegemonies in India, New, Delhi
2. Albrecht Frenz and Scaria Zacharia (Ed) Dr. Hermann Gundert and Malayalam Language, Centre for Kerala Studies, Kerala, 1993
3. Albrecht Frenz, Hermann Moegling , A Biography by Dr.Hermann Gudert, D.C. Book, Kottayam, 1997

4. Arthur Mayhew, The Education of India , Faber & Gwyer , London.
5. Dominic D, R Chalapathy, Right to Education, An Ethno,Dalit Perspective (Unpublished), 2011.
6. Helen Kell, Holmes & Gerlinde Mantner, Language and the Market, Palgrave Macmillan.
7. John Meloed, Beginning Post colonialism, Manchester University Press, Newyork, 2000.
8. Joshua A. Fishman, Language and Nationalism, Newbury House Publishers, Massachusetts.
9. Lemual Call Barnes, Two thousand years of Missions, Asian Educational Services, New Delhi, 2000.
10. Matthias Brenzingr, Language, Death, Mouton de Gruyter Berlin, 1992.
11. Mohandas K Gandhi, Indian Home rule or Hind Swaraj, Navajeevan Publishing House, Ahmedabad, 1938.
12. Mukerji S.N, Education in India Today & Tomarrow, Acharya Book Depot, Opp. Jubilee Garden, 1950
13. Norman C. Dargant, From Missions to Church in Karnataka (1920,1950), Christian Literature Service, Madras, 1987
14. Oak V.V, England's Education Policy in India , 1925 , B.G. Paul & Co., Madras.
15. Paul Jenkins, Guide to the Basel Mission India material in the mission 21 Archieve, KTC, Mangalore, 2011.
16. Ramesh K.V, , A History of South Kanara, Karnatak University, Dharwar, 1970
17. Sathianadhan S, , History of Education in the Madras Presidency, Srinivasa Vadachari & Co., Madras, 1894
18. Sen J.M, History of Elementary Education in India, The Book Company Ltd., College Square, Calcutta, 1933
19. Sharp H, Rural Schools in the Central Provinces, Calcutta , Office of the Superintendent Government Printing India, 1904
20. South Kanara District, Karnataka State Gazetteer, Government of Karnataka Publication, 1973
21. Syed Nurullah, History of Education in India During British Period, Macmillan & Co. Ltd, , 1943
22. Zia uddin Ahmed, Systems of Education, Longman Green and Co. Ltd, 1929

23. 200 Years of Basel Mission, Misson Moves 2015, CSI, Karnataka Southern Diocese, 2015

ತುಳು ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ದುರ್ಗಾಪ್ರವೀಣ ಎಂ ಎಸ್ ಜೆನೆಟ್ ಜಿ ಅಮ್ಮನ್ನ, ತುಳು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ ಕಥೆ (ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಳೆನ ಬೊಳ್ಳುಗು ಒರಂದಿ ಬರವುಲೆಡ್ಡ್) ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪

೨. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ, ರೆವರೆಂಡ್ ಆಗಸ್ಟ್ ಮೇನರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

೩. ಜೆನೆಟ್ ಜಿ ಅಮ್ಮಣ್ಣ, ಮದಪ್ಯರಾವಂದಿ ವಿದೇಶಿ ತುಳುವೆ, ಜಾನ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಬ್ರಿಗೆಲ್ (೧೮೩೨,೧೮೮೭) ಬದ್‌ಕ್, ಬರವು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಎಂಫಿಲ್ ಮತ್ತು ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳು

1. Dennis Fernandes, Tulu World In Europian Writings, PhD Dissertation, Dept of History, Mangalore University, Mangalore, 2006
2. Frederick Sunil Kumar N I, The Basel Mission and Social change , Malbar and South Canara A Case Study (1830,1956), Ph.D Thesis, Department of History, University of Calicut, 2006
3. Padmashree B, Basel Mission and Education in South Kanara District 1834,1947, Mphil Dissertation, Dept of History, Madurai Kamaraj University, 2004
4. Peter Wilson Prabhakar, The Basel Mission in South Kanara (1834,1946), Phd Dissertaion, Dept of History, Mangalore University, Mangalore, 1998

೫. ಅಶೋಕ್ ರಾಕೆಶ್ ಡಿಸೋಜ, ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್, ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೬. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್ ಎಸ್, ಮಿಶನರಿಗಳ ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ನಿಘಂಟುಗಳು, ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಎಂ.ಫಿಲ್, ಸಂಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

೭. ಡೇವಿಡ್ ಟಿ ಪುನೀತ್, ಕನ್ನಡ ಬೈಬಲ್ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮

೮. ನೋರ್ಬರ್ಟ್ ಮಸ್ಕರೇಹ್ನಸ್, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮

೯. ಪ್ರೇಮಲತಾ ಕೋಟೆ, ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಾಂಟ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೨೦೧೪

೧೦. ಪ್ರಕಾಶ್ ಬಿ. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪೌಢಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಾಚನಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ ೨೦೦೯

೧೧. ಸೌಮ್ಯ ಆನಂದಿ ಕೋಟ್ಯಾನ್, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗರ ಕೊಡುಗೆ, ಎಂಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦

ಅನುಬಂಧ

ಮಿಶನರಿ ಪತ್ರ್ಯದೊಳಗೊಂದು

ಇಣುಕುನೋಟ

ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ.

ಅಂದರೆ

ಹಾಲೇರಿ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ವಡೆಯರು ಬರಸಿದ

ಕೊಡಗಿನ ಚರಿತ್ರವು.

[illegible]

ಮಂಗಳೂರು:

[illegible]

[illegible]

ಲಿಪಿ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ : ಸಂ. ಹೆ. ಮ್ಯೋಗ್ಲಿಂಗ್

ಕನ್ನಡ–ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

DICTIONARY,

CARNÁTACA AND ENGLISH.

BY WILLIAM REEVE,

AUTHOR OF THE DICTIONARY ENGLISH AND CARNÁTACA.

&c. &c. &c.

MADRAS:

PRINTED AT THE GOVERNMENT GAZETTE PRESS.

[illegible]

ನಿಘಂಟು ರಚಕ ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್

ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕನ್ನಡ ಶಾಲಾ ನಿಘಂಟು

THE ENGLISH-KANARESE

SCHOOL DICTIONARY

BY THE

REV. F. ZIEGLER

[illegible]

[illegible]

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ

ಶಾಲಾ ನಿಘಂಟು

PUBLISHED BY THE
BASEL MISSION PRESS AND BOOK DEPOT, MANGALORE
1929

ನಿಘಂಟಗ ರೆ. ಜೀಗ್ಲರ್

ಕನ್ನಡ–ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

KANNAḌA-ENGLISH
DICTIONARY

BY

REV. F. KITTEL
B. G. E. M.

MANGALORE
BASEL MISSION BOOK & TRACT DEPOSITORY
1894

ನಿಘಂಟಿಗ ರೆ. ಫ. ಕಿಟೆಲ್

ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ

A GRAMMAR

OF THE

KANNADA LANGUAGE

IN ENGLISH

COMPRISING THE THREE DIALECTS OF THE LANGUAGE

(ANCIENT, MEDIAEVAL AND MODERN)

BY

THE REV Dr. F. KITTEL

MANGALORE

BASEL MISSION BOOK AND TRACT DEPOSITORY

1903

ವಯ್ಯಾಕರಣಿ ರೆ. ಫ. ಕಿಟೆಲ್

CANARESE PRIMER

SECOND EDITION

ಕನ್ನಡ

ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ

MANGALORE

BASEL MISSION BOOK & TRACT DEPOSITORY

1887

Price: 1 Anna. ಕ್ರಯ: ೧ ಆಣೆ.

MACMILLAN'S SERIES OF TEXT-BOOKS FOR INDIAN SCHOOLS.

THE SOUTH INDIAN READERS.

KANARESE.

THE PRIMER

BY

M. S. HARI HARA AIYAR, B. A.

SECOND EDITION.

ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ.

MACMILLAN & CO., Ltd.

LONDON, BOMBAY AND CALCUTTA.

PRINTED AT THE BASEL MISSION PRESS, MANGALORE.

1900

Price: a. 1 p. 8] [ಕ್ರಯ: ಆ. ೧ ಪೈ.

Apply to the Basel Mission Book & Tract Depository, Mangalore.

DEPARTMENT OF PUBLIC INSTRUCTION, MYSORE.

KANNADA BĀLABŌDHE

PART II.

ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆ

೨ನೆಯ ಭಾಗ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್

ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಬಿ. ಎ.

ಇವರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

[illegible]

PUBLISHED BY

MACMILLAN AND CO., LIMITED

BOMBAY, CALCUTTA AND LONDON

1906

Price: 2½ Annas.] [ಕ್ರಯ: ೨½ ಆಣೆ.

CANARESE PRIMER

ADAPTED TO THE REQUIREMENTS OF THE INFANT STANDARD

ಕನ್ನಡ ಮೂಲಪಾಠಕ

ಬಾಲಕ ವರ್ಜೆಯ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥವಾದದ್ದು

MANGALORE

BASEL MISSION BOOK AND TRACT DEPOSITORY

1896

ಬಾಯಿಪಾಠದ ಮಗ್ಗಿ ಡಜ್ಜನ ಎಣಿಕೇ ಪಟ್ಟಿ.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
13—	1	1	25—	2	1	37—	3	1	49—	4	1	61—	5	1
14—	1	2	26—	2	2	38—	3	2	50—	4	2	62—	5	2
15—	1	3	27—	2	3	39—	3	3	51—	4	3	63—	5	3
16—	1	4	28—	2	4	40—	3	4	52—	4	4	64—	5	4
17—	1	5	29—	2	5	41—	3	5	53—	4	5	65—	5	5
18—	1	6	30—	2	6	42—	3	6	54—	4	6	66—	5	6
19—	1	7	31—	2	7	43—	3	7	55—	4	7	67—	5	7
20—	1	8	32—	2	8	44—	3	8	56—	4	8	68—	5	8
21—	1	9	33—	2	9	45—	3	9	57—	4	9	69—	5	9
22—	1	10	34—	2	10	46—	3	10	58—	4	10	70—	5	10
23—	1	11	35—	2	11	47—	3	11	59—	4	11	71—	5	11
24—	2	0	36—	3	0	48—	4	0	60—	5	0	72—	6	0

ಬಾಯಿಪಾಠದ ಮಗ್ಗಿ ಶಕ್ಕ ಆಣೆ ಎಣಿಕೇ ಪಟ್ಟಿ.

ಆ.	ರೂ.	ಆ.	ಆ.	ರೂ.	ಆ.	ಆ.	ರೂ.	ಆ.	ಆ.	ರೂ.	ಆ.
17—	1	1	33—	2	1	49—	3	1	65—	4	1
18—	1	2	34—	2	2	50—	3	2	66—	4	2
19—	1	3	35—	2	3	51—	3	3	67—	4	3
20—	1	4	36—	2	4	52—	3	4	68—	4	4
21—	1	5	37—	2	5	53—	3	5	69—	4	5
22—	1	6	38—	2	6	54—	3	6	70—	4	6
23—	1	7	39—	2	7	55—	3	7	71—	4	7
24—	1	8	40—	2	8	56—	3	8	72—	4	8
25—	1	9	41—	2	9	57—	3	9	73—	4	9
26—	1	10	42—	2	10	58—	3	10	74—	4	10
27—	1	11	43—	2	11	59—	3	11	75—	4	11
28—	1	12	44—	2	12	60—	3	12	76—	4	12
29—	1	13	45—	2	13	61—	3	13	77—	4	13
30—	1	14	46—	2	14	62—	3	14	78—	4	14
31—	1	15	47—	2	15	63—	3	15	79—	4	15
32—	2	0	48—	3	0	64—	4	0	80—	5	0

MADRAS READERS—CANARESE SERIES.

THE FIRST READER

CANARESE

PART I.

BY

L. GARTHWAITE, B.A.

Late Inspector of Schools, Madras Presidency

Nineteenth Edition—30,000 Copies.

ಕನ್ನಡ
ಮೊದಲನೇ ಪಾಠಕ

೧ನೇ ಭಾಗ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ

ಗಾರ್ತುವೇಟು ಧೊರೆ ರಚಿಸಿದ್ದು

PUBLISHED BY ORDER OF THE DIRECTOR OF PUBLIC INSTRUCTION, MADRAS

BASEL MISSION BOOK & TRACT DEPOSITORY, MANGALORE

1898

Price 1 A. 3 P. [BASEL MISSION PRESS.] ಕ್ರಯ: ೧ ಆಣೆ ೩ ಪೈ.

MACMILLAN'S SERIES OF TEXT-BOOKS FOR INDIAN SCHOOLS.

CANARESE FIRST READER

BY

E. MARSDEN, B. A.,

Inspector of Schools, Central Circle.

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕವು

ಇದು

ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್, ಬಿ. ಎ.,

ಶಾಲಾ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸರ್ಕಲ್ ಇವರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು.

MACMILLAN & Co.,

LONDON, BOMBAY AND CALCUTTA

SOLD BY THE

BASEL MISSION BOOK & TRACT DEPOSITORY, MANGALORE.

1897

Price: 2 As.] [ಕ್ರಯ: ೨ ಆಣೆ.

MACMILLAN'S SERIES OF TEXT-BOOKS
FOR INDIAN SCHOOLS.

KANARESE SECOND READER

BY

E. MARSDEN, B. A.,
Inspector of Schools, Central Circle

AND

D. SUBBAYA, B. A.,
Assistant Tutor to the Princesses, Mysore.

ಕನ್ನಡ ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕವು

ಇದು

ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್, ಬಿ. ಎ.,
ಶಾಲಾ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸರ್ಕಲ್
ಮತ್ತು
ಡಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಬಿ. ಎ.,
ರಾಜಕುಮಾರ್ತೆಯರ ಸಹಾಯಕ ಬೋಧಕರು, ಮೈಸೂರು
ಇವರಿಂದ ರಚಿಸೋಣಾದ್ದು

MACMILLAN & Co., Ltd.
LONDON, BOMBAY AND CALCUTTA
SOLD BY THE
BASEL MISSION BOOK & TRACT DEPOSITORY, MANGALORE.
1897

'rice: 3½ Annas.] [ಕ್ರಯ: ೩½ ಆಣೆ.

MADRAS READERS—CANARESE SERIES

SECOND READER

TRANSLATED INTO CANARESE

BY

Rev. D. S. Kaundinya.

First Edition—4,000 Copies

ಕನ್ನಡ

ಎರಡನೇ ಪಾಠಕ

PUBLISHED BY ORDER
OF THE DIRECTOR OF PUBLIC INSTRUCTION, MADRAS

MANGALORE
BASEL MISSION BOOK & TRACT DEPOSITORY
1890

Price: 8 As.] [ಕ್ರಯ: ೮ ಆಣೆ.

ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ

ಸ್ವರಗಳು

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ

ಋ ೠ ಎ ಏ ಐ ಒ

ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ

ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ

ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ

ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ

ತ ಥ ದ ಧ ನ

ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ

ಯ ರ ಲ ವ

ಶ ಷ ಸ ಹ ಳ ಕ್ಷ

ಅಂಕೆಗಳು.

೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೬ ೭ ೮ ೯ ೦.

ಮೆಲ್ಲುಕಾಗುಣಿತ.

ಕ್

ಕ ಕಾ ಕಿ ಕೀ ಕು ಕೂ
ಕೃ ಕೄ ಕೆ ಕೇ ಕೈ ಕೊ
ಕೋ ಕೌ ಕಂ ಕಃ.

ಖ್

ಖ ಖಾ ಖಿ ಖೀ ಖು ಖೂ
ಖೃ ಖೄ ಖೆ ಖೇ ಖೈ ಖೊ
ಖೋ ಖೌ ಖಂ ಖಃ.

ಗ್

ಗ ಗಾ ಗಿ ಗೀ ಗು ಗೂ
ಗೃ ಗೄ ಗೆ ಗೇ ಗೈ ಗೊ
ಗೋ ಗೌ ಗಂ ಗಃ.

ಘ್

ಘ ಘಾ ಘಿ ಘೀ ಘು ಘೂ
ಘೃ ಘೄ ಘೆ ಘೇ ಘೈ ಘೊ
ಘೋ ಘೌ ಘಂ ಘಃ.

ಚ್

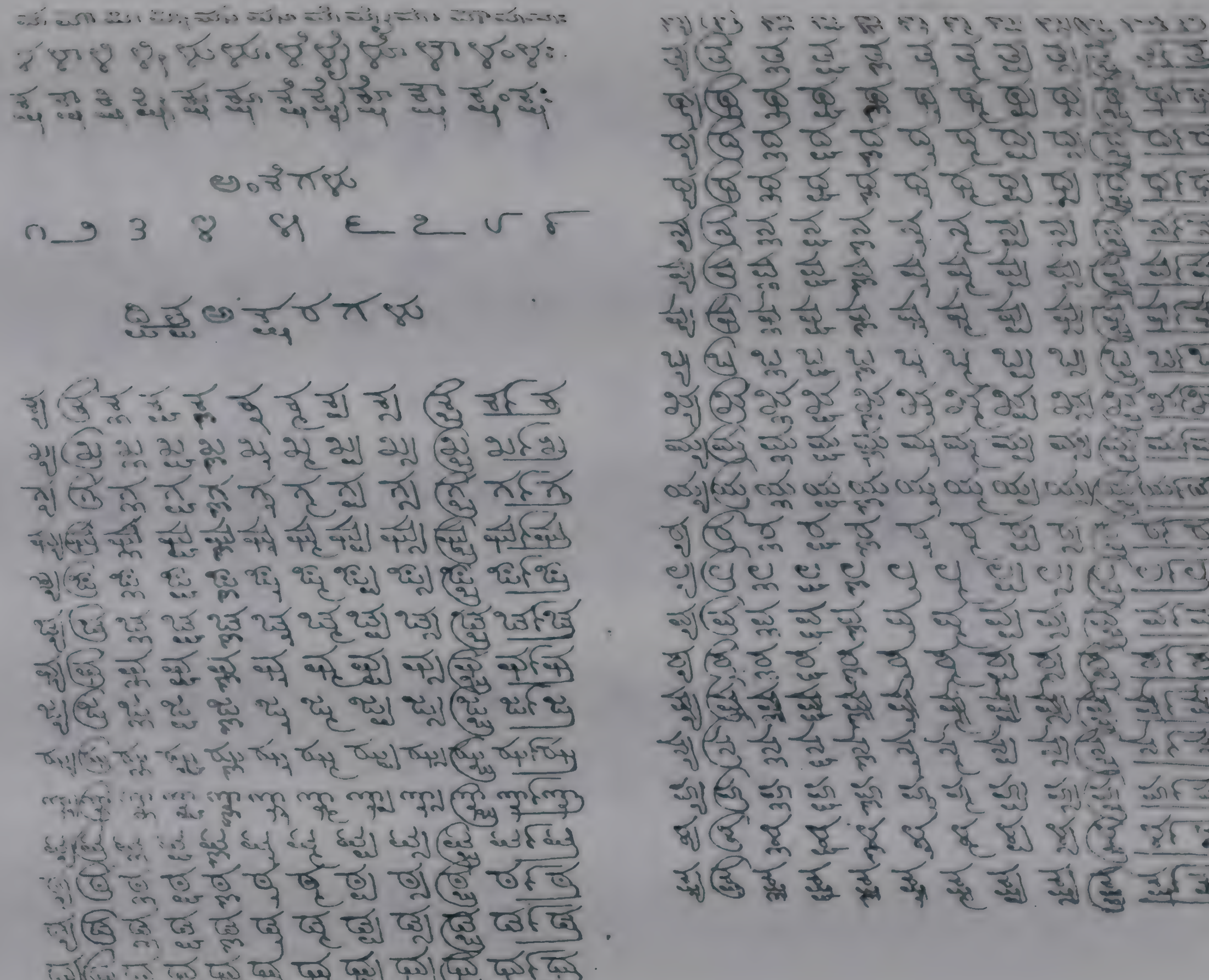
ಚ ಚಾ ಚಿ ಚೀ ಚು ಚೂ
ಚೃ ಚೄ ಚೆ ಚೇ ಚೈ ಚೊ
ಚೋ ಚೌ ಚಂ ಚಃ.

ಛ್

ಛ ಛಾ ಛಿ ಛೀ ಛು ಛೂ
ಛೃ ಛೄ ಛೆ ಛೇ ಛೈ ಛೊ
ಛೋ ಛೌ ಛಂ ಛಃ.

ಜ್

ಜ ಜಾ ಜಿ ಜೀ ಜು ಜೂ
ಜೃ ಜೄ ಜೆ ಜೇ ಜೈ ಜೊ
ಜೋ ಜೌ ಜಂ ಜಃ.

ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಪಾಠಗಳು.

ವರ್ಣಮಾಲೆ.

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ
ಎ ಏ ಐ ಒ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ
ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ ಚ ಛ ಜ
ಝ ಞ ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ ತ
ಥ ದ ಧ ನ ಪ ಫ ಬ ಭ
ಮ ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ
ಹ ಳ ಕ್ಷ.

ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಭೇದಗಳು.

ಅ ಆ ಾ ಇ ಿ ಈ ೀ ಉ ು
ಊ ೂ ಋ ೃ ೠ ೄ ಎ ೆ ಏ ೇ
ಐ ೈ ಒ ೊ ಓ ೋ ಔ ೌ.

ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಭೇದಗಳು.

ಕ ್ಕ ಗ ್ಗ ತ ್ತ ನ ್ನ ಮ ್ಮ
ಯ ್ಯ ರ ್ರ ಲ ್ಲ ವ ್ವ

ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

1. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ ಪಾಠಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಸ್ತು ಮೃಗ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ್ಗೆ, ಹಿಂದೆ ಕಲಿಯದ ಒಂದೆರಡು ಹೊಸ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಲಿ, ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಅಕ್ಷರದ ಒಂದು ಹೊಸ ರೂಪವಾಗಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹುಡುಗರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತಂದು, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಆ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಪ್ರಯತ್ನವಿಟ್ಟು ತಂದು ತೋರಿಸಿ, ಅದರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ, ಅಥವಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡಿಸಿ, ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬರೆದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುವ ಅಕ್ಷರವು ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಅಕ್ಷರದ ಹೊಸ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಬೇರೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಓದಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಆ ಗುಣಿತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಮಿಕ್ಕಾದವುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಗುಣಿತವನ್ನು ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಬೇಕು, ಹುಡುಗರು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು.

2. ಎಲ್ಲಾ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು, ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಹುಡುಗರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲದ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗುವ ಒಂದು ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಆ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕಾಗುವ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂಥಾ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪಾಠದ ಆದಿಯಲ್ಲಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

3. ಕುರ್ಚಿಯ ಚಿತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಚಕ್ರದ ಚಿತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಸಿಂಹದ ಚಿತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರದ ಶುದ್ಧ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವಿಜಾತೀಯ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದುವಲ್ಲಿ, ಮೇಲಿನ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಅರ್ಧವಾಗಿಯೂ ಒತ್ತಾಗಿರುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರತಕ್ಕದ್ದು.

4. ಓದುವಾಗಲೇ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರೆಯಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಶುರು ಮಾಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆಯಾ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಶುರು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು:

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳು.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮೊದಲನೇ ಕೆಲಸವು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳು ಎಂದರೆ ನಾವು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಷ್ಟೇ. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಶಬ್ದಗಳು ಇರದಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾತು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಮೊದಲನೇದೂ ಆಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಒಂದೆರಡು ವರುಷ ಪ್ರಾಯದವರಾಗುವಾಗ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯದಿದ್ದರೂ ಮನೆಯವರು ಮಾತಾಡುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ವಸ್ತುವಾಚಕನಾಮ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು, ಅನಂತರ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವದು ಉತ್ತಮವೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಕೆಲಸವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವಾದರೂ, ಅದನ್ನು ಮೊದಲಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸ ಬೇಕೆಂಬದು ಅದರ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಓದಿ ಆದ ಮೇಲೆ, ತಾವು ಕಲಿತ ಆಯಾ ಅಕ್ಷರಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ಆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿನೋಡ ಬಹುದಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಅಷ್ಟೇ. ಆದದರಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲನೇ ಪಾಠವನ್ನೇ ಸುರು ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗ ತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ:

1. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ ಪಾಠಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಸ್ತು ಮೃಗ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ್ಯೆ, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುವ ಒಂದೆರಡು ಹೊಸ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಲೀ, ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಅಕ್ಷರದ ಒಂದು ಹೊಸ ರೂಪವಾಗಲೀ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹುಡುಗರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತಂದು, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಪ್ರಯತ್ನವಿಟ್ಟು ತಂದು ತೋರಿಸಿ, ಅದರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ ಅಥವಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡಿಸಿ, ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬರೆದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕಲಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುವ ಅಕ್ಷರವು, ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಅಕ್ಷರದ ಹೊಸ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಲಿತ ಬೇರೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಓದಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಆ ಗುಣಿತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ತೋರಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು; ಮಿಕ್ಕಾದವುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯ ಬೇಕು; ಹುಡುಗರು ಉಚ್ಚರಿಸ ಬೇಕು.

2. ಎಲ್ಲಾ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಹುಡುಗರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲದ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸ ಬಹುದಾಗುವ ಒಂದು ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಆ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸ ಬೇಕಾಗುವ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡ ತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂಥಾ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪಾಠದ ಆದಿಶಬ್ದವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

3. ಕಥೆಗಳು ಅಥವಾ ವಿಷಯಪಾಠಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಓದಿಸದೆ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಮೊದಲು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೋರಂಜಕವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳ ತಕ್ಕದ್ದು; ವಿಷಯಪಾಠಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಆ ಪಾಠದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡ ತಕ್ಕದ್ದು. ಬಳಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಓದಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು.

4. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುವಾಗ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸುರು ಮಾಡ ಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸ ಬೇಕು ಎಂಬದನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡ ತಕ್ಕದ್ದು. ಆಯಾ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುರು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಕಲಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು:

5. ಓದುವಾಗಲೇ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಸುಲಭವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರೆಯ ಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೇ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಪಿ ಬರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾ ಪಾಠಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗೆರೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

6. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೋರಂಜಕವಾದ ವಿಷಯಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರೆಂತ ತೋರುತ್ತೇವೆ. ಅನುಕೂಲವಿದ್ದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆಯಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪಾಠ ಮಾಡಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಬಾಲಕದರ್ಜೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸೋಣಾಗಿವೆ.

7. ಸರ್ಪದ ಚಿತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಚಕ್ರದ ಚಿತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದುವದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸೂತ್ರವನ್ನೂ, ಸಿಂಹದ ಚಿತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರದ ಶುದ್ಧ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದುವಲ್ಲಿ, ಮೇಲಿನ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಅರ್ಧವಾಗಿಯೂ ಒತ್ತಾಗಿರುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಉಚ್ಚರಿಸ ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರ ತಕ್ಕದ್ದು.

Printed at the Basel Mission Press, Mangalore.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬರಹವನ್ನು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕಲಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಆರು ಏಳು ನೂರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಉಂಟು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಲಿತನಂತರ ಮಾತ್ರವೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಓದ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಚನ್ನಾಗಿ ಓದ ಕಲಿಯುವ ಮೊದಲು ಒಂದು ವರುಷ ಕಳದು ಹೋಗುವದು ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಾಟು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂಚೆ ಒಂದೇ ಅಕ್ಷರವನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೆ, ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗ ಬಹುದು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕ್ರಮ ಹ್ಯಾಗಂದರೆ:— ಒಂದೊಂದು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಒಂದು ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಲಿಸುವದು. ಹುಡುಗನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಂದಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸ ಬೇಕು. ಅಂಥಾ ಮಾತುಗಳು ಆ ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೇ ಎರಡು ಮೂರು ಪಙ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರದವೆ. ಮುಂಚೆ ಕಲಿಸಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಯಾವದೊಂದು ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಂಜನ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬರುವ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಒತ್ತನ್ನು ಕಲಿಸ ಬೇಕು. ಸ್ವರ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಂದರೆ, ಹಿಂದಿನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಹಾ ಕಲಿಸ ಬೇಕು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ತರಗತಿಯ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ, ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಿಕ್ಕಾದ ಪಾಠವನ್ನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸ ಬಹುದು. ಮತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಓದ ಕಲಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಠವನ್ನು ಹ್ಯೊಗೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಬರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿಸ ಬೇಕು.

ಒಂದೊಂದು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರದಿಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಅಂಕೆಗಳಿಂದ ಅಂಕೆಗಳ ರೂಪವನ್ನೂ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಸ ಬಹುದು.

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಥೆಗಳೂ ಉಂಟು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು

೬೯. ಪಾಠ.

ವಿಸರ್ಗ. ರೇಫೆ.

ಃ ಅಃ. ಅಂತಃಕರಣ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ. ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆ.
ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ. ನಿಃಸ್ಪೃಹ.

ರ್=ೞ. ಅರ್ಜಿ=ಅರ್ಜಿ. ಅರ್ಥ=ಅರ್ಥ. ಮಾರ್ಗ.
ಕರ್ಕರೆ. ಖರ್ಜೂರ. ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಪರ್ವತ. ವರ್ಷ.
ಮರ್ಯಾದೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ದೀರ್ಘ. ವರ್ತಮಾನ.
ಸರ್ಪ. ಶೌರ್ಯ. ಕಾರ್ಯ. ಸಮರ್ಥ. ಪಾರ್ಶ್ವಸಿರಿ.

ನಿಶ್ಚಿಗ್ರಾಸ್ತರ ಪಾಶಿದು ದಾಹ ಪಡುವವರು ಭಾಗ್ಯವಂತರು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರು ತೃಪ್ತಿ ಪಾಗಾಂದುವರು.

ಶುದ್ಧ ಹೃದಯ ಉಳ್ಳವರು ಭಾಗ್ಯವಂತರು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರು ದೇವರಂನು ನ್ಹೋಡುವರು.

ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತನು ಸರ್ವರಿಗೆ ಅಂತಃಕರಣ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಥೆಗಳು.

೭೦. ಪಾಠ.

ವಾಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ 'ಕುರುಡರು ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದರಂತೆ. ವಾಂದಾನಾಂದು ದಿನ ವಾಂದು ಆನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಆನೆ ಬಂದದೆ ಯೆಂತಾ ಯೆಲ್ಲರೂ ಕೂಗಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸ ಪಾಗ್ಯದರು. ಆನೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಅದೆಯಪ್ಪಾ ಯೆಂತಾ ತಂವಾಳಗೆ ಪೇಳಿ ಮುಟ್ಟಿದರು. ಕಾಲು ಪಿಡಿದವನು,

ಅದು ಕಂಬದ ಪಾಗೆ ಅದೆ ಅಂದಾ; ಸುಂಡ್ಲಿ ಪಿಡಿದವನು, ಬಾಳೆಯಂತೆ ಅದೆ ಅಂದಾ; ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟಿದವನು, ಬೀಸ್ಣಿಗೆಯ ಪಾಗೆ ಅಂದಾ; ಬಾಲ ಪಿಡಿದವನು, ಪಾಗಿವಿನಂತೆ ಅಂದಾ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಸಮ, ನಾನು ಸಮ ಅಂತಾ ಜಗಳಾಡಿದರು. ಆಗ್ಯೆ ಆನೆಯ ಮಾವತನು, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಮ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪು ಅಂತಾ ಪೇಳಿದನು. ಮಕ್ಕಳ್ಯೇ, ಅದು ಹ್ಯಾಗೆ?

೭೧. ಪಾಠ.

ವಾಬ್ಬನಿಗೆ ಪೆಡ್ಡ ಚಾಕರನಿದ್ದನು. ಅವನು ವಾಂದು ಸಾರಿ ಯೆಂಣೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಪಾಗ್ಯದಾ. ಪಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಗಿಂದಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗಾರನಿಂದ ಯೆಂಣೆ ತುಂಬಿಸಿ, ಇಾಗ ಕುಸರಿ ಕಾಡೆಯಾ ಅಂದನು. ಕುಸರಿಗೆ ಜಾಗ ಯೆಲ್ಲಿಯ್ಯೋ ಯೆಂತಾ, ಅಂಗಡಿಗಾರನು ಪೇಳಲಾಗಿ, ಇಗ್ಯೋ ಇಲ್ಲಿ ಪಾಕು ಯೆಂತಾ ಪೇಳಿ, ಗಿಂದಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯೆಂಣೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಅಂಗಡಿಯವನ ಮರಗಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಗಿಂದಲಿನ ಅಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಅಂಗಡಿಗಾರನು ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ನಗಾಡಿ, ಗಿಂದಲಿನ ಅಡಿ ಯೆಂಣೆ ತುಂಬಿಸಿ ಕಳುಪಿಸಿದನು. ಪೆಡ್ಡ ಮನೆಗೆ ಬರಲು, ಯಜಮಾನನು ದುಡ್ಡಿಗೆ ಅಷ್ಟ್ಯೇ ಯೆಂಣೆಯ್ಯೋ ಅಂದಾಗ, ಅಡಿ ಮಗಚಿ, ಅಕ್ಯೋ ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅದೆ ಯೆಂಬದಾಗಿ ಪೇಳಿದನು. ಆಗ್ಯೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯೆಂಣೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಪಾಗ್ಯಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ್ಯೇ ಪೆಡ್ಡ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಯೆಷ್ಟು ಯೆಂಣೆ ತಂದಾ?

: ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ರಣದ ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳು

(೨ ಸಿ೧೪) ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಯೆಹೂದ್ಯರಲ್ಲಿನ
ಹಲಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆತನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹತ್ತು ಆಜ್ಞೆಗಳ
ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವವೆಂದರೆ.

೧ ಯೆಹೋವನಾದ ನಿನ್ನ ದೇವರು ನಾನೇ ಆದುದರಿಂ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ದೈವಗಳು ಇರಬೇಡ.

೨ ಮೇಲಿನ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ
ಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗಿನ ನೀರುಗಳಲ್ಲಿ
ಯಾದರೂ ವಿಗ್ರಹವಾಗಲಿ ಯಾವ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗ
ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೂ
ಸೇವೆಯೂ ಮಾಡಬೇಡ.

೩ ಯೆಹೋವನಾದ ನಿನ್ನ ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು
ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಬೇಡ.

೪ ಸಬ್ಬತ್ತೆಂಬ ದಿವಸವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ
ಆಚರಿಸ ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡು.

೫ ಯೆಹೋವನಾದ ನಿನ್ನ ದೇವರು ನಿನಗೆ ಕೊಡು
ವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವಸಗಳು ಬಹಳ ಆಗುವ
ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸು.

೬ ನರಹತ್ಯ ಮಾಡಬೇಡ.

೭ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಡ.

೮ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬೇಡ.

೯ ನಿನ್ನ ನೆರೆಯವನ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳುಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳ
ಬೇಡ.

೧೦ ನಿನ್ನ ನೆರೆಯವನಿಗೆ ಉಂಟಾದದ್ದೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಯಾ

ಒಂದನ್ನೂ ಆಶಿಸಬೇಡ.

ಈ ಹತ್ತು ಆಜ್ಞೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ದೇವರು ಏನು
ಹೇಳಿದನೆಂದರೆ.

ಯಾವನಾದರೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋ
ದರೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಶಾಪವು. ಮತ್ತು ಯಾವನಾದರೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆ
ಗಳ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಜೀವದಿಂದಿರುವನು ಆದರೆ ಈ
ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಆದಾಮನ ಮನುಷ್ಯರೊಳ
ಗೆ ಒಂದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೊರತು ಯಾವನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಮನುಷ್ಯರು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ದೇವರ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲ
ಸುತ್ತಲೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಪದಿಂದಲೂ ಶಾಪದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವವ
ನು ಸಮಸ್ತ ಮನುಷ್ಯರೊಳಗೆ ಯಾವನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ
ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆಯಾದರೂ ಪಾಪವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ
ಂದಿಯಾದ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ ಬಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ತಗಿಯುವಂಥವನು
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬೇಕಲ್ಲವೋ, ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪಾಪದ ಸಮು
ದ್ರದೊಳಗಿಂದ ತಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿವುಳ್ಳವನಾದ ರಕ್ಷಕನು
ಬೇಕು

೩ ಪಾಠ

ನಮ್ಮ ಆದಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಪಾಪದ ಮೋಹ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾಪದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ದೇವರು ಅವರಿಗೆಯು
ಎಲ್ಲ ಜನರ ಹಾಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡದೆ ಅವರು ಬಾರದೆ
ಆಗದ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ವಂಶದಿಂದ ಪ್ರಭು ರಕ್ಷಕನು ಬರುವ
ನು ತ್ತೇನೆಂದು ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟನು. ಯಾವ

ಕೆಲವು ಪಾಠದ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಗಳು

ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು (ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ) – ೧೮೬೬

	ಪುಟ
[illegible]	137
[illegible]	143
[illegible]	145
[illegible]	147
5. ಜ್ಯೋತಿಷವರ್ಗವು	
[illegible]	151
[illegible]	153
[illegible]	155
[illegible]	158
[illegible]	161
6. ನಿಜಕಥಾದಿವರ್ಗವು	
[illegible]	164
[illegible]	167
[illegible]	169
[illegible]	171
[illegible]	175
[illegible]	179
[illegible]	181
7. ಹಿಂದು ಕಾವ್ಯಾದಿ ವರ್ಗವು	
[illegible]	183
[illegible]	186
[illegible]	191
[illegible]	193
[illegible]	195
[illegible]	199
8. ಯಂತ್ರವರ್ಗವು	
[illegible]	200
[illegible]	202
[illegible]	224

Third

BOOK OF LESSONS

IN CANARESE

ಪಾಠಗಳ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕವು

INTRODUCTION

ಪೀಠಿಕೆಯು

ಲೋ [illegible]

"[illegible]"

[illegible]

[illegible]

CONTENTS

pa.

Introduction . . . .

I. Mineralogy

The Properties of Matter, I Part . . . .
do. do. II Part . . . .
Geology and Creation . . . .
On the Atmosphere, Rain, Dew . . . .
Lightning and Thunder &c. . . . .
The four Quarters of the Globe . . . .
Mines . . . .
Gold . . . .
Silver . . . .
Lead and Tin . . . .
Iron . . . .
Copper, Brass . . . .
Precious Stones . . . .

II. Botany

Roots &c. . . . .
Trees &c. . . . .
Grains &c. . . . .
Coffee, Tea . . . .
Tobacco, Arecanut . . . .
Cotton . . . .
Sugar . . . .

III. Zoology

The Principle of Life and the Body . . . .
On the five Senses &c. . . . .
On Sleep . . . .
On Sounds, and Language . . . .
Beasts . . . .

CONTENTS.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪಾಠ.	ವಿಷಯ.	ಪುಟ.
1.	[illegible] The Human Body; the Head	1
2.	[illegible] Character of good Children	2
3.	[illegible] The Earth, Land	3
4.	[illegible] Rude Behaviour	4
5.	[illegible] The Dishonest Servant	5
6.	[illegible] Advantages of Knowledge	6
7.	[illegible] The Horse and the Ass	8
8.	[illegible] Senseless Servants	9
	[illegible] The Disputed Child	9
9.	[illegible] Kindness never Lost	10
10.	" " Do. (Continued)	12
11.	[illegible] Pious Children	13
12.	[illegible] The Fox and the Grapes	14
	[illegible] The Wolf and the Crane	15
13.	[illegible] The Soothsayer	15
	[illegible] The Belly and the Members	16
14.	[illegible] Cultivation. — The Cocoa-palm	17
15.	[illegible] The Nose and the Mouth	18
16.	[illegible] Unworthy Associates	19
17.	[illegible] The Cow, Buffalo, Sheep and Goat	20
18.	[illegible] The Earth, Water	21
19.	[illegible] The Minister's Device	23

ಪಾಠ.	ವಿಷಯ.	ಪುಟ.
20.	[illegible] The Blind Men and the Elephant	24
	[illegible] The two Worshippers	25
21.	[illegible] Truthfulness	26
22.	[illegible] The Palmyra, Plantain, Mango and Coffee	26
23.	[illegible] Trying to please every body	28
24.	[illegible] Diligence in Study	29
25.	[illegible] The Dog and the Cat	30
26.	" " Do. (Continued)	31
27.	[illegible] The Eye	33
28.	[illegible] Patient Endurance	34
29.	" " Do. (Continued)	35
30.	[illegible] The Seasons	36
31.	[illegible] A Son's Affection	36
32.	[illegible] Tea, Sugar and Cotton	39
33.	[illegible] Omens	41
34.	[illegible] Deceit Punished	42
35.	[illegible] Poultry	44
36.	[illegible] The Boy and the Young Hines	45
37.	" " " Do. (Continued)	46
38.	[illegible] Disobedience to Parents	48
39.	[illegible] Family Union	49
	[illegible] Mischief	50
40.	[illegible] The Beautiful Daughter	51
41.	[illegible] The Ear and the Five Senses	52
42.	[illegible] Indigo, the Tamarind Tree, the Banyan and Bamboo	53
43.	[illegible] Self-help	54
44.	[illegible] Innocence Defended	56
45.	[illegible] Cunning Caught	57

ದಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆ ಎಲುಬನ್ನು ತೆಗೆದು, ಹುಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಓ ಹುಲಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಮಾಂಸವು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು, ಎನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ? ಕೊಡು, ಅನ್ನಲಾಗಿ, ಆ ಹುಲಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ನೀನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ, ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕದೆ, ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಾ; ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ಪಡದೆ, ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಂಸವು ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಯ್ಯಾ? ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಓಡಿ ಹೋಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಆದಕಾರಣ ಜನರು, ತಮಗೆ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು, ಭಾಗ್ಯ ಬಂದಾಗ, ಮರತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

೨೧. ಕಥೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಧೊರೆಯನೂ ಅವನ ದ್ವಿಭಾಷಿಯನೂ ಕುರಿತದ್ದು.

ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಧೊರೆ ಇದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ವಿನಾಯಿಸಿ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳು ತಿಳಿಯವು. ಆದಕಾರಣ ಸಕಲ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಒಬ್ಬ ದ್ವಿಭಾಷಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬದಿಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಇದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಧೊರೆಯ ಬಳಿಗೆ ದೊಂಬರರು ಬಂದು, ಗಡೆ ಕಟ್ಟಿ, ಆಡಿ, ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಆತನು ಬಾನೆ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ದ್ವಿಭಾಷಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಆ ದೊಂಬರರಿಗೆ ಹತ್ತು ವರಹಾ ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಒಂದು ವರಹಾ ಕೊಟ್ಟು, ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ತಾ

ವು ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು, ಆಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೇನೋ? ಕೊಟ್ಟನೆಂದು, ಬಹು ವ್ಯಸನ ಪಟ್ಟು, ದ್ವಿಭಾಷಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಾ ಮಾಡಿದನೋ? ಏನೋ? ಎಂದು, ಅಂದು ಕೊಂಡು, ಅವರು ಆ ಧೊರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನಿಗೆ ಆ ವರಹಾ ತೋರಿಸಿ, ದ್ವಿಭಾಷಿ ಇದು ಕೊಟ್ಟನೆಂದು, ಹೇಳಿ ಕೊಂಡರು. ಆ ಧೊರೆಗೆ ಅವರ ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯದ ಕಾರಣ, ತನ್ನ ದ್ವಿಭಾಷಿಯನ್ನು ಕರಿಸಿ, ಅವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಕೇಳು, ಅನ್ನಲಾಗಿ; ಅವನು ಧೊರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಯ್ಯಾ, ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಹತ್ತು ವರಹಾಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಭಾರಿ ಮುದ್ರೆಯ ವರಹಾ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಬೇರೆ ಕೊಡಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು ಕೋಪಿಸಿ, ಅವರನ್ನ ಹೊಡಿಸಿ, ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆದಕಾರಣ ತಾವು ವಾಸವಾಗಿರುವ ದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯದವರು ಇತರರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಿ, ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವರು.

೨೨ ಕಥೆ.

ಶೂದ್ರನನೂ ಅವನ ಕೋತಿಯನೂ ಮೇಕೆಯನೂ ಕುರಿತದ್ದು.

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶೂದ್ರನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ಕೋತಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ಮೇಕೆಯನ್ನೂ ಸಾಕುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಇರುವಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಬಂತು. ಆದಕಾರಣ ಮೊಸರು ಅನ್ನ ಬುತ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಮೂಟೆ

ಮುದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗೂನುಳ್ಳ ಅಗಸನು ಮೂಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಣ್ಣಾ, ಹೀಗೆ ಕುಳಿತಿರುವಿ! ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇನಂದರೆ, ನನಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಗೂನು ಇತ್ತು; ಅದು ನೆಟ್ಟಗೆ ಆಗುವದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನು ಈ ಮೇರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಾರಣ, ನನಗೆ ಅದು ನಿವಾರಣೆ ಆಯಿತು; ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು, ನೋಡು, ಅಂದನು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅಗಸನು ಅವನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು, ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮೇರಿಗೆ ಗೂನು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಯ್ಯಾ, ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿಸು ಎಂದು, ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು. ಆಗ ಆ ತೆನ್ನಾಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ರಾತ್ರಿಗೆಯು ಪರ್ಯಂತರಕ್ಕೂ ಹೂಳಿ, ಅವನ ಮೂಟೆಯನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು, ಬಂದು, ರಾಯರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಆ ರಾಯರು, ಆನೆಯ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳಿಸೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದೆನು; ಯಾವ ಮೇರಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ಬಂದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ; ಮಹಾರಾಯಾ, ನನ್ನ ಬದಲಾಗಿ ಅಗಸನನ್ನು ಹೂಳಿ, ಅವನ ಮೂಟೆ ನಾನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಬಂದೆನಂದು, ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಯರು ನಕ್ಕು, ಅವನ ತಪ್ಪು ಕ್ಷಮಿಸಿದರು.

೫೪. ಕಥೆ.

ಶೂದ್ರರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೋಸ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು.

ತಾಂಬ್ರಪರ್ಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಪುರವೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದೊಳಗೆ ವಸಂತಸೋಮಯಾಜಿ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇದ್ದನು. ಆತನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಕೆಗಳು ಆಗ ಬೇಕಾಗಿ ಇರುವದು. ಆದದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಳ್ಳೇದಾಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು, ಅವುಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ, ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಇರಲು; ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಶೂದ್ರರು ನೋಡಿ, ಆ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಅಪಹರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು, ನೀವು ಯಾರಯ್ಯಾ? ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೀರಲ್ಲೋ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇವನು ಹುಚ್ಚನು; ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿಗಳು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಲು; ಆ ಶೂದ್ರರೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹಾದಿಗೆ ಎದುರು ಬಿದ್ದು, ನೀವು ಯಾರಯ್ಯಾ? ಯಾಕೆ ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೀರಿ? ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಈ ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿಗಳು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಕಚ್ಚುವವೆಂದು, ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಲು, ಆ ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಆ ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಬಂದು, ಏನಯ್ಯಾ? ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ಮಾರ್ಗಸ್ಥರ ಮೇಲೆ ಬಿಡುತ್ತೀರಲ್ಲೋ? ಎಂದು, ಕೋಪ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇವು ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿಗಳೇ ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡ ಬೇಕೆ

ದಿರಲು, ಕುತ್ತಿನ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚ ಹೋಗಲು; ಆ ಶೂದ್ರನು, ಅಯ್ಯಾ, ಕುತ್ತಿನ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರೆ, ಅವು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಕಚ್ಚುವವು; ಆದದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟ ಹಾಕಿ, ಹೋಗಿರಿ ಎಂದು, ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟ ಹಾಕಿ, ಓಡಿ ಹೋದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಶೂದ್ರರು ಆ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆದಕಾರಣ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಒಂದಾದರೆ, ಎಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮೋಸ ಹೋಗುವದು ನಿಶ್ಚಯವು.